ROBERTI ROTHOMAGENSIS

PROLOGUS IN SEQUENTEM DIFFICILIUM PLINII EXPLANATIONEM

PARIS, FÉLIX BALIGAUL. C.A. 1500

P
6
33

BMC VIII, 176
[Paris, Félix Baligault], ed. Durand Gerlier [c 1500]

Huc me sydereo descendere iussit Olympo
  Hic me crudeli vulnere fixit amor
Langueo nec quisq meo succurrit amori
  Quem nequeunt dire frangere iura crucis
Pongentem capiti dnum gestare coronam
  Fortis amor docuit verbera tanta pati
Felle situm magni Regis satiavit amaro
  Pectus ut hauriret lancea fecit amor
De me solus amor potuit perferre triumpum
  Ille pedes clavis fixit, et ille manus
Si cupis ergo animi mihi signa rependere grati
  Dilige pro tantis, sat mihi solus amor.
Fige tuo cordi dulcis tua vulnera Jesu, Ats meo
Xpe fac ut moriar, plenus amore tuo;—

Exue pullatas vestes Regina deor
  Et velum vultu tolle maria tuo
Indue purpureas foelix te virgo lacernas
  Insideatq; comis alta corona sacris
Quippe tuus stigio redit modo victor ab averno
  Filius: Et mortis sustulit imperium
Vivimus ecce tuo leti virguncula partu
Et patet in coelum que via clausa fuit;—

Roberti de valle Rotho magensis Prologus in sequentem difficilium plinii explanationē.

Vſcepto huius pliniane elucidationis officio Reuerē
de in christo pater Regnate carnotenſis meritiſſime
preſul:non ignoro q̄ ſit difficile atq; operoſum/rem
propoſitam abſoluere. Arduum namq; eſt opus at
q; altiori ingenio & doctrina copioſiſſimo debitum
Plinius ſiquidem de naturalibus agit/ non cōmuni
tractatione & ſummatim: ſed de omni re ſingulatim naturā habē-
te:in omnibus terre plagis & climatibus. Quidam probe ſatis na-
ture partem volumine complexi ſunt:vt de plantis vnus. De mine
ralibus alius:librum edidit. de animalibus alter. Hic ſolus ac
primus vniuerſam naturam miro & fecundo ingenio: validiſſimo
eſt animo aggreſſus. In qua ob rerum difficultatē: infinitam pe-
ne multitudinem. varietatez: occultam nobis poteſtatem: nomina
quoq; difficilia ſint oportet. abdita & varia que res ipſas deſignēt.
Ob hoc magnam herbarum porcionem lapidum plantarum & me
tallicorum:grecis ob latinorum inopiam/nominibus pronūciauit
Et ante omnia nichil confundendo: ſingula incredibili ſua dilige
tia mira proprietate exequitur Eam operis grauitatem ſatis pro in
genii mei tenuitate cognoſcens:non michi arrogaui opus elucida
tionis abſolutum aut integrum perficere. Noui illud eſſe copioſio
ris doctrine viri officium. Imo vero pene ſupra hominem puto. Et
enim plinii mentem naturali ſcientia plenam & opertarum ſigni-
ficationum veritatem doctiſſimi quidam non abſq; difficultate cō
ſequuntur:ſed in quibuſdam ab eius elegantia aberrare videntur.
vt ſequenti aperiam declaratione. Non vt eos probem reprehē-
ſione dignos:quos agnoſco doctrina me ſuperiores. ſed vt rei ipſi
us pateat difficultas. Et ſi laborioſis in rebus ac dubiis ſpes ſola
ciūq; afferatur: cum preſto ſint / qui preſidio eſſe valeant: certum
eſt onus fore moleſtius:vbi nulla eſt in finitimis ferendi auxilii fa-
cultas. ſed a diſtantibus querendum qui difficulter adiri poſſunt.
Non enim vllum in preſente difficilium explanatione per ianuen
ſis dictionarium(quem catholicon appellant)nec alios qui ſunt in
vulgato noſtrorum grāmaticorum vſu:michi potuit afferri ſolaciū
Parandi michi amplioris potētie fuerūt adiutores. quos vt habeā
fauentes:acris michi labor diligentiaq; adhibenda fuit. Patronos
aduocaui probatiſſimos auctores ac legitimos teſtes Varronē in
origine lingue latine. In re ruſtica & aliis eius libris. Ciceronem
Aulum gelium Feſtum pompeium. Seruium. Nonium.

marcellum; Priscianum. Papiam. Columelam. Paladium. Macrobiũ. Tortelium. Perottum Simpontinũ Hermolaum barbarum. A philosophis ac phisicis multa sumpsimus. A platone. Aristotele Diascoride Galieno Serapione Cornelio celso. Ab ysaac qui de dietis & febribus scripsit Mesue Constãtino medico Simone ianuensi. Plateario. Nicolao oresme decano Rothomagensi. Mattheo siluatico. Arnoldo cui de villa noua est cognomen Gabriele in gerentocomia ad innocentium papam octauum Marcilio ficino Policiano. beroaldo Historiographis quoq; Herodoto Titoliuio Iustino. Laertio. Suetonio Salustio. Diodoro siculo: a quibus exponendo multa exempli gratia recepi. Poete michi causa eadẽ auxilio fuere. Terentius Oratius. Virgilius Iuuenalis. Ouidius. Lucanus Marcialis. Ab aliorum sapientum archanis multa adduximus A pomponio mella. Strabone de situ orbis. Ptolomeo in topographia Solino de mirabilibus. Lactẽcio. Ambrosio. Ieronimo Isidoro Boccatio. Sequentia certe exponendo non modica frequentiq; detentus sum anxietate que dubia potissimum essent quibus explicandis insisterem. Cum quodvnus dicit obscurũ alter lucidum putet. Quedam vt verum fatear exposui nõ magnopere abdita. quia de illis fuerim quãdoq; a nõ indoctis tanq̃ de dubiis rogatus. Sed nõ tanti hoc meum opus existimo. vt multorum careat reprehensione. Aliqui enim vt altiora sapere videantur laborem hunc meum coarguent: quos vituperio non afficiendos existimem: si meliora attulerint. Alii inuidia turbati me temerarium fuisse clamitabunt: onus me supra vires gloria ductum assumendo. Hi mea scripta maligna interpretatione deprauare studebũt. Q2q; per iniuriã famatos arguam auctores. Horũ mordacia verba contẽno firmis prefatorũ sapientu; columnis sustentatus: vbi precipue hoc meũ opus pspicacissimo tuo iudicio grauissimoq; pbaueris.

Finis prologi Roberti Rothomagensis in plinianorum difficilium elucidationem.

In commẽdationem sequentis operis, obscuriora vocabula plinii naturalis historie elucidantis A iudoco Extemporaneum epigramma

Quisquis nosse deum totumq3 ab origine mundum
Percupit:& varium cunctipotentis opus
Sidera cum cælis: & eorum cursibus:atq3
Effectu vario:multiiugisq3 viis
Terrarum tractus: diuersa fluenta:lacusq3
Et populos:& opes/egregiosq3 viros
Omniaq3 in cunctis animantia degere terris
Sueta:feras pecudes:non sine reptilibus
Et que marmoreo fert monstra sub equore ponthus
Queq3 natant volucres fluctibus aereis
Terrarum fetus & humi nascentia cuncta
Radices:frutices:frondiferumq3 nemus
Semina cum plantis variis:varios & odores
Vnguenta:& quicquid Pharmacopolla tegit
Omnia nominibus propriis hec tradidit vnus
In naturali plinius historia
Hunc legat & discat. Quẽ si quis forte minerua
Pertenui fultus non capit atq3 fugit
Ecce viam pandit facilem de valle Robertus
Rothomagensis eum deligat ille ducem
Difficiles siquidem voces & nomina cunctis
Exponit gradiens ordine grammatico
Hunc igitur quisquis phœbeam diligit artem
Siue aliam quanuis:perlegat atq3 colat

Finis Epigrammatis

Sequitur plinianorum difficilium in naturalis historie libris expositio a Roberto de valle rothomagensi q̄ multas poetrie philosophie medicineq; obscuritates exquisite elucidat. Et prio de vocabulis incipientibus per A ante B.

Bacus a greco nomine descendit scilicet abax: Est autem mensa super quam collocātur aurea vasa & argentea. Ait Tortel. Varro inquit de origine lingue latine. Sicut abacū argento ornari De quo Plinius li. xv. ca. vi. Et li. xxxiii. ca. xii. Et li. xxxvii. ca. ii. hermolaus Barbarus dicit q̄ est sedes ex ligno aut marmore. concorda si potes

Abila mons est in mauritania: altus ita vt celum attingere videatur in finibus occidentis. cui correspondet mons alius calpa nomine in hispania. Hos mōtes colūnas herculis veteres dixere. Qui montem vnum fuisse scripserunt et continuum: herculea virtute diuisum. Et tunc primum oceanum terras fuisse ingressuз. Quod mare mediterraneum dicitur. Vide Gades

Abrotanum herba est quam esse duarum specierum serapion phisicus scripsit. Mas enim est et femina vtraq; aromatica. De qua plinius li. xxi. ca. xxi. Hermola. vult corrigere scribens abrotonum

Abusorum medicinam profitentium stulticie et errores in pli. lib. xxvi. ca. iii. et lib. xxix. ca. primo

Abissus aquarum ignota profunditas

Absis absidis: ab antiquis dicebatur quod astrologi augem dicūt siue augis oppositio. Sunt autem circuli in celo qui exentrici appellantur: hermol. De quo pli. li. ii. ca. xv. et. xvi. xviii. & alibi

Absinthium herba vulgata amara: calida: & sicca odorata. nascitur in ortis: & sponte in agris quibusdam vt vidi iuxta rothomagum. Et abunde apud santonum gallie vrbes. De quo pli. li. xxvii. ca. vii & viii. vbi multas herbe signat vtilitates

Abiegnus quod ex arbore fit abiete. valla

Abies arbor excelsa et procera. De qua pli. multa vtilia li. xvi. ca. xli. Virgil. buccol. Est pinus in ortis abies in montibus altis

Abatos insula vltra paludes ciuitati siene vicina. Est aūt inaccessibilis Inquit seneca. Agēs de situ et sacris egiptiorum. dicitur ab a qd est sine et batos accessus. vide siene

Abdomen pinguedo est porci. Quod ex iuuenale cognoscem⁹ di: Abdomine porce. De quo pli. li. xxviii. ca. ix. Vide axungia

Abhorrere a re aliqua: est ab ea alienuз esse: semper autē iungi ablatiuo postulat. Valla.

Acacia prunelorum immaturorum succus coagulatus et indurat⁹ de quo pli.li.xx.ca.vi.
Acaciumd icit hermolaus ꝙ est nauigii genus. De quo pli.libro. ix.capitulo.xxx.
Achademia oppidũ ꝓpe Athenas quo natus plato.quo ꝗ postmodũ philosophatus.vñ sumptũ nomẽ achademicorũ philosophorũ Quo noie ait pli.li.xxxi.villã in italia nominant
Achantũ vel achãtus flos croceus in quẽ singũt poete puerũ mutatũ eius nominis.Virg.buc.Et circũtextũ croceo velamen achanto. Nascit̃ ex arbore semper frondente.Virg.in geor. Et baccas semp frondẽtis achãti Seruius dicit ibi ꝙ est arbor ipa.Sed Math.siluat. dicit ꝙ est vrtice semẽ.De achãti medicinis li.xxii.ca.xxi.
Achatũ nauigii genus inquit hermolaus.de quo pli.li.ix. ca. xxx. hermol.aũt in castigationibus legi vult achaciũ.
Acopa remedia sunt cõtra lassitudines inuẽta inquit hermolaus sicut apona.Q̃ꝗ apona nõ tã quia cõtra morbos sint dicunt̃: q̃ quia citra vllũ dolorẽ afferant remediũ.vñ pataui nos fontes apona dicit:quia blãda ꝑ eos medicina cõfert̃.Sunt em̃ sine tormẽto cure:sine horrore remedia Que ideo aponon greca lingua nominauit antiquitas.hec hermolaus in castig.pli.
Acinus granũ vue Seruius in geor.nec solũ vue sed aliarũ arboꝝ & herbarũ vt sambuci hedere Ebuli.hec plãtaꝝ noia.vide inferi⁹.Cũ baccis aũt acinus cõuenit.vide bacca Cõtinet aũt acinus intra.granula que arili vocant̃ ab ariditate.de quo pli.li.xxiiii.ca.i.& alibi.
Acinosum acinos ferẽs ad vue similitudinẽ.pli.li.xii.ca.xiii.Assarum acinosum est
Acidum acetosum vel acerbum
Aculeata aialia q̃ pungũt vt quedã musce quorũ multa veneno malo inficiũt. pli.li.xxiii.ca.iii.dicit ꝙ acetum valet contra omnium aculeatorum venena
Acer aceris arbor cui⁹ lignũ albũ planũ musicis aptũ instrumẽtis.
Acer acris et hominũ ingenio et saporibus tribuit̃ his significatõibus pli.variis vtitur locis.de arbore li.xvi.ca.xliii.et ca.lxiii.
Acernus acernum quod ex acere arbore vel ligno construit̃. virg.ii eneidos.Cũ hic trabibus conceptus acernis staret equus.Scribitur ꝑ.n.nõ per.vv.duplicem.Iunianus
Aceratũ lutum cũ paleis mixtũ.festus pomp.
Acta et gesta differũt.Gesta em̃ sunt q̃ in arduis rebus et in magistratib⁹ gerunt̃ atq̃ in rebus maiorib⁹ q̃ ad publicã vtilitatẽ ꝑtinẽt.

Acta vero rerum etiam priuatorum sunt & familiariũ. laurẽtius val.
Acore sunt parua foramina in cute capitis. Oribasius.
Aconitum veneni praui species de quo pli. mira. li. xxvii. ca. ii
Achates assiduus enee comes virgil. p. eneid. Ipe vno gradit comi tatus achate. grecũ est nomen quod latine sonat curã & sollicitudi nã. Ea siquide principes assidue comitat prudẽtes. est etiã lapis p̄ciosus. de quo pli. lib. xxxvii. Iunianus dicit ꝙ est fluuius in sicilia in quo solent tales reperiri lapides.
Acorus herba est aquosis locis nata siue eius radix q̃ aromatica ẽ ad rubedinẽ declinans. Serapion. de quo pli. li. xxv. ca. xi.
Acetarium non ab aceto: vt videretur: sed ab accipiendo flectitur Sunt autem acetaria herbe hortolane q̃m parate semper sũt: vt ac ipciantur. hermol. pli. lib. ix. ca. iiii.
Acteabulum etiam ab accipiendo dicit. hermol. ibidẽ i castig. pli.
Aceti multe ꝓprietates & vires ad medicinã lib. xxiii. ca. iii.
Accessio id est res accessoria non necessaria nec magnopere vtilis pli. ꝓlogo. lib. xxiii. vtinam posset e vita totum abdicari aurum vt non solum accessionis loco habitum vilesceret. In ipsius autem ꝓlogi initio libri impressi habent accessu. hermol. corrigit accessio. Aliud quoq; significat. Vide accessus.
Acedion nobile medicamentũ quod ex papaueris lachrima conficitur. ait pandulphus
Acalantis auis quã quidam esse lucineam volunt alii carduelum que spinis & carduis pascitur. Seruius in georg. lib. iii. virgil. resonant calantida dumi.
Acaron ciuitas que nũc appellatur cesaria. Sita in palestina regione. Strabo de situ orbis.
Accessus est appropinquatio ad rem aliquam. Tereñ. in eunucho Accede ad ignem hunc et calesces plus satis id est appropinqua Sed accessio est additio siue incrementum valla.
Accidere in bonam et malam sumitur significationem. Terenti⁹. Interea aliquid acciderit boni. Cicero. Nichil mali accidisse scipioni.
Acrimonia in saporibus inuenitur. ingenii etiam viuacitas est nomar. Vide Saporum spẽs in littera. S.
Accipenser piscis genus. fest. Pomp. de quo pli. li. ix.
Accola qui iuxta locum aliquem habitat: incola vero qui in loco ipso est siue inhabitat. Lauren⁹ valla.

De A ante. D.

Adesum consumptum nonius.
Adolere exurere vel accendere: virgil. bucol. verbenas adole pingues et mascula thura. Est etiam augere nonius.
Adenes ait hermolaus i plinianis castig. dicit a grecis idē quod parotides a latinis. Secundum tamen antiqua exēplaria corrigit parodontides: que correctio cornel. celso non consonat.
Adolesco cresco virgil. n. georg. at dum prima nouis adolescit frōdibus etas
Adniuere dicit hermolaus id eē qd adiuuare de quo li. xv. ca. xviii
Ador frumenti genus quod epulis et sacris immolationibus putabatur pium. vnde adorare propiciari religionis est. Nonius marcellus ait. varro de re rustica lib. prio far adoreū poti⁹ serī q̄ triticū
Adoreum quoq; inuenitur. Est autē ait columela lib. de agricult. Idem quod far. quod varroni consonat de quibus pli. lib. xviii. ca iii. & viii.
Adsciscere est adiungere vel assumere festus.
Ad vnum id est nullo excepto virgil. lib. v. Iuppiter omnipotens si nondum exosus ad vnum.
Aduersum contra significat vt notum est. Significat etiam idem quod apud tereñ. in andria id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam.
Adamas lapis preciosus durissimus de quo pli. lib. xxxvii.
Adulterari aliquid relicta vulgari significatione que non est ad ꝓpositum est ipsum per rei alterius ignobilioris admixtionem a ꝓpria natura transmutari manente similitudine pli. lib. xxvi. ca. vi. Adulteratur nil eque vt crocus. Et alibi idem de balsamo & multis preciosis aliis rebus.
Adiātum herba est quam medici vocant capillos veneris alio nomine politricum auctore diascor. de quo pli. lib. xxii. ca. xxi.
Adeo multas habet significationes. Est enim verbum adeo adis vt adeo patrem. id est eo ad patrem festus. Est etiam multū aut valde. Tereñ in eunucho adolescentem adeo nobilem donatus.

De. A. ante. E.

Aera morbus est frugum. vide vocabulo morbus
Aeram etiam hermol. dicit significare numerum.
Atq; etiam apud astrologos initium temporis a quo supputationes incipiunt hermol. in castig. pli.
Aestus vide. estus aliqua volūa habent cū dipthongo. plura absq; dipthongo.
Aegeum mare vide egeum.

Aegilopa fistula oculi. Cornel. Celsus. vide egilopa
Aegina. vide ægina: quidam enim absq3 dipthongo scribi volunt.

A ante F

Affines agris vicini aut consanguineitate iuncti. festus
Affodilus herba foliis porro similibus sera.
Affrosia grece acorus est. ait siluat. vide acorus. Aliqui scribũt afrodisia.
Affrodisius fluui⁹ in pirea qui potus: mulieres reddit steriles. bocatius.

A ante G

Agiram species est nardi. De quo pli. li. xii. ca. xii.
Agaricus est vt fungus albus circa radices arborum nascens medicina laxatiua est. Diascorides de quo pli. li. xxvi. ca. xii. et alibi
Agrimonia herba est quã diascor. noīat ferrariã minorẽ. similẽq3 esse in oīb⁹ aggresti papaueri discernit̃ quia caput latius h. bet& serius floret Hec aũt cũ noib⁹ que sunt in vsu apothecariorũ nõ cõueniunt. Pli. dicit argemoniam li. xxvi. ca. xiii. et alibi
Ager est circũadiacens vrbi territorium Tum locus in rure qui colitur sine arando siue cõserẽdo Ab hoc secũdo significato pluralem habet numerũ. agros eñ dicimus. In primo aũt significato singulariter dr̃. Cũ eñ agrũ rothomagẽsem dicimus: nemora valles pascua Saltus et reliqua includim⁹ Cãpus vero planicies terre ampla Inde cãpus marcius qui est rome. Area vero terre planicies est angustior. Laur̃. De his. pli. li. xiii. xiiii. xv. xvi. xvii. xviii. xix. Ab agẽdo dictus ager: quia in eo multa sunt agẽda. Terẽ. in adelph. Iãdudum aliquid ruri arbitror.

A ante L

Alluuione fieri dr̃ quod adiicit̃ paulatim: vt intelligere nõ possumus q̃tũ momento quolibet temporis adiiciatur.
Alphiates passio que timorem somniis incutit ex multo cibo indigesto pueniẽs. Oribasius.
Alata& alga idẽ. ait siluat. herba est longa in aquis nata. dicta alga q̃a alligat pedes. Coīs est in fluuiis & vilis. Virg. buc. Et vilior alga.
Algere a verbo greco descẽdit q̃d significat frigere. Torteli⁹. inde.
Algor frigiditas rigor. Iuuenal. Virtus laudat̃ et alget. Vide rigor.
Alciosus frigidus aut frigus amãs. pli. li. xxi. ca. iiii. Alciosa admodum sunt et sole leduntur. Item lib. xxii. ca. xxi. Inuenio potum. s. aque et mellis bibẽdũ alciosis. in egritudinibus frigidis. Cõtrariũ sentit hermolaus inquiens alciosa sunt que frigus ferre nõ possunt Iuuenalis. virtus laudatur et alget

Aliphon est species nardi.pli.li.xii.ca.xii.
Aliter.i.contra.donatus.Terē.comed.i.verum aliter euenire mul-
to intelligit.i.in contrarium.
Alexāder magnus aīo suo & voluptatibus impauit li.xxxv.ca.ix.
Alumen lapis est mineralis cui⁹ naturā habes lib.xxxv.cap.xii.
Alterare alteratio in oratorū vsu nō est.et philosophis ægre cōce-
dit nisi pro eo quod est alternare.ait hermol.in castig.pli.Qd om-
nium philosophorum sermoni repugnat.
Alcion auis que in littoribus marinis fet⁹ edit in arenis oua depo-
nens.Ambrosius exameron de quo li.x.
Alanus fluuius sithie.a quo alani populi nominantur
Alpho.vide vitiligo.
Alietus aquile species.de qua pli.li.iiii.ca.iii.
Alpes grecum nomen a candore dictum. Niuibus enim teguntur
perpetuis.ait festus pompeius.Iunianis dicit ꝙ alpes lingua gallo-
rū mōtes alti vocant mōtes sunt a gallia et germania.italiam clau-
dētes muro inacessibili.Illas hānibal prius immeabiles igne et ace-
to aperuit.Iuuenal.Et mōtes rupit aceto.Sed eos lōge prius aperu-
erūt galli auctore tito liuio.Hi montes alio nomine apoenini dicti
sunt quasi apoenis aperti.de his pli.li.ii.ca.lxxxii.et li.vii.ca.xlix.
Aluini sunt hi.quos cœlicos greci appellant.inquit hermolaus.
vide celiaci.
Althea que dicitur malua maior.& euiscus ait siluat.De hac pli.li.
xx.ca.xxi.mira tradit.
Aloe gummi est triplex/scilicet aloe cicotrinum epaticum caballi-
num.Precipuum ē cicotrinuꝫ.De eo pli.libro.xxvii.capitulo quar-
to.Grecum est habet ꝙ aloes in genitiuo. Iuuenalis.Plus aloes ꝗ
mellis habet
Alosanthus purgamen quod super aquas inuenitur stantes. Alio
nomine flos salis.super aquas inuenitur.diascorides
Alternatio peruicem successio.festus
Alopicia casus capillorum ex egritudine procedens non senum
caluicies.Constan.ad quam plinius plura remedia libro.xxix.ca-
pitulo quinto.et alibi hermolaus correxit. Alopecia dicit ꝙ ꝙ est
fere morbus vulpinus.
Acola oris egritudo.Siluaticus.cui dicit.pli.valere bactael ob ei⁹
acetositatem.vide bactael
Aluearium capi potest pro loco in quo sunt multi apum aluei.Po-
tior tamen significatio est pro copia alueorum eodem in loco mel-
lificantium.valla.

Aleptophilon grecum nomen id quod buglossa latinum nomē si gnificat. Siluaticus. vide lingua bouis.
Alnus arbor aquatica. de qua pli. lib. xvi. & aliis locis.
Albugo vide argenia.
Altilis adiectiue Altilia papias dicit volatilia studio saginata pli. lib. iiii. c. l. ne quid volucrum ꝑponeretur nisi gallina que non esset altilis.
Alumen vena terre albaqꝫ que fracta similis cristalo est & coīs est de quo pli. lib. xxxv. ca. xii.
Alectorius lapis in ventriculo gallinacei inuentus diasco. de quo pli. lib. xxxvii.
Alexandrie sunt tres ciuitates ab alexandro edificate vna ꝑpe nili hostia a dimochrate architecto. Alia in asia. Alia super tanayn Tortel.
Album inquit hermol. in castigatione plini. tabula in qua scripta sunt iudicum noia. Et etiam tabula in qua singuloꝝ annoruꝫ acta. litteris mandabantur a pontifice maximo. ꝑponebaturqꝫ domi eius vt potestas esset populo cognoscendi. hinc ānuales dicti hec hermolaus.

A ante m.

Amphion filius fuit mercurii. Thebane cōditor vrbis. ait. horati. Inde finxere poete ꝙ lira a mercurio suscepta adeo suauiter cane bat ꝙ ad struendos vrbis muros saxa cātus suauitate traxerit. hor. saxa mouere sono testudinis & ꝑce blanda. de quo pli.
Ambultorum remedia. lib. xxvi. ca. xiii.
Amaracus idem ꝙ sansuccus siue maiorana. ait marcilius ficinus vide maiorana.
Amansores dicunť a grecis obscuritates oculoꝝ cū. s. sine euidēti oculoꝝ vicio lumen eripiť. hermol. Cui similis est Amblyopia in obscuritate. Sed cōstat queadmodum euenerit. hermolaus.
Ambrosia herba aromatica fortis odoris quasi comata. virgil. buc col. Ambrosieqꝫ come. Diascor. Artemesiā dicit Galie. sipl. phar. dicit noiari apiū siluaticū siue rusticū siue themidis siue thanacetū magnamqꝫ inueniri in actoribus diuersitatem.
Amphimala sunt: que vtraqꝫ parte vilosa. hermol. in castig
Amphimascala sūt ab axillis dicta et ingeniis dicata sicut ethero mal cala in seruitiis. hermolaus in castigatione plinii.
Amasis egypti quondā rex. Cuius tumulꝰ fuit vna pyramidum quam pli. describit lib. xxxvi: ca. xii.
Amatorium genus veneni amoris infamiam ingerentis. valla de quo pli. lib. xxiiii. ca. xiii.

Amoris insani remedia lib.xxx.ca.vi.

Amasones nomen compositum ex grecis dictionibus ab a quod est sine et mason mamma/femine quibus ab infantia secabantur mamme:ne sagitationem impedirent: fuerunt ex sithia orte que cum armis exeuntes: magnam olim asie partem occuparunt. A viris abstinebant Solo veris tẽpore cum eis miscebantur quousqꝫ essent grauide Iustino teste.de his pli.li.vi

Amiclæ laoconie ciuitas In ea nati sunt castor & polux fratres gemini.que fuit a serpentibus deleta.

Amiclios similiter a muribus fugatos de vtroqꝫ pli.li.viii.c.xxix

Amamomũ herba flagrantis odoris virgil.buccol.vulgo nascitur amomum de quo pli.

Ambusta sunt adustiones & adusta hermolaus in castigatione plinii.

Amphora nomen mensure maxime liquidorũ.s.octuagintaocto vini librarũ.hermolaus festũ allegans.frater iocũdus dixit michi ꝙ continet quantũ vas pedale ex omni dimensione.et quadratuꝫ. Vrna dimidium est amphore:vt idem dixit.

Amaranthus flos purpureus spicatus.non marcescit faciliter/atqꝫ vbi flores aruerunt:madefactus reuiuiscit diascorides . de quo plinius libro vicesimoprimo.

Aminon grecum est quod a latinis arena dicit. Cum siquidẽ per arenas libie liber pater deuicta iam ꝑ eum india cum exercitu procederet:ibiqꝫ siti flagraret a ioue tanꝗ a patre auxilium petiit.Tũc illi occurrisse dicit aries:qui exercitum in fontem ꝑduxit liquidũ Liber existimans fuisse iouem edificauit in huius admiratiõis memoriam sumptuosum templum quod iouis ãmonis nũcupauit ob arenam in qua tanti periculi refugium inueuit ait lucanus.de quo pli.lib.vi.ca.xxviii.& alibi.

Amphictiona fuit publicũ grecie cõsiliũ:vt. ait cicero in rethoricis.Cõstabat autem id consilium siue cõuentus ex septẽ grecie ciuitatibus precipuis/de quo amplius strabo lib.ix.Sic noiatum est ab amphictiõe heleni filio qui id cõsilium instituit.Ibiqꝫ leges ordinauit quas amphictionicas vocarũt quibus ciuitates ad concordiam inuitabantur.de quo pli.lib.vii.inquit. grãmatica apolodorus enituit cui amphictiõis grecie honorem habuerunt.

Ammonicatum gũmy seu lachrimis ex arboribus manans:ꝗ sunt circa predictũ ãmonis tẽplũ de quo pli.lib.xii.vide armoniacum.

Ambitio in animo est honores et laudem preter modũ cupiente.

Ambitus est in exteriori actu eius qui non ꝓpria virtute confidit.

sed precibus aut muneribus honorē aut beneficium assequi nitit hec a verbo ꝓueniunt quod significat circuire concludere. noni⁹
Ambire etiam est blandiciis circunuenire. virgil. in eneid. Quo nunc reginā ambire furētē audeat affatu. nonius
Amputata. i. circūputata. festus dicit de an quod est circum.
Amphimala ꝙ vtraqꝫ parte sint villosa. Nam ex altera tantum parte villosuꝫ heteromalon vocabant et malloten. hermol. in castigatione pliniana.
Amuletum. Amula vas quod religionis & expiādorū malorū gratia gestatur. dictū a molliendis periculis. Ait simpōtinus sup martialem. pli. ait. Infantibus alligatur succinū amuleti gratia. & lib. xxviii. ca. iiii. Inter amuleta est edite queqꝫ vrine expuere. & libro xxx. ca. iii. amuletum esse magis dicūt domus totius.
Ametistus lapis coloris purpurei. Isidorus de quo pli. lib. xxxvii.
Amomū dicit seruius ꝙ est flos assirius in buccol. quod plinio dissonat qui lib. xii. numerat amomū inter arbores peregrinas. dicit ꝙ ferre vuas.
Amurca fex olei. de q̄ plinius multas dat vtilitates lib. xv. ca. viii. Iunianus dicit ꝙ sordes olei que sequūtur vocari debet: nō; amurca que solum dicitur de sordibus que precedunt.
Ambra res aromatica et cordialis que ex mari eiicit aliqui dicūt esse sparma ceti piscis maximi. Auicenna lib. de viribus cordis dicit ꝙ confortat cor.
Amphimerinos febris quedam est. hermol. in castigatione plinii vide Effimera.

A. ante. n.

Anulorum vsus quo tempore cepit lib. xxxiii. caip
Anniculus ānivnius. dicim⁹ enim anniculus puer. puella annicula. Iumētū anniculū: nec solum de aīalibus dicit sed etiam de inaīatis: vt vinū anniculū Laurentius valla.
Annuus quod singulis euenit annis. vt reditus Centum aureoruꝫ quod quidem anniuersariū dicūt. queadmodū quotidianuꝫ quod quotidie euenit. Sed minus ꝓprie dicit quod pannū fit: vt meum opus est annuū id est anni spacio elaboratū. queadmodū dicerem⁹ opus diurnum quod vna die: et nocturnum quod nocte vna elaboratum Laurentius valla.
Annus vt tradit macrobius in saturnalibus a circuitu temporis dictus est. veteres enī ponebant an pro circū: vt ambire ꝓ circuire. Veterum scripta miranda sunt in annorum assignatione. Cū plato dicat in thimeo codices in egipto legisse ab ānis. xx. milibus scri

ptos de quo plinius differit lib.vii.ca.xlviii.
Androgynes qui vir est & feia. Tortel. vide hermophroditus.

Anubis lingua egyptiaca canis est. in cuius forma mercurius colebatur facit in genitiuo anubidis. festus ait. de quo pli. lib. xxxiiii. cap. ix. Sed festo non displiceat non habet in genitiuo anubidis. sed anubis. patet in eo capitulo. Tingit inquit non celat argentuz egyptus vt in vasis anubem suum spectet.
Anates aues aquatice. vide mergi.
Anisum semen dulce aromaticum feniculo simile ventosas pellés vulgare est. de quo pli. lib. xix. & lib. xx.
Animalium varie pprietates quo pacto aristoteli: Innotuerint: vt copiosum libruz de animalibus componeret habes libro septimo capitulo decimosexto.
Animalium minimorum tanta est admiratio: vt maximorum libro xi. capitulo. ii.
Animalium partes earumqz varie dispositiones libro vndecimo. capitulo. xxxvii.
Adragne grece portulaca latine. Siluatic⁹. de quo plinius libro vicesimo. capitulo. xx.
Anetum herba est que cum suo semine simillima feniculo est suauissimi odoris. virgil. buccol. Et florem bene olẽtis aneti. de eo pli lib. xx. capitulo. xviii.

Anguis vocabulum est omnium serpentiũ generi cõmune. Isido. quia angulosus sit nunq̃ rectus. Precipue sunt aquarum serpẽtes. Virgilius secundo eneid. Immensisqz orbibus angues: incũbunt pelago Inde anguila que est angui similis.
Antimonium corpus metalicum ferro simile minus durum: quia teri potest. pli. de eo lib. xxxiii. & xxxiiii.
Antera semen rose aut lanugo eius. Siluat.
Antipodes sunt in contrarium situm terre habitantes. de quibus pli. lib. ii. ca. lxviii.
Antidotum medicina aduersus expectatam egritudinem premuniens. pli. lib. xxiiii. componit antidotum mitridatis regis quo tota vita preseruatus est a veneno & peste cum tamen multi id in euz temptassent. ait iustinus in epithomate. Aliaqz multa antidota ab egritudinibus preseruantia libro. xx. capitulo. xxiiii. et libro. xxiii capit. viii. & alibi
Anodina que dolorem vehementem tolerabiliorem efficiunt se

renum prestando. Cornelius celsus libro suo quinto capite: xxv. fere eodem dicit hermolaus. vide apoca.
Androsenium herba hipericon similis. vide hipericon
Anagalus maiorana est arabica. ait Siluaticus. vide maiorana.
Anaphore scansiones vocantur siue ascensiones signorum ab oriēti: circumactu mundi quotidiano facte. Porro cū non equales sint vbiqꝫ scansiones: sed ex inclinatione celivaria/nunc maiores/nūc minores. Mirum non est si nonagesima illa pars anaphore: vitam alio tractu prorogat: alio diminuit. hec hermol. de quo plinius lib. vii. ca. xlix. Ad cuius elucidationem facit qđ ab aulogelio scriptū est libro tertio. chaldei inquit climatheras appellant: pericula vite fortunarūqꝫ hominum: que fieri grauissima dicuntur quolibet septenario. Ideo apparet septimum quenqꝫ annū periculosum: & crismon esse id est iudicialem. Chrisis enim a grecis iudicium dicitur. Genethliaci autem: septenalios aliquos aliis difficiliores putant: potissimum illi quos terne ebdomade conficiūt: eosqꝫ maxime putant observandos: scilicet vigesimumprimum. Quadragesimumsecundum. Et sexagesimumtertium. Postremo octuagesimum quartum. In quo Sthascas vite terminum defixit. Aliqui eorum vnum ex his difficillimum annum scilicet quinquagesimum vno minus quem complēt anni septies septem: qui sunt quadrati numeri: qui potentissimi habentur. Alii periculosissimum dicunt annum sexagesimumtertium: qui ex septenario et nouerario permixtus est.
Quod approbans Gelius libro decimoquarto dicens. Annum sexagesimumtertium vite nostre: annum cū periculo et clade aliqua euenire senioribus fere omnibus. Quod augustus cesar in epistola ad Caiū. nepotē satis expressit his verbis. Nam vt vides climatera cōem seniorum omnium/tertium et sexagesimum annum euasim⁹ de quo pli. lib. vii. ca. xlix.
Anagalida est id quod achorus aliqui scribunt acheron. vide achorus. de quo pli. li. xxv. ca. xi.
Anquirere circum querere. Sic anquisitio. hermol. in castigati. pli. festum pompe. allegans
Angina latina est morbi dictio quam greci sinanchen rubor est faciei. Simpont. super martialem. Plin. dat aduersus eam remedium libro vicesimoquarto capitulo decimotertio. et libro tricesimooctauo. capitulo quarto. Et multis aliis. Cornel. tamen Simpontino repugnat qui in faucibus assignat ille in facie. Cornelio concordat festus qui dicit anginam esse squinantiam et faucium dolorem
Anciades sunt id quod consile Hermol. in castig. pli.

Angiportus iter est compẽdiosum in vrbe quasi angustus ad portũ aditus. ait festus. Nam vie latiores platee dicuntur
Anima quesitum. i. salutis viteq́ꝫ periculo acquisitũ. ita greci ab homero capiẽtes loquunt ait Simpont. Sic. pli. li. ix. ca. xxxv.
Annona ab anno dicitur quia sit annis singulis proueniens alimonia. Isidorus. De qua pli. li. xviii.
Antracites lapis coloris ignei. Isidorus. de quo pli. li. xxxvii.

A ante P

Apollo q̃uis deus fingatur sapientie et pro sole capiatur: fuit hõ iouis filius ex latona matre natus: eodẽ partu cũ diana sorore. Apud archades regnauit. ait bocatius li. de genealogia deorũ. Creditur a multis primus medicine inuentor quod falsum esse asserit. pli. li. vii. vide chiron
Apocoponta significat explorabundum vel considerabundum. Hermol. in castigatio. plinianis
Apiastrum non diminutionem significat sed est apium siluestre. Laureñ. valla.
Apricus locus amenus. delectabilis temperatus. Varro licet videre multos hieme sole apricari. hora. li. de poet. Gaudet equis canibus et aprici gramine cãpi. pli. li. xix. ca. viii. Ruta apricis gaudet.
Apoplexia. vide attoniti.
Aphtae sunt quas plinius fere non aliter q̃ oris vlcera in infantibus. albescit his summa cute lingua consillæ. Columela a gingiuis incipiunt: ad vnam faucesq́ꝫ descendunt Sunt et alia oris vlcera sed minus seuavtiq́ꝫ in adultis. hermolai verba in castigatõe plinii
Appendix quod alteri rei est adiumẽto. q. ex alio pendeat. Tull. in hortensio appendicem animi esse corpus. nonius. Mar.
Apona vide apoca. hermolaus dicit ꝙ multi libri habent acopica. sed ipse corrigit apoca.
Apprime multum aut vehementer. Tereñ. in andria. arbitror inuita apprime esse vtile: vt nequid nimis. donatus
Apertum nudatum. Tullius primo de officiis: verentur ne corporis partes aperiant indecore. Varro de vita patrum libro. p. minores natu capite aperto erant capillo pexo. Plinius libro. xx. capitulo vi. Capita aperiri in cõspectu magistratuũ: nõ venerationis causa. et cetera. Alias habet significationes satis notas quas relinquẽdas censeo Apogei nominantur venti: quoniam a terra surgãt non quidem semper aut terra qualibet: sed ex madida vliginosaq́ꝫ. nam qui ex mari veniunt per sinus. Eucolpie vocantur hermolaus in pli. castigationi.

Apes dicunt quia sine pedibus nascantur. virgil. quarto georg. Trunca pedū prio: vel quia pedibus tenentes seinuicem: pēdere soleant. virgil. Ibidem ille pedibus connexe ad limina pendūt. de quibus pli. tractat lib. xi. multis caplis & lib. xxi. ca. xii.
Apibus mella eximētes ne pungantur. lib. xxx. ca. vi. ne etiam vespe puncturis venenosis inficitant. vide vespe
Apoplexia vide atoniti.
Apostema tumor membro nociuus Siluat.
Apprimēdo fortiter siue stricte iungendo. pli. lib. viii. ca. xxxvi.
Appelles phūs & pictor eximius de quo lib. xxxv. ca. ix.
Aquilarum multa genera siue species assignat lib. x. ca. iii.
Aquilo ventus est a vehementi volatu dictus instar aquile festus. de quo pli. li. ii. & aliis per multa capitula.
Aquitani populi qui a pireneis mōtibus versus septentrionem vsq ad garunnam fluuium secundum cesaris diuisionē. Strabo aliqui extendunt vsq ad fluuium ligerim. pli. lib. iii. & iiii.
Aquarum nature varie hn̄tur lib. xxxi. ca. ii. & iii.
Aquarum multe medicine ibi.
Aquarum bonarum et malarum signa ibi.
Aquarų spume & spisse viriditates & reumata quā medicine vim habeant ibi.

A. ante. R.

Arabia secundum ptolomei doctrinam duplex est. Vna iudeaʒ ab egipto distinguens in parte asie q̄ ad affricā vergit. Alia in india inter tigrim & eufratem: q̄ felix dicit auro optimo abūdans: vt ex psalmis colligit. Dabitur ei de auro arabie: cuius est pars sabba regio thure abundans p̄cipuo. Iuuenal. Et thure sabeo. habet duas estates et duas hyemes & vmbras frequentes ad meridiem. Cū cetere regiones vmbras habeant septentrionales. Lucanus. Ignotū vobis arabes venistis in orbem. Vmbras mirati nemorum non ire sinistras. de quo pli. lib. vi. ca. xxx. Silē. eodem libro. ca. xxii. de taprobane insula. Itē de arabia et eius preciosis habes lib. xii. c. xix.
Argenteus pondus est vide talentum.
Ardea auis alte adeo volans vt visum fallat vel fugiat. Virgilius. Atq altam superuolat ardea nubeʒ. Aristoteles Multas ardee species assignat de quo plinius libro decimo capitulo. lxxiiii.
Ardea etiam ciuitas est in mauritania rutulorų colonia super lau rentum: stadiis septuaginta a mari distans strabo
Armoniacum gummi est plante siluestris galbano similis a cuius radice vulnerata egreditur lacrimus qui fit gummy. diascor. Est

etiam sal aurifabrorum. Sed absq; salis addito gummy est aurifabri siquidem sal armonicum nominant
Argemoma herba nota que ferraria minor dicitur similis est agresti papaueri: sed discernitur: quia caput superius latius habet et serius floret/estq; illi flos croceus. radix emittit croceum succum
Nascitur in campis et iuxta Sepes siluaticus. de qua plinius libro vicesimosexto. capitulo vndecimo.
Aretissus lacus est grauis pondera sustinens nec immergũtur strabo de situ orbis hermolaus corrigit arretissa. de quo plinius libro secundo. capitulo sexto.
Armus scapula bestiarum est. plinius libro octauo. capitulo. xlix.
Armis inquit q̃ vilosissimis.
Armilinus vide brachiale.
Architectum edificium est. Inuenitur etiam pro architectore. vtroq; accipitur modo libro decimosexto. capitulo quadragesimo secundo. Est autem architector qui precipit opus deq; eo ordinat.
Ab architecton grece q̄ est magister operis latine
Articulorum morbis medetur plinius libro vicesimosexto. capitulo. xii. & xiii.
Arboracea genus raphani inquit diasco. Isido. dicit q̄ est lapsana de qua plinius libro. xx.
Argemonia vide agrimonia
Aries vide veruex.
Argenia egri ocli quam greci irim dicunt latini albuginem. Simpontinus in marcialem. De quo plinius libro vicesimooctauo. capitulo octauo. Et libro trigesimo tertio. capitulo quinto. hermolaus castigat argemon quod argemon differt a lenconiate: hoc est albugine: quia argemon vlcus est eius orbis qui vocatur Iris id est arcus celestis in oculo extra rubeus: intra candidum. Albugo cicatrix est oculorum altiuscula: sicut vtiq; in summo nubecula didimus tamen argemon dicebat idem esse q̄ lenconia. verba sũt hermolai in finali castigationum epistola.

Argena argenti spuma) per candina. hermolaus in castigat. plinianis.
Arundinetum arundinum multitudo vel locus in quo arundines abundant. De quo plinius libro decimosexto. capitulo trigesimo septimo. Et libro decimoseptimo. capitulo vicesimo.

Arturus stellaversus septentrionem.oritur autumni tempore. pri-die ydus septembris.occidit in ydus mayas. De qua plinius libro secundo.capitulo vndecimo.et capitulo decimooctauo.et libro.xi capitulo.xvi.et libro.viii.capitulo.xlvii.
Arua campi culti et seminati.quod deducitur nomen ab aro aras. Varro de re rustica.Generaliorem habet ager significationem siue aretur aut seratur siue non. Omnes enim rusticas comprehendit possessiones qualia sunt salicta/vineta/pascua.vide ager.
Area.vide ager
Artemisia herba que nomen vsurpauit a nomine regine artemisie que multas eius herbevires docuit de quibus habes librovicesimo sexto.capitulo decimosexto.
Armilini.vide brachiale.
Arbustum.Seruius in bucco.dicit locum esse in quo multe sunt ar-bores.in quovidetur errare:quia silua arbustum non nominatur. Sedvbi sunt arbores plantate.Docet enim columela quemadmo-dum arbustum sit faciendum
Arte picture olim instruebantur iuuenes tanq̃ artibus ceteris libera-libus libro.xxxv.ca.ix.
Ariscaltea idem quod althea sicvocata ab excellentia virtutis.Sil-uat.vide althea.
Argentiviui naturam habes libro tricesimotertio. capitulo sexto.
Arteriarum officium li.xi.ca.xxxvii.
Aromata omnia odorifera dicta:quia aris imponebantur ad cul-tum diuinum.Siluat.Marcilius ficinus libro devita longa dicit ea omnia habere stipticam et acutam qualitatem.de quibus pli.pluri-mis libris et capitulis
Arnoglossa.plantago est:ait discorides. de qua plinius libro vice-simosexto.capitulo duodecimo. Siluat.dicit q̃ est lingua arietis latine.
Aristologia herba que duplici figura consistit longa et rotunda. p̃ diascor.Aliqui libri habent aristolochia.de qua plinius librovice-simosexto.capitulo duodecimo.
Arilus quod a grecis dicitur gargata.ait Siluat.vide acinus

Arista spica est.Spica tamē proprie dicitur ante maturitatem.a spe futuri fructus. Arista vero quando arida est et matura.Serui⁹ in georgicis.

Arctos vrsa. inde arcticus polus. Assignant astrologi vrsam duplicem maiorem et minorem. Sunt autem vrse ex septem stellis que septetriones quasi septem boues a grecis dicunt quia tarde mouentur. De quo pli. lib. ii.
Arcere prohibere. festus. Pli. lib. xv. ca. xvi. austros specularibus arcere.

A ante S

Aspergo asperginis. odor est edificii clausi et qd perflatum nō habet: quod odoris genus imperita plebs rheumaticuȝ appellat. hermolaus in castigationibus. De quo plinius li. xxi. ca. xix.
As assis. vide talentum magnum
Aspaltum lapis crete nigre siluat. Serapion vero dicit ꝙ est bitumē Hermolaus in castigationibus ꝙ est monopolium quod vix credo Vide monopolium
Asparagus herba cuius radix esui apta diuretica est: nec bene digeritur. ait Galie. lib. simpl. De quo pli. li. xix. ca. viii.
Asinum consulere. li. xxviii. ca. x.
Asarum ex isidoro herba est floribus casie similis iuxta radiceȝ purpureis in quo semen continetur vuis simile paruis. Siluaticus siluestrem nardum appellat. De quo pli. li. xii. ca. xiii.
Asterion. herba nocte lucens. Ga. simpl. pharmacorū dicit ꝙ a quibusdam dicitur bubonium: quia bubones sanat
As assis est quicquid diuidi potest in partes equales. Et est generale nomē. Qua ratione as libra vocatur: quia diuidi potest in duodecim vncias et in partes quattuor equales & in tres veteres equideȝ duodecim. duntaxat vncias libre assignabant. Quo ritu medici libra vtuntur. vide talentum
Assula vtitur vitruuius pro fragmentis que marmorarii ex operib⁹ deiiciunt: sciros a grecis appellatur. E ligno autem schidia Idem auctor appellat sicut epichidion ꝓ cuneo. id quoqȝ a grecis tractū Hermolaus in castigationibus plinianis. De quo pli. li. xii. ca. xxiii
Asturcones sunt equi minores. Hermolaus in castigationibus plinianis.
Asa gummy est: quedam est asa fetida que prouenit ex herba vehementis igneitatis que etiam alio nomine vocatur lasar. Siluat.
Ascalonia cepis genus: dicta inquit isidorus ab vrbe palestine que ascalon dicitur: vnde primo aduecta est. De qua pli. li. xix.
Asma pulmonis egritudo. Asmatic⁹ qui ea grauatur. De remediis eius pli. xx. li. ca. xxi. et aliis locis. vide suspiriosi. et orptonoici

A ante T

Athelete luctatores pugnatores & qui longis sunt itineribus assue ti. Pli. lib. xi. ca. liii. Et lib. xxiii. ca. viii.
Athlas mons in occidente scilicet in mauritania ab athlante vetu sto mauritanie rege nominatus ad meridiem situs. mons est rotō= dus tante altitudinis: vt summitas videri non possit: quia nubibus semper nedum hyeme: sed estate tegitur. Ab incolis columna cre= ditur celum sustinens. Ideo poete fingunt esse gigantem celuz hu mero gestantem. Quod videbis in eneid. de quo plinius libro. v. ca. p. Et libro. xxi.
Athlantes populi athlantis montis accole. dicitur etiam mare ath lanticum. Tortelius. de his pli. li. v. ca. p.
Attoniti sunt quorū corpus & mens stupet fit interdum ictu fulmi nis interdū morbo. Appoplexiā greci vocāt. Cornelius. celsus li= bro suo tertio capit. xxvi.
Attramentū triplex est vnū dicit vitriolum quod ad viride accedit colorem. Sed simpliciter positum de nigro intelligitur. Ab atros grece quod est nigrum. Siluat. De quo pli. li. xxv. ca. vi. Itē li. xx. di cit pli. verrucas ocymo colli cū ceramento sutorio. hermolaus cor rigit atramento. dicit autem q atramentū sutoriū est calchātū
Atropos grece vocāt cōualescentiā ab egritudine maxime pulmo nis et anhelitus. Siluat. de quo pli. li. xxviii. ca. ix.
Atrogenis herba ramis iuniperi similis foliis & semine. succ⁹ eius lacteus nascit in crete insulis. Siluat.

A ante V

Auis que oua parit et habet plumas volucris autem generaliorem habet enim significationem. Est enim quecunqz volat. vespertilio autem volucris est non auis. cum nec pennas habeat: nec oua pa= riat. Etiam musce volucres sunt que volāt. de his lib. x. & xi.
Aura flatus vel spiramen. virg. enei. At puer ascanius superat & ve scitur aura
Auscera sunt que ad stipticum declināt. Siluat. Idem dicit marcili. ficinus. vide stipticū.
Aureus pond⁹ dragme vnius et semis. vide talentū
Auiariū locus in quo multe aues hominū industria nutriende clau duntur. Virgilius georgic. libro secundo. Sanguineis inculta ru= bent auiaria baccis. Seruius dicit q auiaria sunt secreta nemora que aues frequentant. prima tamen significatio magis plinio con sonat. Et etiam varroni libro de re rustica. De quo plinius libro. xvii. capitulo. ix.
Auena cū plura significat ad propositum presens vicium est fru= gum. virgili. Infelix lolium et steriles nascuntur auene. vide mor=

bi frugum
Auctio est augmentatio rerum per mercaturam.
Auctionarius qui res emit vili precio.vt carius vendat.Plinius lib.
xviii.capitulo.xii.Auctionibus adhiberi fabam lucrosum putant.
Simpontinus in marcialem q auctio venditio est in publico pl' of
ferenti. Quod parum plinio concordat: quia sic vendi fabe non
solent.

Auctoratus est miles ad periculũ et mortem conductus: si casus fe
rat.Exauctorati qui rationabili causa militie sacramento soluũtur.
Resignati vero sunt milites quibus ob delictum adimitur stipendi
um.hermolaus.de quo pli.li.xxxvi.In mensione theatri versatilis.
Sed apparet ex pli.lib.xiiii.quod non solum de militibus.auctora
ti dicuntur: sed etiã de agricolis.Sic enim scribit ab auctorato vin
demitore rogũ et tumulum excipi.Cuius sensus ab intelligentib'
assignatur: si vindemitor operam suam locasset in altas vites que ad
summum altarũ arborũ cacumen ascendunt.si inde cadens moria
tur: vltra constitutã mercedem illud quoq mereri: vt funeris impẽ
sam dominus exoluat.
Aues pictura decepte.li.xxxv.ca.ix.
Auium cantus immoderatos pictura compescere li.eodẽ.ca.x
Auster meridionalis ventus .qui grece nothos nominatur quoniã
est nebulosus atq humectus. nothus enim grece humor nomina
tur.Aulus gelius.De quo plinius libro secundo. Et libro decimo
quinto.capitulo.decimosexto.dicit austrum aduersari fluctibus ser
uandis.
Auium amicitie et inimicitie libro decimo.ca.lxxiiii.
Aura multas significationes habet: que ad naturalia pertinent. Au
ra ventus est.Virgilius in georgicis.Per ramos aura refulsit. noni'.
Aura splendor.hinc aurum dictum a splendore qui metallo inest.
Seruius.Aura fauor.Et aurarii sunt fautores.Virgilius sexto enei
dos.Nunc quoq iam nimium gaudens popularibus auris Aura.i.
vita.virgilius.At puer ascanius superat et vescitur aura.

Auis restrictiorem habet significationem q volucris.volucris siqui
dem est omne animal volans siue pennas habeat siue non.vt locu
ste apes vespe absq pennis volant.Aues autem solum dicunt que
pennas habent ouaq generant. De quibus plinius libro quarto
per totum.Volucris etiam adiectiue capitur: sed parum ad proposi
tum plinianum.

Aurium remedia habes libro vicesimonono, capite, quinto, Et libro, xxxiii, capitulo, iii.
Auri multiplex vsus multeq; eius virtutes habentur libro trigesimotercio, capitulo, ii.
Auri inueniendi ratio & industria eodem libro capitulo, iii.
Auri extractio ab antris pfundis libro, ix, capitulo, xxv.
Aurifodina locus mineralis in quo effoditur aurum de quo plini9 libro, xxxiii, capitulo, iiii, & alibi.

A ante x

Axungia pinguedo maxime porci, dicitur ab vnctione inquit papias. Alii q̃ ab axe: quia ea maxie pinguedine, rotarum axes vngũtur. de quo plinius libro vicesimo octauo, capitulo nono. Nota q; multa nomina per æ diptongon a quibusdam scribuntur: que alii per e simplicem vocalem incipiunt. Ea siquidem in noim per e incipientium ordine reperies
Axis plures habet significationes. Est enim pars celi, & stipes circa quem rota vertitur, & tabula sectilis, festus, de quo pli, lib, ii.
Axes vnde coaxacio & cantabulatio. Nam asseres auctore vitrunio tabule non sunt: sed crassior materia & angusta in modum par ue trabis ab assidendo parietibus atq; tignis appellati. Quibusdã coaxatio non per, x, sed per, ss, videtur scribendum quemadmodũ assamenta & assule, hermolai, verba in castigationibus plinianis, de quo plinius tangit libro, xxxvi, ca, xxv.
Axinomancia id est per secures dolabellasq; facta diuinatio capite, xix, Sicut catopromantia diuinatio est per specula, cum pueri preligatis oculis incantando ventura respicere putantur Quod ludibrium adhuc a quibusdam seruari dicitur

De littera B, ante A

Bactria regio est circa assiriam cuius populi bactriani appellati. Secutus, bactrius fluuius circa assiriam a cuius nomine bactria regio & bactriani populi, herodotus.
Bacca fructus paruus vt oliue lauri & similium, ponitur etiam p fructibus arborum siluestrium. Siluat. Iuuenalis hausit auentini baca nutrita sabina, scribi debet sine aspiratione
Baccula parua bacca, de quo plinius lib, xv, & xvi, laurentius valla dicit q; inter acinos & baccas differentia est q; acini inter fruct9 munitiores densius nascantur vt vue grana edere sambuci.
Bacce vero dispersius & rarius; vt fructus lauri oliue. Supra hec ea

tem pomum dicitur vt cerasum/prunum/mespilum/nuces/castanee. vide pomum.
Bactar arbor radicis odorate quam nonnulla nardum rusticam appellant falso tamen. creditur valere cōtra fastinationes. virgilius. buccol. Baccare frōtem cingit. ne vati noceat mala lingua futuro de hac pli. lib. xxv. ca. viii.
Baccael grece latine lupula. herba que vulgo panis cuculi dicitur saporis acetosi. Siluat.
Balaustia flos mali granati. Serap.
Baiocassi populi gallie baiocensis oppidi in normania gallice. baieux. Iunianus. de quo pli.
Balbutire est cum quadam hesitatione & confusione trepide vocem emittere. Nonius. Pli. li. x. ca. xxxi. hyeme balbutit.
Babilon vrbs in asie regione. condita a semiramide assiriorum regina. Ouidius in methamorpho. Altam coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem. vide semiramis. de hoc pli. lib. vi.
Balanus vocatur id genus alui subducēde quod clisteris loco subditur. hermol. in castiga. pli.
Balii equi generosi. hermol. in castig. pli.
Balsamus est arbor. balsamum est gummy ab ea nascens arbore. xilobalsamum eius arboris lignum est. Carpobalsamum fructus. Sophisticatur autem sepe ex fructu: scilicet carpobalsamo & terebentina: aliisq; fraudibus. Diascor. de quo plinius li. xii. ca. xxvi. Et libro. xvi. ca. xxxiii. vide opobalsamum.
Baleares insule primo gymnesie dicte sunt post a grecis occupate: baleares dicte: quia lapidibus funda rotante aduersarios summouerint. Strabo de situ orbis. Sunt in hispanico mari. vbi funda primum inuenta. ita vt matres non sinerent filios edere nisi fūda primum pane aut cibum alium percussissent. vegecius.
Baccus fuit iouis filius. de quo multa ouidius in. iii. methamorp. A verbo greco deriuatur quod insanire significat. Illi a poetis cornutum caput fingitur: quia vini nimio vsu truces fiunt homines. Ait varro de origine lingue latine. vnde sapho poetissa Accedant capiti cornua bacchus eris. Inuenitur se muliebri veste ornasse. Quod ad moralem sensum reducit bocatius libro de genealogia deoꝝ: quia in expeditiōe aduersus indos vsus sit bellatricibus feminis. Pli. de eo lib. vii.
Basiliscus a grecis serpens vocatur: qui a latinis dicitur regulus: quia sit rex serpētum & venenosorum. Ait isidorus. Auicenna dicit ideo quia caput habet coronatum. Alii siquidem serpentes euꝫ

fugiunt. Et aues superuolantes visu interficit
Batus herbe genus. Festus pompeius.
Barba iouis. vide vermicularis. et grassula.
Balius color est ab euripide videtur accipi provario. quidam p spadice capiunt. hoc est palmeo qualis equorum apud maronem. nam et baius vulgo dicitur is color qui sunt in spadices hoc ē palmaruꝫ cum suo fructu. Termites greci vocāt. hermol. in castig. pli.
Barbaston. Diascor dicit q̃ est id quod flomos pro quibꝰ vide. Tapsus barbatus.
Bdelium arbor nigra olee magnitudine apud bactrianos nominatissima. Tortel. de qua pli.
Bene id est multum. Tereñ. in andria. bene celatum amorem facile cerneres. hic sermo in gallia parisiensi & rothomagensi vsitatus caro hec bene cocta. i. multum cocta.
Bedegar spina alba siue eius fructus qui restrictiuus est Serap.
Brberis species rubi vel eius fructus qui est paruus rubeus oblongus acetosus frigidus et siccus. diascor.
Belona inquit hermolaus est piscis quem nos acum et aciculam di cimus.
Betonica herba calida et sicca folia ferre in modum habens q. dentata vt folia quercus aut hierobotani. de qua plinius mira tradit libro. xxv. capitulo. viii.
Bdelium arbor nigra est magnitudine olee. Siluat. Aliquando capitur pro gummy ab ipsa arbore manante. de his pli. lib. xii. c. xxii
Betica regio in hispania ad occidentem a fluuio eius magno qui bethis dicitur nominata. Ab accolis turdetana dicitur. Extenditur vsq3 ad columnam herculis que in europa est Strabo. vide Gades. de betica plinius libro tertio. capitulo secundo et tertio.
Betulus hispanie fluuius cuius aqua est ad ferri temperamentum aptissima. Strabo.
Bibliotheca librorum repositorium Festus. greci enim biblis librū vocant. Eam athenis primus instituit ad publicam vtilitatem. Pisistratus rex. quam postmodum athenieñ auxerunt. A. t gelius de noctibus acticis. De quo pli. lib. xxxv. ca. ii.
Bistorta herba similis penthaphili: nisi q̃ penthaphilon quinq3: bistorta septem habet folia. hec cōsolida dicitur. Siluaticus. A grecis nominatur eptaphilon.
Bisculcus id significat quod in duas partes diuisus. Plinius libro decimo. capitulo primo et sexagesimotertio. Que animalia solidas habent vngulas singulos pariunt. que bisculcas geminos.

Bilis id apud latinos significat, quod apud grecos colera. ait marsilius ficinus. Plinius libro. xx. capitulo quarto. Iuuenalis. hinc stomacho bilis rafanus siluestris bilem detrahit. Et libro tricesimo primo. capitulo. sexto. ait ad purganda corpora bilemq; atram id est coleram nigram.
Bipalium instrumẽtum ferreum genus ligonis vulgare in italia nomen. ait frater iocundus vir multe doctrine. de quo plinius. xiiii. & multis libris sequeñ.
Bimatus. vide Trimatus.
Bigenera dicuntur animalia ex diuerso genere nata. vt leopardus ex leone et panthera. Cicur ex apro et stropha domestica. festus. Gabriel in gerentoconia ad innoceñ. Papam vni scribit Cicuris: de his pli. lib. vii. &. viii.
Bonus bonum id est plenum pingue. Terentius in eunucho. tam& si bona est natura facit curatura iunceas.
Bolis iaculum est ad cuius similitudinem faces ignee quandoq; bolidevocantur Simpontinus super marcialem. de quo plinius volumine secundo
Bolismus appetitus immensus qui quandoq; peregrinantes inuadit. maxime cum incedunt per vias frigidas aut niuosas. Inuadit quoq; a longa egritudine exinanitos caninus dicitur appetitus a medicis. Constanti.
Bombinatio est sonus apum. festus.
Bombus a quo eximendorum fauorum signum sumitur & coniectura. varro. Pli. lib. vndecimo. vide fauus.
Bouesvt toto anno valeant. habes lib. xxx. ca. vi.
Boum naturam & educationem habes li. vii.
Boreas grece latine aquilo dicitur. plinius libro. xviii. capitulo: xxxiiii. vide aquilo.
Boletus fungi species ceteris esui melior. Iuuenalis: Ancipites fungi dant familie; boleti domino. de his plinius libro. xxii. ca. xix. vide fungus.
Bolus species quedam terre armene que est ad rubedinem paulus declinans. a medicis dicitur bolus armenicus. Inuenitur etiam apud medicos pro frusto alicuius medicine: quod integrum os ingreditur et deglutitur. Siluat.
Bombex vermis qui fila sericea texit siue componit ad vestes molles et delicatas. ait Isidorus. de quo plini. li. xi.
Bothrus. vide ambrosia

Borith grec e latine saponaria vel herba fullonum. Iheremias. Si multiplicaueris tibi herbam borith & laueris te nitro Ex quo intel lige q valet ad mundificandum. plinius dicit herbam esse coctaꝫ.
Botrus id quod racemus dicit Tortelius.
Brassica. aliqui scribunt bracica grece. Caulis siue olus latine. Ma cer libro de viribus herbarum. Caulis romana grecorum bracica li gua. de quo plinius libro decimonono. Et libro. xx. capitulo. ix. & aliis multis locis. Caulis tamen ꝓprie aliud significat. vide caulis
Bromus est vicium in frugibus & leguminibus. vide vocabulum morbus.
Brancha vrsina. herba magnis foliis: vt olus sed incisa. In cuiꝰ me dio oritur stipes. In capite sunt multi flores spinosi. Siluaticus.
Brochi dicuntur dentes prominentes. Ait nonius plinius lib. viii. capitulo. xlii. brochitate dentium senectus in equis. At hermol. vult corrigere bruncus brunci.
Brachiale ornamentum brachii: vt ab armo armila. ab armilis ar= milini vocātur. Mures alpium et septentrionis quorum est candor eximius: quia ipsorum murium pellibus manice armile modo te= gebantur. Gallico sermone hermines. De hoc plinius libro octauo capitulo. vii.
Bruma inepta gramaticorum ampliatiōe capiunt pro tota hyeme Est tamen proprie dies vna: scilicet solsticii hyemalis a greca dicti one que breue significat. Est enim dies breuissimus. Plinius libro secundo. capitulo. xlii. Floret ipso brumali die arentis herba pule gii. vide solsticialis
Bractea tenuis auri lamina aut alterius metalli Simponti. sup mar tialem. Plinius de hoc libro trigesimo. capitulo sexto. Vbi docet metalla inaurare. Q tenuis esse debeat patet ex virgil'. vi. eneidos leni crepitabat bractea vento. Que tn̄ hoc a lamina differt que est aliquanto crassior et spissior. Fit autem ex quolibet metallo. Tor= telius.
Brutus bruta brutum adiectiue id est ebes obtasum. Nonius luciliꝰ libro quarto. Contractis in se partibus obrutescat. Bruta id est sine sensu tarda er stolida. horatius libro carminum. Quo bruta tellus & vaga flumina. Non ignoras quid brutum substantie significet.

B ante V

Budestin herba que a grecis laudatur in cibo eam Siluaticus dicit coriandrnm vide coriandr.

Bulbus id quod cepa. Cuius multe sunt species secundum diasco. Quod ex plinio patet lib. xi. & multis locis. Isidorus dicit q bulbi id est volui sunt appellati eo quod sunt volubiles & rotondi. Et q omnis radix tunicata bulbus appellatur.
Bupluron herba que in grecia nascitur. de qua plini9 agit inter herbas sponte nascentes.
Bubulus bubulum a boue dicitur. dicim9 enim caro bubula. Eo vocabulo plinius frequenter vtitur: vt libro. xi. ca. xx. Mortuis apibus eas ventre bubulo reparari.
Bullans bullantis. bulla est aque rotonda inflatio. pli. lib. xxviii. Mala bullantis et crasse vrine signa. Bulla etiam erat insigne puerorum pretextatorum: vt significaret eam etatem regendam alterius consilio. dicta a bullin grece quod est consilium latine. festus pompeius. Sed hec significatio non est ad propositum naturale.
Bubones abscessus circa ignem siue inflationes nam inguina ipsa vocant greci bubones. Ille autem inflationes inguinarie appellantur. hermolaus.
Bux9 arbor est parua. solida semper virens fractu facilis. Semen ferens amarum. Buxum eius arboris lignum quod durissimum est.
Buxosum buxo simile. plinius libro. xii. ca. xxvi. lignum balsami optimum est quod buxosum & odoratissimum.
Bucefalus vocatus est equus Alexandri magni propter quandam bubali capitis similitudinem. festus. De eo plinius libro octauo. capitulo quadragesimosecundo.
Bura pars aratri posterior decuruata. varro de re rustica lib. primo. Sepe fracta bura relinquunt vomeres in aruo. virgilius georgicon libro primo. burim dicit. ait nonius. virgilius ibi. Continua in siluis magna inflexa domatur in burim. de quo pli. li. xvii.

De littera C ante A

Cadiuum est quod per se cadit absq auulsione aut violentia.
Cadiua poma que non manu anulsa: sed que sponte cadunt. Cadiua similiter folia. libro decimoquinto. capitulo decimosexto. Et capitulo decimoseptimo. Plinius ait. Cetera mala foliis ficulneis preterq cadiuis.
Caries putredo lignorum puluerulenta et vernuculosa. De cuius virtute pli. lib. xvi ca. lviii.
Calamentum vide menta.
Cadurci populi gallie aquitane post petrocorios iuxta mobriges.

in auernis. Strabo de situ orbis.
Caper vide veruex.
Cacopromancia. vide aximomanxia.
Capus capi gallus castratus. Simpontinus.
Capa aquo venit quod plinius dicit libro decimoquinto. capitulo decimoseptimo. poma inquit includuntur capis. Vas est ad recludendū aliqua minuta. Sed marcus varro dicit capis in nominatiuo. Capis inquit et minores capule a capule a capiēdo noiant quod ansate sunt. hermol. dicit quod potest nomē trahi a calpim greco nomie quod est ansata crathera. De quo pli. lib. xxxvii. ca. ii.
Cara insula in egeo mari. nominata a caro titani filio. Seruius dicit Aristeum monitu matris eam insulam primum habitasse. Inde cum dedalo in sardiniam iuisse. Cuius pars subito hiatu cum incolis absorbita est. Tortelius.
Calamitatem agricole dicunt grandinem proprie eo quod culmum & calamos comminuat. donatus. Terentius in andria. Nostri fundi calamitas.
Calendix conche genus. festus
Calculus lapis breuis terre admixtus dictus: quod sine molestia sui breuitate calcetur. Seruius.
Calculam et crocotulam vtrunque a generibus florum: translatum a calca & croco. virgilius buccol. Pinguia luteola pingit vacinia calca. nonius marcellus.
Canopus insula in nilo fluuio egipti in qua alexander vrbem condidit eiusdem nominis ait seruius quinto eneidos. & quarto georgicorum in qua significatione capere videtur. Iuuenalis satyra prima. Cum pars iliace plebis cum verna canopi. de quo plinius libro quinto. capitulo nono. Est etiam sidus lucidum et magnum quod cernitur a meridianis populis. De quo libro sexto. capitulo vicesimosecundo. Et libro secundo. capitulo. lxxii.
Caleti populi gallie habent a meridie fluuium secanam a septentrione mare. Siti in diocesi rothomagensi. vt ex plinio libro quarto. capitulo decimooctauo. Quibus propinquos dicit lexouios et velocasses. Nunc vulcassini dicuntur. Caletos etiam nominat libro decimonono. capitulo primo. Aliqui textus habent galetos: quod idem est quia antiqui latini c. pro g. et ecōtra communiter scribebant: vt Caius. pro Gaius. Quibus consonant cesaris commentaria.
Cancer piscis. Cancer morbus ex adusta melancolia natus. De vtroque plinius.

Catharrus a agrecis dicitur quod a latinis distilatio. Descendit enim a verbo greco quod signat id quod defluo. Tortelius. Est enim humoris fleumatici distilatio siue descensus. Qui si ad nares reuma dicitur. Si ad pulmonem pthisis. ad fauces brãchon. alias multas causat egritudines & varias secundum alia corporis membra super que cadit. his prestat pli. variis locis remedia
Caluaria locus sepulture publicus hermolaus quẽ dicit grecos vocare poliandria. in castigationibus plinianis
Calix dicit hermolaus operimentum tectorum significat apud plinium libro decimosexto. capitulo septimo. Aliud significat sed nõ ad propositum.
Camedreos grece herba que latine quercula ab aliis Serrata. Nascitur locis asperis. habet folia mente herbe similia maiora tamen Siluaticus.
Callis pecorum via est inter herbas et siluas. Semita vero hominũ Virgilius ix eneidos. Raro per occultas ducebat semita callis. Ser.
Cataphilon vide bistorta.
Calendula herba cuius stipes plĩmos habet ramos. flos aurosus similis bucalinos semina quã plurima ordinatim posita in capitelo quodã habentia formam corniculorum. Sliuaticus. Aliqui dicũt calendulam esse florem omnium mensium
Canopus sidus versus meridiem multo lumine fulgẽs. de quo lib. secundo. Et lib. vi. ca. xxii.
Canis rabidi morsus sanantur libro. xxix. capitulo. iiii. Et libro. xxviii. capitulo. x.
Canum natura et mores hominibus propicii. de hoc libro octauo. capitulo. quadragesimo.
Canum catuli ad cibum puri lib. xxix. ca. iiii.
Carbunculi morbus in narboneñ prouincia ortum habuit. Et eius remedia libro. xxvi. ca. p.
Cathaplasma fit quando herbe cum succo superponunt. Siluatic⁹, de hoc plinius in libris medicinalibus.
Capilli ad vsum valent medicine. habetur libro vicesimo octauo. capitulo septimo.
Carnem incorruptam estate seruari posse libro. xx. ca. xx.
Camepitis grece lingua latine. diciturq; propter abortus ab aliis thus terre. verba sunt plinii lib. xxxiii. ca. vi.
Caloris excessum in itinere remedia libro. xx. ca. xiiii.
Calpe insula est versus occasum post gades angusto discreta freto distans a turdetania stadiis octingentis. Strabo.

Canarium augurium siue sacrificium. hermolaus in castigationibus plinianis. De quo plinius ipse libro decimooctauo. capitulo quarto.
Cacapocium a deuorando: quoniam pillule modo prebeatur a medicis. hermolai verba in castigationibus plinianis.
Calathoides figura est hermolaus de qua libro secundo. capitulo decimo.
Cardiogmon. vide diaphorare ex hermolai sententia.
Camphora gummi frigidum et siccum in tertio gradu. nascitur in insulis sarandinis. Annis maxime quibus multa fulgura: tonitrua et terre motus fiunt: copiosa generatur. Serap.

Camphor arbor camphoram gignens. lignum habet album frangibile. Cuius vmbre pardi insidunt. Eorum timore id gummy colligi nisi certo tempore non potest. Auicen. lib. ii.
Caluata vinea est vt apud Catonem libro de agricultura in qua qui dem vites sunt perpauce: vt in caluicio capillorum. Nam et greci loca plantis et fruticibus nuda phalacra quasi caluata appellant. hermolaus. de quo pli. lib. xvii.
Carcimonia duricies est cum inflammatione. Corneli us celsus distinguit tria genera: que omnia morbi sunt

Cancasus mons in oriente versus Sithiam latissimus ita vt multas occupet regiones sermone & moribus differentes. mons est omnium altissimus. ait herodotus. Nam cum nox sit in plano: superioris partis incole solem vident. de quo libro sexto. capitulo vndecimo. et decimoquarto.
Casius mons in siria latitudine minor cancaso altitudine pene equalis. de quo lib. vi. pli.
Cantabrum furfur tritici. Siluat.
Cautarides bestiole muscarum generis virides. diascor.
Camepdane arbor lauro similis. Siluaticus. Dapnis enim grece laurus est. Came autem infima vocatur laureola. vide ibi.

Caribdis marinum est periculum circa siciliam. Seruius. Causatur aquarum interceptione fluxu aquarum contrario vbi aque cum nauibus absorbentur. Ouidius. Et vomit epotas sena caribdis aquas Nomen accepit a latrone femina eius nominis: que boues herculis furata: atque in id mare proiecta mari nomen dedit. De quo pli. libro. iii. capitulo. viii.

Calua et caluaria loca sepulture publica quas greci vocant polyandria expolubio iulio poluce zozimo &c. hermola. in castigationibus plinianis.
Caduci morbi remedia libro.xxvi. capitulo. duodecimo. vide. Comicialis morbus.
Calculorum remedia libro.xxx.capitulo iii.
Castelli vulgatam relinquo significationem. Sunt autem ad propositum castella aque ductus nec aliud sunt q̃ fluentis p formas et fistulas aque diriuacula. Hermola. in plinianis castigationibus.
Catharrus latine fluxio differt a corriza et brancho. Corriza dicitur cum pituita tantum obsidet grauedo latine dicta. Catharrus vero cum fauces palatumq;. At branchos cum et guttur et arteria corripitur. Ob id et artericum quandoq; vt ait paulus id vicium appellant. Omnia hec tamen hec ypocrates corrisas vocat: nostri distilationes. hec hermolaus.
Calix q̃uis multa significet: ad nostrum propositum foliculum est quo fructus arborum teguntur. Tortelius.
Caldea regio in asia arabie cõtermina plana fontiũ indiga in quã babilon magna; Strabo de situ orbis.
Caulis praua grammaticorũ restrictione pro oleribus capitur. sed etiam herbis et arboribus conuenit. plinius libro. vicesimoprimo capitulo quarto.
Caule conciso inferuntur rose. Vide frutex. Caulem autem capit ysaac de dietis pro grãdi olere quo fit hieme pulmẽtum. vocaẽ aũt caulis ait Isidorus. quia tirsus eius plus coalescit. Quod plini. brassicam vocat de quo libro.xx.ca.ix.vide tirsus.
Caprificus arbor dicta non a capra. sed a carpendo. ficus est siluestris cuius fructus non maturantur. sed in fructibus ipsis culices et muscule generantur que ad ficus bonas propinquarum arborum vento deferuntur easq; apperiunt sic sole penetrantur et maturãtur Caprificare autem fit cum prope ficus bonas desunt caprifici arbores: suspendere oportet ficus siluestres immaturas: vt ab ipsis pdeant culices in ficus bonas. et eas prefato modo aperiant. hoc est caprificare. hec ex columela. De qua plini⁹ libro decimoseptimo. capitulo.xxvii. et aliis multis capitulis. A qua arbore dicitur caprificatio et caprificare de qua plinius libro. decimoquinto capitulo. xix. vide sicomorus.
Canicula stella vehementer calorem influens. Circa medium iulii diebus quadraginta. de hoc plinius libro secũdo capitulo. quadragesimo. et alibi.

Caputpurgium quicquid naribus imponitur. aut ore masticatur ad capitis purgationem. Siluaticus.
Carpobalsamus. Vide balsamus.
Carsiterides insule versus occidentē stanno abundantes: quas quidam dicunt esse de insulis fortunatis. de his plinius libro. iiii. et vi. circa finem.
Cardamus vide nasturcium.
Casia frutex suauissimi odoris. virgilius buccol'. Tuȝ casia atqȝ aliis intexens suauib⁹ herbis. de quo plinius libro. x. ca. ii. phenicē casie thurisqȝ ramulis replere nidum. Et libro. xvi. ca. xxxiii.
Cassia fistula canne genus cōcauum colore nigro in cuius cōcauo sunt arili siue grana multeqȝ cōcamerationes dulci implete succo. Ex siluatico.
Canaria. herba est vide gramen.
Calibs hispanie fluuius et populi calibes dicti qui ferrū effodiunt.
Calibs etiā pro ipsa ferri massa. Tortelius.
Cambises fluui⁹ hircanie. ortū habens in mōtibus cancasi Strabo
Cambises etiam fuit persarū rex. Sed prima significatio est magis ad propositum. Tortelius.
Camecissos genus hedere. Tortel. vide hedera'.
Candet candidum est virgi. iiii. eneidos
Candētis vacce media intercornua fundit. Nonius marcellus. Candet ignitum est. Cicero de officiis li. ii. Candēte carbone vrebat capillum. nonius.
Cantherius equus castratus quo fit quietior scribitur p. n. hi sunt vt in gallinaceis. capi. nonius marc.
Capi sunt galli castrati nonius marcellus.
Cartilago inquit aristo. libro de aīalibus. pxima est creationi ossis. Sed est cartilago flexibilis vt in aurib⁹ et naribus. Cartilagineū vero quod cartilaginem habet aut eius similitudinē. pli. li. xix. ca. v.
Cartilagineus est cucumis. De quo etiam lib. xi. ca. xxxvii.
Chamedaphne due sunt spēs. plāte sunt. vna dicitur laureola. alia dicitur vinca aut puinca. foliis lauro minorib⁹ humi ad serpili morem reptans. flore ceruleo inodoro rotondo. ait panduph. de quo pli. li. xxi. ca. xxiiii.
Cardus herba siluestris est foliis spinosis. Eius duo sūt gnā. Siluat.
Cancrorum mire virtutes habentur lib. xxxii. c. iiii.
Canalistus. vide vua lupina.
Castoreon testiculi eius animalis quod castor dicitur viuit in aqua & aere. Seipsum castrat a venatoribus coactus. Serap.

Caprarum partes quedam valent contra venena. de hoc plinius li bro. xxvi. capitulo. x.
Caper vide aries.

Caparis secundum diascorid. frutex est spinosus super terram ex pansus. habet in summitatibus parua capita que ad splenis valēt durici em.
Caca insula in mari egeo. de quo pli. lib. iii.

Cameleon serpens quidam pedes habens. de quo pli. lib. viii. Est etiam herba: vt patet lib. xxvii. ca. vltimo.

Calus vas ex salice aut vimine. Inde calatus. virgil. buccol. vina nouum fundaui Calatis aruisia nectar. Perotus super marcialem. Plinius libro. xvii. ca. xiii. in calis aut vasis fictilibus defodere pro pagines. Aliqui scribunt Qualus. p Q.

Catapucia herba lata semper virens lac in fracturis emittens. folia habet longa. duplex est autem maior & minor. Maior dicitur Ci samis. Minor lecteris. Siluaticus.

Cacechia malus est corporis habitus quo alimenta in corpore cor rumpuntur. hermol. in castig.

Capricornus ita vocatur signum zodiaci: quia ab inferis partibus ad superiores solem reducit. capre naturam imitatus que dum pa scitur ab imis partibus semper preminentium scopulorum alta de poscit. Macrobius in saturnalibus.

Capreolus vncinulus gracilis: quo se rebus ꝓpinquis innectit aut suspendit vitis: vt firma cum fructu sustentetur. deriuatur a capio: quia vicinos capit ramos. perot. super marcialem.
Capadocia regio finitima maiori armenie. Eufrate fluuio diuisa: q̄ & minor armenia secundū ptolomeum dicitur.
Capus ex gallo gallinaceo fit castrato. ait varro: nunc capo dicim⁹. Seruius.
Carbasus lini genus quod plerunq; pro velo ponitur abusiue ta men. Seruius.
Cameactis vide Ebulus.

Caspii montes sunt in asia a quibus mare caspium nominatur. Quod non proprie mare est: quia non habet fluxus exitum: sed ex magnis illic cōcurrentibus fluminibus: vastissima aquarum latitudo congeritur que videtur mare. Simile in euuangel de mari tiberiadis.

Cataracta aqua in oculis superflua. Alia est eius significatio: sed non ad propositum. Cui egritudini dat plinius multis locis remedia.
Calamus arundo minuta est: habens internodia. de qua plinius libro. xvi. capitulo. xxxvii. Significat etiam segetis stipulam que spicam sustinet. vtraqꝫ nostro proportio seruiens
Caicus fluuius in phrigia. de quo pli. lib. vi.

Carbunculus non solū preciosissimū ac lucidum lapidem significat. Et apostema pestiferum. sed etiam morbum arboribus aduenientem: quo fructus adusti videnē. perotus super marcialem. pli. lib. xviii. capi. xxix. ait quidam tres cancros viuos cremari iubent in arbustis vt carbunculi non noceant. Est etiam carbunculus apostema siue morbus pestifer qui homines epidimiali tēpore inuadit qui in narboneñ. prouincia ortum habuit. de quo et eius remediis habes libro. xxvi. ca. i.
Capuos. vide pes gallinaceus.

Cādicās ad cādorē accedēs pli. lib. xviii. ca. xxx. Nube grauida cādi caute grando imminebit. Et lib. xxi. ca. xi. melilothos laudatissima recens nec candicans: sed croco simillima
Cataclisis vocabulum habetur lib. xxxv. ca. viii. Significare putat hermolaus caliginem. Allegans quod in adriani vita scribitur. Cataclianos obscurissimos scripsit anthimacum imitando.
Carcinomata carnis cauationes cum rubore et sanie cancro similes. perotus in marcialem. pli. lib. xxii. ca. xiii. Carcinomata et sordida vlcera sanat vrtica. de quo etiam li. xxviii. ca. iiii.

Catuli nō solum canum aut catorum: sed ferarum quoqꝫ siue immanium siue mitium. Etiam serpētum: vt virgilius ait de colubro. Idē catulos tectis atqꝫ oua relinquēs. Sed Fœtus siue fetus ad omnia animalia muta pertinent. vnde fetificare. pro parere & fœtura pro partu. virg. buc. Si fetura gregem suppleuerit aureus esto

Caula munimentum et septum ouium siue receptaculum. virg. lib. ix. eneidos. At veluti pleno lupus insidiatur ouili. Cum fremit ad caulas. Seruius. Festus dicit q̄ a cauo siue cõcauitate dictę: quia antevsum stabulorum: in antris collocabantur
Carpere eligere. Tereñ. in adelphis. Quicquid erit belissimum carpamus. Carpere lederevel alicere. virgil. georgi. Carpit enim vires paulatim vritq̃ videndo femina. Carpere frui. Virg. Carpamus duꝫ mane nouum dum flumina crescũt. his significationibus sepe pli.
Carecta loca caricibus plena. Virg. buc. Tu post carecta latebas.
Carex caricis. herba est acuta et durissima asparago similis. virgil. geor. Et carice pastus acuta. Seruius. Tortel. & Siluat. de quo pli. li. xvii. et li. viii. ca. xlii.
Carica ficus passa siue siccata
Cautes lapis durus asper: qualis in marinis rupibus A cautela & cauendo dicitur. Eo q̄ a nautis caueri debeat. virg. buc. duris in cautibus illũ ismarus et ce. Pli. li. xxxvii. ca. vi. Circa oppiduꝫ. Thebaidis in collibus et cautibus
Caudex trunci pars inferior in arboribus. Pli. lib. xvii. ca. xxxviii. Perunctis caudicibus formice fugantur ab arbore
Caustica medicamina sunt siccatiua adustiua. Siluat. Pli. li. xxiiii ca. xi. papiri carta cremata inter caustica est.
Calendula. vide kalendula.
Canna calamo similis. sed maior. vide calamus.
Carmine grandines auerti & fugari. lib. xxviii. ca. ii.
Cardiaca est cordis passio. Cardiacus qui ea vexatur passione. Cardiacus etiam pro cordiali. Iuuena. Cardiaco nũq̃ ciathum missurus amico. Ad cordis passiones. dat plinius remedia multis locis. hermo. dicit q̄ cardiacus siue a corde siue ab ostio vel ore stomachi q̄d cardian quoq̃ greci vocant: morbus est ex nimia corporis imbecilitate. quod quidem stomacho languente nimio sudore digeratur. prior tamen expositio medicorum sententiis magis conuenit.
Carenũ vinũ est artificiale per decoctionem. vide defrictum
Charta apud grecos pro eo quod librum vocamus accipitur Ouidius de trist. Nullus in hac charta versus amare docet. Pro membranis etiã et papiro in qua scribim⁹ sumit̄ apud pli. li. xiii. et alibi
Cadmia lapis metallic⁹ ex æris vstione genitus. Siluat. de quo pli. li. xxxiii. ca. x.
Cauterium vstio membri. Siluat. vide caustica
Causarii. hermolai traditõe in castig. valitudinarii dicunt̄ siue sontici. Aut qui omnino causam habẽt ex morbo senectute vc. de quo

plinius libro.xxv.capitulo.v. Si vera sit hermolai correctio. Textus siquidem vsitati habent causaris .hermolao tamē consonat. Titus liuius ab vrbe condita libro vii. exercitus inquit ex causarus senibusq; confectus.

Calcantum eris flos appellatur ait ysidorus. Corpus est metallicu; adeo constrictiue virtutis vt in vrsorum et leonum ora cōspersum tantam vim habet constringendi: vt mordere non valeant. Plinius docet valere ad multa remedia. hermolaus dicit ꝙ est atramentū sutorium. In vocabulo Cerrina.

Cassia herba suauissimi odoris iuxta Cynami campos nascit̄. Tort. de qua pli. agit li. xii.

Cataracta quidā celi fenestrā quida nubes alii subterraneas dicūt Tortellius

Ceruix colli pars posterior. vnde origo est omnibus neruis. Ingulus anterior vnde vox procedit. Collum complectitur omnes partes. vnde dicimus hominem dure ceruicis. q. indomabilem: more ferocium boum vel qui ceruice erecta et rigida contumaciam quandam et mentis rigorem pre se fert. Ceruices etiam pro ceruice dicimus. laurentius. Item ceruix in singulari collum dicitur. In plurali superbia. Cicero in verrē. frange ceruices. Qua significatione vtit̄ sacra scriptura.

Cedua dicitur arbor siue silua que est apta vt cedatur cum facili regerminatione. libro enim digestorum dicitur silua cedua. Sic pli. lib. xvii. ca. xx. de castanea. Vide Silua.

Celiaci dicuntur qui patiuntur inventriculo qui longus dicit̄. Sub hoc ventre durescit. Aluus nichil reddit. at ne spiritum quidē transmittit. Cornelius celsus libro. iiii. Species est colice in intestinis qđ greci celiacon: latini longaonem dicunt. Cui passioni dantur remedia lib. xxiiii. ca. ii. Et lib. xxviii. ca. vii. et libro. xxx. ca. iii. et alibi. Hermolaus vero dicit ꝙ est passio stomachi.

Centrum galli species est Gerobothani. vide Gerobotanū.

Centinodia sanguinaria poligonia proserpinaca geniculata ide; Siluaticus. vide geniculata

Cerotum medium est inter vnguentu; et emplastrūm. est enim spissius vnguento: mollius emplastro Siluaticus. vocatur enim cerotū quia cera illi administratur. Hermolaus. Ceramentum dicit a cera deductum

Cerium vlceris genus. Pli. ramifici vlceribus que ceria vocantur illiniuntur.

Cerusa puluis albus ex laminis plumbi collectus. de quo plini. lib.

xxxiiii.& lib.xxxv.ca.vi.
Ceruleum viride cum nigro. Seruius. Est aũt color maris. virgi. vii. eneid. Littus ad ausonium: tot pvada cerula vexit.
Celare. i. secretum seruare non est ad propositum. Celare est impri mere cum ferro in metallum aut lapidem aliquam figuram. Pli. li. xxxiiii. ca. ix. Egiptus purgit non celat.
Cerotas. vide Tenontes.
Centaurea herba amarissima que duplex est maior & minor. nomi nata abvno de centauris scilicet chirone. ait perotus super martia lem. de qua plinius multa lib. xxv. ca. vii. vide Rha.
Cesarea quedam est regio in mauritania q̃ est pars affrice a qua pte existimant nilũ flumen oriri. de quo pli. li. v. ca. ix. Sunt multe ciui tates eius nominis: sed non ad propositum.
Ceramentum a cera dicitur quia sit vnguentum cera mixtum. Pli. lib. xx. dicit verrucas ocymo tolli mixto ceramento sutorio. immo vt hermolaus corrigit attramento non ceramento. vide attramẽtũ
Cespes cespitis. Seruius dicit herbam cum ipsa terra euulsam. vir gilius. congestum cespite culmen. Pli. lib. xvii. dicit donec pingui cespite obducantur.
Cephalica capitis egritudo. Cõstãtinus.
Cercophitecus simia candata. Martialis in epigrammate. Callid' enixas elidere simia hastas. Si michi cauda foret cercophitec' erã.
Ceronia dicit hermolaus in casti. pli. oleũ quo luctaturi se ꝓfũdũt.
Celte populi gallie eius q̃ accidit ad hiberũ fluuiũ qui est in finib' hispanie. inde celtiberi dicti. Titus liuius abvrbe cõdita. li. v. vide hiberus. de his pli. li. iii. Strabo li. de situ orbis dicit sunt populi ad massilie et narbonis mare. Sunt ꝓprie celte quos narboneñ dicim'
Cedrus arbor altissima cui' odor sepẽtes fugat. ex eo fit oleũ qđ ce drinũ. dicit quo si lignũ aliud vngat nõ putrescit. de quo pli. li. xiii
Cedonia herba est lac emittẽs croceum. de qua pli. multas proprie tates li. viii. ca. xxvii. & li. xxv. ca. viii. et aliis locis
Cerebri natura li. xxxi. ca. xxxvii.
Cerastes serpens habens cornua. vt Aries. de quo pli. li. viii.
Cestron grece betonica latine. eius descriptio et medicinales virtu tes habent li. xxv. ca. viii.
Ceres. vide Seres.
Cenchris qui absq; pedũ vsu in rectũ gradit. vt dicit lucanus. Et sẽ per recto lapsurus limite cenchris. de quo pli. li. viii.
Centrum duas habet significationes: medium circuli & stimulum siue aculeum. Tortelius.
Cedere id est abire. Cedere locum victori dare Tullius de officiis li.

ii. Cui exercitus imperatoresq; nostri cepe cesserunt. Nonius. Cede re succedere cedere dare. cedere obsequi. cedamus phebo: & moniti meliora sequamur. Cedere vitare. virgilius. v. eneidos. Celeriq; elapsus cerpere cessit Cedere incedere. Plautus in aulu. in hostem absolutus cedas. Cedere occidere mactare. virgil. georg. baccho ca per omnibus aris.
Ceditur. virgil. eneidos libro. v. ceduntur vigiles.
Cedite dicite. Nonius. Cedo pro dic singularis tantum modo numeri. cedite id est dicite tantum pluralis: vt salue saluete. donatus.
Cedere concedere: cedo tibi concedo tibi id est non repugno. cedere flagellare. cuius preteritum cecidi flagellaui. Nonius. Alias habet significationes que non sunt ad propositum.
Cerriuus qui terram cernat. dicit etiam inclinatus qui versus eam partem qua cernamus. Ser. super. x. eneidos.
Certare altercare contendere. certare peruenire. ait donat9. virgil. buccol. Nec te certasse priorem peniteat. certare prouocare. Terentius benedictis si certasset audisset bene. donatus.
Cyppus et colū nam significat & nomen viri proprium. Valerius libro. vi. Senitio cyppo pretori portam egredienti subito veluti cornua emerserunt. hermolaus in pli. castiga.
Cisternarum struendarū industria lib. xxxvi. ca. xxiiii.
chironium vlcus est quod non serpit. magnum & tumens maxime fit in cruribus & pedibus. Cornelius celsus.
Chiragra manuū egritudo sicut podagra pedum ad quas dat pli. multis locis remedia.
Chius insula in ægeo mari. vide ægeum.
Cyanus videt pli. vsurpare pro gēma li. xxxvii. ca. ix. Ticturā eē etiā dicit triplicē. Aegiptiā cypriā & scythicā. Optimam aūt ægiptiam hermolaus in castig.
Ciconia auis est. de quo pli. lib. x. ca. xxiii.
Cymola genus terre que creta dicit mundandis vestibus apta, et medicamentis. Tortel. vide creta.
Citrulus accedit ad melonem coloris & figure similitudine. eis tñ frigidior hūores gñat crudos ī venis Serap. de quo pli. li. xix. c. v.
Cithraria id quod melissa. ait marcilius ficinus.
Cicorea. vide sponsa solis
Cyminū semen est puū fortis odoris calidum & siccum ventositates pellens. De quo pli. lib. xix. ca. viii. Et li. xxvi.
Ciathus nomē mēsure ad pōdus vnciarū. iiii. Serap. Pli. dicit. dragmarū decē lib. xxi. cap. vltimo. Et etiam vasculum ad bibendum

martialis.Non habilis cyathis et inutilis vua lieo.pli.li.xx.ca.xiii. et lib.xxviii.ca.ix.Contra ſerpentiũ ictus in vini cyathis duobus vide cardiaca.

Citrum malũ ſiue pomũ odoriferum cuius cortex coloris qui dicit citrinus accedens ad croci colorẽ albedine mixtum. Citrum autem et malũ arengium ſunt virtute proxima tam cortice q̃ interiori ſucco. Siluaticus pli.de eo libro.xiii.ca.xv.

Ciclades inſule in ægeo mari:quia in cieli forma diſponũtur. Solinius.Seruius dicit q̄ potius longo ordine eas ops circuire.

Cylindrus lapis teres in modum colũne ad aream equãdam qui a volubilitate nomen accepit.virgi.geor.Area cum primum ingenti equanda chilyndro. Seruius. Eſt etiam precioſus lapis iuuenalis. donant archana cylindros.eſt lapis rotundus varii coloris.

Cilicia regio in minori aſia ſyrie proxima ſubiecta tauro monti. a cilice agenoris filio nominata.vide Taurus.

Cilindroides figure nomẽ eſt.ait hermolaus de quo pli.libro.ii.ca. decimo.Cicuta herba eſt nociua.eius tamen multe aſſignantur vtilitates libro.xxv:capitulo xi.

Cicuta vide conniſa.

Cinicus id quod caninus. Quod enim canis dicimus greci cynos dicunt.nomẽ ſecte eſt quorũdam philoſophorũ qui ideo a cane vocantur:quia ſint in arguendis viciis mordaces. morali ſcientie ſtudebant.ceteras repudiabãt ſcientias.huius ſecte diogenes erat. de quo pli.libro.vii.capi.xix.

Ciclaminũ herba hedere ſimilis.ſed minora habet folia et nigriora:in quibus albicãt macule.Caule exiguo.floribus purpureis.radice vt rapa.cortice nigro.naſcitur locis vmbroſis.perotus in marcial. dicit a latinis vocari tuber. medici vocant panem porcinum inferens ebrietatem. piſcatores ĩmergunt radicem tuſam in aquã ad piſces capiendos. non bene tamen ſentit pero.cum plinio qui numerat tuber inter fungi ſpecies libro.xviii.vide tuber.

De ciclamine plinius libro.xxvi.ca.xiii. aliqui libri ſignãt.xii.ca.

Cynorhodos roſa ſilueſtris a Cynos quod eſt canis quia eius radix valet contra morſum canis rabidi.Perotus in marcial.de quo plini. libro.xxv.capi.ii.et li.viii.capi.quadrageſimo primo.

Chilo fuit philoſophus lacedemonius vnus de ſapientibus ſeptẽ. De quo plinius libro vi.

Chiron fuit vnus de centauris cui eſculapius nutriẽdus traditus ẽ didiſcit ab eo medicinã ait perotus in martialẽ. Inuenit chirõ centaureã herbã ab ipſo noĩatã. De quo pli.li.xxv.ca.vi.vide cẽtaurea.

Cynanche. vide Sinanche. aliqui siquidē p c. aliqui p s. scribi volūt
Cimbri lingua gallica latrones dicūtur. festus. ex quo intellige lin gue gallice mutationem.
Cynoglossa herba que alio nomine lingua canis. Tortel.
Circius venti nomen. Est aūt in gallia impetuosus. Alia sunt vento rum nomina que incole in suis quisq3 regionibus fecerūt quasi pe culiariū: aut ex locorū q̄ incolūt vocabulis. aul. gel. de quo pli. li. ii.
Citra citerior citimus. Cis etiam habet proximā significatōe3. pri scia. Affranius etia3 citer posuit. dicimus eñ cis rhenū citra rhenū Idem diceretur de secana. Cis secanam aut alio fluuio vel mōte.
Citerior quo nomine pli. freq̄ter vtitur. vide citra.
Citisus frutex est Columela. virg. buc. florentem citisum sequitur lasciua capella. Seritur in terra bene subacta tanq̄ semen brassice. De quo pli. vide Brassica.
Cicuris animal est bigeneris vt su es ex apro & porca geniti. Gabri el in gerentocomia ad innoceñ. papam octauum.
Cloree vestes quedam. Hermolaus in castig. pli. li. xxxvii. ca. xvii.
Cischum & Cissum aliqui errantes pro eodem habuerunt. Sed pli. cischi tantum duo genera discernit. Cissi autem multo plura lucu lenter descripsit. Et vtrumq3 discernit. magnitudine foliis flore: vt videatur nulla cognatione ipsa preterq̄ nominis vicinitate haberi Perotus tamē vtrunq3 inter species hedere locauit. In quo cōcors est gallienus. Cischum autem ladaniferu3 est. de cisso loquitur lib. xvi. de cischo. li. xxiiii. vide ladanum. Cissum aliud significat: sed non ad propositum
Cima summitas arborum aut holerum. Sima per s. adiectiuum est nasi figuram exprimens. Pli. li: viii. ca. lv iii. mares caprarum q̄ ma xime Simos.
Cicisus frutex cuius modico pabulo oues impinguantur & capre. Seruius. Virg. buc. florentem citisum sequitur lasciua capella. De quo Pli. li. xiii. in fine.
Citonia mala sunt siue poma lanuginem habentia constrictiue vir tutis. Serap. De quo pli. li. xv. ca. xvii. & alibi
Cyron ventus est. de quo pli. li. ii. ca. xvii.
Ciuitates ab animalibus delete. li. viii. ca. xxix.
Ciperus radix iunci triangularis que est aromatica & cordi confe rens. Auiceñ. lib. de vir. cordis.
Cincinatus agricola fuit: cui serenti et puluerulento: dictaturā po rom anus misit lib. xviii. ca. iii.
Circulus animalium. vide zodiacus

Cieo cies commouere festinare.
Cio cis tertie coniugationis in eadem inuenit significatione. Pli. li.xx.ca.viii. Cietvrinam succus bete.
Cynnabarin accipit. Iulius Solinus pro antidoto quod medici sanguinē draconis appellāt. Frequēs equidē committitur pugna draconis cum elephāto qua p importunitatē agilitatē q; & veneñ draconis vincūtur sepius elephāti. Qui dū ruunt: dracones obruūtur magnitudine et pondere ipsius elephātis fitq; sanguinis vtriusq; bellue pmixtio tradit. pli. lib. viii. ca. xi. Et quācunq; partem terre cruor imbuit: fit medicamentum quod Cynnabarin vocant. de hoc plinius volumine. xxxiii. ca. vii. Sed Auiceñ. & alii quidam medici ipm sanguinē draconis succum herbe putauerunt rubee. Cynnabaris etiā metallicū est qd ab indica. Cynnabari nomen traxit ppter coloris similitudinē vt vult diascor. qd duplex est. Quoddā est natiuum qd in libia nascit. Emathiti lapidi similis. Aliud est metallicū facticiū ex viuo argēto & sulphure cōmixtis atq; alteratis. Cui9 cōficiēdi ratione bulcasis arabs tradit. Qd est pictoribus & librariis in vsu quotidiano. De vtroq; agit pli. etiam li. xxiii. ca. vii.
Chimera mons in licia noctibus flagrās. De quo pli. li. ii. ca. ix.
Cymindis est nocturnus accipiter auis magna eā gallia q parisiensibus & rothomagensi finitima est: auem ipsam ducem appellar. De quo pli. li. x. ca. viii.
Cippus & columnam significat et nomen viri ppriū Hermolaus. De quo valerius li. vi. Genucio inquit. Cippo pectori subibo velut cornua emerserunt.
Climactericus annus hoc est gradarius & scansilis quia a septimo anno incipiēs: vitā hominis quasi p gradus quosdā agat. Propterea. lxiii. annum maxime piculosum vt est apud tranquilū qm duo numeri. s. septem et nouē qui decretorii maleficiq; sunt & ad vitam succidēdam. In vnū quasi cōfluūt. Nonies eñ septē et nouē septies sexagintaltres efficiūt. Ita et quinquagesimusquartus & alii minores Climaterici dicūtur quotiens p septem aut p nouē dicunt. Qd greci climathericon dicūt. latine exponi potest gradariū siue scalariū. Climax eñ grece scala siue gradatio nominat. hec ex hermol. & beroaldo. Qd ex quītilia. apparet qui figurā que a grecis climax dicit: gradationē appellat. Idē cicero. iiii. rheto. vide anaphora. de hoc pli. li. vii. ca. xlix. Marcilius ficinus libro quē de vita celit9 appellat celestē. de his assignat rationē.
Clarigatio qa repetēdo clara voce agat. her. hoc obseruari videt in publicis edictis cū vno submissa voce legēte: alter clara voce repetit.

Clinia inquit hermolaus. vocabulū est alitis ab auspiciis dicte clinius nam et oia difficilia & ardua clinia vocabantur. vnde procedit clinus a celinus.
Clostra & clostrales ludi sūt. hermol. in pli. castig.
Claudere includere. virg. georg. Aut intus clauso secum ad pŝepia seruant. Claudere circūire. virgil. Ecce maris magna claudit nos obice ponthus. Est etiam obsuere. nonius.
Clauorum qui pedum articulos inuadūt medicine li. xxvi. ca. xii.
Cluere pugnare significat. ait hermolaus. Dicit tñ plinius. Clipeū a cluendo peruersa
Clauus relicto vulgari significato quod naturali discipline nō deseruit: in pedibus nascitur. nonnunq̄ alibi. Cornelius celsus. lib. v. precipue tñ ex contuso quo exciso subter rotonda radicula nascit̄ que penitus descendit ad carnē. Est etiam clauus apostema de sanguinis superfluitate. alio nomine furunculus. Siluatic⁹ & hermol. grammaticorum subtilitas tractum existimat.
Climathera vide Anaphora.
Corimbus granum hedere. ait ipse pli. li. x. ca. xxxv.
Coaspis fluuius medorum in tigrim fluuium decidens cuius aquā reges persarum potabant, ob eius dulcedinem & semp secum, deferebant. Tortel.
Coagulum materia alba in ventribus aialiū lactātiuȝ inuenta: quo lac inspissatur ad casei formationē. de quo pli. li. xxvi. & aliis locis.
Coccus grece granum ex arbuscula ilici simili: que ex affrica & lusitania in transalpinā galliam est trāslata. Silua. vide kermes.
Coccinū oleū quod fit ex cocco. de quo pli. li. xxii. ca. v. vide cocc⁹
Cornea arbor est cuius fructus sūt oliuis figura similes saporis acidi. alio nomine dicit̄ cornus pro arbore. fructus aūt cornū. pli. lib. xiiii. ca. xvi. dicit ex eo fieri vinum.
Concha piscis oculis carēs. Solinus dicit optimas reperiri in mari. indico in quib⁹ reperiuntur margarite. de quo pli. li. ix. c. xxxv.
Congiarium. vide gemina.
Collossus alta & excedētis magnitudinis statua in alicuius rei vel persone memoriā fabricata. de quo pli. lib. xxxiiii. ca. vii. Item ca. viii. dicit colostreas imagines siue simulachra. hermol. i castig. scribendum esse. ait collosseas. Sed vitrimi⁹ libro de architectura non colosseas: sed collossicas imagines appellare contendit
Clodere male in oculis habere. pli. libro. xviii. capi. xxiii. clodunt lipiunt ve ab afflatu oues. vide lippire.

Ccitum lune capit.pli.p eius cum sole coniunctione: quia coeunt id est simul eunt.pli.libro.xiiii.cap.xxi.vide interlunium. Coitus etiam coagulationem significat & inspissationem libro.xii.capitulo.xxxviii.Taurorũ inquit sanguis celerrime coit.
Cogere in vnũ colligere.virgil.in buccol.Titire coge pecus Cogere mulgere virgil.buccol.Cogite oues pueri si lac preceperit estus Cogere stringere.virgil.iiii.georgicorum. Nam frigore mella cogit hyems.Cogere vrgere.Terenti⁹ in eunucho iubeo cogo atq; ipero
Cocula vasa enea coctionibus apta. Alii cocula dicunt ligna minuta quibus facile cibaria decoquantur.festus.
Corimbus fructus hedere.Serap.vide hedera.
Coriandri vires habens li.xx.ca.xx.
Colores pictorum ex quibus materiis fiant quibusq; locis inueniant habes lib.xxxv.ca.vi.
Coriādrũ herba est frigida fructum ferens eius nominis qui absq; preparatione venenosus est preparatum autem nota apothecariis prepara aromoticum est.de quo pli.li.xx.ca.xx
Condere abscondere virgil.ii.eneidos.Scādũt rursus equũ& nota condũtur in aluo.Condere cõstituere cõstruere. Salustius in Catil. Vrbē romam sicuti ego accepi cõdidere ab initio troiani.
Condere in vnum locum dare ad custodiā faciliorē.significat etiā cõscribere nunc facere:nũc cõponere:nunc instruere.festus
Condire aliud significat.inde cõdimētũ.est aliquid rei alteri permiscere saporis aut odoris gratia &c.
Conditomata sunt fissure ani absq; sanguis emissione.Siluat.Cornel.celsus lib.vi.dicit q sũt tuberculũ quod ex inflāmatione nasci solet.Cui passioni dat pli.remediũ li.xxiiii.c.xiii.& li.xxxiiii.c.xv
Colocia a colo breui dicitur.hermolaus vide colica
Collibos pmutatio pecunie.hermolaus.allegās polucē: a quo qui eā exercent polibiste vocātur.Ieronimus tñ collibistas a collib⁹ vocatos tradit. Sũt aũt inqt collibie vilia munuscula vt cicerũ vuarum passarum.paruorum & paucorum fructuũ q vilis lucri causa venduntur.
Conuulsa & vulsa idez sunt.ait hermolaus in vocabulo rupta. Est aũt cõuulsio:vt inqt ipe hermol.id quod greci dicũt spasmus. Qđ plinio.cõsonat in pulegii mentione. Et in li.xx.vbi de marrubio. Spasmus autē aliam cũ hoc signat egritudinē.vide spasmus.
Coaxatio ē cõtabulatio.ait hermol.i castig.de q° pli.li.xxxvi.c.xv
Coriũ terre in plinio.ait hermol.non tā cutis eius faciesq; summa q̃ tectorũ & scatimē quoddā crassius cui aliquod quoq; subesse põt coriũ.Nā et in parietibus struendis ordines ipsi laterũ. Coria a vi=

trūnio dicunt.hoc est quod turba opiscicum vulgo appellat cursus hec hermolaus.
Conuexū dr̄ de pte interiori:deuexū de exteriori.festus.hoc intel= lige de corporibus rotūdis.philozophi tn̄ aliter loquūtur q cōcauo couexū ex opposito assignāt.couexā ei ptē sphere exteriorē dicūt
Collis mōticulus est:siue pars mōtis maioris cui cōiūgat:siue p se separatus.Iugū ipsa mōtis est arduitas.Inde roma septicolis dicta quia septem colles comprehendit.Lauren.
Couenire apta & cōmoda esse.Donat⁹ in Thereñ.in adelphis.Cō uenire placere.noni⁹.Conuenire colloqui.Terētius in andria.
Conueni hodie quēdā mei loci hoiēm.Cōuenire aptū esse.nonius.
Conuenire obuiū fieri.Itēvidere.nonius.Conuenire.colligi cōgre gari.virgil.i.eneid.Cōueniūt quib⁹ aut odiū crudele tyrāni. Item similē esse item placere item interpellare.nonius mar.
Coxendices id est coxas.varro de re rustica lib.p.lata frōte laxis co xendicibus.nonius:
Coa vestis est.ait hermolaus in castig.pli.ca.xii.Item li.xi.ca.xxii.
Consectaneus qui in eadē heresi est.hermol.id est eiusdē secte. Cō militone sem.in quibusdam historiis vocātur cōsectanei.
Confarreatio. ait festus.sacrificii genus est quod fiebat farreo libo adhibito id est pane artificiali ex farre confecto. diffarreatio vero sacrificiū ad viri & vxoris dissolutionē.de quo pli.li.xviii.ca.iii. & capitulo octauo.
Coix genus est arundinis.ait hermol.Inde coicina sunt tecta vel texta ex arundineis & iunceis que fiunt in egipto.Theophrastus di cere videtur ꝙ sit palme species.ait hermolaus.
Coralius lapis est alius a coralo ad medicinā valens. de quo habes libro.xxxvi.ca.xix.
Cōpago et impago: id genus marginis & regule significat:quo tī panū id est quadratū vel alterius figure spacium:in valuis alio vel opere intestino p ambitū includit vt fere sint q̄ vulgo suppages ap pellantur.verba hermolai.in pli.castig.
Coraxis & coraxinus color est.hermol.de quo pli.li.xxi.ca.ix.
Contribulare venit a tribulo vel tribula q̄ instrumentum est teren dis frumentis.
Columela li.p.de quo pli.li.xxxvi.ca.xxv.
Conferua herba a ferruminando dicta. ait simpōtinus. Quā satis describit.pli.lib.xxvii.ca.viii.vide ferrumino.
Comicialis morbus epilentia a grecis dcitus
Comicialis a latinis:quia si quis rome in comiciis eo caderet mor

bo absoluebatur a comiciis
Colere diligere amare Ter. qppe fora ipulsi nra nos amatores colūt
Colere ornare. Ouidius de arte amandi ipolitum phedra nec erat bene cultus amauit. colere inhabitare. colere exercere. Virgi. primo georgico. fructusq; feros molius colendo. Inde agricole qui in agro se exercent. Colere habitare. Nonius īn incola et accola. vide accola. īn coloni q sunt aduene cultores. virg. Tyrii tenuere coloni
Colligere in vnū redigere. colligere reficere Celare. Supprimere. Virgil. lib. xii. Et se colligit in arma poplite subsidens Colligere auferre luci. lib. xxx. Colligis omnia furti. Nonius marcellus. his significationibus plinius. sed in varia vtitur capitula.
Colossus statua mire magnitudinis dicta a colosso artifice a cui⁹ nomine nomen accepit festus. de quo Pli. lib. xxxv.
Comiciū erat cōgregatio populi romani vel tēpus ad eligendū magistratus. vel locus in quo ea fiebat cōgregatio Pli. lib. xix. ca. viii. mustum inquit rutatum populo datu3 comiciis peractis. Remedia dat Plinius morbo comiciali. lib. xxvi. capi. xii. Et lib. xxviii. ca. iiii. in principio. et aliis multis capitulis.
Colica egritudo ventris ex ventositate inclusa in intestino qui a grecis colon nūcupatur Galie idem pene hermolaus. Remedium dat Pli. in maratri & anisi mentione.
Cōnisa grece cicuta latine herba cōis pre frigiditate venenosa que pota aut comesta interficit. Tibi aūt lectori do remediū a Serap. descriptū vinū forte ad vsu3 medicine. de qua Pli. lib. xxv. ca. xi. et li. xxvii. capi. viii. Corona regia vide mellilotum.
Cōsolida herba est duplex maior & minor tota estate florēs. cōis ē.
Colera grecū nomē est quod latine bilis dicitur marcilius ficinus.
Colerica passio morbus est ex vehemēti colere cōmotione per superiorem & inferiorē euacuans regionem. Constanti.
Cometa ignea apparitio in supma aeris regione quo noīe greci vtūtur Latini vero Crinitas appellant Cicero lib. de natura deorū. de quo Pli. libro. ii. capi. xxv.
Cōniuere oculi motu signum prebere. Pli. lib. x. ca. iii. Aquilla cogit pullos solis radios itueri. Si cōniuētē aīaduertit pcipitat e nido.
Consequi adipisci Cicero. Quod ego meo labore et vigil. cōsecutus sum Consequi id est sequi. Nonius.
Consequi exprimere declarare diffinire. Cicero ad Cesarem Extrema quanta et qualia sint verbis consequi non possum. Nonius.
Conticinium noctis primum tempus: quo omnia quiscendi gratia conticescunt. Nonius mar.
Cōuallis est planicies ex omni pte cōprehensa mōtibus collib⁹ vel

vallibus ex duobus lateribus comprehensa. Planicies. vallicula eius diminutiuum festus. pompe.
Colonus vide colere.
Columbarum duo gña. vnū agreste quod saxatile dicit que sūma loca in tectis & turribus altis captāt propter naturalē timorē: ad q̄ ex agris aduolant. Alie sunt domestice que sunt plurimū colore albo Ex his duabus stirpibus fit tertiū genus mixtum. Varro.
Cōuexum ex omni pte declinatū vt celū quale est celū quod ex omni pte ad terrā est declinatū. festus. Sed festo. geometria repugnat que cōcauū itra assignat et cōuexū extra vt orbis lune versus regionem ignis est cōcauus & versus orbē siue celū mercurii: ipm celum lune est conuexum.
Cōducere colligere cōgregare significat. varro iquit ppl'm in foro cōducit. i. cōgregat Locare etiā significat. Cicero. Sepe in nr̄a republica: videmus mercede cōductos. Prodesse quoq; signat Cice. in officiis. pōt quod reipublice iutile: cuiq̄ cōducere. i. pdesse. inde conducibile quod cuiq̄ prodest. Plinius. nichil rei de qua agimus conducibilius id est vtilius. Congiarium vide hemina.
Cōmissura piūctura vsuali grāmaticorum sig nificatōe. Est etiā morb⁹ capitis dormire faciēs aptis oculis: qui a medicis subeth: arabico sermone appellat. a quibusdā somnus pfundus. cogit eni supflue dormire. Cui dat Pli. Remedium multis locis.
Coliriū medicia ocularis de q̄. pli. ml'tis locis. dicit tn̄ columela lib. de agricultura tractās de cura equorum: qp medicamētum etiā est ad aluum subducendum.
Colophonia pix est greca siue fusa. Siluaticus. de qua Pli. lib. xiiii. ca. xx. & lib. xxvi. ca. xi. circa finem. Colon vide colica.
Collecticie sūt in agro frumētario sulci qui sūt fosse lineares ab aratro cauate ceteris maiores i qb⁹ recipiūtur aq̄. Pero. sup mar. Pli. li. xvii. c. xix. her. vult corrigere Colicie qd̄ tn̄ illi min⁹ psonat sigtōni Color celestis mediat iter blauiū siue azureum & albū Siluaticus. pro quo qn̄q; capitur color iacintinus.
Cōmalaxare exercere mature facere. Nonius mar. vide malaxare.
Cōminiscor pminisci dictū a cō. & mēte cū fingūt in mēte q̄ nō sūt iñ reminisci. varro donat⁹ dicit sup ter. i hechira qp ē dicere & figere Commētum dicitur a cōminiscor quod est fingo. Tereñ. in andria. Atq; ipsis cōmētū plac; donat⁹. No. dicit Cōmētū p pmunimētū.
Congruere a gruibus dictū est: que simul volant simul pascūt ait. festus pomp. dicitur de con. quod est simul.
Cōpare adeq̄re. Ter. i eunucho haut ne pparād⁹ hic qdē ad illū ē. i. equād⁹ No. Cōpare etiā ātiq p pstituere oñdere. Ter. i eunucho ita

me comparem non perpeti meretricum contumelias. Item capta-
re confirmare estimare. Terentius iu andria: vt malis gaudeant at,
ꝙ ex alienis incõmodis sua vt comparent cõmoda. Comparare ac
quirere Cicero. de finibus bonorum et malòrum, libro. vi. Om-
nis auctoritas philosophie consistit in beata vita comparanda.
Comparare emere. Terentius in eunucho. vbi aurum et vestem &
alia que opus sunt comparet. Nonius.
Color purulẽtus color est sanguinis putridi. Siluaticus.
Color cytrinus cortici citri similis est vide. Citrum.
Comarus arbor/dicta ficus lupi. Siluat.
Commentũ expositio dictorũ alicuius actoris. significat etiã fictio-
nem. Pli. lib. xviii. ca. ii. Alia verba depulsoris alia cõmẽtationis.
Commentaculum. festus ait esse virgam qua in sacris vtebantur &
obuios submouebant.
Condisi planta calida & sicca cuius administrat̃ radix que a quibus
dam creditur radix elebori albi. quia mouet sternutamẽta que radi
cula a multis dicit̃. Sil. Pli. dicit ex eius succo candorẽ afferri lanis.
Coclea animal est quoddam terrenũ testa coopertũ aqueum. siue
fleumaticum. Eorum quoddam maxime terrestre limacia appellat̃
cornibus vtitur pro oculis. Coclea etiã accipit̃ pro testa. ysidorus.
Coclearium pondus est quattuor aureorum. vide aureus.
Cordis natura & conditio. lib. xi. ca. xxxvii.
Cocognidion semen plante camelea dicte arabice mezereon. Sil.
Cocodrilus serpẽs maximus in finibus egipti natus. mouens mã
dibulam superiorem. cum tamen cetera aĩalia inferiorem agitent
immota superiore. de quo. Pli. lib. viii. ca. xxv.
Collisi contusi contriti egritudines notant fractorum membrorũ
Cornel. celsus quibus dat plini. remedinm libro. xxix. ca. ii. et aliis
multis. vide Sugillati.
Colloquitida cucurbita est alexãdrina et ex desertis vltra marinis.
medicina est laxatiua maxime fleumatis deinde aliorum humorũ
Serap. pli. eam Colocyntam appellat.
Compita quadriuia eo ꝙ multe vie in vnũ cõfluant. Seruius. Virg.
ii. georg. Strenuaqꝫ ingentes pagos et cõpita circum.
Cõponere finire virg. buccol. Ante diẽ clauso cõponet vesper olim
po. Est etiã cõstituere disponere Noni⁹. Cõponere cõparare. Salu.
in iugur. vbi metelli dicta cũ factis cõposuit virg. buccol. Sic puis
componere magna solebã. Componere reficere recreare. virgilius
georgicorum. iiii. Vix defessa senex passus componere membra.
Componere colligere. nonius. Componere simulare aut fingere.

Saluſtius in iugur. non ſunt compoſita mea verba:ipſa ſe virtus ſatis oſtendit.Item cõiungere.virgilius.xi.eneidos Cõponens manibuſq; manus atq; oribus ora.
Concretum ſanguinem reddendum alterutra parte.Verba.pli.lib.xxxi. capitulo.vi.id eſt ſanguinem coagulatum circa ſtomachum per ſuperiorem aut inferiorem regionẽ euacuandum.
Corilus arbor ferẽs auellanas.Virgilius.hic inter dẽſas corilos &c. Pli.lib.xvii.ca.xxiiii.dicit vitẽ odio habere corilum.
Corriſa paſſio in naribus ex epilatione & ſuperflui fleumatis deſcẽſu.Conſtant.
Corruda ſilueſtris aſparagus a corruẽdo dictus eo q adoleſcens corruat & decidat.Perotus in marcialem. De quo pli.lib.xvi.ca.xxxvii.vide aſparagus.
Colocynta.vide coloquĩtida.
Cos cotis lapis durus rodens ferramenta pli.lib.xxvii.ca.viii. Gẽme inquit facticie cote de prenduntur.
Coturnix vide ortigometra.Et ortigia.
Coruus arbor eſt.vide coruca.
Cotilidon herba eſt quam diaſco.dicit eſſe duplicem.plinius dicit eam omnibus notam.
Cotula herba fetida camomile ſiſis quã auicẽ.vocat ocǯvacce.Sil.
Copa pars ſuperior groſſior que eſt ſuper femora.femur enĩ coxis ẽ vſq; ad genua quod alio nomine femen feminis dicitur in plurali femina a cuius partis mollicie mulier dicta eſt femina. Perotus in marci.Vide femina hoc noĩe plurali frequenter vtitur.
Coxendis eſt coxa.Nonius marcellus ſcribit coxendicas. Quidã dicunt q coxendix eſt neruus coxe.pli.lib.xxi.ca.xx.neruorum doloribus neruis & coxendicibus.
Craneum ſiue cranium capitis eſt caluarium.ait hermolaus Eſt aũt os ſummitatis capitis.de quo plinius lib.ix.ca.li.
Concha genus piſcis de genere cancrorum ſiue oculis.Solinus dicit q ſunt in india et in eis reperiuntur margarite.vas etiam ſignificat & tubam Tortel.vigil. ſexto eneidos. Sed tum forte caua dũ pſonat aurea concha.Sed ſignificatio parũ eſt ad ppoſitum.
Conchilia genus piſciũ in mari Siriaco& indico Ex quorum inciſis conchis lacrime manant quibus tingitur purpura. Solinus iuuel.Capit pveneno & adulatione ſed non ad ppoſitum.
Credere confidere.virgil.bucol.O formoſe puer nimium ne crede colori.Saluſtius.virtuti ſatis credebant id eſt confidebãt. Credere cum dubio aſſentire.Therentius in Eunucho.

Crediti immo certe noui ingenium mulierum.
Credere id est firmiter assentire articulis fidei nõ ẽ ad ꝓpositũ
Cratera vas vini virgilius primo eneidos. Crateras leti statuunt et vina coronant. Cratera etiam est quam nunc situlam vocãt. nonius.
Crasis. greci dicũt tẽperamentũ. discrasia distẽperamentũ. Tortel.
Cristallo adulterant̃ lapides gẽmis nobilib⁹ siles .li.xxxvii.c.xiiii
Crassitudo pro spissitudine. vt plurimum capit pli. libro. viii. capi. xxviii. Ait vulpem auri ad glaciem apposita eius coniectare crassitudinẽ. Et lib. xii. c. xxvi. balsami ramus crassior mirto id ẽ spissior
Crates instrumentum de virgis ferreis aut ligneis sepatim compositis ad aliquid sustinendum siue ad assandum. Inde craticula pli. libro. decimoseptimo capitulo x. ait. Cato ferreis imponi crateis at ꝗ integi culmo ad frigora arcenda.
Creticum vide decretorium
Crabones. vide vespe.
Cretanus secundum diascor. fructus est herbe duos ramos habẽtis vnius cubiti longitudine locis saxosis et maritimis cum foliis albis et pinguibus. habet semen libanotidi simile magis rotundum et odoratum. vide libanotis.
Crithimen est id quod. Cretanus Siluaticus vide. Cretanus
Crisocola idem ꝙ borax vel auriglutem. Serap. dicit ꝙ est calida et sicca in quarto gradu et est species salis. Pli. videtur capere pro aliquo humore ex puteis proueniente libro. xxxiii. capi. quinto.
Crisogonium secundũ diascor. herba virge recte albis foliis et angustis de qua pli. multis locis.
Crisolectrus lapis auro similis matutino tantum aspectu iocund⁹. ignium rapacissimus secũdum ysidorum. de quo pli. libro. xxxvii.
Crisidion. Ex diascor. herba cuius virga mollis cubitis duobus trium angulorum et spinosa cum thursulis purpureis.
Crepera creperum dubium. Inde crepusculum dicitur dubium de luce. Et senes decrepiti: quasi de vita dubii. festus. pomp.
Crepido abrupti saxi altitudo. virg. xi. eneidos forte ratis saxi con iuncta crepidine celsi.
Creta terre genus: que duplex est quarum quedam cymolia dicitur cuius significationem virtutes ponit lib. xxxv. ca. xvi.
Cubitus vide orestes. Cubebe vide kubebe.
Cuscuta inquit Serap. herba est vt fila: que reliquis herbis heret et frumentis. in summitatibus habens fructum subtilem. Qui si in vino ponatur ipsum fortificat citiusꝗ inebriat.
Culcasia. diascor. dicit ꝙ est faba egitpiaca. Isaac dicit ꝙ est radix

frutex vinino

De eo pli.lib.xxi.
Cuniculus duas habet ſignificationes. Eſt enī fera lepori ſimilis de quo pli.lib.viii.ca.xxix.Eſt etiam terre cōcauitas in terra facta per quā obſeſſi ab hoſtibus exire poſſunt per meatus ſubterraneos. Nominatur autem a prefato animali quod ſic cauare docuit de quo pli.lib.ii.ca.lxxxii.et lxxxiiii.
Cultilia inſula eſt natans.ait Seneca li.naturalium queſtionum.de quo pli.li.ii.ca.xcvii.
Culmus pars ſtipule ſiue calami que eſt verſus radicem qua tegun tur domus.Inde dicta ſunt edificiorū culmina:quia ante vſum tegularum:eo tegebantur domus.Pli.li.vii.ca.x.Atq; integi culmo ad frigora arcenda.Et li.xviii.ca.xxx.Culmum cum inaruerit baculo frangunt ſuſtracta animalium.
Cucumis ſiue cucumer accedit ad figura; et qualitatē melonis.co tñ frigidior.De quo pli.li.xix.ca.v.Eſt etiā cucumis piſcis.Siluat: de quo lib.ix.
Culiola cortices nucum viridium.feſtus pompeius.
Cūctari dubitare manere.virg.iiii.enei.Reginā thalamo cūctantē.
Cūctari expectare diſſimulare.virg.vi.eneid.Qui nobis cūctando reſtituit rem.
Curioſolites et lepobii in normādia ſunt.Iunianus.Strabonē allegat nunc dicitur normania.
Curculio beſtiola in frumentis nata.varro de re ruſtica.necādi curculiones cauſa piiciendū frumentum quod curculiones exeſſe incipiunt.Id enim cū promptū eſt in ſole ponere oportet aque catinos quot eo cōueniūt ipſi ſe necēt.Curculiones.Multi ſcribunt Gurgulio.vide gurgulio.
Cucumer aſininus.diaſcor.dicit.ꝙ plāta eiꝰ eſt diuerſa a cucumere domeſtico:qa aſininꝰ ē minor et in figura glādis.et qđ adminiſtrať de eo ē ſuccꝰ q ē in ſcđo gradu calidꝰ et ſiccꝰ.Sȝ gal.viii.ſimpliciū pharmacoꝝ dicit ꝙ ſuccū fructꝰ eiꝰ elateriū appellāt.vide elateriū
Cumynum.vide Cyminum.
Cupedo nō capacitatē ſignificat:ſȝ cupiditatē gulā deſideriū.Idē cupedia apđ cicero.ait herm.Pli.tñ li.xxvii.c.ii.de capedine facit mētionē nō de cupedine:niſi herm.velit libri icorrectōeȝ allegare.
Culina coquina ē.iuue.Captū ſue putat nidore culina.pli.lib.x.ca.lx.Culiuarum artes & ce.
Culex volatile puū dictū ab aculeo quo pūgit trahitq; ſanguinem. Ari.ait quoſdā vino areſcēte gigni quos appellat culices vinarios pli.li.xi.ca.ii.ob exiguitatem miratur viſum vbi olofactum totq; ſēſus natura collocauit

Devocabulis incipientibus per D ante A

Dasnoides quod a grecis dicitur a latinis dicitur laureola. Siluat. dicit ꝙ alio nomine vocatur sigillum salomonis. vide laureola.

Danich pondus octo granorum hordei. Siluat.

Danubius Strabo dicit libro de situ orbis. danubii partes superiores versus fontes vsqꝫ ad precipites eius decursus quos cataractas vocant: danabium nominant: que maxime per dacorum agrum delabuntur. Alias vero inferiores vsqꝫ in pontum per getas istrum dicunt. vide ister.

Dasipodes animalia parua leporibus similia que terram cauāt. de quibus pli. lib. viii. et lib. x. ca. lxiii.

Daucus alius asininus qui siluestris: alius domesticus qui pastinaca est. Serapion. de hoc pli. lib. xxvi. ca. v. vide pastinaca.

Delos insula in ægeo mari vbi natus apollo & diana. Sic vocata qa repente apparuit de qua plinius.

Demum id est post. Alii demum pro duntaxat posuerunt. festus. Donatus dicit ꝙ est aduerbium tarditatis. demum ad postremum id est nouissime. Seruius lib. vi. eneidos.

Decidua que cadunt. vt occidua que occidunt. Nonius.

Defrutū venit a verbo defruor. defrui aūt est oēm rei fructū pcipere. fest⁹. A quo defrutū appellat̄: qđ est vini gen⁹ decoctū. Latini a sapiditate sapā vocāt. hoc si ad dimidiā ptē coquit̄ est defrutū eo ꝙ oīs fructus ex musto detractus sit. hec Simpontinus. Palladius autem libro de agricultura defrutum a sapa distinguere videtur. dicit enī defrutum a deferuendo dictū: vbi fortiter despumauerit. Efficitur carenum: cum tertia perdita due partes remāserint. Sapa vero: vbi ad tertias redacta. de quo pli. libro. xiiii. ca. xix. et ca. xix. & ca. xxi. et lib. xviii. ca. xxx. hoc inquit tpe defrutū coquendū silente luna. Ibi enim facit de musto mentionem. vide fruges. vide passum.

Decretoriū sidus tempusqꝫ dicit̄: ex quo de prouētu futuro aliquarū rerū sumitur iudiciū. Decretorii vero dies sunt: quos medici creticos appellant: quibus fit iudicium de egri salute aut de contrario. Iuue. Ob id iudicem appellat creticum.

Desultorii dicuntur equi duo, qui singulis militibus presto erant: vt altero fesso in alterum trāsilire possent. ex exemplis Cassiodori: de quo pli. li. xxxiiii. ca. v.

Dentium ortus & duratio lib. xi. ca. xxxvii.

Delos. vide ortigia.

Decrepitus est desperatus a crepera dr̄ senex vltimo senio. Sic crepisculū extremū diei tps: quo diei nulla est spes. festus. Donatus di

cit. decrepiti dicti quorũ crepitu & plangore familie funera cõclamata fuerũt. Cũ hoc ꝓuenit deplorati significatio. vide deploratꝰ
Deductũ suaue lene. Virg. buc. deductũ dicere carmen. Itẽ delectatione ductũ. Virg. buc. Carmina vel celo possunt deducere lunam. Item diminutũ suppressum. Nonius. Itẽ tenue et subtile: vt vox deducta & ce. Item trahere mouere. Nonius.
Deducere deductio. vide deductum.
Defecata pura inturbata & sine sordibus & fecibus. nonius marcellus. Vide Elutriare
Delibutus vnctus. ait donatus. Terentius. in phor. Si te delibutum gaudio reddo.
Defrugare segetes dicit quivel nimia fætura exinanit agros: aut ꝑ iusticia aut negligẽtiam perdit lacescitve fruges. Hermo. in castig. plini. vide defrutum.
Delinitus delectatus Cice. ad cas. Iã biẽnium delinitus ilecebris voluptatis. Aliud significat vide lino linis.
Dendrolibanũ Plateariꝰ dicit ꝙ est ros marinus. Cõcordat gabriel in gerẽtocomia ad inno. pap. oct. quia. s. rosmar. hꝫ odorem olibani
Delũbus a debilitatis aut fractis lũbis dicit. pli. li. x. ca. xxxiii. Perdrix femina se delumbam simulans
Dentifriciũ quo dẽtes ob emũdationem aut cõfortationẽ fricãtur. Pli. caput leporis vstũ dentifriciũ est. Item lib. xxx. ca. iii. dẽtifriciũ fit ex caninis dẽtibus. & ibi multe dentium. emundationes.
Dentium medicine li. xxviii. capi. x. xxxi. ca. ix. & xxv. ca. xi. & lib. xxx. ca. iii. Et li. xxxii. ca. iiii.
Deploratus de cuius salute In egritudine desperat. Pli. li. xxv. c. x deploratũ tisicũ conualuisse. Et li. xix. Cõstat deplorata auriũ vicia
Degener qui maiorũ suorũ moribus nõ cõuenit. virgil. georg. Pomaqꝫ degenerãt succus oblita priores. Seruius. Sic Plinius de multis herbis & arboribꝰ tradit ꝙ degñant. Itẽ de seminibꝰ & frumẽtis

Sequitur De D ante I

Diabetes siue diabetica: passio renũ est cũ immensa vrine emissiõe. Constantinus.
Dissinteria ventris fluxus cum sanguine & freqter cum excoriatione intestinorum. Constanti. Quod latini tormina vocant. Cornellius celsus. Plinius multis locis dat remedia libro. xxx. capitulo. iii. et libro. xx. capi. xx.
Dissuria cũ quis appetit mingere q̃ vix põt nisi in ꝑua quantitate. Hermol. dicit ꝙ dissuria & stranguria sunt vnius significatõis
Dindimi nerui sunt quibus testiculi suspendunt. Siluati.

Strangur guttatĩ, Sur nil, Dissurg ꝑ horas
Egrum guttatim stranguria mingẽ facit

Diaphorare resoluere est. diaphoreticum resolutiuus diaphoresis resolutio. Siluaticus. hermolaus autem dicit ꝙ diaphoretica: vis discussoria latine dicitur. Item inverbo cardiacus. dicit ꝙ diaphoreticus sudor is appellatur qui sua redundantia corpus debilitat. & quos medici diphorumenos quandoq; dicunt. Plinius modo sudatores: modo expauescentes nominat. Ab eadem parte stomachi videtur deduci cardioginos quod est vehemēs esuries. Alii cardioginon ꝓ cordis estu capiunt. hermo. in pli. castig.

Diducit: siccat detrahit. Virg. georg. Collectum humorem bibula diducit arena. Seruius.

Dioptra dioptre regula est qua antiqui vtebantur ad aquas pōderandas. leuior enim aqua melior est. Ait enim vitrunius lib. viii. de architectura: librat̄ aqua dioptris. Alibi em̄ scribit dioptra librati-ue cognominantur. Pli. li. ii. inquit. Nisi terra in medio esset: equales dies noctesq; habere non posset. dep̄henderūt dioptre. Est etiā dioptra instrumētū geometricū ad dep̄hendendū vel explorandū altitudinem turrium e lōginquo. Vitrunius de architectura li. viii.

Diureticus qui habet vrine vias opilatas. Et est morbi nomē. diuretica medicina: que p̄dictū morbū curat. est autem aperitiua dicitur autem diuretica quasi ducens ad vrinam. Siluat.

Dilutum non purum permixtum. dilutius. qđ magis permixtū. qđ mero opponitur. vide merum. Pli. li. xvii. ca. x. amigdalas ferēdas fimo diluto maceratas. i. cum aqua mixto. diluere etiā purgare aut mundare significat: sed non ad propositum.

Diaces grece passio reumatica. Siluati.

Dianthos a medicis dicit̄ electuarium ex anthos compositum. vide anthos. Inuenies autem in plinio pro herba que herba capil' veneris complexione & virtute similis est.

Dissecta in diuersas ptes secta. excuterata. Aristo. ei dicit. Cameleō aīal dissectū spirare diu pt. De aīalibus dissectis. pli. li. xxviii. c. viii.

Diptānus multas habet spēs: cōtinet em̄ origanū pulegiū serpillū. Serap. Pli. lib. xx. ca. xiiii. dicit diptannum a quibusdam dici pulegium agreste. de quo iterum. xx. lib. ca. viii. et lib. viii. cap. xxvii. & li. xxv. ca. viii. aliqui scribunt dictannum.

Disurici: habentes difficultatem respirandi. Siluat. Disnia autem est ipa egritudo qua disurici dicūtur. vide orptonoici & suspiriosi

Diafragma pellicula est pulmonē cor & epar tegēs. Siluat.

Diopistris filix ē in quercu nata alio noīe philitica. Siluat.

Dirdar grece est vlmꝰ latine. ait gabriel in Gerēto. ad inno. pa. oct.

Discutere perscrutari est. disiungere penetrare dispergere. Pli. lib.

x.ca.iii. Aquila rapiēdis piscib⁹ discutit pectore aquas.i.penetrat Alibi multis locis pituitas discutit id ē penetrat dispargit resoluit Dissidere discordare est. Ouidius in epistolis. A verbis facies dissidet ista tuis. Pli.lib.iiii.ca.lxxiiii.dissident olores & aquille.
Diomedie aues mirabiles a sociis dio medis appellate iquit ysido. de quibus.libro.x
Dodrans nomen est pars dodrantalis numeri duodenarii est enim dodrans tres partes cuiusq3 totius siue in pondere siue longitudine vt intelligitur ex plinio libro. xvii.ca. xxi.Et lib. vii.capi.ii. ait pigmeos ternos dodrantes non excedere.vide talentum.
Dodrantale vide dodrans.
Dorignidium herba venenosa in egipto nata perotus in martialē dicit q̄ sunt qui eam dorion appellant de quo dorignidio pli.lib. xxviii.ca.x.
Doronicum radix calida & sicca aromatica.cōfortat cor Auicenna libro de viribus cordis.
Dragonteam greci dicūt quod latini serpentariam herba est. vide serpentaria.
Dragma vide talentum.de quo pli.lib.xxi.ca.vltimo.
Druidæ greco sermone noīati sunt:quia inter siluas & quercus habitabant.Erant quondā gallorū sapiētes: quos lucanus sic alloquitur Nemora remotis incolitis lucis.Suetonius ait ab augusto interdictam esse druidarū religionē: ab claudio penitus deletā. Pli. de his lib.xxx.ca.i.Cesar in cōmentariis de his ample. Vide magus.
Dragma nomen ponderis est vt habes in noīe talentum paruum. Est etiam numismatis nomen.vide Talentum.
Durare pati sustinere.mala & aduersa pferre. Virg.i.eneidos durate & vosmet rebus seruate secundis.Teren.in Adelph. non hercle quisq̄ si sic fiat durare potest.Aliqui enim a duricie diriuari putant qua firmi sunt ad resistendum.
Dura id est aspera Acrem in horatiu3 lib.carminum. Virgilius.iiii. georgi.Sin duram metues hiemem.i.frigore asperam.
Dulcem aquam ex salsa fieri:industriam habes lib.xxxi.ca.vi.

De littera E ante B

Ebenū secūdū Serapionē lignū est durū sine lineationibus solidū vt cornu:quod in india nascit̄.inueniт̄ in femineo et neutro.
Ebenus eni arbor ipa est.Ebenūvero lignū de quo.Pli.lib.xii.& li. xvi.ca.xli.ca.xi.& ca.xxiiii.Aliqui aspirant Hebenū scribentes.
Eburеum ab ebur sicut marmoreum a marmore. Ebur dens est elephāti Sic eburneum& eboreum: que tota sunt ex ebore.Eboratum

quod est extrinsecus ex ebore. Sed eburnum quod eboris habet similitudinem. Seruius. de quo pli. lib. viii.
Eam inficias id est nego vel negem. vbi. Pli. agit de incertis tempestatibus lib. ii. ca. xlii. Terentius in adelpho. Si palam proferemus ille inficias ibit.
Ebrietatis remedium qne est ex pauco potu lib. xxxi. ca. v. Ebrietatem: aque potu fieri lib. xxxi. ca. ii.
Ebulus herba cōis est que a grecis cameactis. Arabes autē meactiō vocant. Actis est sambucus. versus. Sambucus est actis. sed ebulus est cameactis. Siluaticus. Pli. autē cameactis species duas assignat.
Echeneis puus piscis est: eum lucanus vocar Echinum. virtutis admirande est. Nauem eni in suo cursu plenis velis motā stare facit: quasi imobilem. lucanus. lib. vi. nam pupim retinent euro tēdente rudentes in mediis enchinus aquis. Policianus dicit ꝙ incorrectus est lucani codex: & ꝙ debet legi Echeneis / id eni metri necessitatē cogere: quia echinus habet primā breuē. de quo pli. lib. ix. ca. xxv. Iterum lib. xxxii. ca. pri. inuenitur etiam Echinus pro alio pisce in quo dicit iuuenalis crispinum delectari et est de ostreorum genere. Is autē piscis habet operimentū pungens. de quo marcial. Cortice deposito mollis echinus erat.
Eboratum vide ebureum.
Eburneum. Vide ibidem.
Echites lapis preciosus in aquilarum nidis inuentus ait ysidorus. de quo. Pli. lib. vltimo et libro decimo. ca. iii. dicitq; a multis gagitem vocari. Vide. Gagites
Ectica. Vide hectica.
Ectropium vide lagophtalmos.
Ecco sonus reflexus siue repetitus est quasi primi soni imago. dicitur de icha que apud grecos imaginem significat resonat eni tanq̄ imago. in lucis ꝑcipue ꝯcauis fit. serui⁹. de quo. Pli. li. xxxvi. c. xv.
Edo verbū comedo declinat es est. virg. iiii. eneidos Est mollis flāma medulas. Eius composita comedo in passiuo. Edor ederis estur varro ambesa & adesa. Pli. libro in ægipto non estur.
Educere & educare differūt. Educare est nutrire et prouehere. Educere autem multas habet significationes. Educere extrahere virg. libro. x. eduxit corpore telum. Educere autem inuenitur ꝓ educare Terentius in adelph. Eduxi a paruulo: habui et amaui pro meo. Educere erigere. Virg. lib. vi. Celoq; educere certant. Nonius mar.
Edificium siue clano siue ferro libro. xxxvi. ca. xv.
Edera arbor. dicta quia editur scilicet a capris prebetq; eis lactis

abundantiam: Adheret parietibus. Eius sunt multe species. quedã viridis quedã alba. virgil. buccol. Edera formosior alba. de qua plinius lib. xvi. ca. xl. Aliqui hed era scribunt aspirãdo. vide Cisthon.
Effetus exhaustus, translatio a mulieribus quas part⁹ debiles reddunt. virgil. b. eneidos frigent, effete corpore vires.
Effimera febris species ex distemperãtia spirituũ ꝓueniens. Raro vltra tertium extendit diem. Constant. Aliqui textus pliniani habent Ephimerinos. de quo pli. lib. xxviii. ca. x.
Egritudo ꝓprie molestia/ sollicitudo/ angor. Cicero. Egritudo est animi aduersante rõne deinde est corporibus attributa. Egrotatio magis est in corpore egritudo in aĩa.
Egilopa fistula in angulo oculi diu fluentis Cornelius celsus lib. vii. pli. aũt li. xxix. fimũ colũbarũ ad egilopas valere affirmat. Aliqui scribunt: Aegilopa Iterũ de egilopa lib. xxix. ca. v.
Egilope inuenitur in pliniovolumie. xxv. ꝓ siluestri auena qua nec iumenta vescuntur. Ordei morbus est & ordeo innascit ur ait pandulph⁹. Plinius aũt ibidem ait. hac herba sanari Egilopam predictam que fistula est. hermol. scribit Aegilops. vide morbus.
Egiptus famosa regio in parte asie que ad affricnm accedit Pius in descrip. asie
Egina quam aliqui diptõgo scribunt Aegina filia fuit Asopi boecie regis A qua noĩata est insula egina. de qua pli. li. vi. & xxiiii.
Egeum mare dicit ab Egeo siue ægeo scopulo iter tenedum & chium: capre effigiem alonge reddente. vel ꝙ in eo mari multe sint insule que ꝓcul aspicientibus capre videãt. Siue ꝙ in eo Aege amasonum regina perierit: siue ꝙ egeus thesei pater in eo se precipitauit. Festus.
Egre difficulter. Seruius in: iiii. georgicoꝝ.
Egrotatio egritudo. nonius.
Eger & corpore & animo dicitur. virgil. p. eneid. Curisq́ ingẽtib⁹ eger spẽ vultu simulat. vtriq́ egritudini tã aĩ q̃ corporis multa dat plinius remedia. vide prius egritudo.
Egrotus in eadẽ inuenitur significatione. Terent. in andria Ipsum animũ egrotũ plerumq́ ad deteriorem partem applicat.
Egithus auis minima quam gallicumvulgus regẽ auium appellat quia hyeme asperria sola auium canit. De qua pli. li. x. ca. lxxiii.
Eiectum exclusum. virgil. libro octauo nechõ & tarquinius eiectũ porsenna iubebat accipere. Eiectum extensum Eiectus naufragus virgil. iiii. eneid. Eiectum littore egentem excepi.
Elatiuus herba est. diascor. dicit eam habere folia rotonda aspera

Nascitur in agris & locis cultis. Pli. dicit ꝙ habet ramulos quinq̃
aut sex tenues et folia quasi pilosa.
Electrum alio nomine gagates aliqui etiam dicũt karabe. quod se
cũdum auicennã confert cordi Croceũ gũmi est arboris dicte a gy
ros. videtur esse gemma qua fieri possunt anulli. nascitur in insulis
septentrionalibus. Siluaticus. de quo pli. li. xxxvii. ca. iii. & iiii.
De electro etiam tractat inter metalla. Et est aurũ in quo ẽ quinta
argenti portio. Tortelius autem dicit hoc metalum a colore prece
dẽ gummy vocari Electrum
Elidire inquit Nonius. excludere significat. virgil. viii. eneid. Eli=
sos oculos & siccũ sanguĩe guttur. Elidere suffocare vel occidere.
virgil. Ibidem geminosq̃ premens eliserit angues. Item deicere
Nonius. quibus significationibus variis passibus. pli. vtitur.
Elisium campum in extremis hyspanie finxit homerus ꝑpter di=
uitiarum copiam. Quidã philosophi dixerunt esse insulas fortu=
natas. de quibus pli. lib. vi. ca. xxxii.
Elaterium est medicamentum ex cucumere siluestri confectũ. Sil=
uaticus. Pli. de eo lib. xx. ca. p. vbi multas eius assignat vtilitates.
Capit etiã ꝓ ipa herba lib. xxvii. ca. vlt. vbi de herbarum agit dura
tione. vide cucumer siluestris.
Elitropium herba cuius flores sequuntur solẽ dicitur ab elyos qd
est sol et tropos conuersio se enim semp cõuertit ad solem. Aliqui
scribunt eliotropium. Quo nomine greci vtuntur. A latinis dicit̃
solsequium. Continet autem multas & variorum colorꝫ spẽs vt Ci
coreã penthadactilon & alias. Siluaticus. de hoc pli. li. ii. ca. xlii. &
lib. xix. ca. viii. Simpõtinus tñ dicit errare eos qui elitropium cico
ream vocant de elitropio. Iterũ pli. lib. xxii. c. xxi. vide intybus.
Eliminare/excludere/ eiicere quasi extra limen ponere. Nonius.
Item exire. Nonius.
Eluuio corruptus & morbiferi operis tractus. Cicero. ii. de officiis
Collectis ceteris causis eluuionis. Nonius mar. vide aluuio.
Elumbus. vide delumbus.
Elutriare de vase in vas humorem siue liquorẽ aliquẽ transferre: vt
purus fiat Columela. de quo pli. lib. xiii. ca. xvii. Idem hermolaus
in castigationibus pli.
Elisphacum grece saliua latine. gabriel in gerentocomia ad inno
centiũ papam octauum.
Elichniũ quid sit vide lychni.
Eligma a verbo lingere dicitur. Est autem cuꝫ aliquid ore tenẽtes
paulatim glutiẽdo degustamus. Res autem tales in ore posite. elig

mata vocemus. Actus ipse lingendi linctus dicitur. Perot' in martialem. pli. li. xx. Toracem purgat eodem eligmate.
Eliminare explicare extra limen eiicere. Nonius mar.
Elenium a grecis dicitur Enula a latinis: que cāpana cognominatur habet folia similia plante flomos: nisi q̄ sunt longiora & asperiora extendunt̄ super faciem terre. habet radicē magnā bene odoratā Serap. de ea macer Enula cāpana reddit precordia sana. Pli. de ea multa lib. xxi. ca. xxi. vide flomos.
Elephantia lepre genus est: elephātorum cuti simile. crebris summa corporis parte maculis ac tumoribus. rubore paulatim se in atrum vertēte. Inde elephanticus morbus. de quo pli. li. xx. c. xviii.
Eleborus duplex albus & niger. grecuʒ nomē est. a latinis veratrū dicitur. Albus vomiticus est: ita vt etiam caprarum lac eleborum pascentium vomitum prouocet Nigrum laxatiuum est per inferiorem regionem. de quo pli. lib. xxv. ca. iiii. circa finem & libro nono. capitulo primo.
Elithron Serap. vocat erithrodanum est rubeum quo tingunt̄ pelles Siluaticus. Nam erithron grece. rubeū est latine siue coccineū.
Emblici sunt mirabolanorum species. vide mirabolani.
Emarginat. id est crustas & puluillos & oras vlcerum adimit. ait hermol. in castig. pli.
Elitrophium siue elitrophia lapis est smaragdo fere similis guttis respersus sanguineis non adeo tamen viuacis viriditatis. Gabriel in gerentoconiia ad innocentiū papam. viii.
Empedocles agrigentinus fuit pitagore auditor: primus arotorie inuentor: vt zeno dialectice Scripsit tragedias et percis trāsitum versu Laercius.
Empetrum quod grece dicitur: a latinis autem calcifragum: siue saxifragum appellatur. foliis ad rutham ferme accedentibus: verū acutioribus crassioribusq̄. odore iocundo sapore inter acidum ac salsum: cibi appetentia prouocante Nascitur in collibus petrosis de quo pli. li. xxii. ca. xxii. Aliqui habent empicus
Emplastra differunt a malagmatis & pastilis emplastra imponuntur vulneribus. Malagmata supra itegram cutem iniciūtur. Pastilli aut illinūtur aut alicui molliori cerotove miscentur. hermolaus. vide malaginatum. vide pastilus. Emprostotenus fit musculis in āteriori ꝑte rigētib'. Ita vt se iflectere nō possit: vt si mētū pectori ānectit̄ Prout sit ī ꝑte posteriori. In opistoteno: vt si caput

ſcapulis hereat. fit autem tetanus ſi ambe partes rigent equaliter
Sed cornelius celſus dicit: ꝙ quidam minus ſubtiliter et idiſcrete
his nominibus vtuntur. Vide Tetanici.
Encolpie venti ſunt qui e mari veniunt per ſinus. Hermolaus in
vocabulo apogeon.
Empuici qui ſaniē excreant Siluaticus.
Ematiſtes lapis violacei coloris: dictus ꝙ ſiſtit ſanguinem. Con-
ſonat his que dicūtur in vocabulo emothoica. et in vocabulo ema
gogum declaratur.
Empericus experimentator inquit tortelius. Is cauſas neſcit.
Emina eſt ſextarii media pars. Continet autem Cyathos nouē. ſe-
cundum yſidorum eſt menſura liquidorum continens libram vnā
Aulus gelius lib. iii. noctium acticarum: capit pro menſura frumē
ti et pro menſura vini olei et aliorum liquidorū inquiens. Si ſexta
rio Emina fuſa eſt: non dimidiatū fuſum ſextariū dicendū eſt. ſed
medietas menſure dicitur ab Emis. i. ſemis quod eſt dimidiū. Con
giarium quoqꝫ nomē eſt menſure. Quiti. de vtroqꝫ ſimul libro de
oratoria inſtitutione: fabius inquit maximus incuſatus congiario
rum que amicis dantur exiguitatem Eminarum eſſe dicit. de quo.
Pli. libro. xxi. capitulo. vltimo et aliis multis. Aliqui ſcribunt cum
aſpiratione. vide talentum.
Emicrania dolor eſt medie partis capitis ab Emis quod eſt dimi-
dium. Cephalea vero dolor in toto capite. Cornelius Celſus. Ali-
qui per. H aſpirant. vide Craneum vel cranium.
Emitritea. febris compoſita ex duabus febribus quarū vna eſt ter
tiana. dicitur ab Emis quod eſt medium ſine dimidium et triteum
quod eſt tertium Siluaticus.
Emoptoici qui emothoicā egritudinem patiuntur.
Emothoica egritudo eſt qua ſputū emittitur ſanguineū Oribaſius
Emagogum id eſt ſanguinem educens Siluaticus.
Emula. vide. Elemum.
Empima egritudo illi propinqua qua ſputuꝫ emittitur ſanioſum.
Conſtanti.
Emodiam greci appellant dentium offenſam. que fit ex fructibus
immaturis ait diaſcor. Cui dicit Plinius. remedio eſſe portulacam.
Vide portulaca
Emporium vrbs eſt a maſſilieñ. edificata iuxta taraconem ait Stra
bo libro. de ſitu orbis. Plinius in alia capit ſignificatione pro mer-
cato ſiue emptionis et venditionis negocio dicens alexandriā ma
ximum eſſe totius orbis emporium.

Emulatio distat at ab imitatione. Imitatio enim simplex est et sine inuidia. Emulatio autē habet imitādi studiū: sed cum quadā iuidia Emulus eiusdē rei studiosus cum inuidia. Nonius. Cice. pro marc. marce. Emulo atq; imitatore studiorum meorum.
Enixe dicuntur femine nitendi id est conandi & dolendi labore ꝑ functe: siue partu leuate. Nonius.
Enchrista medicamenta liquida que illinūtur Cornellius celsus. & hermolaus in castigationibus plinianis.
Enodis quod sine nodo est. virgilius .ii. georgi. Aut rursum enodes trunci resecantur.
Entecerola egritudo qua intestina dilabuntur. Siluaticus.
Epiplocela cum omentum cadit. higrocela cum in alterum e testibus humor cōfluit. Omnes has species nostri vocant hernias. Cornelius celsus Pli. tamen dicit in medicinis e cupresso: Ente cerolā esse ranicem. vide Ramex. vide iterum omētum.
Enchatis est morbus in angulo oculi & tuberculū quod palpebras parum diduci patitur cui non ad moduꝫ ab similis est morbus qui crite dicitur. Hermolaus. in castiga.
Enophias subitus & ipetuosus vētus Aristo. lib. metheorꝝ. de quo Pli. lib. ii. ca. quiquagesimo. hermolaus dicit ꝙ latine ꝓcella dicit quod a grecis enephias.
Encatisma sessio ī aqua alicuius medicinalis decoctionis: ob renū vesice: ani: matricis & ceterarum inferiorū partium egritudinē. Siluaticus. Greci enī cathisme sessionē dicūt. Inde venit cathedra
Endiuia herba frigida q̄ duplex est q̄dā domestica q̄ scariola: alia cāpestris que nomē retinet cōe. vide cycorea. vide iterum intybus.
Enchiridion a manu dictum est. q. promptuarium et quod ad manum semper haberi debeat. Ceu in ense capulus. Et in remo pars quam manu naute comprehendunt. hermolaus in pli. castigationibus. hoc appellatur nomine liber vnus augustini. Encheridiō ea de causa.
Eolie insule sunt in siculo mari a quibus nominatur eolica regio. virgilius primo eneidos ait. Eoliam venit. A rege nomine colo sūt nominate regionis domino. Que etiam et quondam vulcanie nominabant: vbi est mōs ethna. Has insulas Seruius nouē esse dixit. De quibus Plini. libro. iii. ca. vii. Vide Eolus.
Eous oceanus ab oriēte equinoctiali Strabo de situ orbis. Eous etiam capitur a virgilio pro lucifero id est stella que precedit soleꝫ in ortum. Seruius. in primo georgi. Virgilius. Aut cum sole nouo terras decorat eous.

Eolus fuit iouis filius vt refert bocacius libro. de genealogia deorum nouemque prefatis insulis dicit imperasse. Qui ex nebulis surgentibus & flammis ethne montis: ventos veridice prenunciabat. Ita vt a rudibus eos crederetur habere in sua potestate. inde ventorum deus creditus est. virg. primo eneidos.
Eole namque tibi dignum pater atque hoim rex. & mulcere dedit ventos & tollere fluctu. Plinius dicit eum ventorum rationem primus inuenisse. de quo pli. lib. iii. ca. viii. Vide Eolie.
Epmytida egritudo que serpit vt patet ex plinio libro. xx. ca. ix.
Epistiliũ trabs que super columnas ponitur. Iunianus Pli. lib. xvi.
Eptapleros greci dicunt quod nos plantaginem quia septem habet neruos siue costas ab epta quod est septem. Vide Plantago.
Epilencia vide Comicialis morbus.
Epidimia ab aeris infectione prouenit: non omni: sed ab ea que de sursum est celesti influxu. Dicitur enim ab epi quod est supra. Sil.
Epiphora reuma est in superiori parte corporis vt circa frontẽ circa oculos ab epi quod est supra Pli. libro. xx. ca. xi. remedia dat aduersus epiphoras. et. lib. xxv. ca. iiii. et. ca. xiiii. & alibi inuenitur etiam in superiori parte ventris. de quo lib. xxviii. multis locis.
Epialos febris genus est que fit ex fleumate vitreo frigidissimo putrefacto. hermolaus in castigationib' . Pli.
Epistile vel epistilium est capitelum quod superponitur. columne. Simpontinus super marcialem. de quo Pli. lib. xxxvi. ca. xiiii.
Epimelida arbor similis mespile fructus habens vt sorba. diascorides.
Ephimera. vide effimera hebetans.
Epmytides vlcus est aciem oculi: & in eius angulo perpetim humor emanans. De quo. pli. libro. xx. ca. vi. Cornelius Celsus dicit esse subliuidas maculas. quod allegat. pli. ca. x. libri eiusdem.
Epithima superpositio alicuius vnguenti: medicine vel emplastri vel alicuius panni succo intincti. Inde epithimare. Siluaticus.
Epithimus id quod super herbam thimum inuenitur ad modum filorum redolentium. purgat coleram nigram siue humorem melencolicum mesue. vide Thimus.
Epithatis planta pua exiguis foliis a quibusdã dr̃ eleborina. Sil.
Ephelide inquit Cornelius celsus a pluribus ignoratur. Est autem asperitas inquit & durities.
Epidromides plagarum funiculi discurrẽtes appellãtur: quib' rhetia panduntur contracta: & contrahũtur expansa. Plage vero proprie sunt quadrata rhetia. hermol. in castig. pli.

Equitatus non solū habet duas vulgatas apud grāmaticos significationes.s.actū equitādi:vt est illud Plinii eqtatu atteri & aduri solēt. Et etiam significationē multitudinis equitātiū.vt notū est: sed etiam ordinem significat equestrem.vt li.xxxiii.ca.ii.
Equi vt infatigabiles sint.li.xxviii.ca.p.
Equuleus diminutiuū ab equo. Cicero in horteñ.vt equorū domitores nō verbera solū adhibēt ad domandū:sed cibū ēt sepe subtrahūt:vt fame debilitet̃ equuleorum nimis effrenata vis noni⁹ mar.
Est etiā tormentū quoddā penale sed nō ad propositum plinii
Equire dicitur equa gestiens in coitum: sicut porca dicitur subate què in coitū gestit.vide Tubans.
Equam cupreā mares ad libidinem excitare li.xxviii.ca.x.
Equanimitas fauor & ꝓpicius aīus.donatus. Equor & de pelago& de campis dr̃. Virg.georg. Tellus q̃coq; & equora pōti. Mare autē equor dr̃ qñ equale est:cumvento nō agitat̃.
Enchātis est morbus in angulo oculi& tuberculū qđ palpebras parum diduci patit̃ cui nō admodum absimilis est morbus qui crite dicitur.hermol.in castig.
Erisipila species ignis sacri que egritudo exterius est adurens. Cornelius celsus.vide sacer ignis. Hermola.scriberevult erisepila.
Eritha insula circa mare gaditanum.de qua Pli.li.iiii.in fine.
Erithron nomen grecum quod diasco.erithrodanum.i.rubea tinctorum.ait Siluat.ca.nec.xlviii.
Eregione id significat quod ex aduerso. Nonius marcellus. Cicero. Achademicorum libro.iiii. Nec ego itavos eregione esse nobis in contraria parte terre qui aduersus sicut contravestigia
Erratio & error differunt. Error animi est & loci in quo erratur. Erratio pedum est. Donatus. Terentius in adelpho.et minor est erratio.
Eruca herba ortensis calida.de qua Plini⁹ libro decimonono.capitulo octauo.& libro vicesimo.capitulo.xiii.
Erugare rugas tollere. Plinius remedia dat contra rugas faciei li.xx.ca.xix.& li.xxii.ca.v.
Ernia descensus intestini ad bursam testium. Constanti. Vide epiplocele. Vide Ramex
Erithea insula estversus solem occidentem scilicet versus gades. In qua gerion rex armentis abundabat pinguissimis. quorum cupiditate:hercules ex oriente in occidens profectus gerionemvicit ait Iustinus in epithomate.de quo pli.li.iiii.
Ergastulum apud grecos est tabernavel officina.descēdit em̄ a ver

bo greco id significāte quod operor. In masculino enim ergastul⁹ operarius est, ait Tortelius. Sed eius salua pace est seruus coactus. Pli. clare. lib. xviii. ca. vi. Coli rura ergastulis pessimum est: vt quicquid agitur a desperantibus.
Ericeptron grece: latine cyperus. vide Ciperus.
Ericius non solum est animal siluestre circundatus aculeis. sed etiam piscis aculeis quoq; munitus. de quo Aristoteles libro de animalibus ꝙ miram habet figuram cōtra ceterorum animalium morem: os enim & caput habet inferius: exitum superfluitatum superius. Pli. de eo li. ix. vide Herinacius.
Estimare & existimare differunt. Estimare enī considerare est. Existimare vero iudicare. Prius enim rem consideramus deinde iudicamus. Sic etiam cogito & excogito suo differt modo. Inde dictum est estimare precium taxare quod recte fieri absq; qualitatum rei cōsideratione non potest. Sic etiam estimata pena ab antiquis dicta: hec sumpta sunt partim ex festo. partim ex valla.
Essedum genus est gestatorii. Ac petorritū: sed essedum est in equo Petorritum in mula. hermolai verba in castigationibus plinianis. Crede sivis.
Estus marini impetus vel commotiones. Virgilius. fundoq; estuat imo. Estuaria motus quo mare tum accedit tum recedit. Nonius: de quo Pli. lib. ii. capi. lxxxxix. Estus etiam calorem significat. ouidius. i. metha. quarum que media est: inhabitabilis estu.
Esitare frequenter comedere. Pli. lib. xx. ca. ix. Iꝰꞇꞁes qui brassicam Esitauerit. Aliqui textus habent estimauerit Policianus corrigit Esitauerit. & bene. Dixitq; esse Cathonis verba:
Estiua sunt loca vmbrosa in quibꝰ p estatem vitatur solis calor. Seruius in tertio georg. Stacius & vmbrosis patuere estiua licei
Eschines fuerunt multi eius nominis viri & phi. Primus fuit socratis discipulus laborum patientissimus qui nunq̄ a socrate discessit Is auditores sibi mercede quesiuit. ait laercius. Alius fuit orator. demosthenis emulus: qui capitali eum crimine accusauit. de quo pli. libro. vii.
Esdra herba est a quibusdam marbasis dicta. Siluaticus. hec scandit arbores. Tirsis est numerosa qui sunt vt iunci geniculati.
Esculus arbor glādifera dicta ꝙ antiq ex ea sumebāt escā. ait Isid. de quo pli. li. xvii. ca. xx. que ab esu dicta est. Ideo male diptongo quidam scribūt æsculus.
Estus excessiui moderatio li. xx. ca. xiiii.
Ethilia septentrionalis fluuius permaximus.

& euphrate maior, estate crescens vt nilus a maiori burgaria descē dens in caspium mare, vide caspii.
Ethesie venti sunt quorum vis satis declarat lib. ii. ca. xlix. de quibus etiam lib. v. ca. ix. Et lib. xxxvii. ca. vi. Strabo. li. iii. de situ orbis sic ait. Venti spirant subsolani. i. euri qui et ethesie dicunt. libro vero xvii. aliter dicit scz q a partibus flant borealibus.
Ether aliqui diptongo scribunt æther Aether homo fuit qui creditus est deus. ait lactantius libro dīnarum institutionū. Phi autē pro elemento aeris qnq;. Et magis p elemēto ignis posuerūt: vt aristoteles primo de celo. Ouidius quoq; primo methamorphoseos hec super imposuit liquidū et grauitate carentē Ethera nec quicq terre ne fecis habentem. Aristoteles etiam qnq; capit p celo. Consonat Ouidius de pontho scribēs ad cesarem. Sic terras habitas vt te desideret ether. id est celum.
Ettrapelos. vide eutrapelos.
Ethiopie due sunt vna versus ortum solis: altera circa occasum in mauritania ad meridiem vbi sol hieme occidit. dicit a colore populorum quos solis vicinitas torret. varro de vtraq; pli. lib. v. & vi. multis capitulis. Strabo de situ orbis lib. p. Ephorum allegans ait Ethiopum natione ab ortu brumali vsq; ad occasus extendi Sithia autem e regione huic opponitur que vergit ad eam terre partem q est ab occidēte estiuali ad oriens estiuale. vide Eregione.
Eurus grece vulturnns latine. ait pli. li. xvi. xxxiiii. de quo etiā li. ii.
Fucratum a grecis dicit q est optima dispō secundum naturā corpori ipsi debitam. Sic complexio eucrata dicit: cuius virtutes actiue ad passiuas sunt pportionate principaliaq; membra ipsi cordi & ad inuicē. Gabriel in gerentocomia ad innocentium papā. viii.
Euelatum ventilatum vnde velabra quibus frumenta ventilantur Festus pomp.
Europa que est orbis terre pars quarta ab europa a genoris filia nominata est. festus.
Eutrapelos qsi horrētes & adūsatos pmunē & vsitatū nare modū. her. Cuius vocis frequentē vsū dicit esse apud grecos. Sed aristoteles vocat. Eutrapelos facetos & sermone iocūdos: quasi verba bn vertētes ad sensum iocundum et delectabilem: quod dicit ad virtutem pertinere. Aliqui scribunt Ectrapelos.
Euclides geometra insignis ex opido megaris. Socrati Contēporaneus. Tortellius.
Eupatorium herba aromatica habet folia: vt Canapis. florem vt nenuphar. Auicenna lib. ii. de hac pli. libro. xxv. herba est alta locis

aquosis inuenta. Dicitur etiam generale nomen quicquid epati cõfert. & vocatur eupatorium.
Euadere exire significat vel tendere. Plautus in asmaria. Demiror & quid sit aut quo euadant sine metu. Euadere liberare. virgilius ix eneidos. Nostras ne euadere demẽs: sperasti te posse manus. Euadere est permanere. Terentius in andria. Timeo quorsus hec euadant. Euadere est per impedimenta & multas difficultates ad intentum peruenire. Terentius in andria. Nimia hec licentia euadet in aliquod magnum malum.
Sequitur de littera E ante x.
Extimus ꝑ extremus antiqui dicebant. Priscianus. pli. lib. vi. durachium Camisium apulie extimum.
Extemplo ilico. virgil. p. eneid. Extemplo enee soluuntur frigore membra
Exagium nomẽ ponderis. s. aurei. Siluaticus. vide aureus. De quo plinius multis libris.
Exarare ꝓ ea significatione que est scribere non est ad ꝓpositũ naturale. Significat aũt aratro diuidere aut extrahere. pli. lib. xvii. ca. vi. Exaratas silices vomeri arundine imposita nõ renasci.
Exicium est interitus destructio. virgil. buccol. Idem amor exicius pecori pecorisq; magro.
Exicialis perniciosus mortalis. pli. lib. v. ca. viii. Athlantes ppl'i solem intuentur vt exicialem ipsis agrisq;.
Examen non capimus ꝑ experientia scientie alicuius: sed ad naturalem mentionẽ: est apum cõgregatio. pli. lib. xi. ca. x. Cum duo examina concordibus ppl'is dissimiles ritus. Significat etiam examen piscium congregationẽ lib. xxxi. ca. p. vide vua.
Examussim id est regulariter Scribitur per v ante s. amussis enim est regula fabrorum vel latomorum Examussim examinate ad regulã vel cementũ. nonius marcellus. & festus.
Exactũ transcursum preteritũ. nonius marcellus.
Exoletus qui adolescere desinit. festus. i. adultus. Plautus reliqui domi exoletam virginem. venit de ex oleo exoleui.
Extrarius alienus. nonius sc; quia ab extra venit.
Excreabile excreare. vide screare.
Expectorare extra pectus eiicere. nonius mar. Extavide precordia
Exercere exagitare commouere. nonius. Item fatigare. Terentius in adelph. Ego te exercebo hodie vt dignus es cilicerniũ. Item insequi psequi. vir. iiii. eneid. Otyrii stirpe; et gen⁹ oẽ exercere odiis
Exercere solidare Cicero tuscul. meos casus ĩ qb⁹ fortũa me exer

cuit. Exercere in meliorem vsum formare siue in maiorem vtilitatem. virgil. p. georg. Exercetq; frequens tellurem. nonius mar.
Extorris extra terrã vel extra terminos. Salustius in iugurt. Sicuti videtis ex terrem. patria domo inopem. &c.
Exterminatus extra terminos missus. Cicero genus pestiferũ atq; ipm ex hoim communitate exterminandum.
Quod in hui' serie lre nõ inuenies qre posterius in ordine lre. h.

De littera F.

Fagus vide fago.
Fagi arboris medicine lib. xxiiii. ca. v.
Far vide Ador & adoreum a quo venit farreum. de quo pli. libro. xviii. ca. iii.
Falernus & falernum. vide phalernum.
Fauus mel est cum cera. dicitur a phagin quod apud grecos est comedere latine. de quo pli. li. xi. locis multis.
Fastidium egritudo stomachi ex abominatione & nausea Constãt Cui dat pli. multis locis remedia.
Fascinare est per prauum oculum aut aspectũ inficere. fascinari eo modo infici. virgil. buccol. Nescio quis teneros oculus michi fascinat agnos. De quo pli. lib. vii. ca. ii.
Farmachum. vide pharmacum.
Faseolus describitur a diascor. per similitudinem ad herbas michi ignotas: sed ex ysaac dictis apparet q; sit legumen quod comestũ generat somnia terribilia. de quo pli.
Fauonius. vide zephirus.
Facies corporis totius forma est: vt ab aspectu facies & a fingendo figura. Ita a factura corporis facies. plaut' in penulo nutrix qua sit facie michi expedi. nonius mar. Dicim' eni faciem terre. Alias habet significationes sed non ad ppositum naturale.
Feminas in viros mutatas videbis ex pli. li. vii. ca. iiii.
Febriũ mlta remedia li. xxvi. ca. xii. & li. xx. c. vi. & ca. xxxi. & alibi
Fastis diebus iocũda fari licebat nefastis non licebat. fasti fastoru; libri appellant: in qbus toti' anni fit descriptio. Item fasti dies quibus ius dicit. nefasti quibus non dicit. Priscianus.
Fatigare cohibere cõprimere. Cicero de officiis li. iii. Nõ verbis sũt & disputatione: sed vinclis fatigãdi & carcere. Itẽ cõmouere perturbare. p. eneidos. Que mare q̃ terrasq; metu celũq; fatigat. Itẽ instigare cogere ad lassitudinẽ deducere. virgil. v. eneid. veloces iaculo ceruos cursuq; fatigat.
Fagedemea vlcera q̃ serpunt comedẽdo dr a phagin qd ẽ comedẽ

Sequitur de F ante E

Ferus & ferox differunt.ferus est seuus.ferox fortis.virg.iiii.enei.
frena ferox spumãtia mãdit.ferocia inuenit ꝑ ferocitate. Nonius
ferus ꝑ ceruo & ꝑ equo.Nonius fere dicte q̄ omi ferũtur corpore
quippe cũ quattuor pedibus vtantur Priscianus.
Fere ꝑ iuxta:qm̄ celeribus oia iuxta sunt & ꝓpe.fere & pene quan
damvniuersalitatem repsentãt:vt romani fere subiecerunt orbẽ.i.
quasi totum siuevniuersum
Fera pro bestia.Vide ferus.
Ferox.vide ferus.
Feruor q̄uis ꝓprie fiat ex igne: nõ tamẽ fit solum caloris incẽdio.
sed inuenit ꝑ quacũq; perturbatione.vnde & maris pturbatio fer
uor dicitur.Nonius
Fertilitas terre mirabilis cũ sit in regione arida.li.xviii.ca.xx.
Festus festa festum ad dies ptinet:festiuumvero ad res.i.iocũdũ ac
lepidũ.vt oratio festiua.Laurẽti⁹. Terẽtius in eunucho.patris mei
festiuitatem ac facilitatem.
Festiuiter ꝑ festiue inuenitur.Nonius.
Felicula est radix polipodii sic em̄ appellat.Cato lib. de re rustica.
ait Gabriel in gerentoconia ad innocentium papam octauum. vi=
de polipodium.
Fermenti optima confectio li.xviii.ca.xi.
Ferme existimationẽ & cõfirmationẽ habet & ad facilitatẽ ptinet
donatus.Tereñ.in andria haud ferme mulieri inuenias virũ.Cice=
ro ciuitatis facile princeps
Femigrecũ semẽ est corniculosum.A grecis diciturvnceron qd so=
nat bouis cornu.Siluar.
Femina nõ solũ qd invsu est grãmaticoꝝ cõmuni:sed etiam ꝑ co=
xis habet.Femina ꝓprie est pars interior a cuius mollicie ptis:mu
lier femina appellata est.Coxavero pars exterior.Dicta autem fe=
mina quia corpus ferant. Plurale aũt est huius nominis femẽ.Pli.
li.xi.ca.x.femina onerãt apes.ꝓpter id natũra scabra.& li. xxviii.
ca.x.feminum impetu.& est genitiui casus pluralis numeri
Femen.vide femina.
Felicitas quorundam hominum.lib.vii.ca.xl.
Ferax fertile abundãs eãdem habent significationisvim.Pli. tam
ferax bonarũ artium seculumvideremus.
Ferula arbor est.ait diascor.quam multi anterionem vocãt. Cuius
multe sunt species gũmifere.Et scd̄m earum varietatẽ gignũt gũ=
my diuersarum rationum:vt galbanum oppoponacum.Asam feti
dã. Herbam multi esse dicũt que est in italiavulgata. cuius thirsus

a radice ad summitatem, grossus est cōcatus medula repletus: admodū cicute: sed multo grossior & leuior, quo feruntur puerorum man⁹
De his tribus videbis suis locis, de ea Pli. lib. xiii.
Ferrugo quam fabri ferrarii de fornacibus eiiciunt. Pero: sup marcialem. Sed hermolaus aliter. dicit eīm ferrugo est rubigo ferri. ferrugo quoq; colorem significat. virg. ferrugine tinctus hibera:
Ferriminatio iunctura non omnis est: sed ea q̄ fit inter metalla. Perotus super marcialem. Apud parisieñ. & rothomageñ. vulgari sermone dicitur soudeure. Ferriminare verbum qd̄ eius rei significat actionem. Ad alia tamen extenditur vt patet in pli. li. x. capi. xxxiii. Capitur enim quandoq; largius pro conglutinatione. Titus liui⁹ li. xxv. ferriminatis vrbis muris. lauren. proprie tñ est in metallis.
Ferrumen gluten quo metalla iunguntur. Pero. in marcial. ad alia tamen interdum extenditur.
Feta femina est que fetum est enixa id est que peperit. virg. bucco. Non insueta graues temptabūt pabula fetas. vt de femina leonis loquitur. Pli. lib. viii. ca. xvi. & aliis locis.
Fel homines quidam & animalia non habent li. xi. ca. xxxvii.
Feta que peperit. virg. buc. Non insueta graues temptabunt pabula fetas. Seruius. Feta adiectiue id est plena. virgilius. p. eneidos. Loca feta furentibus austris. Seruius dicit. feta est grauida & partu liberata. Quidam diptongo scribunt fœta fœtus
Festuca dicit hermolaus est arboris nouelle omnioq; infantis pullulus. Crede si tibi videatur.
Fertilitatis aut sterilitatis future doctrina lib. xviii. capi. xxix. vide Pleiades.
Ferri metalli multa bona & multa mala. li. xxxi. ca. xiiii.
Fex vini multas habet ad medicinam virtutes li. xxiii. ca. iii.
Fex olei multas prebet vtilitates. li. xv. ca. viii.
Ficus arbor est & fructus. a fecunditate dicitur. Inuenitur in scda & in quarta declinatione. pro arbore femini generis. p fructu aliquando masculini. de quo Pli. li. xv. xvi. xvii. ficus etiam egritudo est. tunc autem semper est secunde declinationis. masculini generis. Cui dat pli. remediū multis locis.
Fic⁹ arboris & fructus medicinales vtilitates li. xxiii. ca. viii. De ficu iterū videbis inferius.
Ficus notam habet significatōes pro arbore & fructu. Est etiam vicium corporis: patet ex marciali in epigrā.
Fidus & fidelis differunt. Fideles in minoribus dñr negotiis. Ter. in hechi per. pol. q̄ paucos repias meretricib⁹ fideles euenire ama-

tores.fidus est amic⁹.fidelis seruus.virg.i.ene.vnaq; licios fidūq; vehebat oronthē.donatus.& serui⁹.Tribuit etiam rebus inaiatis: Pli.lib.xvi.ca.xxxvii.de coma siue calamorum peniculo rimis explendis fidelior pice.

Fingere cōponere effigiare formare facere. Salustius in prohemio Catilinarii.Pecora que natura prona atq; ventri obedientia finxit fingitur fabulosum.Cicero in de officiis. Fictam et cōmenticiā fabulā prolatā a platone.fingere mendaciū simulare.virg.ii.georg. Non hic te carmine ficto:atq; p ambages.Terēti.in andria.Cōfingunt quandam inter se nunc fallaciam.

Firmando pro firmitate.Plautus in asinaria.Si istam animi firmitudinem obtines salui sumus.

Fissilis arbor que facile finditur.Pli.lib.vi.Quedam ligna fissilia.alia frangi q̄ findi celeriora.

Fibra pars est arboris.s.radix pua potissimevitis.fibra etiam vena est.que desiccata sonū reddit.Sic in hymno. vt queāt laxis resonare fibris.Tradit em̄ musicorū instrumenta.Inuenta fuisse inveteri coclea:cuius fibre post carnis cōsumptionem extense manserunt. Et tacte propter concauitatem resonabāt.Invtraq; capit pli.significatione.In prima li.xvii.ca.x.Q; minime inquit rimosam:ne sol penetrans exurat fibras.In secūda significatione li.viii.ca.xxviii Et li.ii.ca.xlii.Soricum fibras.Quod intelligit in iecore. Ait enim Perotus in mar.q; soricū iecur scdm dierum lune nūerum auget.

Findor finderis diuidi est.findi rimosum fieri.pli.li.xvii.ca.x.Ne opposite meridianis solibus finderentur.Vide fissile:

Ficus iterum non solum pro arbore & fructu apud grāmaticos vsitatos:sed etiam pro egritudine cū duricievlcerosa & granulis ficubus similibus.Siluat.Cornelius celsus.dicit fieri in partibus corporis que pilis teguntur.De ficu iterum habes superius.

Fistula non solum musici instrumenti habet significationē:sed alias quoq;.vna est qua ducantur aque per loca subterranea.'alia pro vlcere cauo stricto exterius interius lato.sordidum emittente hūorem.Cui dat pli.remedia multa.

Fictile.vide plastice.

Fistici fructus quorum optimi e damasco proueniunt.diascor.Auicenna li.devir.cor.dicit q; cōfortant cor.

Ficedula auis parua a ficibus edendis appellata que bis ter ve anno mutatur.videturq; plures esse specie differentes. Colorem enim mutat & formam.Perotus in marcia.atq; nomē estate & hieme. de qua pli.x.ca.xxx.

Fiscus regius saccus aut bursa:vbi regis sensus aut tributa reponũtur.Simpont.fiscale est qđ ad fiscũ ptinet.pli.li.xii.ca.xx.de balsamo loquẽs.nũc inquit ferit eã fiscus.i.ad bursam regiam venit fructicis vtilitas.li.etiam.vi.ca.xxii.
Fimetum locus in quo reseruatur fimus.Pli.lib.xvii. docet qualitates ei conuenientes.
Fidicula astrum notabile in celo.de quo pli.lib.xviii.ca.xxix.
Figulina creta terra est ex fornacibus figulorũ.pero.sup marci. de eius vtilitate.li.x.ca.xxi.& aliis locis.
Formice nomẽ pluribus significatõibus.pli.vtit.s. pro cõi significato animali.s.minimo magne prouidẽtie:vt li.xi.ca.xxx.& pro pnis pustulis que ad citrinitatẽ declinant & qñqꝫ vlcerãt fiũt enim a colera rubea.Estqꝫ vt granũ milii.Siluat.
Formicarum natura & diligentia.li.xi.ca.xxx.
Fornacalia ferie quedam erãt:cũ far in fornacibus torreretur. fest⁹ virg.i.enei.Hi cererem torrere parant & frangere saxo. Prius fornacibus torrebatur:q̃ molendini saxo frangeret.Quo apparet male virgiliũ eos intellexisse:qui eum per prepostei ordinis figuram locutum exponunt.de quo pli.li.xviii.ca.i.
Fortunate insule.pli.de his li.vi.
Foca.vide Phoca.
Flocci sunt lanarum particule a vellere diuise & euolantes. Floccu li diminutiuum eius est.Simpont.Pli.lib.xv.ca.xvii.in floccis poma seruari.
Fleuma.vide pituita
Flauatica arbor fulmine icta.festus pomp.
Floralia dies festi & ludi qui rome fiebant in honore flore dee: vt flores benevalerent.Plinius libro.xviii. ca. xxix. floralia instituerunt ex oraculis sibille
Flomos vide taxus barbatus.
Fluere minui deficere.fluere latius & superflue excrescere. virg.ii. georg.Exerce imperia & ramos compesce fluentes. fluere decurrere.Virg.georg.li.p.Argenti riuos erisqꝫ metalla.Ostendit venis atqꝫ auro plurima fluxit.Nonius.
Fluuiatilis piscis incola fluuiorum ad pisciũ maris drĩam.Noni⁹.
Flaccet languet deficit.Nonius
Flagella summe arborum partes ab eo dicte: qꝛ multos ventorum sustinent flatus.virg.ii.georg.flagella summa pete aut summ s defringe ex arbore plantas.Seruius.Alia significat sed non pertinẽt ad libros plinii

Fragare odorem reddere. virgilius .i. eneidos. Redolentq; thimo fragrancia mella.
Frigila auis dicta quia frigore cantat.
Frondem et frugem. absq; nominatiuis dicimus Seruius in geor.
Frigius fluuius minoris asie: qui frigie prouincie nomen dedit. Eamq; a caria diuidit virgilius post euersa frigum &c. Aliqui scribunt phrigia. in ea siquidem regione sita erat troia. vt tradit virg. troianosq; frequentissime vocat phrigios.
Frugalitas a fruge dicitur. Cicero Tuscul. questionib⁹ lib. iii. haud scio an recte temperantia siue modestia appellari possit frugi hoīes strictius a grecis dicūtur vtiles. Cicero vbi prius dicit q frugi tres virtutes complectitur fortitudinem iusticiam et prudentiam que stricta est acceptio.
Frigoris remedia lib. xx. ca. xiiii.
Fruges non modo frumēta leguminaq; cōplectitur. sed quicquid ex terre fructibus in alimoniam conuertimus. Perot. in marc. Sic frugifere arbores dicte: quecunq; fructus ferunt. Titus liuius. galli traduntur dulcedine frugum: maxime vini noua voluptate captis Seges vero eorum seminum ex quibus conficitur panis: inde terram subactam ad semina segetē vocamus. laurētius. vide defrutū.
Frugum medicinas habes. lib. xxii. ca. xxv.
Frutex densitas virgularum est in arboribus quod per Ethimologiam grāmatici declarant.
Frutex quasi fronde terram tegens. Ouidius de arte amandi. Turpis sine gramine campus. & sine fronde frutex et sine crine caput. vide quod sequitur.
Fructicans frondes emittens fructicare frondes emittere multiplicare. Nonius Pli. lib. xii. ca. xxvi. Tondetur fructicans balsamus. et lib. xvi. ca. xxxii. Cū laurus trunco inaruit recisa letius fructicat id est copiosius frondes emittit.
Fracessere putrefieri vetustate. varro de re rustica libro. i. de quo fit oleum congeri aceruatim vt ibi mediocriter fracessat.
Fractio membrorum sanatur lib. xx. ca. vi.
Frenesis freneticus. vide litargia. Quidam scribunt. phrenesis.
Fundus ager dicitur q planus sit ad similitudinem vasorum. Est etiam possessio. festus pomp.
Fuligo nigrum corpus ex fumo collectū caminoꝝ parietib⁹ herēs.
Fumaria herba fumus terre vocata quia in magna quātitate vt fumus a terra emittit. vocat eā mesue medicinā benedictam ad purificandum sanguinem. Fucus. vide phucus.

Fulica auis aquatica.de qua pli.li.xi.Et etiam lib.xviii.vbi agit de signis tempestatum futurarum

Fumus terre.vide fumaria

Futiles dicuntur qui ea que tacenda sunt silere nequeunt:sed effundunt.Sic vasa futilia sunt que liquorem effundunt.festus. Sic Terētius in eunucho.Plenus rimarum sum effluo

Fulgetrum est subitum lumen tonitrui soni auditionem preueniēs quod in libro metheororū.coruscatio dicitur.de quo pli.li.ii.c.lvi.

Fucus herbe genus quo tinguntur vestes. Est etiam terre genus quo proglutino abutuntur.Est etiam fraus & mendacium. Terenti9 in eunucho per impluuiū fucum factum mulieri.Est etiam musca api similis que mella deuorat.virgili9.fucosqꝫ a presepibus arcent.De quo Pli.li.xi.ca.xi.& aliis multis locis & ce.Aliqui scribūt phuc9.

Fungus genus est multa cōprēdens. Sunt autem fungi superfluitates a terra emisse cū tecto.q.pileo in summitate. quorum aliq sunt dubii et periculosi ad edendum aliqui venenosi. Quorum nocumentis dat pli.remediū lib.xx.ca.xxii.& xxvii.c.vii.vide boletus

Fucus musce genus api similis. strabone minor ape maior a phagin grece quod est comedere.vide Phago & fuc9.de quo pli.li.xi. capitulo.xi.

Fucare est adulterino colore vel vnguento pingere inde fucatus.fucus autem secū dū hanc significationem: est quod supponit ad alterandū rei alterius colorem aut speciem.Pli.li.xxii.c.i. tractat de fucantibus faciem.& alibi vide fucus

Fulminum & tonitruorum remedia docet.li.ii.ca.vii. Et li.ix.

Furtiua quedam bene prouenire vt ruta:quedam pessime vt apes. li.xix.capitulo.vii.

Nota ꝙ que hic nomina in ordine littere F. nō inueneris quere inferius in ph.

De Littera G ante A

Gagates.Isidorus dicit ꝙ est lapis niger.Sed arnoldus devilla noua.dicit ꝙ est duplex glaucus & niger.vide Electrū

Gagites alius est lapis in aquile nido inuentus.Pli.lib.x.capi.iii. cuius virtutes habentur li.xxxvii.

Gangilia vide Melicera.

Gaditanum mare quod est versus occidens vbi fixit hercules duas columnas que a quibusdam gades dñr.Alii dicunt gades esse duo montes:vt pompeius mella quorum vnus est in affrica: alius in europa.Inter quos ingreditur oceanus ab occidēte & inoriens fluit. vide oceanum.de hoc pli.li.ix.ca.v.& alibi.

Gades.vide gaditanum.
Gadir:vrbs opulenta circa gádes.Strabo li.de situ orbis.
Garamantes populi libie iuxta psylos. Apellationem habuerunt a garamante apollinis filio.homines fugiunt & sunt imbelles.virgilius buc.Ismarus & rodope & extremi garamantes.
Graue secundum frugiferum.Nonius. Graue plenum.non insueta graues temptabunt pabula fetas.i.plenas.grauis grauida. Virgilius primo eneidos.Donec regina sacerdos.Marte grauis gemínam dabit Ilia prolem.graue ponderosum.Cicero primo de officiis.Omni pondere grauior habenda est.grauis constans honore dignus.maturus/modestus.Donat⁹.grauis molestus.grauis lãguidus.Terẽ.in ech.morbo grauis.Alia significat:sed nõ ad ꝓpositũ
Galgulus auis aduenticia.de qua pli.li.x.ca.xxv.
Gaster & gasterium nomina sunt vasorum.ait hermo.in castig.pli.
Garicfilus species est aromatica effigie clauorum minutorum vulgatus est apud apothecaꝝ.
Gariofilon grece herba est cuius flos Post natus excedit ante natũ Ideo vocatur filius ante patrem ab Auicẽna.Nascitur in vere.Flos eius est similis flori croci hortolani
Gangrena caro est emortua:ex vlcere & inflammatione ac rubore fit demum atra sensu amisso hermolao. in castigationibus.plinia. Item gangrena est cancer.Lucanus satyrarum li.p.serpere vti.gangrena malo.Nonius marcellus.
Gangilion siue ganglion est nerui contortio aut ex ictu aut ex lassitudine.hermolaus in castig.pli.Cui repugnare videtur.Cornelius celsus lib.vii.dicens ganglia meliceride.heromata. Tubercula sunt in capite.vide Tuber
Galanga est ciperus babilonicus.ait Siluatic⁹. Serapio dicit ꝙ est grossitudinis ligni cassie cuius cortex est subrubeus interius.Calidus & siccus in tertio gradu.vide Ciperus.
Galbas.Perotus super marcia.dicit nil aliud significare q̃ animal mire exilitatis in esculis natum.Salua tamen eius reuerentia inuenitur apud Pli.in alia significatione:scilicet pro fructib⁹ qui sunt de natura nucum aut auellanar:vt li.xv.ca.xxii.Auellanas inquit & galbas prenestinas virides seruari & ce. multiplices autem sunt galbe quedam enim sunt oblonge quedam rotonde quedam sunt medie.
Galbanuꝫ succus vel lacrimus siue gummy cuiusdam arboris que est species ferule que a grecis dicitur narticos.Siluaticus .Plinius libro.xix.ca.x.dicit eo culices ab hortis fugari.vide Thimiama.

Gallorum auium facilis castratio li.x.ca.xxi.
Galla fructus nuci similis que secundumdiascor. eligenda est parua rotunda & grauis sic est melior medicine. suntq3 in egipto & siria copiose.
Galia relicta regionis significatione: medicina est ex multis aromatibus composita: que multiplex est secũdum compositionis diuersitatem. Quedã ei dicit gallia muscata quia in ea plus ponitur de musco q̃ de aliis. Quedã regalis dicit ut in antidotario auicẽne. Quidã dicũt scribi debere per L. simplicẽ ad gallice regiõis dñiaʒ.
Gargarisare est os siue fauces p liquorem aliquẽ in eis cõmotũ vel agitatũ mundare: aut eorũ superfluos humores attrahere. Pli. lib. xxi. ca. xix. Succus rosarum ad gingiuas tonsilasq3 gargarisatus. & de eodem li. xx. ca. xx.
Gariofilata herba agrimonie similis: cuius odor accedit ad gariolum. Siluaticus.
Garus sal est cui admiscetur alius sapor artificialiter. Inde obsomo garus. Siluaticus. Plinius dicit vinum garo confici. li. xiiii. ca. xvi Et lib. xxx. ca. iii. dicit e vino garoq3 confici.
Genialis lectus qui nuptiis sternitur in honorem. Item hospitalis significat. festus.
Genius deus appellatur qui vim obtinet rerum omnium gerendarum. Alii genium putarunt vniuscuiusq3 loci deum.
Geniales a gerẽdo quia plurimum posse putabant. festus pompei. Iterum de genio & geniali in sequeñ.
Gemini ex eodeʒ vtero vno die geniti. virg. Gemino hinc vbere: circũludere pendẽtes. Nonius.
Gemine. i. due. virg. vi. enei. Sunt gemine somni porte. Geminum simille. Pacu. Par fortitudo gemina confideñ. Nonius.
Gemina multis a plinio significationibus vsurpatur scilicet pro ea que est apud grammaticos vsitata scilicet lapide precioso: vt libro xxxvii. multis capitulis. Et pro parte arboris: vt libro. xvii. ca. xx. Seritur inquit binis obrutis gemmis. Est autem id quod primum emittit planta ante fructum & flores. virg. ii. georg. Nãq3 de medio trudunt se cortice gemme.
Gemmarum lapidearũ natura & vires in medicina. li. xxxvii. ca. i. & aliis sequentibus.
Gemmifer in quo gẽme plurime oriuntur. Pli. li. xxxvii. ca. xv. docet quibus in locis aut fluuiis inueniãtur gemme.
Genium parsimonia. Tereñ. in phor. suum defraudãs genium cõparsit miser. Festus.

Genialis hospitalis.festus.Item voluptuosus couiuialis. qui enim voluptati operam dant:indulgere dicuntur genio.virg.i.georgic. Inuitat genialis hiems.Sic econtrario qui se voluptate priuant.Terentius.suum defraudans genium.De his habes paulo prius.

Generatim id est per singula genera.Sed generaliter id est quod simul omnia.virgilius.ii.geor.Quare agite o proprios generatim discite cultus:Agricole.Seruius.

Geographia terre descriptio.Seruius.

Geometria mensura terre.Capitur etiam pro scientia que est de quantitate continua:parte mathematice.Sed parum est ad propositum hec vltima significatio.

Genua ligusticum Emporium est.hinc incipit Apenninus mons strabo lib.de situ orbis.

Genestra vel genista species mirice quam greci dicunt sparganus. eius flores apibus gratissimi.frutex est omnibus notus ait diascor. cuius semen foliculis continetur & infra semen est aliud minutum vt lenticula.Pli.dicit esse fruticem ex qua fiunt vinculi.

Georgica opus terre.Seruius.

Gestire gestit.qui subita voluptate vel felicitate aliqua exhilaratus siue commotus:nimio corporis motu preter consuetudinem exultat.

Gestire significat etiam letum esse Terentius in eunucho. Cherea quid est quid sic gestis.aut quid sibi hic vestitus querit. Gestire cupere.Nonius.

Gestus est quo iudicatur quid Intus geritur.quod a gerendo deducitur.festus.Laurentius dicit quod est actio et quedam pronunciatio corporis.

Geniculata herba est multis nominibus appellata. scilicet proserpinaca.Sanguinaria.Centinodia.poligonia. Est autē duplex mas et femina.mas habet virgas rectas nodosas.super faciem terre extenditur:sicut gramen.folia habet vt ruta nisi quod sunt longiora.habet iuxta vnūquodque folium semen.ea de causa dicitur masculus. femina plantam habet paruam vnicam canne similem.et in nodis folia egredientia:foliis pini similia.nascitur iuxta aquas. Serapiō Siluaticus dicit quod a quibusdam vocatur cauda vulpis:ab aliis virga pastoris.Sed non puto eā descriptionē virge pastoris couenire.

Genciana herba ē a grecis narcā vocata ait Siluaticus. Eā diascor dicit inuentā ab īperatore ilirico Cuius folia que circa radicē sunt nucis habent odorem silia sunt plantagini:sed subruffa.Et in summo diuisa in speciē serre:habēs hastam lenē et vacuā. Serap. dicit

non inueniſſe medicinam in morſu canis rabidi meliorem. De ea Plinius.libro.xxv.&.xxvi.

Geram ō herba eſt alio nomine cicutaria vocatur a grecis Oxiphilon.latini autem magis perimoniam nominant.diaſcor.

Gera id eſt ſacra vel diuina.Inde gerapigra a galienovocata & geralogaudion.

Getiſmeten nux lybie q̄ facit dormire vſq; ad mortē . Siluaticus.

Generetur in muliere mas aut femina proutvelis.lib.xxv.ca.iiii.& ſecundum aliquos lib. ca.v.

Getulia regio affrice.Pli.dicit eam etholorū partē fuiſſe.Sed pulſi: propriā gentē fecerunt verſus ethiopes. Elephantihus abundat.

Gerebotanum vel periſterion herba quā greci illis nominibus appellant:a latinis verbena dicitur. virgili. buccol'. verbenas adole pingues et maſcula thura. ſcilicet ad ſacra celebranda . ꝓpterea a quibuſdam ſacra herba vocatur.Pli.vernacā appellat.de qua agit lib.xxvi.rami eius ſunt tenues anguloſi.folia ſunt foliis quercus ſimilia minora tamē marcil.ficin⁹ vocat ſtiaream.

Geſſamia terra eſt in ſamo iſula ait diaſcor.dicitur enim a ge quod eſt terra et ſamo.Eligenda eſt alba.lenis lingue adherens. fragilis viditur eſſe illa quam Auicēna lib.de viribus cordis appellat terrā ſigillatam.

Geſſecanna lapis quo aurifices vtuntur ad aurum vel argētum limpidandum.Eligendus lucidus et grauis.Virtus illi frigida& ſtiptica Stomacho accepta eſt. Oculorum reuma continet . vulneribus lacti infuſus opitulatur Siluaticus.

Geſſe impedimentum oculorum eſt:cum poſt ſomnum aperiri nō poſſunt Siluaticus.

Geruſia in grecis vrbibus vocabant cōuētu; ſenum: vt apud romanos et ceteras italie vrbes ſenatum hermola:in caſtigationibus plinianis .

Giarum inſula eſt in quam exules Romani mittebantur iuuenal. Aude aliquid breuibus giaris aut carcere dignū.Si vis eſſe aliquid Cuius incolas.dicit Pli.a muribus fugatos lib. viii.ca. lxxv.

Giſqua terra e fornacibus vitrorum qua vtuntur pictores. virtutis eſt acerrime vrentis valet ad cicatriſandum antiqua vulnera. Sil.

Gymneſte ſunt homines qui centeſimum etatis annū excedūt ait gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum.

Gignoſophiſte ex grecis dictionibus diriuatur que id ſignificant quod nudus et ſapiens.Aliqui dixerunt eos eſſe caldeorum philoſophos.de his meminit iero.in prologo biblie .laertius lib.de vita

philosophorum dicit eos obscure philosophari. Pli. lib. vii .ca. ii. dicit fuisse indorum philosophos vbi de illis multa. vide magus.
Gipsum lapis luminosus in lapide inuentus quem galli plastrum vocant cuius subtilitas augetur adustione diascor. dicit ipsu; simi le vitro. de quo pli. li. xiiii. Pli. de hoc li. xxxvi. ca. xxiiii. dicit opti mum fieri gipsum ex lapide speculari: squamā vitalem habente. vi de squama vitalis. Et lapis specularis suis locis.
Glans non solum est fructus quercuum. sed etiam fagorum. Plini. libro. xvi. capi. vii. fagi glans triangula cute includitur. Sequitur. glans fagea suem hilarem facit.
Glutinum siue glutem qua ratione fiat quave sit materia libro. vi cesimoseptimo capitulo.
Glis tria significare ex vulgato grammaticorum versu cognosces Pro animalis significatione Pli. lib. viii. ca. lxv.
Gluuiam varro de re rustica. lib. i. foliculū est grani frumenti quod intus est solidum gluuia foliculum quod longe eminet vt acus te nuis. festus dicit ꝙ est etiam ordei tunicula.
Glicorisa id est quod liquiricia. marcilius ficin⁹ dicit gliscirisa. de quo. Pli. lib. xi. ca. liiii. Alii dicunt gliscirison.
Glasco planta siue herba est plātagini similis corpora humana et lanas tingens siue pannos. eam greci isatidem vocant. diascor. vi detur dicere ꝙ sit lactuce species. de hoc Pli. li. xxii. et li. xxvi.
Gladiolus herba in ancipitis gladii figurā. id est vtraq; parte scin dentis cuius radix acorus nominatur aut iris vide nomen acorus et nomen iris.
Giraphalium herbam tomento similem dicit pandulph:
Gorgias empedoclis discipulus fuit deinde isocratis. patria Sicu lus fuit. hic auream statuam nō concauam sed solidam: in templo delphos primus posuit: tantus tunc erat questus artis oratorie. La ertius. Idem Valerius maximus. de quo Pli. libro. xxxiii. ca. iiii.
Grumus terre collectio tumulo minor siue ager a congerie dictus. Nonius de quo. Pli. lib. xvii.
Gramen herba quam canariam vocant quia illa se canes per vomi tum purgant. virgilius buccoli Quale sopor fessis in gramine. her ba vbiq; reperta de hac Pli. lib. xxv. ca. viii.
Grassula herba dicta semper viua minor: que vermicularis cōmu niter appellatur Siluaticus. vide vermicularis.
Grilus animal paruum retro ambulans venatur formicas. A strido re sue vocis nomen vsurpauit. Plinius libro. xxix. capitulo. v. auri bus prodest grilus.

Grangruena cancer est. Nonius marcellus.
Griffes animalia magna ferocia: anteriori parte aquilis similes. posteriore leoni. de quo plinius libro. tricesimosecūdo. capitulo. iiii. Et libro. viii. pius papa in descriptione asie dicit ea repiri animalia apud sithas. Solinus dicit q̄ stant in terris que dicuntur locupletes: auro et gēmis abundantes. sunt enim vltra omnem rabiem seuientes. hominesq̄ disserpunt. quasi eorum auariciam plectentes. reddunt q̄ regionem ihabitabilem. de griffibus iterum pli. li. vii. ca. ii.
Graue vide prius.
Grando in naturalibus non solum pro aquis congelatis que e nubibus cadunt: sed etiam egritudo est ex collectione humorum sub cute buboni similis. dicunt et in oculo grandines: cum segnis humor circa palpebras erit: sed ita vt id tuberculum digito huc et illuc impelli possit. hermolaus in castigationibus plinianis.
Grume loca sunt media in quibus directe quattuor conueniunt vie Est etiam gruma mensura qua fixa vie ad lineam dirigūtur: vt agri mensorum aut similium. nonius marcellus.
Gummy humor est coagulatus translucidus qui ex arboribus manat. Siluaticus dicit q̄ cum simpliciter ponitur: de arabico intelligitur. Sunt enim multe gummy species Pli. multas de eo vtilitates li. xxiiii. assignat vide ferula.
Gurgulio vermis comedens frumenta et legumina Pli. li. xviii. ca. xxx. Surgulionem non descendere vltra quattuor digitos loquēs de frumentorum conseruatione.

De littera H.

Hacansistos herba est apud grecos frāgens lapides quam diascor. alio dicit vocari nomine heracleon. vide Eraclea.
Hamon nominatus quia in arena inuētus credatur. Cui cornua affiguntur arietis. festus.
Hara porcorū stabulum. Noni⁹. Ara sinè aspiratione sanctorū est.
Harenaceus: ex arene materia. Laurentius. habitior pinguior. festus.
Hemicrania. vide. Emicrania.
Hemitritea. Vide emitritea.
Hebes retusi acuminis siue absq̄ acumine. Seruius. Hebes id est obscurus. Nonius hebes tardus et tarda. vtriusq̄ siquidē generis est inquit priscianus.
Halitus olfactus est vel fumus suauis odoris.

Halciones aues.de quibus pli.lib.v.& decimo nidificant in mari. Tunc enim tanta est tranquilitas vt nichil penitus possit moueri quod media contingit hieme.Seruius
Heraclea.vide Eraclea.& panax.vel panaces.
Hebenus arbor indie cuius lignum hebenum appellatur Aliqui si ne aspiratione scribunt.Est aūt lignū durūvt lapis postq̄ ē ab arbo re cesum & exicatū. & ē nigrū.vide ebenū. Quidā scribūt hebanū
Helenium.vide Elenium
Heminavide Emina.
Helitropium.vide Elitropium.
Herisipila.vide Erisipila.Hecvide in littera E.Quidam enim eas aspirāt dictiones. alii nō
Hedera.vide Edera
Helectrum.vide Electrum.
Heraclium diascor.dicit esse speciem papaueris.
Herinacius.Inquit arist.est aīal vndiqȝ spinosum.Cuius & mira sagacitas in presagiendisventis futuris. Cū enim flaturus septētrio sit/obstruit eius ptis meatū & aperit partem oppositam & econtra rio.vide Ericius & histrix.
Hermodactilus bulbus agrestis.A grecis Colcichonvocat.florib⁹ subalbis.floribus croci figura similibus.Siluat.
Hernia.vide Entecerola.
Hectica:febris est cum humorum consumptione.Constan.
Hesperus stella serotina est sequens solem.virg.buc. venit hesperus ite capelle.Eadem est stella que solem antecedit in aurora. Et tunc lucifer appellatur.Ab aristotele.iiii.ethi.quia lucem solis nū ciatvenientem.de qua Pli.li.ii.
Hermes.Cicero de natura deorum.li.v.dicit.Eum vrbem in Aegipto condidisse:que adhuc hermopolis dicitur.fuit doctrina maximus:quo trimegistus dictus est:id est ter maximus.Quorum libri adhuc extant grece editi.Tortelius.
Herbarum pictura improbatur li.xxv.ca.ii.
Heraclea herba.vide panax siue panacis.de qua pli.li.xxvi. ca.xii
Helectrum.Electrum.
Hercules.varro dicit:olim qui fortia fecerant nomine herculis vocabantur.legimus enim herculem.tyrinthium Argium.Thebanū Linium.mos fuit herculis:vt laborantibus etiam non rogatus subuentret.Que estvirtuosi & fortisviri proprietas.
Hyena animal in affrica quod humanum sermonem imitatur.Tortelius. de qua pli.li.viii.

Hibiſtus herba multe viriditatis. Seruius. virgilius buccol. hedorũq; greges viridi compellere hibiſto.
Heſperia quondam hiſpania dicta a grecis ait. virgil. p. eneid. Et ptolomeus ſecũdo libro de ſitu orbis. Plinius etiam dicit aliquos eſſe ethiopes heſperios lib. vi. videntur hi eſſe ad quos claſſis portugalie profecta terram auri mineralem attulit.
Heliocriſos herba habẽs folia aurea. dicitur de helios quod eſt ſol & criſis aurum.
Hemina. vide Emina
Heleborus. vide Eleborus.
Hipoplitides ſtatue feminarum armate. ait hermol. in caſtig. pli.
Hioſquiamus herba magnis & longis foliis in extremitatibus veluti inciſis. frigida eſt. de ea. pli.
Hircina herba eſt que naſcitur in fluminibus et circa puteos. alio nomine herba lactis. diaſcorides. Plinius. dicit eam valere ad impregnationem.
Hircus. vide Aries.
Hirpi. Seruius dicit. xi. eneidos q erant populi ſabini. Quod plinio non conſonat. dicit enim fuiſſe non populos. ſed familias paucas que ſuper ignem ambulantes non ledebantur libro. vii. ca. ii.
Hiperborei montes ſunt in ſithia dicti quaſi vltra boream. pius papa in deſcriptione aſie. de quibus Pli. multa lib. iiii. ca. xii. populi Hiperborei dicti: q humane vite modum excedant. vltra annum centeſimum cõmuniter viuendo quod eſt vltra humanum ſeculũ. feſtus.
Hipomanes venenum eſt in fronte equini fetus: ad ficus ſicce quãtitatem. de quo. Pli. lib. viii. ca. xlii.
Hiſpidus piloſus groſſis & rudibus pillis abundans. Iuuenalis. Hiſpida membra. quidem & dure per brachia ſete.
Hirtus hirſutus proximam cum precedenti habent ſignificationẽ virgil. in geor.
Hirtaſq; capellas. id eſt rudibus pilis tectas.
Hidrophobos grece. id eſt pauentes aquam latine. hermolaus. in caſtiga. Pli. nam quem rabidus canis momordit ſi aquam paueat malum ſignũ. Philoſophi dicunt. de hoc pli. in remediis contra morſum rabidi canis. Hirmidinum multe medicine lib. xxx. ca. iii.
Hiſginum color eſt crocineo ſimilis ait hermolaus. vide iacinthus.
Hipagon eſt nauigium conuehẽdis equis aptum feſtus ait. de quo Pli. lib. vii. ca. lvi.
Hipemenia: oua ſunt que latine irrita dicuntur quia ſunt ad pullos

rum generationem inepta. De quo. pli. lib. x. ca. lx. & ca. lviii.
Hiena inquit Solinus in affrica gignitur Aristo. lib. de animalibus dicit q̄ est ad ludi magnitudinem, habet in collo pillos ad modū equorum & super omnia spondilia duros & fortes. pastores et canes singultando: & quasi latrando illudit. Sic pecora comedit. Se pulchra cauat & comedit cadauera. De quo Pli. lib. viii. de eius medicinis lib. xxviii.
Hircania regio in asiatica sithia: tigribus vel tigridibus pardis et pantheris abundās de qua. Pli. lib. viii. et alibi.
Hirci sanguine frangitur adamas lib. xxxi. ca. vi.
Hirudo sanguissuga est. horatius nō missura cutem nisi plena cruoris hirudo. de quo. Pli. lib. xxxii. ca. vii
Hidrargiron grece sudor est argenti latine. Tortel. de quo Pli. lib. xxxiii. ca. vi. & viii.
Histrix. ait iheronimus contra Iouinianum: animal herinacio simile: cum spinis in tergo. De quo Pli. lib. viii. Abundat autem hoc genus animalis iuxta flumen Istrum. vide hister.
Hidranlis adiectiue sumendum est habetur in historiis scolasticis et in iosepho antiquitatis. q̄ babilonii adorabāt draconem. Eum autem daniel strangulauit globis pinguedine et pilis animalium commixtis immittendo in os eius. Excitabatur draco ipse per hidranlia id est vasa pellibus cooperta ex percussione somni reddentia. de quo danielis vltimo. Pli. lib. ix. ca. viii. Delphin musica arte mulcetur precipue hidranli sono.
Hierobotanum. vide verbena. Siue Gerobotanum.
Hidra vel hidrus. vide hidris.
Hipocrates chous fuit pythagore discipulus qui primus medicīe precepta scripto edidit. De quo Pli. lib. xxii. & aliis multis libris.
Holor auis alba aquatica dicitur. quia totus albus est Tortellius.
Hirculus herba est nardo similis que cum eo nascitur. de qua. Pli. libro. xii. ca. xii.
Horror est timor vehemens Sed ad propositum naturale plinii est passio ex forti frigiditate proueniens: queādmodum in febre euenire videmus que rigor & horripilatio dicitur. Siluaticus. Pli. lib. xx. ca. xiii. dat remedia et lib. xxvi. ca. xii. in fine et alibi.
Hora cū aspiratione ps est diei. Sine aspiratione. multa significat sed ad ꝓpositū nafale regio ē. de qua pli. frequēter li. iii. iiii. v. & vi.
Hortorum morbi & remedia lib. xix. ca. xi.
Horti pensiles. lib. xxxvi. ca. xiiii.
Hortus locus est in quo arbores olera et alia manu et arte hominū

sata nascuntur. venit de orior oriris. Perotus in marcial. de quo Pli.lib.xix.plura tradit multis capitulis.
Hordei medicine lib.xxii.ca.xxv.
Horoscopus apud grecos: solarium est apud latinos nominatum. Tortelius Est autem instrumentum quo numerus horarum diei ad solem conspicitur. Plini.libro. iii.vasa inquit.
Horoscopa in trecentis stadiis longissime mutantur. de quo etiam libro.ii.ca.lxxv.&.lxxiiii.
Humanitas preter communem acceptionem: comitatem etiam ac beniuolenciam significat. Preterea studiorum honestorum et bonarum artium disciplinam. Que ideo humanitatis nomine significatur: quia nulli animanti preterq̃ homini sit concessa. varro. Cicero pro archia Omnes artes que ad humanitatem pertinent. habent.q.quoddam cõmune vinculum.
Que in littera H. deficiunt inuenire poteris in ordine litterarum. A.E.I.O. Eorum siquidem multa cum a quibusdam aspirentur: ab aliis sine aspiratione proferuntur.

De littera I ante A

Iacinthum florem & lapidem preciosum significare habes ex libris grammaticis pro floris siue herbe significatione: diascor. dicit ꝙ est herba florem habens purpureum et radicem bulbo similẽ Vide bulbus. de ea Pli.lib. xxi. ca.xxvi.vbi dicit plinius: de iacintho loquens: hoc ibi loco Isginum tingit: hermolaus corrigit hoc ibi pro Cocco Est autem isginum color similis coccineo colori qui ex cocco conficitur Addit hermolaus ꝙ iacinthus est id quod vacinium. Quod non satis consonat virgilio dicenti vacinia nigra esse. vide mando. Pro lapide de eo tractat Pli.libro.xxxvii.
Ianus proprio sensu mundus est siue celum: dictum a semper eundo ianum: quia celum semper eat: dum in orbem voluitur et ex se initium faciens: finemq̃ attingens: rursus in principia redit macrob. Ianus etiam historico sensu. rex fuit qui regnauit cum saturno. Macro. in saturnalibus.
Iacit preter vulgarem significationem: ponerere significat collocare. construere. Cicero philip. libro.i. in quo templo quantum in me fuit iecit fundamenta pacis.
Iactare fatigare. virgilius. primo eneidos. Iactatos equore toto. Iactare superbe gloriari. virgilius. bucolli. Studio iactabat inani. Iactare excutere cõmouere. et alia que parũ sunt ad p̃sentẽ expõnẽ. Iacere emittere. Nonius. Verum est vt est tertie coniug. sed iacere secunde coniug. aliud significat non ad presens propositũ.

Iberus fluuius est hispanie nauigabili cōmercio diues. Oritur sub radicibus montium pireneorum: a quo tota olim hispania hiberia dicta est. Ait Solinus. De quo pli. lib. iiii. vide Celtiberi.
Iberis herba est que circa prefatum iberum abundat. de qua pli. li. xxvi. ca. xii.
Ibis auis ex egipto proueniens. versus nilum que serpētibus vesci tur. Medicos docuit ventrem purgare. Alio nomine ciconia dicit. de qua plini. lib. x.
Ictericia. vide Ittericia. Quidam em̄ p ct. scribūt: alii p dupplex t.
Iconas vel icon grece: effigies est latine siue statua. Perotus in marcial. Quo vocabulo vtitur pli. li. xxxiiii. vbi multa de imaginibus.
Icharus dedali filius qui mari submersus ei nomē dedit apud chretham. Solinus.
Idumea regio in siria palmis abundans. virg. georg. Primus idumeas referam tibi mantua palmas. de qua pli. li. v.
Idra. vide ydris.
Idoneus aptus ad omnia siue bona siue mala. donatus. Terent. in andria. Adeo vobis videmur idonei quibus sic illudatis.
Idromel. vide Melicratum
Iera. vide gera.
Ignis miracula. lib. xxvi. ca. vltimo.
Ignis sacer. vide Sacer ignis. Et de remediis ibi
Illicere illaqueare. Nonius mar. Allicere significat. Teren. Adolescentulos rerū imperitos fraude illicis in libidinem.
Ilex arbor glandifera. Virg. buc. Forte sub arguta consederat ilice daphnis. de qua pli. li. xvi.
Ilibatum intactum inuiolatum integrum. pli. lib. ii. ca. lxv. Natura venenum genuit cuius facillimo haustu. Illibato corpore extinguemur. i. non violato vel fracto per vulnera.
Iliacha est intestinorum passio cum frequenti vomitu et dolore vehementi. Constāt. venit de ileos & illeosis. de quo vide li. xx. c. iiii.
Ilitum deriuatur a verbo ilino. quod componitur ex simplici verbo lino linis. Linere autem est remvngere cooperire inficere: vt calce superposita alteratur parietis color. Pli. li. xix. ca. viii. Seri radices ilitas fimo. Alias habet significationes que non sunt ad propositum. vide oblino oblinis.
Iligneus & iliceus ab ilice dicuntur. Terentius in adelph. lectulos iligneis pedibus. vide ilex.
Illitus ab illinio dicitur penultima correpta. priscianus
Illuuies sordes. Nonius. virg. iii. ene. dira illuuies demissaq; barba

Iliosi dicuntur qui morbum patiũtur a dolore gracilioris intestini ni. Iliaci nomen idẽ significat. hermolaus in correctio. pli.

Impendium est pecunia que in fenore vel fœnore sorti accedit. Cicero in epistolis ad acticum. fœnus inquit & impendium. Sidoni⁹ Apollinaris postea nominat vsuras. de hoc li. xxxiii. ca. xxx. sc̃dm hermolai correctionem qui proverbo intẽdi ascribi vult impendia Est etiã id quod impensam vel expensam dicimus. Sic capit pli. li. xviii. ca. xiiii. Lupinus inquit nullo impendio constat.

Imbutum quod cuiuspiam rei succum perbibit. festus. pomp.

Implexum. implicatum. quod greci implemenon dicunt. festus

Immanis ferus & magnus. festus.

Ignis sacri remedia li. xxii. ca. vi. Et. li. xx. ca. xx. dicit̃ adustio mẽbri absq; extero igne.

Inimicitie inter aliqua aĩalia & aues naturales. vide li. x. ca. lxxiiii.

Inuoluus per dupplex u. vermiculus est qui se inuoluit pampino. festus. Aliqui libri habent inuoluolus.

Imbuere educare. Cicero primo de officiis. Plerũq; parentũ preceptis imbuti: ad eorum consuetudinem moresq; deducimur Imbuere inficere maculare. Salustius in catilina. Ea quasi venenis malis imbuta: corpus animũq; virile effeminat. Imbuere Instruere erudire. Ci. ad hortensium: litteris ante excolli animos: sic ad sapientiã concipiendam preparari decet. Imbuere profundere madefacere Seruius.

Immane prauum. virg. p. eneid. Pigmalion scelere ante alios. Immanior omnes. Cicero primo de officiis. Quo detestabilior illorũ immanitas: qui lacerauerunt omni scelere patriã. Itẽ asperũ significat. virg. p. eneidos. tenet ille immania saxa.

Impetigo infectio cutis ex colera subtili. Siluat.

Impetiginum multas species. Cornelius celsus assignat lib. v. minimeq; malam dicit eam: que similitudine scabiem repsentat. Cui dat pli. remedium multis locis.

Impendium est id quod impensa vel expensa dicimus cõmuniori sermone. Pli. li. xviii. ca. xiiii Lupinus nullo impendio constat. videtur tamen ex cicerone q̈ impendium sit pecunia que in fenore sorti accedit. Ait eñ in epistolis ad Acticum. fenus & impendium De hoc iterum pli. li. xxxiii. ca. iiii. secundum hermolai castigationem qui proverbo intendia corrigit impẽdia.

Incitati mensis: est mulier: cuius menstruus sanguis commotus in fluxu est. Pli. li. xvii. ca. xxviii. de hoc vbi remedium dat contra erucas. ambiri arbores a muliere incitati mensis.

Infantem non solum in animalibus:sed in arboribus quoq; repe=
riri. pli.li.xviii.ca.xxxiii.Alia robustis prosunt alia infantibus.

Infecti non est adequata significatio venati aut corrupti aut putre
facti:sed etiam non factum significat aut non completum. Cesar
de bello gal.re infecta discesserunt.Significat etiam aliquid a pro
pria qualitate mutatum.Plinius libro.xxi.capitulo.v. Mirum ita
tingi aliquid:vt nascatur infectum.vide ilitum.

Inficias ire id est negare.donatus.Terentius in adelpho.Si infici
as ibit testis est mecum anulus.Pli.li.ii.ca. non eam inficias

Incēsaria herba similis arnoglosse:sed asperior odorem thuris ha
bens:& in costis pilositatem & albedinem.

Inanima id est inanimata.Cicero in hortensio. Cum omnis soler=
cia admiranda est:tum ea que efficit vt inanima que sunt:viuere &
spirare videantur.Vide Mola.

Interpolare.ait hermolaus.est rudia polire.aut vetera nouare vt ve
stes veteres vt videantur noue.Et serui veteres interpolantur vt ven
dantur pro iuuenibus.Parietes similiter.Plautus.Interpolabo ti=
bi in os. Nonius etiam dicit q apud alexandriam interpollaban
tur thura.vt politiora apparerent. Alia est in vulgato grammati=
corum vsu significatio quam relinquendam censui quia nō est ad
propositum.

Instar nomē indeclinabile.Seruius.virg.ii.ene.Instar mōtis equū

Instaurare ab instar dicitur cum aliquid ad priorem similitudinem
reformatur.festus.Instaurata edificia dicuntur:ad antiquam simi=
litudinem facta.Seruius.

Insomnia.i.vigilie.Et somnia terribilia.virg.iiii.enei.Que me su
spensam insomnia terrent.Seruius tñ dicit q insomnia in femini
no vigiliam.In neutro id quod somniū dicimus.virgi.Siquidē ibi
capit in neutro.Raro tamen inuenitur in femineo.Pli.dat Reme=
dia li.xxx.ca.v.

Inaccessus inaccessibilis:vel ad quē nēo d; accedere.Serui.vii.ene.

Inanima.i.inanimata.Cicero.iii.de officiis que ad vitam tuendam
pertinent.partim sunt inanima.vt aurū argentum & cetera

Intertrigo vide inferius.

Inane vacuum sine pondere.virg.in georg.Atq; illis iam sepe re=
te ducunt inani.Inane inutile absq; effectu.Ci.in oratione p plau
cio.Quid tu inanē dignitatis iudicē putas esse populū.i.inutilem

Indoles ē significatio future virtutis vt in pueris.Aliqñ pñtis virtu
tis vt in viris.transfert etiaз ad irrationalia.Liuius.in pecudibus &

frugibus. non tantum semina ad seruandũ indolem valent: q̃tum terre proprietas celiq; sub quo aluntur.
Inimicitia naturaliter inter aues quasdaʒ et alia quedam animalia inuenitur vt libro. x. ca. lxxiiii.
Interlunium coniunctio lune cum sole. Plinius lib. ii. ca. xlii. Alibi coitum lune. Alibi lunam silentem vbi agit de formicis
Interlucatio fit recidendo que sunt nimis densa in arboribus. Pli. libro. xvii. ca. xxvii. interlucatio arboribus prodest.
Intestina secundum Auicennam sunt instrumẽta expulsionis grossarum superfluitatum. vide precordia & viscera.
Inedia proprie inopia cibi dicitur de non et edo. vt li. vii. ca. xlii.
Informis sine forma. deformis turpis. Pli. lib. vii. ca. xvii. leena. nõ leones: sed carnes parit informes. Idem dicit de vrsis libro eodem ca. xxxvii. vide leena.
Intertrigo passio neruorum maxime in brachiis. de quo Pli. libro. xxiiii. ca. viii.
Iocinus apud grecos est quod nos epar dicimus Cornelius celsus lib. iiii. Et habet in genitiuo iocinoris hoc verbo semper pli. vtitur de epate loquens.
Intybus. Olus est partim hortense quod satiuũ est. quod a quibusdam Seris vocetur. Aliud spõtaneum quod siluestre dicitur. Ad lactucam accedit longioribus tamen foliis et asperis. Sapor ad amaritudinem vergens verba sunt virgilii. Et amaris intyba fibris. Siluestris autem alia est species que dicitur cicorea ait perottus. Simpontinus. ipse tamen scribit intubum. Prior autem siluestris species intybi laudabilis est: scilicet herba que vulgo a medicis Endiuia dicitur. De quo Pli. lib. xix. & xx. capitulo. viii. humore inquit hortentia gaudent precipue lactuce et magis intybi. Alia est intibi species dicta ambugia. a Plinio Cornelius autem celsus dicit ambubeiam: sumptum vtrunq; nomen: quia ad motum solis ambire videatur Cicorea dicitur a Columela non eget descriptione quia vulgata est. Assignatur auteʒ a multis heliotropii species. vide Elitropium Sed ne quis ex nominis varietate turbetur. Apud quosdã intubus scribitur. vt apud Simpontinum. quia grecum ypsilon sepe in. v. latinum conuertunt.
Intrita ait hermolaus videtur esse calx; sed illa maxime que nõ ex gleba statim ad opus confertur: sed tempore maceratur atq; fermẽtescit. Eo aũt noĩe vtuntur varro et Columela. de quo Pli. li. xxxvi. In libro aũt. xxxv. ca. xiiii. iuenit̃ pro terra ex qua lateres fingunt̃.
Intergerini parietes nomen habent ab intergerendo id est feren=

do. ſuſtinendoq; hermolaus in correctionibus Pli.
Intercisio: ſtomachi videtur eſſe roſio Quod ex diaſcoride colli gi hermolaus dicit. Et ex plinio in pulegii mentione.
Inoccatio. vide Occatio. Inoccare ſiliter hec ſcribũtur cũ C duplici
Inficias. vide Eam inficias in littera E in principio.
Iouis barba. vide vermicularis.
Ipericon herba eſt colore ſubruffa folia habens rute ſimilia. flore; tenuem viole ſimilem. Semen nigrum in forma hordei: odorem re ſine. vires habet acriter ſtringentes et mittuales. diaſcorides. apud medicos vocatur herba perforata. Et etia; Scopa regia. Siluaticus De quo. Pli. lib. xxvi.
Iposelmõ ait yſidorus: eſt holeris genus odoratum ſic dictũ: quia durum ſit & auſterum. De quo. pli. lib. xix. &. xx.
Irpices inſtrumentum ligneum cum pluribus dentibus quod vt plauſtrum iumenta trahunt: vt eruant vel minuãt in agro terre gle bulas que reſtãt. Quod ex Var. colligitur Raſtelli a multis vt a gal lis vocantur. de quo. Pli. lib. xviii.
Irriguus qui rigat. virg. iiii. geor. irriguumq; bibant violaria fon tem Seruius.
Iris a greco nomine deſcendit quod id ſignificat quod admiratio que ex tam ampla figura et colorũ varietate prouenit. Tortelius. Capit etiam Plini. pro herba cuius radix odorata eſt. Vide yreos.
Iringus herba ſpinoſa locis nata lapidoſis: cuius radix aromatica videtur eã eſſe quã auicẽna libro. de virib⁹ cordis appellat ſecacul.
Iſgidiaci ſunt qui coxendicum morbum patiuntur.
Iſchias aute; ait Simpontinus ſuper marc. morbus ipſe greco no mine. Remediũ datur a. Pli. lib. xxiiii. ca. viii. vide coxendix. Ali qui ſcribunt iſchiadici.
Intertrigo proximam precedenti habet ſignificationem. dicitur enim ait hermolaus ab intercedendo. Eſt autem id malum cum fe mora equitatu aliave ſili cã atterunt. Cui dolori dat Pli. Remedia.
Iſter maximus totius europe fluuius Alio nomine. danubius. Oui dius de pontho limpe vicina binomius iſter. Oritur in germania. verſus ſeptentrionem et in oriens tendit: per multas gentes et ter ras defluens. Immenſa aquarum augmentatione: in iliricũ veniẽs mutato nomine dambii: iſter dicitur. Tandem longiſſimo peracto curſu: in ſepte; ſecundũ Solinũ Separatur fluuios: et in mare pon ticum ingreditur. Ariſto. libro. metheor. tanta eſſe illa ſeptem ora ſiue fluuios: vt ſexaginta milia paſſuum longitudinis mare vincãt De qno Pli. lib. iiii. ca. xii.

Ictericia cutis defedatio cum crocco colore: que a Plinio morbus regius appellatur Siluaticus. Cui cõsonat quod ait Cornelius celsus. Color maxime morbum regium detegit quibus quod album esse debet et cetera lib. suo iiii. capite. xxiiii. dicitur aut regius: quia apparatu regio per lauticiam per ludos & lasciuiam: & omnino per ea que exhilarare possunt curatur. ait hermolaus Pli. lib. xxii. capi. xxi. dicit ꝙ regius morbus curatur mulso. vide luteus. varro auriginosum morbum appellauit fortassis ab auri colore Eius morbi remedia. lib. xxvi. ca. x. et alibi.

Iuliopolis hermolaus corrigit heliopolis significat solis opidum Est enim opidum inter alexandriam & coptum. Itinere per nili ripas. in castiga. plinii.

Iugum cum multa significet naturali voluminis tamẽ proposito: valet ea significatio: que est montis cacumen. virgilius buccol. dũ iuga montis aper fluuios dum piscis amabit Pli. lib. xvii. ca. lxvii. in summis iugis erumpente aqua. Et ca. lxx.

Iuglãs arbor est: species nucis. de quo Pli. lib. xvii. ca. xviii. & aliis locis. Nonius marcellus dicit esse nucem agrestem. videtur ex plinii dictis ꝙ sit nux magna cõmunis quod michi cõfirmauit frater iocundus. vocariq; iuglandem: ad differentiam aliarum nucum. s. auellanarum & preneitinarũ de quibus etiam habetur libro. xv. ca. xxii. Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum: allegat macrobium dicentem. ꝙ nux iuglans vocatur aut quia iuuet aut quia ioui dicata sit.

Iuba coma equina est. Plinius libro. x. ca. lxiii. Equarum iubas tonderi vt asinorum patiantur humilitatem. Iube etiam leonum sunt vt libro. xi. miramur leonum iubas. iuba etiam auctor est quẽ allegat Pli. multis libris.

Iudei de his Pli. lib. xiii. ca. iiii. & xii. capi. xxvi. & de iudea libro. v. ca. xiiii. & de regionibus iudee finitimus in aliis capitulis ibi iusquiamus. vide hiosquiamus.

De littera K

Kalendula herba est quam Pli. satis ample describit. confortat. siccat dentium dolorem statim cessare facit Siluaticus.

Kamedreos arbor habens folia admodum quercus. Siluaticus.

Kermes grece grana tinctorum latine Est arbustum medium inter arborem & herbam Peior affertur ab hispania. Serap. vide Coccus

Kubebe fructus est niger rotundus: piso grossior. aromaticus calidus & siccus. Nascitur ex arborib⁹ indie. diascor. Pli. dicit duplex.

De littera L

Laberinthus structura admiranda pro maiori parte subterranea: viarum ambagibus adeo inflexa: vt qui ingressus esset exire nequi; ret. De quo Pli. lib. xxxvi. ca. xiii.
Labrum vide labrusta.
Laxum vide lassum & laxare.
Laxare remittere liberius efficere. virgilius primo eneidos. Et premere & laxas sciret dare iussus habenas. Item laxum non angustũ sed spacii maioris. laxare spaciosum facere. Nonius vide lassum.
Larix arbor est de qua agit Plinius. lib. xvi. ca. xl.
Labra labrum. vide labrusca.
Lateres ex qua materia quoq tempore optime fiant lib. xxxv. ca. xiii.
Laboriosum: in quo laborem capimus vel quod labore plenum est Laurentius. C Cecilius ait laboriosus non vt apud grammaticos vulgo dicitur qui laborat. sed in quo laboratur. Durum inquit rus fugite & laboriosum.
Labrusca vitis agrestis ait Seruius. virgilius buccoli. Sparsis raris labrusca racemis. de quo Pli. lib. xiiii. quia in terre marginibus na scitur. labra autem non solum sunt hominũ aut animalium: sed eti am margines & fines dicuntur Seruius
Lactaria sunt que ex lacte fiunt nam qui lacticinia dicunt barbara voce vtuntur & vulgari ait hermolaus. Inuenitur tamen apud hieronimum.
Lactis natura. habetur. lib. xi. ca. xli.
Lactare est lac mulgere Item inducere & decipere Cicero tusculanis. iiii. malicia lactans: alieno malo delectatio. Nonius.
Lada herba est. vide. ladanum.
Ladanum gummy est aromaticum. de quo Plinius libro. sexto. ca. duodecimo. & alibi inuenitur ladanũ pro herba. Plinius lib. xxvi. ca: xii. dicit ladanum quod in segetibus nascitur cõtusum et cetera Perottus super marcialem dicit in cipro oriri. In quo plinio consonat qui dicit ladã herbam inueniri in cypro in. xxvi. volumine. Cui pingue illud insideat ex quo ladanum fiat. Et ibi enumerat ladani vires. Ex aliis tamen plantis oritur ladanum quia lib. xii. dicit ladanum a pastu hedere barbis hircorum herere.
Lassitudinem ne quis ex labore nimiam incurrat libro. tricesimo. capitulo. sexto.
Lane virtutes & medicine lib. xxvii.. ca. ii.
Lane quarundam aquarum potu colorem mutant. xxxi. ca. ii.
Lacinia vestis lacerata siue panni veteres. Perottus in marci. Pli.

libro.xix.capi.vii.Porrum & allium ferunt in laciniis colligatum.
Laborare cōmuni significatione est cum fatigatione aliquid agere. Capitur etiam per quandam methaphoram pro male habere Sic Plini.hiosquiami succus podagra laborantibus prodest.
Larix arbor est.de qua Plini. lib. xvi.ca.xl.
Lapa duplex est.maior & minor.maior alio dicitur nomine bardana latis foliis semine carens. Lapa minor semen habet carduosqꝫ vestibus herentes.Siluaticus
Langor torpor inertia Tullius de officiis libro primo. Nichil magis cauendum est senectuti.q̄ ne langori desidieqꝫ se dedat. Est etiam defectio & dissolutio.virgili.ix.eneidos purpureus veluti cum flos succisus aratro languescit moriens.
Lactucarum vtilitates ac vires habes libro .xix. capi.vii. Et libro. xx.ca.vii.
Lapidicine vbi ceduntur lapides siue exciduntur Nonius. de quo Pli.libro.xxxvi.
Lassum quod est animo & corpore fatigatum ex laboris molestia.
Laxum magis ad inanimata pertinet: que mollia sunt & lenia. vt corde siue rudentes aut reliqua ligamina laxantur Laurētius Pli. dat remedia aduersus lassitudinem & fatigationem.
Lasar est idem quod asa fetida Siluaticus. vide Asa.
Lappacium herba est duplex lappacium acutum quod longioribus foliis & acutioribus constat. lapacium rotūdum dicitur cuius folia quāuis sint oblonga minus tamen acuta.vtrūqꝫ oritur iuxta aquas valet ad scabiem & impetiginem acutum maxime Serapion.
Lathiris herba est cathaputia:cuius descriptionem vires & figurā Pli.assignat.lib.xxii.
Lapsana vide arboracea.
Lacertus piscis est ex quo salsamentum fieri potest.Cornelius Celsus.De quo pli.lib.xxxii.ca.vii.
Lacuna c ante v aque collectio. Perottus super marcialem. Plini. lib. xix.ne lacune inquit stagnent.
Lapides preciosos numerat & de earum naturis tractat libro. xxxvii.multis ca.
Lapides quosdam augeri lib.xxxvi.ca.xv.
Lapides mortuorum corpora statim absumentes: cum tamen alii quidam conseruent lib. xxxvi.ca.xvii.
Laxuli lapis coloris celestis cum corpusculis siue maculis aureis. purgat humores melancoli.mesue.Quidam scribunt lazuli.

Inuenitur in mineris maxime aureis. Ex eo fit preciosus color qui ad celestem accedit: qui a gallis azur appellatur
Lapatum duplex est. siluestre & hortense quod dicitur rumex. Ait Pandulphus. de quo pli. lib. xix. ca. vltimo. vide Rumex.
Lanugo cotoneorum ad multos vsus valet. lib. xxiii. capi. vii. vide Cotoneum
Lago laginis. Olus est siluestris quod in vsu tibi venit. ait pandulphus. Et qꝫ est herba quam multi corrigiolam vocant. de quo plinius libro. xxiiii.
Lagophtalmos dicitur a leporibus qui apertis oculis dormire cõsueuerunt. Cum superior palpebra non descendit. Cui vicio contrarium est. Ectropium cum inferior palpebra parum sursum attollitur. sed pendens hiat. nec cum superiore committitur ex Cornelio celso.
Lacticinia qui dicunt barbara & vulgari voce vtuntur. Hermolaus in correctionibus. Videtur autem velle vt lactaria dicamus
Laureola planta est lauro similis. cuiꝰ folia sunt similia foliis mirti aggrestis: nisi qꝫ sint maiora molliora & albiora habet fructuꝫ in foliis rubeum magnitudine ciceris. radices odorifere sunt ad rubedinem tendentes. nascitur in locis montuosis. Et illud quod de ea administratur est precipue radix. Serap. libro aggrega.
Lactis vires & vtilitates habentur libro. xxviii. capitulo. vii. & . ix.
Lencomata sunt albugines oculorum. hermolaus in plinianis castigationibus.
Lentus archadie mons est. Strabo. Lentus lentum flexibile. virgilius buccolic. lenta salix: lentus frigidus. virgilius primo georgic. Nocte lentus non deficit humor. Seruius.
Leptophilon species tintimali. Vide Tintimalus
Leptos grece paruum vel minutum latine. Siluaticus.
Lens legumen est. de quo plinius libro. xix. in qua significatione capit lenticulam. diascorides fertilis.
Letus hilaris non est ad propositum. letus ferax. Virgilius primo georg. Quid faciat letas segetes. letus fauens vel graciosus. Virgilius primo eneidos. lumenqꝫ inuente: purpureum & letos in oculis afflarat honores letum plenum distentuꝫ. Virgilius tertio georgicorum.
Leta magis pressis manabant vbera mamis. Seruius. & Nonius. Aliqui scribunt dipthongo læetum. Letum substãtiue id est mors. non est ad propositum.
Lexipirctos femineo genere. prounnciatur potius q̃ lexipireta.

Greci medicinas ita nominant: que febres finiunt. Hermolaus in plinianis castigationibus.
Legere scripta siue volumina: non est ad propositum. legere colligere. Virgilius buccolicis. Qui legitis flores & humi nascentur fraga. legere preterire. Virgilius tertio eneidos. Littoraq; exiri legimus. legere eligere. Nonius. Virgilius buccollic. Ipse ego cana legam tenui lanugine mala.
Lenticula siue lētigo multitudo corpusculorum viridium aque supernatantiū. Inuenitur etiam lenticula pro vase. ait Cornelius celsus. in qua etiam significatione vtitur Pli. q. pro disco aut scutella Inuenitur etiam lenticula pro legumine lenti simili. est etiam egritudo ex vicio cutis nata. Hermol. in castig. plini.
Letalis letale id est mortale: a verbo leo les dicitur: qđ nō est in vsu: sed sua composita vsitata sunt. dicitur a lethe fluuio infernali cuius pot⁹ inducit obliuionē. Inde prouenit litargia morbus in posteriori capitis parte quod obliuionis causa est.
Lete. vide prius letalis.
Legumina dicta sunt qa manibus legunt̄ cum cetere annone secētur. Ex plinio patet libro. xviii. capitu. xvii. Idem varro de re rustica. vide Annona.
Lentiscus arbor est ferens masticem: habet carduum seminis plenum. Perottus in marcialem. hermolaus libro castigationum dicit: q lentiscus herba est cuius radix valet ad dentifricium lib. xiiii. & xxii. & lib. xviii. ca. xv.
Lexonii populi gallie quorum diocesis subest rothomagensi metropoli. hos nominat li. iiii. ca. xviii.
Lennia rubrica dicitur a lenno insula: quia optima in ea nascitur. de quo pli. li. xxxv. agens de natiuis coloribus.
Lencographida species lapidis galathites. de quo plinius. libro. xxxvii. Est etiam herba habens virtutes lapidi eius nominis similes. de qua pli. li.

L ante I

Liber pars corticis que ligno adheret. Virgilius decimo eneidos. Hinc natam libro: & siluestri subere clausam: implicat. vnde & liber dictus in quo legimus & scribimus: quia ante vsum charte: volumina fiebant de libris id corticibus arborum. Liber etiam bacchus dicitur. Seruius. quia in liberis ciuitatibus libertatis deus habitus est. Liber etiam sol a romanis appellatus est. vnusq; est & idē deus: Apollo & liber. Orpheus siquidem liberum & solem vnum fuisse deum demonstrat. macrobius in saturnalibus.

Librare pōderare est. Plinius libro. xi. Apes si oriatur procella: ap prehensis lapillis se librant.
Ligusticum herba dicta quia multa in liguria nascitur & apud mōtes qui sunt alpibus vicini. Eam incole panacem vocant eo ꝙ panaci similis est odore & virtute. virgam habet longam nodosam similis est aneto. diascor. vide panax.
Limacia. vide Testudo.
Lingua bouis herba est latis foliis spissis pilosis que a grecis buglossa dicitur, ait Hermolaus. Quidam eam nominant aleptophilon quod grecum etiam nomen est. ait Siluaticus. Gabriel in gerētocomia ad innocētium octauum dicit ꝙ lingua bouis alio nomine dicitur Eufrosinum. vide Solea.
Libanotis grece ros marinus. ait perotus in marcialem. Serapio: nominat tres eius species. Nominatur etiam Androlibanum. Ait Siluaticus. de libanotis. Plinius lib. vicesimo. capitulo vltimo. vide dendrolibanum
Lien id est splen. lienosus in splene patiens. Siluaticus. Plinius libro. vii. capitulo. ii. dicit pirri regis pollice sanari lienosos tactu: cui passioni dat remedia multis locis. lienis magnitudo: tardos facit. habetur de lienis proprietate & conditione li. xi. ca. xxxvii.
Litargia apostema in posteriore capitis parte. Estq; ex eo inexpugnabilis somni necessitas. A phrenesi autem loco non differt: sed materia. Nam phrenesis fit ex materia colerica. litargia ex fleumate multum frigido. hermolaus. Aliqui scribunt letargia.
Litargiriū res est metallica ex adustione causata. inquit Serap. Est ꝓprie purgamen argenti. Quoddam etiam fit ex purgamine auri Plinius libro. xxvi. capitulo. xi. Cicuta cum litargirio valet ad podagram.
Ligustrum quidam dicunt ꝙ est volubilis habens flores albos. alii caprifolium quod in sepibus inuenitur. virgilius. Alba ligustra cadunt. Seruius dicit. ꝙ est flos candidissimus. plini. tamen li. xxxiiii capit pro arbore ligustrum. inquit eadem arbor est que in oriente cyperos.
Lino linis litum delino delitum. Cicero ad caluum. Tuli moleste ꝙ littere delito michi a te reddite sunt.
Linochitis herba est q̄ dr̄ mercurialis. ait Siluat. vide mercurialis.
Limen omnis ingressus: nō solū qđ sub pedibus est: sed etiā qđ superius. Nonius. virg. ii. enei. limen erat cececq; fores & puius vsus.
Libanus arbor gummy proferens: quod olibanus dicitur. Est etiā mons illis arboribus abundās. vide olibanum.

Linceus vir acutissimi visus iuxta senecam in tragedia medee.
Lilifagus saluia minuta: Siluaticus.
Liquidum purum significat. Virgili⁹ vi. eneidos liquidum ꝙ per aera lapse. liquide pure et manifeste. Que enim pura sunt et defecata liquida sunt. Terentius in andria vt liquido possim iurare. Et liquet pro liquidum est constans et manifestum. donatus. Liquidū suaue dulce. Item prosperum nonius. liquidū molle et fluxum. vir. primo eneidos. Aut cum liquentia mella stipam. Liquidum parum dulce canorum horatius. libro carminum. Cui liquidam iupiter vocem cum cithara dedit.
Lienteria ventris est fluxus: cum egeritur cibus eadem quantitate parum immutatus. Constant. vide dissinteria vel dissenteria Cornelius Celsus. li. iii. ait lienteria lenitas intestinorum est.
Linositis a grecis dicitur quod nos mercurialem appellamus. vide. mercurialis.
Libanus arbor a qua manat olibanum. est etiam mōs talibus arboribus abundans. de quo pli. lib. v. ca. xx. mons siquidē est inter arabes et phenices. Strabo.
Lidia regio est. de qua pli. lib. v.
Linx. Seruius dicit super eneidem fuisse regem sithie: qui missum a cerere Triptolenium: vt hominibus eius regionis frumenta mōstraret: susceptum hospicio vt in se tantā gloriam assumeret interimere cogitauit. Quare fingitur cererem in lincem eum varii coloris feram mutasse. Est autem quadrupes habēs in tergo maculas vt pardus: sed lupo figura similis. Virg. georg. Quid linces bachi variae et genus acre luporum. de quo pli. li. viii.
Liuor. liueus. liuentia. liuidus. vide sugillati et sugillare.
Limi sunt sulci crebri minores. inde limeta. Sulci autem maiores porce vocantur. vide porca. Item vide sulcus.
Lyncurius lapis est medicine efficax vsibus: lincā lotio id est vrina in arenis recepta genitus ait Panduph. aduersus medicū plinii reprehensorem. de quo plinius libro xxxvii.
Licodendrum greci dicunt quod latini coralus.
Lichene sunt albedines cutem inficientes cum siccitate. Simpontinus. Cornelius celsus dicit ꝙ sunt impetigines: quarum remedium plinius dat lib. xx. ca. xix. Et li. xxiiii. ca. xi. Et lib. xviii. ca. iiii.
Lichni. hermolaus castigat lychnuchi dicens ꝙ sic grece nominatur: quicquid lucernas sustinet quasi lucernifer. Elichniū enim fu-

niculus est papiraceus aut canabinus aut stupeus: qui stās in oleo perūritur hec hermolaus. de quo pli. li. xxxiiii. ca. ii.
Liquet liquescit. vide liquidum.
Litargirium spuma est argenti in lapidem cōuersa argento similis Diascor. de qua pli. li. xxxiii.
Longum diuturnum perseuerans. Virgilius iii. eneidos. Et longū Andromache testentur amorem. Longum perniciosum Virgi. iiii. eneidos: Et longum infelix dido bibebat amorem. Item planum porrectum altum vir. xi eneidos. Stant longi innixi hastis et scuta tenentes. Nonius.
Lippire lippitudo oculorum passio. lippus qui eam fert passionem habetur in genesi ꝙ lya vxor iacob. prima: lippa erat. Pli. li. xviii. ca. xxxiii. Ne contra septentrionē oues paueris. lippunt enim ab afflatu.
Limphatio insania est ex apparentia alicuius fantastice imaginis: Pli. vbi de eleboro agit medetur inquit morbis comitialibus. melancolicis et limphaticis. Et libro xxxiii. ca. xv. prefixos in limine a sepulchris euulsos clauos aduersus limphationes.
Lichinius. vide. fu. et serpilum.
Lira et lireta pro sulcis capitur ait hermolaus. de quo pli. lib. xviii. ca. xviii. vide sulcus.
Longe preter cōmunem significationem: precipue significat Cicero. homini esse longe optimum. longe valde aut maxime. Cicero de officiis libro primo in his et nobilissimi philosophi lōge principes. Item temporis et loci prolixitatem. Nonius.
Locusta a quibusdā dicitur animal paruum volatile lōgis pedibus frugibus aduersum. hec a grāmaticorū multitudine datur significatio: que ē a multis doctis credita. Sed iuxta plinii historiā paruū non est: cum earum inueniantur oua et fetus multisqꝫ locis militari imperio necari cogantur. vt patet lib. xi. ca. xxix. nec facile crediderim baptistā christi precursorem: tam immūdo vsum cibo. Error autem fluxit ex greci vocabuli ignoratione: a quo locusta nomē deriuatur.
Loligo piscis est inquit varro: eo ꝙ volitat se super aquam efferēs Pli. lib. xviii. ca. xxxv. de eo mentionem facit.
Lothos a grecis dicitur quod a latinis agrifolium. Diascor. Pli. dicit ꝙ est granum simile iunipero. multi autem fabam grecā. Siluaticus. Marcilius ficinus libro de vita celitus. dicit ꝙ arbor est nature solaris Cuius ponit signum. quia eius folia nocte claudūtur: die explicantur. suntqꝫ cum fructu rotunda.

Loram dicebāt antiqui:cum in vindemia mustum expressissent ab acinis. Et folia in doliis cōiectassent. Nonius varro dicit ꝙ est con fecte potionis genus grandeuis aptū id est senibus. quod nō intel ligas in gallicis vinis:sed in aliis fortissimis.
Lota expressi acini in dolia iniiciūtur eque additur aqua. Sic voca ta:ꝙ loti aqua operariis hieme dantur Varro de re rustica. Columel la dicit ꝙ fit ex aqua super vinaceos posita post vinorū expressio= nem aliqui priscam vocant.
Lonchitis secundum diascor. species est gladioli folia habēs por= ro similia:sed latiora et subrussa
Lolium hiero. dicit latine vocari quod greci zizaniam. vide zizania
Lotium vide vrina.
Lomentum est idem quod tritum ait hermolaus. de quo pli. li. xxx iii. agens de coloribus.
Lothus feminini generis arbor est. Nympham siquidem amatam priapus deus hortorū cū insequeretur. vt in ouidio nono methar. ea fugiente deorum miseratione. in arborem sui nominis conuersa est. de qua pli. li. xiii. Et circa finem xvi. pro herba etiam capitur li. xxii. greci lothos dicunt. Seruius.
Lothoplagi populi ad sirthes quidam:quidam ad austrum vsqꝫ ad tritona fluuium. de quibus pli. li. vii. et alibi.

Sequitur L ante V:

Lubricus qui labitur ex manibus tenentis. virg. Lubrica conuoluit sublato pectore terga. Lubricus locus est in quo firmo gressu con sistere nequeas. inde similitudine adolescētia lubrica dicitur. quia faciliter labatur. Laurentius.
Lucanum a luce dicitur. Antelucanum quod ante lucē Pli. li. xviii. ca. vi. e flumine ante lucanas in salubres auras.
Luscinia est philomena ait papias. sic vocata inquit isidorus. quia cantu diei surgentis signet exortum. Eadē Acradula alio nomine de quo pli. li. x. ca. xxix.
Luo luis. vide perlui.
Luteum pars est oui media aurei coloris. Pli. li. xxiii. ca. viii. partē oui vnam luteum aliam candidum. et li. xxix. ca. iii.
Luteus color est colori prefate oui parti medie similis.
Lupinus legumen est piso in colore simile. nō tamē rotundus:sed latius amari saporis. vt patet ex virgilio geor. Tristesqꝫ lupini. gu stum enim amaritudine contristant. Gal. simpl. phar. de quo pli. li. xviii. ca. xiiii.
Luculentum pulchrum a luce dicitur. Nonius plautus. in cornicu=

laria pulchrum et luculentum hodie euenit prelium.
Lumbago vicium et debilitas lumborum festus pomp.
Lupi ne ad agrum accedant: neue cuiq̃ animali ibidem noceant li. xxviii. ca. xi.
Lucubrationes vigilie sunt que ad lucubrum fiunt id ē ad lucernā
Lucubrare idem pli. li. xviii.
Luteum colore croceum quo nomine pars oui interior a pli. li. xix. ca. iii.
Lustrare vide lustrum.
Luridum squalidū tabidum acron. Horatius libro car. doletq; partus fulmine luridum missos ad orchum.
Lubrica hec dictio in libris impressis habetur li. xvii. ca. xvii. hermolaus corrigit rubrica et bene. vide rubrica
Luxum id est vulsum et loco motum. inde luxuria q̃ a recta viuendi via sit exclusa nonius. vide. luxata et luxuria.
Luciosi qui nocte ad lucernam non vident. Varro disci. libro viii. vespere non videre quos appellat luciosos vide noctilopa.
Lumbrici vermes sunt terreni hi manifeste conferunt neruis incisis. Serapio Sunt etiam vermes in ventribus animalium nati. vide Tinee.
Lupulus vide volubile.
Luxata sunt dislocata membra in quibus compago vel iunctura sine debito ordine ē extra debitum situm. festus quod colligitur ex dictis hermolai lib. viii. Ea greci dicunt strēmata. Ad cuius passionis curam multa plinins assignat medicamenta: vt lib. xx. ca. xxi. et libro xxii. ca. xiii. et alibi.
Luxurie non est ꝓpria significatio voluptuosus carnis actus quod vulgus grammaticorum opinatur. potius superfluitatem quandā placidam significant vt in vestibus et reliquo apparatu. Sic dicimus luxuriare comam. Et illud hiero. Coctum aliquid comedere luxurie sit id est superflue voluptatis: luxuriant etiam segetes. Virgilius primo georg. Luxuriem segetum tenera depascit in herba. vide luxum prius.
Lutra animal. varro dicit illud esse quod radices arborum in ripa dentibus secat. plurima inquit reperiuntur in ripis boristenis & samaria tota. Aliqui scribūt lytra prima acceptio gallico sermoni cōuenit. de quo plinius li. xxxii. ca. viii
Lustrum quinquenii tempus sic vocatum. quia post quinquēnium vnaquęq; ciuitas lustrabatur. Lustrare enim circuire ē. virg. Lustrat auentini montem. Seruius Varro dicit. vocari lustrum a luendo: q̃

quinto quoq; anno vectigalia et vltro tributa per cēsores soluebātur. Lustrare est etiā perspicere cognoscere. Virgilius viii. eneidos Ille os oculosq; loquentis. iādudum et totum lustrabat lumine corpus. Item lustrare expiare. lustrare circuire. Item circunspicere. Itē patefacere. virgilius quarto eneidos. Postera phebea lustrabat lāpade terras. Lustra etiam ferarū habitacula. virgilius ii. georg. Nō absunt illis saltus ac lustra. Lustra etiā lupanaria sunt. Nonius. Sed non ad propositum huius voluminis.

De littera M: ante A.

Macis cortex nucis muscate. Fligitur ille qui est coloris fusci. Serapio.
Macerari frequentius ponitur a plinio pro humectari vel balneari vt lib. xx. ca. xi. pedes inquit macerētur in succo verbenace et alibi.
Magice artes et earum origo libro xxx. capitulo primo et secundo Item de magica habes libro xxvi. ca. iiii. vide magus
Magorum artes menstruorum tactu irrita fieri libro xxviii. capitulo vii.
Macet id est macilentus est. Nonius marcellus.
Macilentus macie tenuatus. Festus.
Machina diciturvbi plus manus atq; artis ratio q̄ materie conside ratur. Asconius.

Magisteria in omnibus rebus dicuntur apud eos qui plus possunt aut sciunt festus. Magister equidem nō solum artium speculatiuarum: sed etiam magistri equitum collegiorum operariorum. Capitur sepe magistrare pro moderari. Festus.
Magistri cuiuslibet discipline preceptores appellantur. Magistratus qui potestate publica reliquis sunt potentiores Plinius libro xxviii. capitulo sexto. Caput aperire in conspectu magistratuum. et cetera.
Macritudo pro macie. Plautus in captiuis. ossa atq; pellis sunt misera pre macritudine.
Mare caspium. Vide. Caspii montes.
Magus idem quod sapiens hoc nomen latini ex persico sermone sumpserunt. A grecis dicitur philosophus. Drindas olim vocauere galli. vide. Drindae. Ginosophistas indi dixere. vide Ginosoph. Plinius autem libro xxxv. Magiam in malam accipit signi-

ficationem vbi magiam damnat: magi enim postea malefici dicti sunt: vt qui elementa concutiant: mētes hominum turbant: etiam siue veneno et vi carminum. Vt in buccolic. Carmina vel celo possunt deducere lunam Carminibus circe socios mutauit vlixis.
Matella matulla. mateola vasa sunt ait hermolaus vt sunt vasa vinaria.
Magnes lapis est trahens ferrum. de quo plinius. libro. xxxiiii. ca. xiiii. Et libro. xxxvi. ca. xvi. Et lib. xxxvii.
Malacia dicitur in stomacho debilitas et in mari tranquilitas ait hermolaus in castigationibus Plinii.
Magia olim sapientiā significabat. deinde aliud. Vide magus. Et magice artes.
Malcolus relicta vulgari acceptione: palmes est nouellus ab arboris trunco separatus propagationis siue renouationis causa quod est Sarmentum Simpontinus in marc. de quo libro. xvii. vide Sarmentum. Pli. etiā libro. xii. ca. xxvi. maleolis seri dicitur balsamus
Malagmatum Idem quod cathaplasmatum vnctum. Siluat. pli. li. xxiiii. ca. viii. Resina vtuntur ad malagmata. Vide Pastillus. Vide Emplastrum.
Marita est arbor semine carens. Pero. in marc. Pli. lib. xvii. capi. x. Marita s vlmos autumno serere vtilius.
Marcidus arescens languens. Marcere languere siccari. Macrescere eius inchoatiuū est. pli. li. xxi. ca. vi. Celerrime marcescit crocus
Maratrum grece feniculus latine. marcilius ficinus.
Maguderis frugis genus id est siliginis. alii caulis. Plaut' in rud. Tibi confidis fore multam magudetim.
Maiales porci castrati. varro de re rustica.
Mala gena est que per diminutionem dicitur maxilla. laurentius.
Mala poma. Seruius.
Maluaceum quod ex malua confectum. Laurentius.
Malus arbor est que vulgo pomus dicitur. Malum fructus est eius. virg. Malo me galathea petit lasciua puella. frequentissime apud plinium inuenies malum granatum: malum citrinū: malū citoniū.
Malum punicum est idem quod malum granatum. Haac de dietis Ideo autē punicū dicitur quia in punica regione que est pars affrice hi fructus abundant. virg. p. ene. Punica regna vides & ce. Mala granata ideo dicuntur quia granis intus abundant. siue arilis. Vide Arilus.
Marcere. vide Marcidus
Mandragora herba est folia hn̄s vt lactuca pinguia. grauis odoris

multe frigiditatis. Serap. Auicenna. libro ii. dicit q eius radix est similis figure hominis. somnū causat superfluum. Quod autem in genesi recitatur. Rachel putasse mandragoram conceptum adiuuare. Augustinus dicit scrutasse diligenter eius herbe ꝓprietates nec inuenisse. Macropiper est piper longū. macros enim grece longū latine. hinc macrologia.

Malacticum id est mollitiuum. saniem faciens. Siluaticus. Apostemata equidem dura in saniem ducendo mollia reddit.

Malaxare mollificare Siluaticus Nonio consonat. Commalaxare exercere et maturum facere.

Malta genus cementi. simul enim tractat de malta & calce. Plinius libro xxxvi. Festus dicit: q malta est pix et cum cera mixta. prima tamen acceptio magis consonat plinio.

Mango grecismus dicit q sit equorū custos quod prouenit ex diminuta grāmaticorū exilitate. Simpontinus autē super marcialē allegat affraniū dicentem. Mercium appellatione hoīes non contineri ob eam rem māgones non mercatores venalicios appellēdos censet: qui seruos hoīes vēdūt. quod apparet ex pli. li. xxi. ca. xxvi. Quos māgones dicit p radicē herbe iacithi pubertatē r̄tardare quo empticii serui iuniores videātur. sed nō displiceat Sympontino nedum māgones appellantur qui hoīes vendunt. sed etiam res alias vt ex pli. li. xxxvii. ca. xv. Excusant inquit māgones gemmarū. Et lib. ix. ca liiii. Mangonisatas villas vendendo. vt aūt ex plinio multis locis deprēditur: māgo est qui rem exornat aut palliat. vt maioris precii videatur. Sic enim potest mangonisari domus pingēdo. vestis res vel alia fucando. vide. fucare. vide adulterare.

Mauritania in extremis orbis partibus ad occasum sita est: finisq europe. betice finitima: ad montē athlantem vsq ad fretū athlanticum ad herculeas colūnas: quo extrarium mare cū mediterraneo coniūgit Strabo. vide. Athlas. vide betica.

Manes anime a corporibꝰ separate. Virg. iii. eneidos. Manesq vocabat hectoreum ad tumulum.

Marica iūci quedā spēs ex q̄ texūtur vasa. de quo pli. li. xxi. c. xviii

Maciana mala sunt siue poma: q̄ sic a loco noīant̄ ait isidorꝰ. Sed diasco. dicit q maciana sunt cū adhuc imatura. et colligūtur veris tempore. Siluaticꝰ dicit q sunt mala siluestria Auicēna dicit libro de viribus cordis q confortant cor.

Manna siluaticꝰ dicit: res ē super arborē cadēs dulcis. coagulat̄ vt mel. exsiccat̄ vt gūmy. Auicēna dicit māna diuersificari secūdū ea sup q̄ cadit. ex hoc diuersas retinēs virtutes. qd multū pli. cōsonat.

Marrubiũ herba calida vrtice figure ꝓpinqua/ minus tñ viridis: sꝫ albedini accedens. fortis odoris
Marrubiastruꝫ predicte similis est nisi ꝙ eius folia nõ sunt rotũda suntqꝫ modicum pilosa. diascor. vide prassum
Matrissilina herba est latine dicta quã greci splemon appellant. vi de Splemon.
Maiorana herba odorifera q̃ a grecis dr̃ amarachon vel amaracus. Aliter etiam dicitur latine sansuccus. secundũ marc. ficinũ. de qua plinius tractat li. xxi. sub hoc nomine amaracus
Malua herba frigida & hũida vulgatissima. de qua pli. mirãda dic. li. xx. c. xxi. Est alia malue species althea nomine que vulgaris nõ est. vide Althea
Marinũ a maritimo differt. dicimus marinũ piscẽ marinã auẽ. Est enĩ qd̃ mare p naturã incolit. aut qd̃ ex mari est. maritimã aũt oraꝫ siue regionẽ dicimus. Gẽtẽ maritimã nõ marinam vrbem. bellum maritimum. pli. dicit vitulũ marinũ fulgure ꝑseruo. vide Tonitru
Marinarũ aquarum medicine li. xxxi. ca. vi.
Marite arbores que semine carent. li. xvii. ca. xi.
Maturus celer. virg. i. ene. maturate fugã. maturũ pfectũ digestum virg. buc. Triste lupus stabulis maturis frugibus imbres. Maturuꝫ vsu idoneum. Festus. Item grauis sapiens. Tullius de senectute. Fã constantis etatis & senectutis maturitas
Maturare errãt q dicũt ꝓperare: nisi addãt cũ discretõe & moderatõe vt nec ꝑcipitãter qd fiat. Cũ ei neptunus vẽtis ꝑcipit apud virg. vt maturent fugam. Iubet vt flandi mediocritatem teneant ne eoꝝ discessu classibus noceant
Mature. Au. ge. allegat nigidiũ hoĩeꝫ in oĩm bonaꝝ artiũ discipli nis egregiũ. Mature inqt factũ est qd̃ neqꝫ citius neqꝫ serius: sꝫ me diũ qddã & tẽpatũ est. Maturare enĩ & ꝓperare sunt plane cõtraria
Malachiũ & nigela idẽ. Gal. simpl. phar. Vide Nigela
Mastix gũmy genus est. diasc. dicit ꝙ eligẽdꝰ cuius color albꝰ. plu cidus. hñs granũ graue siccũ: cito frãgibile boni odoris. Pius ĩ descriptõe asie dicit nasci in ĩsula chio. alibi minime. de quo pli. li. xii
Quidã libri hñt mastiche alio noĩe vocat̃ Silphiũ. vide Silphium.
Megaris ciuitas de qua pli. li. xvi. ca. xl.
Meliceravlceris genus. Cor. cel. li. v. Idẽ li. vii. ait Gãgilia meliceride. heromata. tubercula sunt in capite. omnia hec inquit ex puus lo incipiunt: & diu paulatim increscunt.
Mediterraneum maxime de mari dicitur. vide Oceanum.
Mediastini viles sũt serui siue mãcipia agros colẽtes. her. Ci. in. ca. Magnope inqt cõtẽno exercitũ collectũ ex rusticis mediastinis & decoctoribus &c. Hora. his cõsonat dicẽs. Tu mediastinis tacita ꝑ

cerura petebas. Inuenit̃ ēt mediastinus ꝓ balneatore. apud noniū marcel. Ex quo coniector generalem eius ꝓnominis significationē: mediastinos dici qui vilia queq; exercent officia siue seruitia.
Melon grossus fruct⁹ paulū oblōgus latis & pene rotōdis foliis frigidus et humidus qui pepo a multis dicit̃. Siluati.
Melōgia vel melōgiana fructus oblōgi medii iter rubeū & nigrum generant opilationes i epate et sp ene: ideo in cibo mala sunt: sed valent medicine. Serapion.
Menta herba cōis odorifera calida et sicca cōis est crescēs i hortis Galie simpliciū phar. li. dicit Calamētum speciē eē mēte nō adeo aromaticam. Est autem menta siluestris siue agrestis Calamentum montanum a quibusdam pulegium dicitur.
Meditari est discere edoceri. Meditari excogitare. Teren. i andria. venit meditatus aliunde Nonius. Itē meditatio exercitatio. Laurē.
Mediterraneū mare quod p medias terras effundit̃. Ingredit̃ inter duos mōtes occidētales. Abilam qui ē in mauritania Et calpē i bethica eos mōtes colūnas herculis antiqui noīnarūt siue gades. vide Gades. Festus dicit ꝙ meli⁹ mediteriā q̄ mediterraneā dicimus vide oceanū. vide Gades. vide Mauritania.
Melisphilum est apiastrum dictū: quia sit apibus gratum. de quo pli. lib. xx et xxi.
Mēphis vrbs egipti cōdita ab ogdor egipti rege: ābitus stadiorū centū quīquagīta: rebus oibus venalibus oportunissima. super nilum fluuium vbi diuiditur nilus ipse i multas partes. Diodo. lib. ii.
Medicine absq; materie exhibitione que ab hoīs animo vel actione magis ac sola dependent libro xxviii. ca. iiii. et vi.
Medicos arguit in eos ꝗ; iuehit lib. xxix. ca. p. Et libro xxvi. ca. iii.
Medici veri et docti a p̄fatis inuectiuis excusant̃: i vicesimi libri ꝓlogo ab huius expositionis auctore edito.
Medicinas multas docuerunt animalia bruta pli. li. viii. ca. xxvii.
Mentastrū mente simile ē. sed foliis ad rotōditatem accedentibus spissioribus pilosis subalbis: fortioris odoris: nascit̃ sponte in campis. Aliquod autem in locis aquosis.
Melōchia grece dicta spēs aromatica ē q̄ latie dr̄ cassia lignea. Sil.
Mellatio mellis vindemia est. Pli. lib. xi. Estiua mellatione decimā partem apibus relinqui. vide vindemia.
Mellis generatio & preparatio libro eodem ca. xiiii. et xv. xvi.
Mellis plurime ꝓprietates et vtilitates libro xxii. ca. xxiiii.
Melanchium. vide. nigela.
Medica. Serap. dicit ꝙ ē herba nata cū feno siliis trifolio Semē gerit vt lenticula: cuius oleū confert tremori mēbroꝝ. medica vocata

quia apud medos copiosa est& ab eis ad grecos trãslata est. De hac plinius libro. xvii.
Mercurialis herba est quam diascorides dicit esse duplicem mareꝫ & feminam. Non multa est inter eas differentia. Sponte nascitur. Cuius elixatura cum iure carnium deponit humores crudos & colerã nigrã. Plurimũ etiã clisteribus valet. De qua pli. li. xxv. ca. iiii.
Mellilotũ herba duarũ specierũ secũdũ diascoridẽ cuiusqꝫ flos croceus ẽ. Siluat. dicit nomẽ esse cõpositũ de mel & lothos quod ẽ trifoliũ. De quo pli. multis locis maxime vbi agit de coronis
Melisphilum est apiastrum: herba habens mellis saporem apibus grata. ait virg. in georg. de quo pli. li. xx.
Meroe insula est in ethiopia. de qua pli. li. v. ca. ix. & li. vi. c. xxviii. Et aliis locis. Vide iterum inferius
Meroes aues virides pẽnas hñtes. Alio nomine Apiaste dñr. quia apes comedũt. virg. iiii. georg. Meropes alieqꝫ volucres. Seruius.
Methrodorus athenis pictor & philosophus queꝫ pli. frequenter allegat. De eo specialiter facit mentionem li. xxxv.
Mergi aues quedã in aqua natãtes. Isidorus ab assiduitate natandi & mergẽdi mergos vocari. Hi demisso in profundũ capite: auraruꝫ signa sub fluctibus colligunt: & preuidentes maris tempestatem: cũ clamore ad littora tendũt. de his Pli. li. x. Itẽ lib. xviii. ca. xxxv.
Mergi anatesqꝫ pennas rostro purgantes ventũ significãt.
Mela. vide vitiligo.
Menstruũ dicit quod euenit secũdũ cursum mẽsis hoc aũt nõ solũ est corruptus sanguis a muliere fluens: sed etiã alia quecũqꝫ secundum mẽses veniẽtia. Pli. lib. xviii. ca. xxxii. Maxime inter mẽstrua dimidiaqꝫ stercorato. Menstrua muliebria tẽpestates & celi violẽciam auertere habes li. xxviii. ca. vii. & multis aliis.
Menses vt plurimũ ꝓ muliebribus mẽstruis capit. pli. vt li. xxviii. cap. vii. Ex ipsis mensibus dira & infanda iudicamus. Et lib. xxii. dat remedia ad purgandos mulierum menses.
Merũ adiectiue idẽ qd purũ vel solũ: cui. s. nichil est admixtum. Tereñ. Nichil habet nisi spẽ merã. Merũ etiã sincerũ. Noni*. Restringitur tñ ad vinum purũ: cum substantiue sumitur. vt in pli. li. xii. in principio. Romani arbores mero nutriebant. Vide Elutriare.
Merula ab antiquis vocata. quasi modula eo ꝙ sonora voce moduletur. de ea plinius libro. x.
Mellicratũ vinũ cum melle coctũ vel mixtũ: cõponitur eñ de mel: & crathon grece qd id significat qd potens vinũ Sic idromel cõpositũ est ex melle & aqua ab idros grece qd est aq latine. vide mulsũ

Messis vocatur cum seges est iam matura & colligitur. Semētis est satio siue seminatio. Laurentius
Messalina femina romana que tāte extitit libidinis vt eius stimulis furere videret. De qua iuuenal. Satyra. Credo pudicitiā. Et pli.
Methrodorus fuit pictor & philosophus atheū. de quo Pli. libro. xxxvi. Et multis aliis locis.
Meroe insula est in fluuio Nilo. in qua est ciuitas eius nōis. Diodorus dicit q in ea effodit ferrū. es aurū/ argentū/ & gemme multe. maxia est oīm insularū que sunt in Nilo. lōgitudine. iiii. miliū. habet latitudinē. iii. de qua Pli. lib. ii. & lib. v. ca. ix. Et li. vi. ca. xxviii. vide Nilus.
Mina pondus libre vnius & ptis quarte. Et secundū alios pondus centū dragmarū Siluat. vide Talentū. Festus dicit q h3 ciclos. lx. qui faciūt obolos mile. cc. Pollicianus dicit oēs errare q minā dicūt. cū. mnā scribere ac pnūciare debeāt absq i. Minophilō grece millefoliū latine Pli. eam cōformiter describit ad diascor.
Miseos terre spēs in metallicis inuenta. de qua Pli. multa
Miliū granū minutū a multitudine fructus vocatū. Semel enī iactū fructum affert centesimū. de quo Pli. lib. xviii. & lib. xxii. ca. xxv.
Miltos spēs ē rubrice siue minii. her. in casti. de quo pli. xxxv. c. vi.
Miniu3 coloris rubri terra est. a quo dicitur aqua maris rubri tingi de quo tractat Pli. lib. xxiii. ca. vii.
Miagus herba est Siluaticus. de qua Pli.
Midriasis apud grecos passio oculi: cū pupila effunditur & dilatat aciesq eius hebescit. Cornelius celsus lib. vi.
Minerua dicit quia bn̄ moueat. Festus Cice. de natura deorū quasi vim minet. Grece pallas dicit a vibrādo. vn̄ palladiu3. de quo Pli. lib. vii. minerue quinq fuerūt Idem Cice. vide iterum inferius
Miracula ex quorūdam hoīm corporibus lib. xxviii. ca. iii.
Mirabolanū. medicina laxatiua q̄ vbi laxauit. post cōstringit. Sunt aūt eius quiq spēs. diascor. Quidā dicunt q sunt ad auellane magnitudinem paulomaiora. de quo Pli. lib. xii. Marc. ficinus lib. de vita longa scribit mirabolanas in genere femineo.
Miletus vrbs Ionie capitalis in qua sunt optima vellera virgil. iiii. eneidos. milesia vellera Nymphe. de quo Plinius lib. v.
Minerua latina dictio. q. vim minet. Pallas a grecis dicta: a verbo greco id quod vibro significāte: eo q hastā vibrare psueuerit & docuerit. Tortel. de qua Pli. li. vii. Cice. tn̄ pro natura capit prio offi. nichil inquit decet in vita minerua obstante id est aduersante et repugnante natura Vide iterum prius de minerua.

Mirra fuit Cyrene regis cypriorũ filia: que grauida inſcio patre fa=ctæ:eius fugiẽs irã iuit in Sabbeã orientalis arabie plagã: vbi cum placari pr̄ nollet: deorꝝ miſeratione in arborẽ ſui nois trãſformata eſt per ouidiũ.x.methamorph. Ea vero arbor gignit gummy eiuſ=dem nois aromaticum.calidum & ſiccum.de quo Pli.lib.xii.
Mirice ſiue mirica arbor eſt humilis foliis minimis flore flauo naſcitur tam in locis aridis q̃ aquoſis ait Ambro. de quo Pli. xxiiii. virgilius. Non omnes arbuſta iuuant humileſqꝫ mirice
Mirhina lapis eſt de quo pli.libro.xxxvii
Mithridates rex ponthi fuit A quo noiatur antidotũ valens aduerſus venena & frigidas paſſiones. Qui poſtq̃ aduerſus romanos annis ſex & quadraginta bella geſſiſſet: tandẽ tribus bellis: felicitate Sile:virtute luculi:pompeii magnitudine ſupatus:cũ mortẽ ſibi inferre decreuiſſet: violẽta ſumens venena :prefati antidoti bñficio: necari nõ poterat. Tandem gladio ſe transfixit.hec tradit iuſti⁹. de quo Pli.lib.xxv.ca.ii.& alibi.
Miſen⁹ mõs i cãpania vocat⁹ a miſeno tubicie enee ibi ſepulto feſt⁹
Minophilõ grece quod latini millefolium appellãt. habetfolia feniculo ſimilia.vulnera ſolidat. de quo plinius.
Mirthus herba aromatica ſuauis odoris virgi.bucco. Et te ꝓxima mirthe:Sic poſite qm̃ ſuaues miſcetis odores. veneri cõſecratã poete finxerunt:vel quia in littoribus naſcitur: vel ꝙ mulierũ neceſ=ſitatibus apta ſit.de ea Pli.libro.xv.
Mirthetũ locus ĩ quo herba mirthus abũdẽ naſcit. Plautus tñ potulit in feminino gñe. Neſcio inquit quis ſeruus e mirtheta ꝓſiliit.
Mittere omiſſa vulgari ſignificatõe nũcios mittẽdi:mittere omit=tere eſt. Tereñ. in apelph. Hera lacrimas mitte. Item dimittere. Terentius me miſſum face. Mittere ſinere ꝑmittere donatus.
Mitis tranquilus placabilis virg. l.ix.eneidos.mitis vt in morẽ placideqꝫ paludis. Mitis matur⁹.vir. buc.Sũt nobis mitia poma. No.
Mimus ait hermolaus ĩ caſtiga.eſt ſermonis & factorũ cuiuſqꝫ imitator vel fabularis inde pantomimus.pantomimorũ: duo aſſignat hermolaus genera in caſtiga. Pli. Que parꝫ ſunt memoratu digna.
Mixtura moderatura.varro lib.i.de vita patrum.Nonius.
Morb⁹ in frugib⁹ leguminibus & frumẽtis: q̃tũ ad plantas ꝑtinet: tꝑale eſt nocumẽtũ& tolli remediis põt:vt loliũ ſiue zizania tribuli lapa. Acra egilopẽ pelecynũ. Viciũ vero ꝑpetuũ ĩpedimẽtũ eſt: qd nõ ꝑſẽti cura:ſꝫ ꝑcedẽti vitaẽ. Atqꝫ iõ medicari ſemina: Columela. virg.& pli.docuerũt:ne expectata ſeges vanis eludaẽ auenis. Nociua enim que ſeminibus accidunt itavt degenerent aut malas fru=ges producant: vicia ab accuratiſſimis ſcriptoribus vocanẽ. In his aborcio:luxuries:vanitas:bromus:auena:vrtica:ſiligo numeranẽ.

Nocumēta vero q̄ frugibus oīs gn̄is a celo ꝑueniūt illud nūc malū nunc iniuriam vocat pli. vt sunt grandines vēti imbres nebule rubigines. dānavero q̄ a terra ꝑueniūt frugū pestes dicit. In quibus est vligo. Caries. Eruca. Culex. Limax. Talpa. Phalangus. Atq3 eiusmodi bestiole. hec pli. noīa sine cōfusione diligēter & accurate obseruat. de quibus li. xviii. ca. xvii. Et li. xix. c. x. Ex quib⁹ vides multum referre inter morbum vicium malum: iniuriam: pestē de frugibus & plantis loquendo.

Morbi arborum li. xvii. ca. xxiiii. & ca. xxvi. & xxvii.

Morbosus morbo affectus. festus.

Morbus est habitus cuiusq3 corpis cōtra naturā: qui eius vsum siue opationē facit deteriorē. Hec cōis est descriptio morbi in plātis & animalibus. Aulus gelius. vide morbus in frugibus

Morborū totum corpus occupantiū medicine. li. xxviii. ca.. xii

Morborum quadrupedum remedia li. xx. ca. xiii.

Morborum quis grauissimus li. xxv. ca. iii.

Morsus animalium sanatur li. xxviii. ca. iiii. & alibi

Moles id est magnitudo. festus. moles difficultas. virg. p. ene. Tāte molis erat romanam condere gentem

Moliri parare. iii. eneid. Phrigie molimur montibus ide. Seruius.

Moliri pagere. virg. vi. enei. inde datū molit̄ iter. moliri regere gubernare. Serui. Itē facere. p. ene. Res dura & regni nouitas me talia cogit moliri . Itē retinere repugnare morari. nonius. moliri cōstruere. p. enei. Moliriq3 arcem & manibus subuoluere saxa demoliri. ecōtrario. Ci. de offi. li. iii. Demoliri ea quorū altitudo officeret auspiciis. Nonius.

Mola plāta quedā est. Itēq3 mola supfluitas dura inaīata q̄ invētre format̄ muliebri: q̄ ē carnis frustū informe. de quo pli. li. vii. c. xv. Et li. x. ca. lxiiii. festus dicit. ꝙ mola etiā est far tostū & sale sparsū Idē Seruius. Item mola a molari lapide

Monumētū. i. memoria a mētis motōe. Serui. virg. iii. ene. Accipe & hec manuū tibiq3 monumēta meaꝝ sit puer. & li. v. ene. Quā cādida dido esse sui dederat monumentum & pignus amoris. Item historia significat. Seruius

Molibdena est plūbū vstū. diasc. aūt vocat sterc⁹ auri & argēti. melior aūt q̄ h3 colorē argēti. estq3 in tritura lucida & ruffa. idē fere pli.

Monopoliū est cū vnus sibi vēdicat rei cuiuspiā vēdēde sol⁹ ptātē. ex arist. iii. polit. pli. viii. c. xxxvii. vt in Sicilia monopolium fit de alumine. Ad hipponam. in affrica de coralo bitumine in iudea. Salee in gallia. de quo pli. li. viii. ca. xxxvii.

Morion est mandragore semen quod consonat pli. Quis Siluati. dicat esse mandragore speciem. h iiii

Morbus regius. vide Ictericia.
Morphea cutis infectio eius colorē mutās naturalē. Cōstañ. Morphea morbus est in cute qui colorē mutat. morphosis eñ a grecis mutatio dr. inde Oui. methamorphoseos tractat de trāsmutatōib⁹
Monedula auis ad furtuȝ prona: & ad ipsa furta recondēda. pli. li. xvii. c. xiiii. monedulā condentem semina in arbore docuisse arborem. In aliam alterius speciei inserere.
Molle relicta vulgari significatione que duro opponit. Molle dulce est atq; iocundū. virg. ii. georg. mollesq; sub arbore somni. molle placidū. Nonius. mollis facilis. virg. iii. georg. Castalia molli diuertit orbita cliuo. mollis clemēs tepid⁹. Serui. i. iii. georg. mollis in hoīe male sonat: qui. s. neq; fortis neq; cōstās. Laurentius. molle recēs nouū. virg. buc. sunt nobis initia poma castanee molles
Mugil mugilis piscis velocissimus in mari. de quo pli. li. ix. ca. xv. &. xvii. de quo etiā li. xxxii. ca. ii.
Mulgere lac a pecudum siue aliorum aīalium vberibus extrahere. virg. Hic alienus custos oues bis mulget in ora. Seruius.
Mulsum fit ex melle & vino: melius vetere q̄ nouo. ait Siluat. Fit simili mō aqua mulsa. de qua pli. multis locis. de vtroq; lib. xxii. ca. xxiiii. Et ca. xiii. Isidorus autem dicit: quod nos mulsum dicimus: greci dicunt melichratum.
Multra tempus in quo mulgentur oues aut boues. i. ab earum mā mis lac extrahitur
Multra leuas in quo mulget. Seruius. virg. buc. Ego hanc vitulam ne forte recuses: bis venit ad multram
Mulierū ptus vt faciles sint. Et medicine egritudinū que partū sequunt. li. xxviii. ca. xvi. & li. xx. ca. xiii. &. xiiii. Et li. xx. ca. xxi.
Mulierū fasciā virū ad incolumitatē ligare li. xxviii. ca. vii.
Mulierū m ulte passiones sanantur. li. xx. ca. xiii
Mulus cū multa significet: piscis est marinus vocatus. inquit isid. qa mollius sit carne tenerrimus ac delectabilis. pli. li. ix. dicit inueniri in mari rubro. lxxx. librarū. in septentrionis & occidentis cōfinibus oceani gignit: sed binas libras ponderis raro exuperare.
Mumia obsequia sunt ex lege debita immunis aūt qui ab eodē obsequio liber est. pli. li. xviii. ca. xxvi. Nec illo tpe vocant ad mumia agricole. Nonius mar. dicit esse officia qd nō multū a pdicta distat acceptione: si laboriosum est officium
Mūmia. Inquit Serap. est humana caro: mirra balsamo & aloe cōfecta ab antiquo. Quidā capiūt pro mummia: humana corpa: in arenis mobilibus desertor arabie multis ab annis sepulta

Mucro vulgatiori significatõe acumẽ est gladii. Sed etiã aliaꝝ reꝝ acumẽ est. Serui. Pli. li. xxviii. ca. x. bubuli coruus mucronẽ exustũ
Muria liquor est ex sale liquefacto cũ carnibus qui coctiõe in salis effigiẽ redit. pli. li. xxxi. ca. vii. festus scribit muricies. vide muries.
Murena genus est anguille. meliores sunt in freto siculo. Iuue. bis rhoni murena dat̃ q̃ maxima venit. Gurgite de siculo. quã etiã ipe iuuenalis suspectã dicit de coitu cũ colubro. de ea pli. li. ix. c. xxxii
Muries dicebat̃ sal in pila tõsum & in ollã fictilẽ cõiectũ: in furno ꝗ percoctũ: quo dehinc in aquã misso: virgines vestales vtebantur in sacrificio. festus.
Murium & muscaꝝ fuga li. xxv. ca. iiii. li. xxiiii. ca. viii. & xi. & li. xxx. ca. iii. murium caro cibo salutaris li. xxx. ca. iii.
Multipes vide Scolopendra
Muriũ mira multiplicatio vnde proueniat. li. x. ca. lxv.
Muria cõuenit cũ garo. Siluat. vide Gar⁹ Her. scribit murina. festũ põpeiũ allegans. Est inquit murina genus potõis quã mulieres vocãt muriolã. Quidã murratũ q̃d vino tribuitur. dr̃ ei vinũ murratũ.
Murina genus potionis quam vocant muriolam quidam. quod vino tribuitur scilicet vinum
Mus grece sorex latine: a corrosionis sono dr̃. ait Tort. est aũt mus maior & minor. Minorũ quidã araneus a plinio vocat̃: cui⁹ morsus tanq̃ venenoso p medicinã cõsulit li. xix. c. iiii. & alibi. Cũ Tortelii tñ reuerẽtia nõ sunt idẽ mus & sorex: cũ nõ tota hieme lateat mus. Sorex autem tota latet hieme. ait pli. li. viii. ca. lxv.
Muscus fortis est odoris aromatici. ex aĩalibus manat q̃ dñr gazele colore subniger ad rufedinẽ tẽdẽs. Sed multis modis sophisticatur. ait Serap. Tort. dicit muscũ ab aĩali puenire q̃d est ad similitudinẽ muris: Iuxta cuius vmbilicũ nascit̃ sanguĩeũ apostema q̃d muscũ cõtinet siue cõficit. pandulph⁹ dicit ꝙ excremẽta illa q̃ muscũ vocãt: ex pardorũ gñe aĩaliũ sunt petrarũ saxorũꝗ erasa verticib⁹
Muscus etiã viridis lanugo q̃ locis humidis nascit̃. Seruius. virgil. muscosi fontes. Item herba est q̃ circa arborum cortices nascitur. Seruius de his omnibus. plinius in diuersis libris
Mustũ nõ solũ vinũ nouũ: sed et nouellũ in rebus aliis q̃cq̃d est mustũ recte dr̃. Neni⁹ in gynnastico: nõ viduã: sed virginẽ ducere si musta est. i. si nouella ẽ nõ corrupta. noni⁹ mar. hoc mõ adiectĩe sumit̃
Musculus multa significat: sunt ei musculi capita neruoꝝ in nodo sa carne: q̃ magis apparẽt in brachiis & tibiis rasis. pli. li. xx. ca. xx
Musculis neruis articulis imposuit altheã: musculi etiã sunt mures pui. Pli. li. viii. ca. xviii. ruinis imminentibus musculi p̃migrãt

id est prius recedunt aut fugiunt.
Mutilum aĩal quod quãuis a suo genere sit cõiter cornutum, cornibus tamẽ caret vt in capris aut ouibus quibusdã. pli. libro viii. ca. lviii. mutilum in sexu vtroqꝫ vtilius. vide mutilare.
Mutilare est aliquid rei cuipiã detrahere. Teren. in hechira. Quin spolies mutiles laceres. est eĩ mutilare iminuere. dona. vide mutilũ

De littera N

Nabathea regio oriẽtalis ad arabiam et mare rubrum vbi maximi nascuntur elephanti. Tortelius.
Napus radix est esui vsitata. de quo plinius li. xvii. xviii. xix. xx.
Napocaulẽ plinius dicit ex diuersis oleribus compositum herbã: habet enim caulis saporem. napi quantitatem.
Napellus herba similis eleboro nigro cuius radix ordinatꝛ ad modum rethis herba venenosa cuius remediũ est cõfectio. dyamuscus napellus etiã est aĩal muri simile habitãs circa radicẽ napelli. et est tiriaca contra ipsum napellũ herbam. Auicẽna lib. ii.
Nardus. vide spica.
Narbonensis prouincie morbus peculiaris est carbunculus. plinius lib. xxvi. ca. primo.
Nare ponit pro natare. nonius. li. vii: ca. primo: natare autẽ est frequentatiuũ eius verbi nare. festus. Est etiã ablatiuus huius nominis naris quibus etiam vtitur plinius variis locis.
Nasturciũ herba ẽ q̃ duplex secũdũ diasco. scꝫ domesticũ. illud enĩ crescit ĩ hortis herba calida et sicca. semẽ hñs rubeũ. Aliud agreste aliud aq̃ticũ. ĩ locis nascitꝛ aq̃sis. frutex ẽ ad cubiti lõgitudinẽ: hñs folia minuta ad rotõditatẽ accedẽtia. de his pli. li. xx. c. xiii. & alibi
Nassa piscatorii vasis genus: quo cum piscis intrauerit exire nõ potest. plau. nunq̃ ex ista nassa hodie escam petam. festus.
Nausea appetitus vomẽdi: propter cibi aut potus aut prauorũ humorum abundantiam in stomacho. Constañ. vide. fastidium.
Nectar potus ex vino et melle Siluaticus. Et etiã ex zuccara et aromaticis. Virgilius bucol. Vina nouũ fundam calathis anisia nectar aliqui scribunt alnisia. alii aruisia.
Nefresis vrinandi difficultas que est quandoqꝫ ex renibus viciosis quandoqꝫ ex vesice indispositione. Constant.
Negligentia plantis aliquibus prodest libro xviii. ca. xv.
Nenuphar herba in aquis nata cuius maior filiorũ pars ẽ in superficie aque cum albis floribus Serap. pli. multis eam locis nymphe am vocat lib. xxvi. ca. xi. et alibi frequenter. et ca. xi.
Nepita siue nepeta herba calida et sicca pulegio silis. Pli. li. xx ca.

xiiii.et li. xxiiii.et li.xxiii.ca.xxi.Nepete et pulegio societas.vide pulegium.
Nereides sunt quas cirenas vocamns humanã in superiore corporis parte effigiem habẽtes.dicit Albertus.de quo pli.li.ix.ca.v.
Neruorum egritudinem patientium medicine libro xxvi.ca.xii.& xiii.Et libro xxviii.ca.x.
Nespila fructus cõmunis multos habens nucleos.vide Sorba
Neupmaticus.vide pneumaticus ex hermolao.
Nichomachus:viri fuerũt huius nois multi.vn⁹ fuit aristotelis frater arte medicus ait Tortelius.Alius aristo.ipsius filius cui scripsit libros ethicorum.Alius est autem nichomacus quem plinius lib. xxx.dicit fuisse egregium pictorem.
Nictilopa.vide noctilopa.
Nidor est odor rei toste vel aliter cocte sine alicuius cibi Iuuenalis Captũ te nidore putat ille culme.Pli.libro xxiiii. Serpentes fumũ ex nepeta nidorem quod fugiunt.
Nymphea.vide nenuphar.
Nygris: nygrim in accusatiuo fluuius ethiopie occidentalis est.de quo pli.libro iiii.ca.viii.
Ninia herba est tribus foliis contenta.vide Trifolium.
Nitrarie sunt terre spacia pollita q̃ sunt circa nilũ.vt cũ eo inundãte aquã receperint:retentam ac dẽsatam sol in nitrum cõuertat.de quo pli.libro xxx.ca.x.vide Sal.
Nitrum species est salis.vide Sal.Pli.li.xiiii.c.xx.Cinis fecis vini vires habet nitri.
Noctilopa passio visus q̃ vespe adueniẽte ĩpedit visũ.cui passioni dicit valere iecur capre.rõem assignãs li.viii.ca.xlix.Itẽ li.xxix.ca.v et libro viii.ca.lviii.Aliqui textus habẽt nyctilopa.Est autem nomen grecum ait hermolaus
Noctua auis noctevolans.de qua plinius libro x.ca.xvii.
Nouie vlcera sunt q̃ depascunt vorãtq; corpus serpẽdo.ait hermo.
Noualis ager a nouãdo dr̃.varro de re rustica.fest⁹ dicit quia noue relictus semẽti.Seruius dicit quod noualia dicuntur que per singulos annos noua proferuntur:vel per semina renouãtur virg.bucol.Impius hec tã culta noualia miles habebit.Item dicit Seruius noualles sunt terre tunc primum proscisse.
Nox terre vmbra est eius partes assignat varro quod pars prima vespera dicitur.Secunda crepusculum.Conticinũ deinde galli cantus siue galliciniũ.Lucifer matutinũ.Crepusculũ ẽ dubia lux.Greci eñi creperon dubiũ vocãt.potest enim iũgi principio noctis,aut

fini. Seruius tamen dicit ꝙ vsus obtinuit vt matutino iungatur.
Nuginendos plautus dici voluit: oēs qui aliquid mulierib⁹ appro priatum vendant. Oia enim talia que mulieribus vendūtur nugas appellat. Nonius.
Numidia a dictione oritur greca que est idē quod pabulū ait Sympontinus regio est in affrica confinis ethiopie a parte meridie quā Salustius ample describit in historia belli iugurtini, de qua plinius libro v. ca. iii.
Nummus est denarius siue ex auro siue argento sit cōpositus siue cupro. A nomine nūmus dicitur. quia principis nomine effigiatur Pero. in marcia. Alii dicūt a numa pōpilio qui primus italis sic ordinauit nominari. De nummo pli. lib. xxxiiii.
Nusticiosus qui oculorū vicio parūvidet. quiqꝫ plus vesperi q̄ meridie videt. cui passioni cōtraria est noctilopa. vide noctilis.

De littera. O.

Oaxis fluuius velocissimus. virg. bucol. Et rapidū crete veniemus oaxem. de quo pli. lib. vi. ca. xvi.
Obesitas pinguedo quasi ob esum vt li. viii. ca. xxxiii. Et li. xi. ca. xxxviii. obesis min⁹ copiosus sanguis. quia absumit. Item li. xvii. ca. xxiiii. infestātur arbores morbis obesitate. i. nimia pinguedine Ser. dicit iii. georg. ꝙ obesus plus ē q̄ pinguis aut crassus Obolus pondus xii. granorum ordei. vide Talentum.
Obelistus lapis ē magnus lōgus i methe modū qua agroꝝ termini signari solēt paulati gracilescēs figura quadrata. Multi rome fuerunt a diuersis orbis partibus aduecti. de quo plinius lib. xxvii. ca. xxxv. Et lib. xxxvi. ca. ix et x.
Obtalimia. vide lippire.
Oblinio nis. cōpo. ab hocverbo lino: Aliqui scribūt linio. et oblinio. Pli. li. xix. ca. viii. beta trāsfert & oblini radices fimo. vide ilitū
Obiter aduerbiū deriuatū obeo obis. quod latā habet significōem Obire eni est ire i mortē. sed magis ad propositū: exequi significat vt obeo legationis munus. i. exequor legationem vel pago. iñ obiter aliquid agere. ē id perfecte exequi. pli. li. xxii. ca. v. Sonos icertos et tinitus obiter discutit. i. perfecte. scilicet oleū amigdalinum
Obitus mortēvel occasum significat vir. primo georg. Nec frustra signorū obitus speculamur & ortus. obitus etiā aduentū significat Nonius. festus etiam dicit ꝙ inuenitur pro aditu.
Obsoniū grece salsamētū est quo cetera cibaria itingunt Pero. sup marcialē. sed in alia significatione capit Teren. cui magis plinius concordat: videtur enim capere pro his que cum pane eduntur.

Obtalmia passio oculorum.constanti.
Obruere operire sicut aqua vel terra.pertinet etiam ad animum.
Quintilianus Tot voluptatibus obruere possunt vnum dolorem.
Dicimus etiam obrutus vino aut cibis.et est crapulari. laurentius.
Obnubere cooperire velare. Translatio est a nubibus quibus celũ siueaer tegitur. Seruius.ii.eneidos
Obstracta pisces in cocleis degentes de quo genere sunt limaces. Siluaticus.
Occasio temporis oportunitas.casu proueniens festus pomp.
Occare. P.marcus in interpretatione ciceronis de senectute. dicit per sincopam scribi.a verbo oceare Est autem semina in terrã iacta terra cooperire inde occatio. Cice.libro codẽ de senectute. Cũ gremio mollito & subacto terra sparsum semẽ excepit. primũ id occatum cohibet ex quo occatio noiata est.quasi execatio:quia terra obruitur Octigem.i.octingentẽ per sincopam Laurentius Pli.multis locis in.iiii.v. vi.lib.
Oceanus mare est magnũ vniuersam circũiens terrã. A grecis Amphitrites dicit̃.vide super hoc ocius Qui ab occasu solis terrã irrũpens habitabilẽ: iuxta colũnas herculis inter hispaniã & mauritaniam vbi.q.hostio facto limen aperire videtur ait pomp.mella. Et inde mediterraneis finibus vsq; in orientẽ propellitur. Ea aũt pars que profundit hispaniã:mare hibericũ dr̃. vide Iberus Iberia. Circa Siciliã:tirrhenũ mare dicitur virg.primo eneidos. Gens inimica michi tirrhenũ nauigat equor. Circa venecias adriaticũ dicitur. pro ampliore doctrina. vide Gades. vide etiã therme thermarum.
Ocymũ herba hortẽsis ozimo similis cuiꝰ flores diuturni sunt diascor.hec est q̃ vulgo dicitur basilicõ ait Perottus. super marcialem de qua herba salubris ne an nociua esset: diu ab antiquis dubitatũ est. vt patet ex Pli.lib.xx.ca.xii.& ca.xiii. De eo etiã multũ lib.xix. et alibi ysidorus dicit Ocymũ esse nomen grecum; eiusq; originem latinis incertam.
Occatio est glebarũ fractio. de quo Pli.lib. xviii.
Oculorum passionibus occurrit liber.xxix.ca.v.
Oculorum significationes & signa lib.xi. ca. xxxvii.
Oculorum passiones & remedia lib.xxix.ca.v.& lib.viii.ca.xlix.& lviii.&:lib.xx.ca.xiii.
Ocius aduerbiũ est cito & p̃ropte significãs virg.iiii.eneidos. Ociꝰ oẽs:imperio leti parent. Iuuenal. Exi ocius & ꝑpera sicco venit altera naso. Seruius: viii. eneidos dicit Ocius positiuũ esse antiquũ. nec posse cõparatiuum esse vbi nulla est cõparatio. Sed arguendus

videtur Seruius. cum plinius in cōparatiui significatione posuerit et ei appellatiuū assignauit Ait eni lib. mercurii sidus iferiori circulo ferē ociore ambitu. mō ante solis exortū mō post occasum. Item li. ix. ca. viii. delphin⁹ ocior volucre & lib. viii. in suppellatiuo ponit. multi inquit extitere: q nō nasci optimū censerēt: aut q̄ ocissime aboleri Sic etiam Cicero in prima tusculana

Ocix ocicis auis quam cuculū cōiter dicimus Pli. li. x. ca. ix. de eo.

Odor cōmutatione littere dicitur olor. hinc venit olere olet. vide Olentis inferius.

Oestro apes ceteris grandior de quo libro. xi. ca. xvi.

Oesippū est pinguedo ex lana succida ꝓcedēs. Aliqui medicorū. Et quidā textus pliniani hysopū scribūt. Et male. quia in lib. xxix. ca. vi. vbi agit de oesippo: nō de medicinis herbarū agit cuiusmōi est hysopus: sed ex medicinis q̄ ex aīalibus proueniunt: cuiusmodi est prefata lane pinguedo

Offa pultē significat: et quicquid ē in pultis modū redactū Perot. super marcialē dicit ꝓuerbiū antiquū esse: multa inter os et offam interuenire posse Pli. autem in alia significatione capere videtur. lib. xiiii. ca. xvi. scilicet pro fasciculis herbarū paruis simul ligatis qui in vino facticio infundūtur vt odorē nouū acquirat vt est in li. xiiii. ca. xvi. Offis inquit in mustū aut dulce vinū defectis. Columella tamen videtur peroto conuenire dicens impinguādas gallinas forma ordocea offas illis dando.

Offringi terra dr̄ cū semel arata: iterū ex trāsuerso sulco arat̄. festus

Olea arbor est. de qua nascit̄ oleum Oliua eius fructus. Oleum fructus ipsius succus. ait ysidorus Pli. lib. xv. ca. viii. Oleā si capra depauerit prio germinatu sterilescere. Inuenitur Oliuum pro fructu. Et oliua pro arbore Seruius bucco.

Oleaster est olea siluestris ait ysido. nec diminutiue dicit̄ ait laurentius. dicta quia sit foliis olee similis: sed latioribus. infructuosa est arbor & amara. Si vero illi inserat̄ olee ramus vim mutat radicis & sic facile fructuosa. vide Olea.

Olee virtutes ad medicinā libro. xxiii. ca. iiii.

Olee cultura & olei natura lib. xv. in prio mult. ca.

Olei multe ad medelā proprietates lib. xxiii. ca. v

Oliua vide. Olea.

Oleum simpliciter positū in lib. medicorū pro oleo oliuarū intelligir. Nam olei nomē ab Oliua est. vide Olea.

Olitor qui hortū holerū exercet laurentus Est etiā hortulanus qui olera vendit Seruius.

Olor auis magna prealba aquatica q̄ſie cignus dicitur: de qua. Pli. lib. xxiii. ca. xxiii.
Oleander ſiue oleandrum ſecundũ Auicennaꝫ frutex eſt notus. Eſt autem duplex fluuialis & ſilueſtris.
Olus vnaqueqꝫ herba ſatiua eſt qua veſcimur ait Tortelius ab alendo dicitur. yſidorus: quia oleribus quondam alebantur homines: ante frugum & carnium vſum.
Olibanũ ait diaſcor. lacrimus eſt arboris que a grecis libanus appellat̃ Alio noīe thus vocat̃. Quoddã affert̃ de arabia q̄d candidũ eſt: aliud de india quod ruffuꝫ Eſt & tertiũ genus minutũ quod mãna thuris dr̃. Eligit̃ olibanũ optimũ quod maſculũ vig. bucco. verbenas adole pingues & maſcula thura: ſubruffum: rotundũ: lene: pingue: frangibile: quod ab igne cito incenditur: odorem ſuauẽ & copioſum emittens. de quo Pli. libro. xii. capitulo. xiiii. Et ca. xv. vide libanus.
Olimpus mõs altiſſimus in theſſalia & macedonia. Alter eius noīs in gallo grecia. Strabo Pius in deſcriptõe aſie ꝙ eſt in myſica q̄ eſt circa bithiniã invertice ſiluas habet ĩgẽtes. Olimpia neutri generis certamina ſunt. in feminino genere locus eſt in quo certamina fiunt. Seruius
Oluſatrũ eſt idem quod ipoſelmon ait Pli. lib. xx. vide ipoſelmon
Olentis rei appellatõe: nõ ſolũ venit q̄d fetet: ſed etiã quod qualẽcunqꝫ p̄bet odorẽ. Ad ſuauẽ enĩ extẽditur. odorẽ virg. bucco. Et florem bñ olentis aneti Pli. li. xxi. ca. vii. Roſa recens a lõginquo olet Sicca. pius priſ. dicit ꝙ oleo facit olui & oleui: nec differunt ſignificatione Sic redoleo redolui & redoleui.
Omentũ inteſtinum eſt ventris Cornelius celſus libro. vii.
Onager aſinus ſilueſtris. virgilius. iii. georgicorum Sepe etiã curſu timidos agitabis onagros Seruius.
Oneratus abſqꝫ aſpiratione. ſcribi debet quia ab onere venit. Eſt autem pondere aliquo preſſus. Seruius
Onix lapis vngui ſimilis de quo parua vaſa ad vnguenta fiebant. Acron ſuper horacium.
Oppoponax ſuccus ẽ croceus et pĩguis odore grauis & amarus: ex herba profluens que panaces dicitur ait iſidorus. vide panaces.
Oppobalſamum aliqui per b. ante p. ſcribunt. Eſt autẽ ſuccus balſami. quod enim ſuccum dicimus: greci oppos dicunt. aliquando autem capitur pro quocunqꝫ vnguento. Iuuenalis in hirſuto ſonãt oppobalſama collo vide. balſamus.
Opaca vmbroſa. feſtus.

Opilatio meatuum obstructio et venarum. Siluaticus.
Operatio et operari pro eo quod est rem diuinam facere aut agrũ colere compertum omnibus est. verba sunt hermolai. in castigatio nibus plinii Addit ꝙ recentiores philosophi& medici: ꝓ eo quod greci energiam vocant vsurpauere melius facturi si functiones et opera dixissent. Crede si velis.
Ophiogenes grece id significat quod serpentibus geniti. fuerunt siquidẽ parui homines circa helespontum: qui ictus serpentũ manuum attrectatione sanabant. de his pli. lib. vii.
Ops id est terra. varro. Ops dicta est coniunx saturni per quã veteres philosophi voluerunt terram significare. quia omnium opum humanarũ terra datrix est. opesq́ tribuit. vnde et opulẽti terrestribus rebus copiosi. Et hostie pingues opime dicuntur. Festus.
Opiparum magnarum opũ apparatum. festus pompeius.
Opis possibilitas potestas. Virgilius primo eneidos. Non opis est nostre dido. Etiam pro auxilio sumitur. Teren. fer opem serua me. opes in plurali diuitie sunt. Virg. primo eneidos. Auxilio tutos di mittã opibusq́ iuuabo. Seruius. Opisthothon morbus est. Policianus dicit interrogasse multos phisice professionis celebres viros: quod morbi genus esset: vnde opisthothonici dicti: nec repertus est qui fateretur se vspiã legisse. verũ cum id nomen plinius sepius exprimat: vno dũtaxat loco hoc ait Opisthothon dolorem esse inflexibilem. Policianus tamen non satis accurate plinium inspexit cũ ei dolori remedium li. xxi. ca. xxi. scripserit.
Opthalmos a grecis oculus dicitur: quo in cõpositioue vsus est. vt opthalmia egritudo oculi est. et triopthalmus: lapis qui tres simul oculos exprimit. de quo lapide plinius agit li. xxxvii. Ad opthalme passionem dat remedia multa
Ophites genus marmoris maculas habẽs serpentinas. Siluaticus de quo pli. li. xxxvii.
Opido valde. Nonius. Opido vero vel statim significãt. plaut⁹ reddidi omne aurum opido Seruius in ar.
Opidum dictum ꝙ homines opes suas illic conferant. festus pom. opidum: ꝙ opem prebet. festus. Item ab opi dictũ. quia quod opus est ad vitam gerendam habeãt tuta oppida. Varro.
Ora sine aspiratione: ad propositum regio est: cũ aspiratione pars diei vicesima quarta.
Orbita vestigiũ rote ferre impressum. dicitur ab orbe et rota. pero. super marc. pli. li. xxix. ca. iiii. Terra inquit exorbita. & alibi ferunt non transire orbitam: scilicet a mure araneo.

Orestes vir fuit agamenonis & clitennestre filius. Cui socius fuit fidus pilades. oui. Sẽper habe piladez aliquẽ qui curet orestẽ. Dict⁹ orestes ab oros grece q̄ est mons latine. Is enim montis instar magnus erat. Nam pli. li. vii. dicit ca. xvi. feptẽ cubitoꝝ fuisse. Cubit⁹ aũt geometrica ratione pedem & semis continet
Orexim. appetitum Siluaticus significare dicit superfluum q canīnus dicitur. Sic em̃ grece designari. Iuue. vero pro vomitione. Ait em̃ hinc surgit orexis. hinc stomacho bilis. vide bolismus
Orix fera est cuius pili ad caput vertuntur cum tamen brutoruz ceterorum a capite ad posteriora procedãt. De ea scribit̃ deuteronomi. xiiii. declinatur. orix origis. de quo pli. li. viii. ca. liii.
Orptomia egritudo quam patientes difficulter spirant recti tamẽ stantesq; spirant. ait hermolaus. Est autem species asmatis. ait Siluaticus. orptonoici dñr. Hermolaus autem in castigationibus plinianis scribere vult Orptonoici. Causat autem anhelitus difficultatez. de quo pli. li. xxxii. ca. iiii. Et li. xx. ca. xiiii.
Orptonoici. vide orptomia & suspiriosi
Orithia ventus est nominatus. ait Nonius. Ab Erithei regis filia eius nominis que rapta fuit a ventis. flat autem ab auentu auium. Hermolaus corrigit orinthiam quia auis nominatur a grecis orinthas. de quo pli. lib. ii. ca. xlix.
Ortigia insula est in egeo mari que a grecis vocatur delos dicta ortigia ait Solinus. quia in ea primũ vise sunt coturnices. Eas siquidem greci ortigias vocant. vide ortigometra.
Ortigometra est coturnix que gregem ducit et est ceteris prestantior. Eam autem terris appropinquantem accipiter rapit. Quibus consonat pli. li. x. ca. xxiii. vide ortigia
Osiris filius iouis. Ex niobe phoronei filia: qui egiptios suo subamisit imperio. Isidem autem ymachi filiam que prius yo dicebatur: sibi matrimonio iunxit Cuius monitis osiris. Et litteras rudes eius loci homines & alia ad humanum vsum vtilia docuit. Ex quo diuos honores est adeptus. De quo tibulus poeta. Primus aratra manus solerti fecit osiris Pomaq; nõ notis legit ab arboribus. Tã dem a typhone fratre occulte occisus: & ab vxore iside diu quesitus: cum non inuenirentur eius membra in fletus quotidie prorũpebat. Ait Seruius sexto eneidos. Inuentum deinde cadauer studuit in loco sepelire tutissimo ac difficillimi transitus: scilicet in insula abathon: que inaccessibilis interpretatur. Quia est in palude limosa & papiris vndiq; implicita. paludem illam greci stygiam vocant latine merorem. Si quis autem ea palude deperisset: centum

annis reperiri non posset. virgilius approbat sexto eneidos. Centum errant annos volutantq; littora circum. Sed cum deinde ibi cepisset apparere bos niueus: crediderunt egiptii osirim esse atq; vt deum adorarunt. Et commutato nomine apim dixerunt. bos enim egiptia lingua apis dicitur de quo tibulus. Te canit atq; suum pubes miratur osirim. barbara memphitem plangere docta bouem. pli. de eo multa. li. viii. ca. xlvi.
Ossifragus auis est dicta vt ait isidorus. quia ossa ab alto dimittens ea frangit. Similis est aquile vt apparet ex plinio li. x. capitulo. iii. De eius medicina tradit li. xxx. ca. iii.
Ostentum quicquid contra naturam est. duo sunt ostentorum genera. vnum quotiens contra naturam quid nascitur vt cum duob⁹ capitibus sex aut septem digitis. Alterum quod prodigiosum est. Labeo de ostentis prodigiosis. habes li. ii. ca. lviii.
Oua hipemenia sunt que absq; maris concubitu femine pariunt. de quib⁹ li. x. ca. lx. de ouis item eodē li. ca. lii. liiii. lv. & li. xxix. c. iii
Oxirema vel oixremia est eructatio acetosa. Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum.
Oximel confectus humor ex melle & aceto vt satis patet lib. xiiii. ca. xvii. vide Mellicratum
Oxichenon iuncus marinus cuius plura sunt genera. math. Siluaticus. de quo pli. li. xxi.
Oxistoe non iuncus marinus. de quo pli. lib. xxi. Alius iuncus qui dicitur melāchius id est fuscus Cuius vsus ad nassas. vide nassa. Aliud triāgulum quod cypenem Tor. de quo pli. li. xxi
Ozena odor fedus est siue vlcus circa nares pluresve cruste. Corne. celsus. de quo pli. li. ix. ca. xxx.

De Littera P

Pager piscis quem galli brochetum aut luciū vocant. de quo pli. libro. xxxii. capitulo. vi.
Paganus a pago dicitur. festus. pagi autem dicti a fontibus q; eadē aqua vteretur. Aque enim lingua dorica page appellantur. Torte. dicit q; pagus est villa. Nam villa iuxta fontem pagus dicitur. Inde paganus villanus a villa. pli. scripsit. lege pagna mulieres & ce. li. xxviii. ca. ii. persius initio Satyre scripsit Semipaganus
Palma multa significat versu contenta palma manus. palma est arbor victoria palma. pli. vtitur pro arbore. palmes ramus est maxime vilis vel sarmentum. Seruius in georg.
Palmetum locus palmis consitus
Palmes ramus vitis in quo pēdet vua. A maleolo differens. Est enim maleolus ramus siue sarmentum a vite diuisum. de quo pli. li. xvii

Pala & palaca locus anuli latior in quo reponitur gemma. Cicero in offic. de quo pli. li. xxxiii. ca. iiii. & lib. xxxiiii. ca. xiiii.
Palinus duplex est minor est digitorũ quattuor palestes grece ductus. Maior digitorꝝ duodeci ait vitamius. Est eni nomen mẽsure.
Palmarium palma dignum. donatus Terentius in eunucho id vero est quod michi puto palmarium.
Palantes vagantes. fusi. Cicero inveteri rethorica. Homines inicio palantes deinde per eloquentiam in vrbibus congregati.
Palearia pelles ex gutture boum pendentes Seruius. virgilius. iii. georg. Crurum tenus a mento palearia pendent.
palumbus palũbos ĩuenitur in macrobio lib. de saturnalibus. Sed virgilius in femino scripsit & declinatione tertia in buccoli. rauce tua cura palumbes Columbe sunt siluarum.
pampinus pampini sunt teneri surculi foliosi absq; vuarum fructu Qui auferendi sunt nisi sit opus protectione vuarum ab ardore solis. Columela. ysidorus aliter Sunt inquit pampini folia quorum subsidio vue a frigore & solis ardore defenduntur. pampinare sup fluos pãpinos teneros resecare qui nõ sũt ad ea subsidia necessaria Columela. de quo pli. lib. xvii. ca. xxi.
Pampinus folium vitis Seruius in georg. pli. li. xiiii. multis locis.
Pampinariũ congeries pampinorũ virentium nõ locus in quo nascunt pãpini. Seruius aliter dicere videt pli. lib. xiiii. Palmes ĩquit qui e duro exit: materiãq; in ꝓximũ annũ promittit. pãpinariũ vocatur. Lauren. dicit ꝙ in hoc palmite multi pãpini sunt.
Panaces herba ẽ fragrãtis odoris ex qua fluit succus q oppoponax dicit cuius virtutẽ esculapius inuenisse tradit. A greco verbo dicit quod sonat oẽm molestiã pellere: quo noĩe oĩm morborꝝ remediaꝝ promittit: vt apparet ex plinio lib. xxvi. ca. xi: & xii. & alibi. Aliqui scribunt panax.
Panaricium apostema est paruum acutum & dolorosum circa vngulas digitorum. Mat. Siluaticus.
Panicum quodam annone siue grani genus pli. lib. xviii. Miliũ et panicum nisi in stercoratione & cetera.
Panus pani tumor inguinũ. No. marc. dicit quia' is tumor est ad figurã panis ait her. de quo pli. lib. xx. ca. xiii. panos discutit cũ pice detrahitq; corporis aculeos. scilicet nasturciũ Scribitur per. N
Pargma ludus est. descẽdit eni a verbo greco quod idem est quod ludo Perot. Quo vtitur pli. li. xxxiii.
Papauer herba superius capita semine plena quod duplex est pli. de eo li. xviii. & aliis multis locis & lib. xx. ca. xviii.

Papiri pro charta in qua scribitur inuentio & formatio, plinius lib. xiii. ca. xii. & xiii.
Papirus genus est iunci. Quidam enim sunt tam magni ꝙ ex eis fiant naues vt in ysaya. Mittit in mare legatos in vasis papiriis. i. nauibus. patet etiã ex pli. lib. vi. ca. xxii. Ex quibusdã autẽ fit charta in qua scribimus que inde nomẽ traxit. De vtroq; loqui videtur lucanus in. iiii. li. Conscribitur bibula memphitis Cymba papiro. pli. lib. vi. ca. xxxiii. dicit pro re singulari gigni papirũ in insulis fortunatis & li. xiii. ca. xii. vide scriptorũ materiã in littera S
Parotide hermolaus dicit ꝙ sũt collectiones sub auribus. Para enĩ grece apud significat. Et ora aures ex quibus nomen componitur. Cornelius celsus dicit lib. vi. ꝙ passiones sunt in gingiues pli. lib. xxii. ca. xiii. dicit vrticam parotidis mederi. pli. autem lib. xxv. ca. iiii. vbi agit de eleboro. Capras purgari pasto eleboro. datoq; lacte earum sanasse parocidas furẽtes. Beroaldus vult corrigere ꝑtidas: dicit enĩ eas fuisse preti filias que a furia sunt eo potu sanate
Parnasus mons thessalie altissimus. de quo secũdo methamorpho: ouidius mons ibi verticibus petit arduus astra duobus nomine parnasus. superatq; cacumine nubes. de quo pli. multis locis.
Partus facilis efficitur libro. xx. ca. xxi.
Paralisis dissolutio membrorum & laxatio constanti. Cornelius celsus li. iii. paralisis grece resolutio neruorum latine interdum tota corpora interdum partes infestat.
Paraleli sunt linee vel circuli omni parte eque distantes. Euclides in geometria. & aristoteles in libro metheororum.
Paraxange viarum mensure apud persas. festus
Parthemon grece mercurialis latine de quo lib. xxv. ca. iiii.
Parere aliqua dicuntur que etiam non concipiunt. Nonius virgi. lib. xi. Egregias aĩas que sanguine nobis hãc patriã peperere suo:
Parius lapis candidus dictus quia in paro nascitur insula. virgili⁹ nlueamq; paron Acron in horatio.
Passum frequentis vuis tribuitur a philosophis dicitur autem quia patitur a sole vel calore pli. lib. Quin & pacientia nomen acinis datur passis vide acinus vide vua passa.
Pastinaca radix comestibilis napo longior dicitur a pasco pascis ysaac de dietis.
Passum quod sole calefactum & aliquantulum siccatum vt vue dicuntur passe. Dicitur etiam vinum passum quod fit ex vuis passis. de quibus lib. xiiii. ca. xxi. & alibi.
Passũ liquoris quod ex vua passa exprimit. Noni⁹. virg. ii. georg:

nec passo scythia vtilior. Passum dispersum dissolutum Terentius in phormidus pes capillus passus vita horrida. passiones pro morbis dici reprobat hermolaus dicens veteres ante plinium hac nō fuisse vsos significatione. qua tamen vtitur pli. lib.xx.in mēsione Staphilim ꝙ ilitus passionibus mulierum prodest.
Pastilus relinquendo puerilē acceptionem que non est ad propositum aliquid est superpositum corpori admodum cataplasmatis ait perottus. Differunt tamē pastilus et emplastrum Emplastrū enī est suppositio rei humide ac mollis. pastilus aridū est medicamētū quod aliquo eget hūore misceri greci trochicū vocāt qđ nomē ivsu est medicorum pli.lib.xx.ca.xiiii.&.xviii.& alibi vide malagmata.
Patolus fluuius in mysia auri ramēta ferens.ait pius in descriptione asie.de quo pli.lib.xxxiii.ca.iiii.vide Ramenta Dicit tamē ipse pius ꝙ nunc auri vena defecit.
Patina vas est latum & apertū condiendis aut coquēdis obsoniis aptum.perottus.de quo pli.li.xxxv.& li.xix.ca.v.
Pecudes nō solū aīalia quadrupedia sunt.sed aīalia omnia.Noniꝰ marcellus.virg.iiii.georg.de apibus& pecudibus custodia solers.
Pecus pecudes non solū oues & boues: sed etiā animalia reliqua. virg.iiii.georg.ignauum fucos pecus a presepibus arcēt. Nonius Est enī pecus animal quod sub hominis imperio pabulū terre pascitur vt bos caballus asinus mulus hinulus Camelus.virgi.Caprigenūqꝫ pecus nullo custode per herbam
Pectorales medicine lib.xx.ca. xvi.
Pedamentum adminiculū est arborum quo sustentantur. ait perot. non solum vicium pli.li.xvii.ca.xx. de Esculo
Pediculū capere ꝓ vermiculo ex humane cutis putredine nato nō est ad ꝓpositū.sed ꝓ cauda qua fructus arboris pendet vt videbis multis locis lib.xv.ca.xvii.
Peloris peloridis piscis est marcialis Tu lucria voras me pascit aquosa peloris. Est autē concha de quo. plini.lib.xxxii.ca.vii.
Peniculus cooperimētū est. penulā ꝓ oī eo quo tegit capit. perot. penula etiā dr̄ a pene quod ꝓprie caudā significat ꝓpter quod pudenda viri honestiore vocabulo penē a caude sīitudine vocant ait perot. Cui cōsonat pli.li.xvi.ca.xxxvii. loquēs de calamis aqͥlicis peniculo crassiore coma pro plumis strata. lecti replentur videtur enim virga virilis cannarum summitati similis lanugine tecta.pe. penula etiam alia significat.sed non ad naturale ꝓpositum.
peniculum instrumentum quo pictores pingunt quia fiunt ex candatum extremitatibus de quo pli.lib.xxxv.

Peplion est id quod portulaca que sponte prouenit pli. lib. xx. ca. xx. vide portulaca.
Pergula baculus est ligneus quo res aliqua sustentatur aut suspenditur quod ptica dici solet vt ad sustētandū vitē pli. li. xvii. c. xxiiii. Et lib. xxxv. ca. ix. A pelles picturā suam pponebat in pgula transeuntibus: ac ipse latens vicia q̄ notarentur auscultabat.
Penula vide peniculus.
Perna perne coxe sunt tam priores q̄ posteriores perot. super marcialem. pli. li. viii. ca. lix. de hoc.
Permones pedum passiones ex nimio frigore ait perot. qd̄ vulgus galicion mulas vocat calces magis infestās. Cui pli. dicit. Rapū domesticū feruēs pdesse. lib. quoqꝫ xxii. ca. xiii. pmonibus cum oleo dicit vrticam valere. de quo lib. xxvi. ca. xi. & xii.
pernicitas velocitas est.
perpēdiculū perpēdicularis linea est q̄ recte cadit sup rectā q̄ a geometris dr̄ fortissima pli. li. xxxv. ca. xiii. Latericii parietes sunt eterni si ad ppendiculū fiant. Asconi⁹. pedē dicit ppendiculū linea est laterum equalitatem a summo ad imum latitudinē pbans. Nonius marcellus dicit perpendiculi sunt norme.
pes gallinaceus planta quā diascor. vocat daspiū dicitur a quibusdam pellicaria. quā pli. capuos appellat Mat. siluaticus.
peregrinus qui aliūde aduenit. Cicero de officiis. peregrini officiū est. minime de aliena republica solicitum esse pli. libro. x. ca. xxiii. agit de peregrinis auibus.
perluivngi infici humectari. pli. lib. xv. ca. xvii. aqua dulci plui. verbum luo luis alia multa significat non ad ppositum.
pensilis vua q̄ pēdeat in aere. lauren. Eas laudat. pli.
Periplemonia. Calidū ex calido reumate apostema pulmonis. mattheus Siluaticus.
Pes coruinus dyasc. frutex est farmētosa duabus palmis ascendēs folia habet herpilo similia: florem prassio.
Pēcedanū grece latine cauda porcina: herba capillos hn̄s herētes ppe radices Stipites similes plante maratri. nascit̄ in mōtibus vmbrosis Serap. de quo pli. lib. xxv. ca. viii. in fine & libro. xxvi. ca. v. et ca. xiiii. & lib. xxxv. ca. iiii.
Peplion portulaca agrestis Siluaticus. de quo pli. lib. xx. ca. xx.
Perpetuū diuturnū longū Ser. vir. ppetua soluēt etiā formidie terras
periodus circulus vel ambitus cōprehensio circūscriptio vel cōtinuatio nonnunq̄ anfractus & terminus Tortelius.
Periñ aduerbiū silitudinis Ser. in arte Laureñ. dicit q̄ reqrit post se

acsi vel atq si.significat etiã ita. Suetonius de vita galbe aduẽtus eius non perinde gratus fuit id est non ita.
Periculũ id est experimẽtũ Teren.periculũ fieri in filia dicit a peri or verbo antiquo vñ venit perit⁹.Periculũ facere tẽptare. donatus
Pessi feminarũ sunt medicamẽta que in molli lana naturalibus earum immittuntur.medici moderni pessaria appellant.
Pentaphilõ grece:quinquefoliũ latine herba ẽ hñs quiq folia .de qua pli.li.xxv.et lib.xxvi.ca.v.Nõ habemus autẽ eã equã plinius describit.Dicit enim penthafilon fraga id est fragis similes fruct⁹ ferre quod non est in herba nostra.
Pelicinum morbus est frugũ.vide vocabulum.morbus.
Peonia Serap.dicit esse arborẽ que duplex est mas et femina.Mas habet folia similia foliis nucis.femina habet ĩ summitate ramorũ grana rubea vt sanguis siĩia granis granati.et cũ illis semina nigra Calefacit parum desiccat fortiter.de quo plinius libro xxv.
Petrocelinũ.Tortelius dicit petrosum apiũ a petra:quia inter petras ortum melius est.Consonat isido.quia Silenon grece apiũ dicitur latine.plinius assignat eius multas species lib.ix.
Petorisis mathematicus fuit.de quo iuuenalis Aptior hora cibo nisi quã dederit petorisis.de quo plinius libro ii.et septimo.
Pezice fungorũ species qui sine radice nascunt.de quo pli.lib.xix.
Pensile leue pẽsile etiam quod ĩ pẽdulo ẽ.perotus.pli.lib.xiiii.ca.i durant vue per hiemẽ:pensili concamerate.modo de horto pensili agit lib.xxxv.capitulo xiiii.
Periclymenos vide splemon.
Peristeron est idem quod verbena vel hierebotanum.vide vtrũq
Phalanx secundũ Seruiũ.Super xi.eneidos legio dicitur.virgilius Agamenonieq phalãges Seruius magis specificat dicẽs viii.enei. quod est ꝓprie exercitus ambulans Si aliter dicat abusiue est.Phalangas fluuium capere dicit.Tortelius pro fustibus lib.vii.dicẽs ꝑlium affri contra egiptios facere fustibus quos vocant phalangas. Concordat Noni.marcel.
Phalangia egritudo est ex nimio calore mẽbri ad quam dicit valere.pli.vini fecem.libro xxiii.ca.iii.
Phalãgus vel phalãgiũ.Marcilius ficinus q sit aĩal ictu aut morsu eam iufligens egritudinem quod aĩal dicit esse in apulia ictuq vel occulto spiritu:animũ repẽtino stupore ꝑmutare hec ficinus li.iii. vbi agit de vi imaginũ.de phalangia iterum ficinus vbi agit de vi que est in cantu Q tacti ab eo animali iacẽt donec certum quisq suũ audiat.Audiens autem saltat et conualescit.

Phalāga.vide phalāx.her.di.ꝙ phalāge sūt gen⁹ mēsure & pōdeꝛ.
Phadegena vlceratio est vſq; ad oſſa penetrans cum ſanie & odore fedo mortem afferens.ait hermol.
Phalernū in neutro iuenit:& phalernus in maſculio vtrinq; capit ꝓ vino forti.Teſte Tibulo poeta.Nō michi fumoſos veteres affer te phalernos.de quo pli.li.xiiii.phalernus etiam mons eſt campa n ieil lo vino abundans
Phago grece māduco latie.Et phagos grece edax.phagoledoros turp iter edēs.hiero.ſup ezec.Vereor ne eueniat qđ grece ſignificā tius dr̄ phagoledori.inde venit phagus arbor ab eo qđ ē comedere dicitur.Et phucus muſca api ſimilis que mel comedit.vide Fucus de fago habes li.xvi.ca.vii.
Phalāgus eſt aranei gen⁹.vide phalāgia.de quo pli.li.vii.c.xxvii
Pharmacū grece medicina eſt laxatiua apud oēs medicos.Eſt aūt dictio greca q̄ venenū latine dr̄ qđ ex caio iuriſcōſulto agnoſcem⁹. Inquit em̄ qui venenū dat edicere debet.vtrū malū an bonū.Nā & medicamēta venena ſunt:quia eo noīe oē qđ cōtinet qđ adhibitaꝫ naturā eius cui addit mutat.Apud eq̄uidē illos tā medicamenta q̄ nocēt hoc noīe cōtinent.virg.Egloga antepenultima has herbas atq; hec pōto michi lecta venena.Ipſe dedit meus.his em̄ venenis amantē ad ſe allicere cōtēdebat.pli.quoq; li.xiiii.ca.xxii.Irritamē ta excogitantur & bibendi cauſa venena conficiuntur
Phoenicia pars ſirie iudee finitima.phoenices eius regionis ppli. Terra eſt fertiliſſima.pli.li.xvii.Ab ea regione fuit dido.quā phe nicem.vir i.appellat.Seruius.Strabo dicit ꝙ phoenices ſunt hi ſpanie & affrice medii poteſt eſſe nominis equiuocatio.
Phlegma.vide fleuma
Phlegmon tumor.Tortelius.
Phiſis a grecis natura dicitur.phiſicus autem naturalis
Phiſonomia nature rg'la.vt aſtronomia r'la de aſtris ſiue diſciplia.
Phidias fuit ſtatuari⁹ clariſſim⁹ de quo pli.mltis li.xxxiii.&.xxxvi
Philos grece amicus latine.Inde philotimus precioſus amicus
Philozophia amor ſapiētie verbo ꝑdicto philotimus.pli.vtiꝛ.li.vii
phima phimatis.Cornelius celſus li.v.dicit furmiculo ſimile eſt: ſed rotondius & planius.Sepe etiam maius.
philtra veneni mali ſpecies eſt amorem ingerentis atq; frequenti us inſaniam.Ouidius libro de arte amandi.philtra nocent animo vimq; furoris habent.Iuuenalis quoq;.philtra quibus valeat men tem vexare mariti.Tradit plinius virum poculo amatorio peperiiſ ſe libro.xxv.ca.iii.

philomiũ a grecis philtene dicunt et sunt triũ spérum ait hermola us pli. vocat eruptiones pituite. vide pituita.
phisonomia iudicabat appelles philozophus& pictor eximius hominum mores aut cõiectabatur libro xxxv.ca.ix.
phingites lapis preciosus duricia marmoreus cãdidus atq̃ trãslucens. ait isidorus. de quo pli. libro vltimo.
phrenesis phreneticus. vide litargia.
phrinitim est idem quod phrenesis.
phigetron Cornelius celsus dicit tumor nõ altus latus in quo aliquid est simile pustulis.
phoca piscis ẽ qui vitulus marinus noĩatur in terra perit spirat & dormit qd̃ testat̃ virgi. in georgi. Sternũt se sõno diuerso in littore phoce. de quo pli. li. ix. et li. ii. ca. vii. dicit cõtra fulmen et tonitrua valere si tabernacula pellibus beluarum tegantur quos vitulos marinos appellant: quia hoc solũ animal ex marinis nõ percutiat alia q̃ eo loco assignat aduersus fulmina.
phlomo grece latine verbaston ait pandulphus. vide verbaston.
phisetres quasi flatores ait hermolaus legendũ tamẽ potius dicit phiseteres. de hoc pli. li. xxxii. ca. vii.
phucus volatile est maius ape strabone minus dr̃ quasi phag⁹ a comestione. Apũ enĩ labores depascit nec mellificat. virg. georg. Immunisq̃ sedẽs aliena ad pabula phucus. de quo pli. li. xi. ca. xi. Et etiam phucus color adulterinus pli. enim agit de phucantibus faciem. vide adulterare.
Pinguitudo Serui⁹ dicit q̃ nec pinguitudo nec pĩguedo noĩa sunt latina. Sed varro nulli latinorũ postponẽd⁹ (Q nippe q de origine lingue latine probatũ a doctis oĩbus opus) ait Sus pre pinguedine carnis surgere nõ posset. pli. aũt q latinã linguã locupletauit. li. xi. ait. in corde summa pinguitudo est quedã letis extis. Item dicit in plerisq̃ animalibus est pinguedo sine sensu.
Piatũ purgatũ nudatũ a verbo piare qd̃ ẽ mũdare purgare. pli. li. ii. vbi de cõetis. vir. vi. enei. duc nigras pecudes ea pria piacl̃a finito
Piaculum a pietate dicitur qui proprie est diuinus cultus: aliqñ tamen capitur pro contaminatum pollutũ vt sacrum aliqñ ponitur pro execrabili. Virgilius. Auri sacra fames Sic pli. lib. xxv. ca. viii. Domus in qua sata est betonica existimet̃ tuta a piaculs omnibus.
piceleon oleũ quod fit de pice arbore q̃ picẽ distilat. pli. li. xxv. c. iii
picus auis vncorũ vnguium ac rostro durissimo quo arbores cauat de quo mirabile recitat pli. libro x. ca. xviii.
pilula a rotunditate dicta quasi parua pila Siluaticus.

Pina apud grecos piſcis eſt in quo margarite generantur. Interdū capitur pro ipſa margarita. Siluat.
Piſcina locus in quo ſeruantur piſces pli. li. x. ca. lxvii. In piſcinis ceſaris gña piſciū ad nomē venire. Ideo falſe piſcinā p cōt rariū qa piſcibus careat multi pûerſa grāmaticorū interp̄tatione credunt.
Piſcatorum rhetia lupi frangunt li. x. ca. viii.
Piſcium facilis captura. li. xxv. ca. viii.
Piſciculum nauem ſiſtere maxima m. li. xxxiii. ca. i.
Piſcis cui no nē torpedo fortiſſimi viri currētis pedes ſiſtit. libro. xxxii. capitulo. i.
Piſces auditum habere. li. x. ca. lxx.
Pinaſter pinus eſt ſilueſtris. de quo pli. li. xv. & xvi.
Picea arbor ē pino ſilis q̄ picis copiā ſudat. inqt Iſi. de q̄ pli. li. xvi
Picare a pica dr̄. ait herm. quia hec auis multa ſolet appetere more prenātiū. Sed videt̄ potius a pice dici & ptinet ad vaſa vinaria q̄ piſcata a pli. dicuntur. vt vinū melius ſeruetur li. xiiii. ca. xx.
Pigas vocant morbos natibus agnatos pius in aſie deſcriptione.
Piralis non videtur verum quod dicit perotus ꝓfunde doctrine vir qꝫ ſit vermis in igne viuēs. Cū notū ſit auē eſſe ex pli. li. x. ca. lxxiiii
Pigmei hoīes cubitalis magnitudinis. de quo Iuue. Pigmeus puus currit bellator in armis. Mox impa hoſtis raptuſq; p aera turnis. A ſeua fertur grue. de quo pli. li. vii. ca. ii.
Piramis a pir grece ignis latine ſtructura eſt in ſeruis lata paulatim graciléſcens ſic dicta a figura ignis quia ſuperius vt ignis acuitur Fuerunt in egipto piramides ex quadratis lapidibus admirande vltra omnem excelſitatem fatigate que manu fieri poſſet. ait Solinus. Sub illis vero reges ſepulti ſunt. Lucanus lib. ix. Non michi piramidū tumulis euulſus amaſis. Diodorus. ii. hiſtorie li. inter nilum & libiam in egipto eſſe piramidem artificio & operis magnitudine mirabilem que ſtuporem aſpicientibus affert annis viginti ab hominibus trecentis & . lx. milibus fabricatam. de quo multa pli. li. xxxvi. ca. xii.
Piramuſ adoleſcens erat qui ob tiſbe perditum amorem ſe necauit de quo ouidius. iiii. methamor.
Pirata nomen fuit latronis proprium qui latrociniis mare primuꝫ infeſtauit. A cuius nomine ſequaces appellati. Tortelius. de his plini. li. ii. ca. xlviii. & . xlix. & aliis locis
Piretruꝫ herba medicinalis cuius radix calida & ſicca in tertio gradu. Diaſcorides. dicta a pir quod eſt ignis quia ignea habet virtutē.
Piralis volatile eſt ſiue muſca ex erariis fornacibus nata. perotus.

dequa pli.li.xi.
Piralis volatile est musca maius in fornacibus cupri nata aut in eis volitans in igne viuens.de quo pli.li.xi.
Pirgoteles insignis gemmarum.de quo pli.li.iii.&.xxxvii.
Pireneus mõs hispanie a crebris fulminibus.a thirreno mari in borealem oceanum protenditur quod tamẽ aliquantum vergit ad occidentalem.fuit etiam proprium viri nomen vt patet ex ouid.li.v.
Pistacia arbor est dicta quia eius cortex nardi pistici habet odore Isidorus.de qua pli.li.xv.
Pireneus a pir quod est ignis dicit mons in hispania a crebris ignibus & fulminibus nominatus. Diuidit autem hispanias a galliis. de his plinius
Pira vbi mortua corpora cremabantur: vt patet in virgilio quarto eneidos.de pira mentio fit li.xxv.ca.v.scdm correctionem herm. cum tamen textus impressi pirrum habeant
Pirrus duo eius nominis famosi fuere primus achilis filius dictus ꝙ capillos flauos haberet siue subruffos. Pirro enim greci dicunt quod latini flauum. Seruius. Alter pirrus eacidis filius. Epirotarũ rex hic multis preliis cum romanorum ducibus.cõflixit de hoc secundo.pli.li.xxxvii.ca.i.& li.vii.ca.ii.vide Lien
Pirgoteles eximius gemmarum sculptor.de quo pli.li.xxxvii. Piritides lapis qui marcassita dicitur.diascorides.pli.li.xxxvii.dicit piritem. Et intelligit durum lapidem qui re aliqua durissima excutit ignem.
Pipinella herba saxifrage similis harum duarũ differẽtia habet ex versu medicorum. pipinella pillos saxifraga non habet vllos.
Pituitam peruersa grammaticorum restrictio putat solum passionem significare que caput aggrauat gallinarum.pli.autem semper eo nomine pro fleumate vtitur & Cornelius celsus. Marcilius ficinus.dicit pituitam latine significare id quod greci dicunt fleuma.
Pistrix cum x.piscis est cum s.nauis.ait Seruius.iii.enei.priscianꝰ. autem vult apud grecos semper in s.terminari. Nam vbi agit de s. consonante dicit.sepe s.a nostris in x.commutari.vt aiax pro aias pistrix pro pistris.pli.autem capit solum pro pisce.li.xxvi.
Pisto mulier fuit eloquentissima quã horatius suadelam. Ci.leporem. Ennius suadem fabius persuadendi deam vocauit herm.vult corrigere pitho.de quo pli.li.xxxiiii.ca.viii.
Piscinarii qui piscinas piscibus refertas habuerunt vt luculꝰ & hortentius. Macrobius
Pithacus mithileneus vnus de septem sapientibus. Laercius

Planetas greci stellas appellant easq͂ a latinis stelle dicuntur erra tice ait iulius firmicius lib.mathaseos.
plastice fictoria vel figularia.diriuať eni a verbo greco quo est fingere Tarquini prisci romanoꝝ regis tpe iouis effigies in capitolio fictilis posita est. Quod expssit iuuenal'. Argēti quod erat solis ful gebat in armis fictilis & nullo violatus iuppiter auro.de fictilibus pli.lib.xxxv.
plinius vixit tpe neronis vt patet lib.xxx.ca.ii.
plantaginis medicine lib.xxvi.ca.vii.
plumbi natura & vsus habetur lib.xxxiiii.ca.xvii.& xviii.
placa place quid significet habes in vocabulo Strigil.
plaga spaciū terre amplissimū & est ager latissimus siue Ora.No. Est etiā amplissimū celi vel aeris spacium virgi.i.eneidos.Etherea quos lapsa plaga iouis Ales ab alto Sunt etiā vulnera et partes lecti sed parum ad propositum.
planete ab errore dicti sunt.Nam qn̄q͂ versus austrum qn̄q͂ versus meridiem mouētur.Aulus gelius virg.lib.iiii. Cylenius erret in orbes.de mercurio planeta loquitur.de quibus pli.lib.ii.
platanus arbor quia patula est & ampla a platos grece quod est amplū nascit̄ iuxta aquas que oīa scriptura clare exprimit.Quasi platanus dilata sum iuxta aquas in plateis.de qua pli.lib.xvi.
pleuresis apostema lacertorum seu panniculorum interiorū iuxta costas Constantinus.
plantago est herba duplex maior & minor vocatur arnoglossa herba vulgaris est cuius virtutes medicinales lib.xxvi.ca.vii.
plantarius nō locus plātarū dr̄ sed ipse plante etiā si euulse aut nō cōsite sint.lauren. Seruius tn̄ dicit ꝙ plātaria sunt plāte ex seminibus nate que cū radicibus in aliā terrā transferunt̄ Concordia pōt inter eos quia hic plantaria:ille plantarius scripsit.
platea vide angiportus.
placenta panis ex rebus variis mixtus' vel qđ in panis formā compositum est.de quo pli.inter medicinas
plectoria humoꝝ repletio ē Corpus plectoricū repletū dr̄.mat.Sil.
Pleiades stipule fuerūt atq͂ athlātis filie vocate a pleione eaꝝ matre.Eas iuppiter fingit̄ a poetis ī astra mutasse Tortel. He ab astrologis.ī signo thauri assignāt̄ Oririq͂ vidētur ī vere circa vicesimā marcii diē.virgilie autem a latinis dicūtur lucēt in kalēdis iunii nō multoplus quita hora.deiñ amplī' succedēte tpe vsq͂ ad septēbrē et occtobrē q̄bus mēsibus horis duodecī lucēt vsq͂ ad finē ianuarii quo tpe abscōdunt̄.Nicholaus oresme decanus rothomagēsis sup

pollitice dicit esse astrorum aggregationẽ quas pastores galinam pullinariam appellãt:dicit quoqꝫ per eas agnosci futurã fertilitatẽ aut sterilitatem.de quo plinius libro xviii.ca.xxix.ad longum.
Pneumatica id ẽ spiritalia ait hermolaus pli. li.xix.ca.iiii. Eputer inquit perticis pneumaticisqꝫ orga nis dicit̃ etiam in musica ratio pneumatica.
Pogoma Cometa barbatus a barba dicitur.de quo pli.libro ii.
Portulaca de ea pli.agit li.xx.ca.xx.Est herba frigida et humida in tertio gradu inquit diascor.foliis strictis spissis succo plenis alio nomine dicitur peplion.
Pomata vbi poma nascuntur.
Pomaria vbi poma seruantur.Ser.in georg.Aliqui scribũt pomeria.Liuius capit in alia significatione q̃ non est ad propositum.
Podagre remedia.libro xxvi.ca.xi.
Populi arboris medicine libro xxiiii.ca.v.
Poliũ herba aromatica cõis ẽ in mõtibus autẽ nascẽs.Diascorides
Polipodiũ nascitur ait diascorides ĩ parietibus humectis& circa radices arborũ vetustarũ Medicina est laxatiua paruis radicib⁹ filis.
Politricon vide Adiantos.
Policletus statuarius sui tẽporis precipuus.de quo pli.lib.xxxiiii.
Policrates fuit samy rex qui vt ait valerius ita fortunevsus ẽ obsequio q̄ oĩa succedebãt advoluntatẽ.Ne igit̃ malũ aliquod magnũ ei fortuna ex tanta ꝓsperitate reseruaret gẽmam preciosam in mare iecit.de quo pli. libro xxxvii.capitulo primo.
Polyon ait Siluaticus cõpositũ nomẽ ex poli qnod ẽ plura.et yon quod ẽ viola herba laudata est.de qua pli.libro xxi.
Polipus nõ solũ ꝓ grosso fedo qꝫ humore ex narib⁹ cadẽte:sed potius ait Cornelius celsus li.vii.feda caro ĩ naribus nata q̃ ferro curãda est acuto.piscẽ quoqꝫ significat magnũ qui et multiplex dr̃ sepie quo ad vẽtris mẽbra similem.de puo pli libro ix.remedia in feda narium carne habes in verbo draguntea.
Poculo amatorio a femina ad alliciendum dato.pli.volumine xxv ca.iii.vide pharmacum et philtra.
Popiũ inquit hermolaus habitatio ẽ publica ad eandem figuram concipitur odeum a cãtu dictũ:est etiam loci nomẽ vt ipse hermolaus ait.de quo pli.libro xxxv.ca.xi.
Pomorũ lata ẽ significatio.nõ enĩ solũ quod grãmaticoꝝ exilis restrictiovtendũ nobis dedit sed et pira atqꝫ amigdala atqꝫ alia ꝯprẽdit.pli.li.xvii.ca xxvi.de amigdalis loquẽs nec insitas circũfodere oportet priusq̃ valide ferre ceperint poma.et li.xxiii.ca.viii.de

piris loquens decoquūtur folia cum pomo ad eosdē vsus de cera-
sis similis libro xvii.ca.xxviii.varro libro primo varro dicit poma
vocari.quia in eorū incisione potu idigeāt.de re rustica Aquam ad
di quotidie vesperi et quia potu idigeret poma dici possunt.
Porphirites marmor rubrum cum cādidis punctis quod in egipto
inuenitur.de quo pli.libro xxxvi.
Portus dicitur conclusus locus quo iportantur merces.et inde ex-
portantur que superfluunt.inde angiportus.vlpianus de verb.sig
Seruius dicit ꝙ portus est vbi naues hiem ant.
Prodigia multa lib.ii.ca.quinquagesimo octauo et aliis libris.
Pone pro iuxta.pli.libro iiii.ca xii.pontina palus amplissima circa
volscos in italia est.de qua pli.libro iii.
Pori prima breui significat meatus subtiles prima longa tofi sunt
ait hermolaus.vide Tophus.
Porrigo dicitur i capillo barba supercilio quotiēs iter pillos quedā
quasi stamule resoluūtur ait hermolaus i plinianis castigationibus
Porrigo porriginis Cornelius celsus li.v.passio vbi iter pillos que-
dam quasi stamule surgunt interdū madent sepius sicce sunt.
Porca maxime in plurali porce rari sulci appellantur aque deriuā-
de gratia ait festus dicti ꝙ portant id est prohibeāt aquam nocere
frumentis.vide limi.Item vide Sulcus.
Porphirites lapis.de quo pli.libro xxxvii.Porphiris autem insula
est.de qua pli.libro tercio.
Prassium diascor.dicit esse marrubium Est autem vt dicit frutex ex
vna radice multas virgas habēs albas asperas quadras gustu cali-
das et siccas.de hoc pli.libro xx.
Praelum pars est torcularis trabs magna quavue premūtur dicitur
quia pre aliis longum.de quo pli.libro xiiii.
Precox id est prematurus per diptongum fructus pre aliis coctus.
pli.praecoces fructus ledi.lib.xviii.ca.xxix.
Prematurus ante tempus maturitatis collectus laurētius.inde pre-
mature fieri aliquid dicitur quod fit ante tempus oportunum.
Presepia non tantū quibus iuuenta pabulātur sed et alia loca clau
sa.ait nonius marcellus.virgilius primo eneidos.Ignauum fucos
pecus a presepibus arcent.
Prefocatio vulue fit cum matrix resiliēdo afficit vitalia Si cor et ce
rebrum vexat.vide vulua.
Prestare vtile esse Nonius Item antecellere siue precellere Salusti-
us Catil.Omnis homines qui sese student prestare ceteris animali
bus.prestare exibere.prestare beneficium dare Noni⁹.prestare me

tius esse aut superare.
Presens propicius.virgilius.Nec tam presentes alibi cognoscere diuos.presens proximum in futuro.Virgilius primo eneidos.presentem q; viris intentant omnia mortem.inde presentaneum quo vocabulo frequenter vtitur.plinius.presentaneum inquit remedium est.
Preuentum veteres malarum rerum dici voluerunt Lucilius libro xxvi.que adeo me accipiunt et preueniunt male Nonius.
Prela trabes sunt graues quibus vinum pmitur.Seruius
Pressum id est subtile.Cicero in hortensio Quis vnq̄ fuit in rebus definiendis aut explicandis pressior id est subtilior.
Pressum onustum grauatum.virgilius primo georgicorū. Ceu presse cum iam portum tetigere carine Nonius.
Prassion grece porrus.latine Auicēna siquidem coleram prassiuā dicit esse colore viridem instar viridis eris.
Proluuies immūdicia.virg.xii.eneidos Fedissima vētris proluuies Terētius in heātumer.panis obsita immunda neglecta illuuie.proluuium profusio.Terentius in Adelph.Quod proluuium que hec largitas Nonius.
Promontorium mons in mari pminens.Laurentius.
Promissum lōgū vt pmissum capillū barba pmissa.festus.pmissum policitum et pmittere polliceri Ouidius in arte amādi.promittas facito.quid enim pmittere ledit.pollicitus diues quilibet esse pōt Differunt tamen inquit Seruius pmittere et polliceri.quia pmittimus sponte.pollicemur rogati.
Promptum manifestum apertum.Ennius in sat.Eo iquit ingenio natus sum:vt amicitiam atq; inimicitiam in fronte promptā gero. Aulus gelius.
Propagare.vide ppages.
Propages pgenies.propagare:vt rustici cum vitē vetulam supprimunt:vt ex vna plures faciant.festus.de quo pli.libro xiiii.
Presegmina superfluitates vnguium que presecantur Nonius:idē significat resegmina.vide resegmina.
Pratum dictum quia paratum ad fructū capiendum.falce dūtaxat opus est nō alio seminādi aut arandi labore Nonius.
Prepetes aues dicunt que se ante auspicantes ferunt.prepetere siquidē est ante ire.festus.Male scribunt quidam per diptōgū:quia prepositio non diptongatur.
Presagire acute sentire vt canes sagaces qui ferarum cubilia psentiunt Et sagaces anus que multa sciunt.festus.

Precordia sunt pars viscerũ scilicet membrana qua exta hominis separantur Sic dicta quia a corde protenditur.vide viscera & intestina.Quorum dolores leniuntur li.xxx.ca.iii.de precordiorũ natura & offi.lib.xi.ca.xxxvii.
Proceritas altitudo dicitur ꝙ procedat in altũ.procerus long⁹ formosus.pli.li.vii.ca.ii.Arbores tantum proceritatis vt sagittis superari nequeant.
Procax auidus petitor importunus.plinius li.xxii.c.vi.Ne procaces manus rapiant
Prodomos.i.precursores.Ait hermo.vult tñ corrigere prodomos
Propago propagas extẽdere est multiplicare maxime vitis regnatio.virg.ii.geog.Siluarũq3 alie flexo propaginis arcu.De quo pli.libro.xvii.capitulo.xii.Et tamen habet primam longam.cum autem breuem.progeniem significat
Proserpinaca herba de qua pli.li.xxvii.ca.xi.vide geniculata.
Procumbere non solum significat iacere in loco intimo sed etiam finiri terminari ac desinere signat vt sunt lata vna parte.que in alia stricta sunt vt in triangulis & mucronibus.pli.de arũdine li.xv.folia inquit ab internodio plurimũ desinunt procũbuntq3.
Pronosticum signum est alicuius futuri.de pronosticis tempestatũ pluuie ventorũ.pli.li.xviii.ca.xxxv.De ꝑnosticis fertilitatis aut sterilitatis future lib.xviii.ca.xxix.Vide pleiades
Psilium.Serap.dicit esse herbam in foliis & virga pilosam cui⁹ flores caninis capitibus similes que multum frigida est.pli.de hoc li.xxvi.ca.xiii.& alibi.de ipsa autem fit muscilago ad infrigidandũ
Psori species vitrioli quã aliqui psuriã dicunt.Ait Math.Sed cornelii⁹ celsus dicit ꝙ nulla est simplex medicina que psori nominetur sed mixta est ex cadimia & aceto.
Psora psore egritudo est de cuius medicamine.pli.lib.xxvi.multis locis
Pterrigium grece vnguis oculoruz.Cornelius celsus.vii.li.Est aũt pellicula que quãdoq3 oculi pupillã cooperit.Est etiam digitoruz egritudo cum caro excrescit certam vnguem.Redimia aũt idem significare.festus tradit.de quo pli.li.xxx.ca.iii.vide redimia
Ptisis vlcus pulmonis cũ totius corporis consumptione humoris.Constañ.Cuius passionis dat pli.remedia li.xxviii.ca.x.Et li.xxx.ca.iii.vide Catarrus
Ptiriasis morbus est pedicularis.Nam greci ptira pediculum nominant.pero.sup marc.ptiriales.qui hoc patiunt.pli.li.xxiiii.c.x Semen tritum ptiriales coherect.Si semen sileris

Ptergium egritudo in digitis Cuius Remedium dat plinius libro. xxvii.ca.iiii. dicitur a medicis Panaricium. vide Panariciũ Aliqui scribunt ptergium duplicis significationis.
Ptolomais oppidum est in margine rubri maris in quo ad meridiẽ vmbre iactũtur per: xlv. dies ante solsticiũ & per xlv. dies post. de quo pli. lib. ii. & lib. vi.
Pubescere Pubem habere Pubes siquidez est lanugo siue pilus circa partes genitales pli. li. x. ca. xli. Pubescit homo solus quod nisi contingat sterilis gignendo est
Pubes puer qui iam generare põt. incipit enĩ in viris anno. xiiii. in feminis ab anno. xii. festus Pubes cũ iuuentutẽ significat facit puberis in genitiuo Cũ lanuginem significat barbe facit pubis. Seruius in ar. virg. v. eneidos. ipubis iuli. Cicero. iiii. inuecti. filium impuberem legatũ a patre missum.
Pudet & piget differunt ꝙ pudet in his est q̃ turpiter fiũt: piget in his q̃ cum dãno aut dolore Teren. in adelph. fratris quidã mei me pudet & piget. Pudet quod turpe est. piget quod dolet.
Putamẽ alicuius rei recisio superfluitas pli. lib. xvii. ca. xxiiii. fabe putamina venena sunt arboribus. Sic Concharũ & ouorũ coptula illis fractis tanq̃ putamina ꝓiiciunť & vt supflua abiiciũtur. vt lib. ix. ca. xi. Testudinũ putamina. Et li. vii. ca. ii. Cassas pigmei ouorũ putaminibus construunt. vide resegmina.
Pulpã pro neruo accipere pliniũ dicit hermolaus in noua correctione libri. xvi. ca. xliiii. Quãuis in aliis duobus iueniať significatis nã marc. ficinus dicit pulpã anseris boni eẽ nutrimẽti. & inueniť ꝓ medicina laxatiua q̃ frequenter a medicis colloquintide iungitur.
Pulicũ Remedia lib. xxx. ca. iii. & li. xxxiii. ca. viii. & li. xx. ca. xiii.
Pueri ne in lecto mingant li. xxx. ca. v.
Putei inueniendi signum li. xxxi. ca. iii.
Pulpa her. dicit capi a plinio ꝓ neruo. Theophrastus dicit iter pulpas & venas discrimẽ facile. vene latiores sunt cãdidioresq; pulpe fissilibus insunt. Alia supaddit her. vide de hoc pli. li. xvi. ca. xliiii.
Pulpa etiã iueniť cõiter pro ꝑte carnosa. vt pulpa anseris. Pauonis
Puniceus sanguinei coloris. hora. Puniceus inuecta rosis. Acrõ horatii expositor.
Putis ꝓ puro inde dr̃ putare arbores. ꝙ recisis ĩpedimẽtis pure maneant aurũq; putatum. i. expurgatum. Nonius.
Pueri nomẽ tres habet acceptiones vnã cum omnes seruos pueros appellamus. Terentius in andria.
Puerum inde abiẽs Cõueni Chremis itẽ cũ puelle cõtrarium signi

ficamus Tertio etatem puerilem. Seruius
Pumex lapis qui vrit & terit ad oculos egros lapis est cauernosus dicit aspuma quasi spume densatione fuit. perot. de quo pli. li. xxxvi. ca. xix. & li. xxxiii. ca. v.
Pulmo secũdũ cõstantinũ mẽbrũ est cõplexione frigidũ & humidũ in substãtia molle ac tenerũ in forma cauernosũ & spõgiosum mouetur aũt duplici motu. s. dilatationis & cõstrictionis. dilatatõis. s. attrahẽdo aerẽ & cordi ad refrigeriũ caloris eius ministrãdo Itẽ cor a supfluis fumis depurat eos a corde recipiẽdo & extra pellẽdo qđ facit p motum constrictionis de quo pli. li. xi. ca. xxxvii.
Punica vide malum punicum.
Pulegiũ herba aromatica. calida & sicca Quoddã regale dr qđ magis ẽ in vsu Aliud qđ dr agreste a multis nepita dictũ sed falso Cõtinet etiã diptãnum. Mãt. Silua. de quo pli. multa lib. xx. ca. xiiii. et miranda. vide bruma
Purpura piscis ex cuius liquore elicitur color eius nois pli. lib. ix. ca. xxxvi. Est autem piscis concha vestitus
Pustula parua inflatio ex collectione malorum humorum supficie cutis. a pus id est putredo
Putare vites est eaꝝ supflua resecare. de quo sepe. li. xvii. & li. xiiii.
Pus sanies ẽ vel quicũqꝫ humor in putredinẽ cõuersus, iñ purulẽtũ id est sanie vel corrupto humore plenũ. inde putreo putres. Perot. putor id est fetor a putere quod est fetere. de quo pli. li. xx. ca. xiiii.
Putris & hoc putre. i. putrid⁹. putret putridũ est Nonius. marc. vir. georgi. Quadrupedante leuis putrum ferit vngula campum pli. lib. xix. ca. viii. in putribus et calidis locis

De littera Q

Qualus. vide Calus
Quadrat cõsentit Translatio a lapidibus quadris qui sibi bene cõueniunt Seruius. ii. georgi.
Quadrifariã quadriptiter varro lib. xx. retho Que ad mortales ptinent quadrifariã disparcierim in loca in tpa in hoies in res. nonius
Qñ pro qm̃ vel quidẽ Tereñ. in adelph. Qñ cõscia michi suꝫ a me culpã hãc eẽ pcul. Qñ p siqdẽ Tibi fabor ei qñ hec cura remordet
Quando est aduerbium temporis cum acuto accentu pfertur. Cũ profertur graui voce est coniunctio. festus.
Quatior qteris ꝯmoueri pcuti passiuũ verbũ est li. ii. ca. lxxxii. pli.
Quinqꝫ folium. vide penthaphilon.
Quicuns provsura quadã iuenit in plinio li. xiiii. ca. iiii. her. põdus etiam significat. vide Talentum paruum partẽ etiã significat hereditatis. Iuue. pria satira. vnciolã pculeus habet sergilo deuncẽ. qđ

ex iure ciuili sumit.i quo certa põderũ noĩa ad portiones vsurpãtur
Quicũcialis herba ẽ a mẽsura dicta.sic trientalis herba ẽ. hermo.
Quilibet preter vulgatã significationẽ.vile etiam et obscurũ aut sine fama significat Pli.lib.vii.Neq3 enĩ cũ quolibet hoste res fuit. simile est illud horatii.Non cuiusuis est hoĩs Corinthum ire.
Quinquatrium ꝓprie quinq3 porticuũ vel viarũ ambitus ait Perotus vel locus publicus ad quẽ quinq3 atria vel quiq3 vie cõcurrũt vbi est cõcursus populi iuuenalis.Eloquiũ demostenis totis quinquatribus optat.Quinquatrii tñ noĩe in vitibus.Pli.vtitur per assimilationem ad priorẽ significationẽ vt li.xvii.ca.xxiiii.vitium inquit generosarũ pergulas quinquatribus putãdas.
Quimatus etas quinq3 annorũ.pli.libro viii.ca.xlv.bobus in quimatu robur:vide Trimatus.
Quisquiliũ apud pliniũ.vermiculus.i.ipsũ coctigranũ dicit.verba sunt hermolai.Quisquilie ait festus quicquid ex arborib⁹ minutis surculorũ foliorũ q3 decidit Ob id cecilius qsquilias volãtes dicit.
Querit qui ad plenum iuenit.queritat:qui vix iuenit quotidie ĩquirendo Teren.in andria Lana ac tela victum queritans.Donatus
Quistis vlcus est vel fistula in angulo oculi ꝑpetuo manãs.Siluati.

De littera R

Rabula vel rabulana spẽs picis obscura subnigra.Math. Pli.libro xiiii.ca. xix.leuitatẽ vino excitat italia rabula pice hermo.vult corrigere radulana a radendo.de quo multa dicit non magnopere retinenda q̃q̃ non inutilia
Ramex pars virge virilis .Iuue. in satyris iacet exiguus cum ramice neruus vide Entecerola.
Ranarum mirandi effectus libro xxxii.ca.iiii.et vi.
Radius virga phõrũ q̃ geometre lineas iudicãt.virg.buccol.descripsit radio totũ qui gẽtibus orbẽ:Est etiã textoris ĩstrumẽtum.Ser.
Rationẽ habere.i.respectũ maxime ĩ rebus bonis vt habẽdã ẽ rõ salutis nõ periculi Cice. ii.de offi.sine habenda ẽ ratio cõstantie virtutisq3.sed in ablatiuo negocium est Cicero libro de senec.rationem habent cum terra id est negocium aut cõmercium
Radix rapa raphan⁹ radices sũt esui apte.Raphan⁹ aũt grece quã radicẽ vocamus ait isido.eo ꝙ tota deorsũ mittat.cũ reliqua olera sursum magis ꝓsiliãt Cuius seĩne macerato si quis manus vnxerit serpẽtes tractabit impune.diasco.Ebur etiã ipsius fricatione albescit.de quo.pli.li.xix et xx.Rabiei remedia li.xx.c.ii.et li.xxix.c.iiii.Et li.xxxii.ca.iiii.et vi.et li.xxxiiii. capitulo xv.
Radicula vide Condisi.
Ragadie fissure in labiis et aliis partibus Cornelius celsus libro vi. de quo pli.libro xxviii.ca.vi.dat remedium

Rha nomen ē fluũs et radi⁹ ex asie siquidē descriptōe a papa ꝑdata in sithia oriētali vastissima regione magnū esse fluuiū Tanais noīe qui europā ab asia discriminat huic vicinus ē amnis Rha.noīe Circa quē gignit̄ radix ad multiplices vsus medele cōgruēs.hec est inclita illa radix quā per hec tēpora cōis medicorū appellatio reubarbarū vocat.diasco.vero reuponticum dicit.quia ex pōthi regionibus afferat̄ Sed re vera illud est barbarū cū sithica q̄ circa ponthū est regione nulla sit barbarior Quāvero radicē mercatores rheupōticum appellāt vulgaris est radix ait Pādulphus quā cōstat nasci ī gargano monte plurimā.videt̄ autē esse vt idē dicit Centaurea maior.huic enī oīa q̄ de centaurea scripta signa dicit cōuenire Et ex eo rheupōtici appellationē credit cōuenire.ipse tn̄ pius alium noīnat fluuiū res noīe qui sithiā ab oriēte claudit lōgissime a flumine Tanais distantem quē dicit ab occidente Sithiam claudere.

Ramus plāta parua in vallibus nata et circa ortos habet virgas spinosas Eius multe sunt species. omniū aūt folia cathaplasmatibus adhibita ignem sacrum extingunt.diasco.

Ramenta sunt acerui subtilis arene rapido fluuiorū motu aggregati circa littora Apparet ex pio in descriptione asie vbi dicit ꝙ circa misiam et pergamum patolus multa auri ramenta adducit.de quo pli.lib.xxxiii.ca.iiii.

Ratimena inquit festus porta est appellata ab illius noīe qui in certamine ludicro iniurius victor a veris cōsternatis equis excussus rome periit qui equi ferunt̄ nō ante cōstitisse ꝙ ꝑuenirēt in capitoliū.

Rallum.vide rulla.

Recaluaster qui fronte calua est nō toto capite.quasi recaluatulus quod diminutiuum est.Laurentius.

Reddere receptum restituere.Teren.in phor.Si quis quid reddit magna habēda est gratia.Reddere reponere.Itē exponere et dare. Nonius Regia domus in qua rex habitat Ouidius metharmorphoseos.Regia solis erat sublimibus alta columnis.

Reges et strenuissimi īperatores terram colunt.libro xviii ca.iii.

Regulus.vide basiliscus serpens inficiēs solo visu.Isidorus.

Resupinare est caput ad posteriora deprimere pli.lib.x.ca.xxxiiii. Turtures bibendo colla non resupinare sed bibere more iumētorū.

Regius morbus.vide icteritia.

Reuma fluxus humorum a capite ad mēbra.Math.

Resina generali noīe appellat̄ gūmy genus oē a resudādo.Sed cū additionibus diuersificat̄ vt resina pini Timiamatis mirre put e diuersis distilāt arboribus Serap.diasco.dicit resina lacrimū est arbo

ris. Et ꝙ oĩs desiccat calefacit diaforat. sed magis et minus & secundũ arbores a quibus manat de qua pli. li. xiiii.
Resipere est redolere ĩquit hermolaus in correctionibus Plinianis quo verbo frequenter vti Pli. dicit
Religio multa significat. deorũ culturã vir. vii. eneidos Religione patrũ multos seruata ꝑ annos Religio metus vel sollicitudo. virg. viii. eneidos. iã tũc religio pauidos terrebat agrestes Scrupulosum etiam significat. Tereñ. in andria. Dignus cũ tua religione es odio nodũ in scirpo q̃ris Stacius. prim⁹ in orbe deos fecit timor. de quo pli. li. xii. ca. xiiii. & alibi. Religiosus etiã pro eo qui caste atq; obseruandi cohibẽdiq; se legibus astringit in qua potius significatione capit pli. ca. allegato.
Realgar metallicuȝ est ex sulphure calce viua & auripigmento q̃q̃ mortiferũ sit venenũ interius sumptum tamen valet medicine extra appositum ad corruptam carnem rodendam. Math. sil.
Retoma herba similis costo nigro paulo minor magis ruffa eadem vino trita colorem reddit mat. pli. dicit afferri epontho.
Regia substantiue est regis aut regine domus Ouidius. ii. metha.
Regia solis erat sublimibus alta colũnis. pli. lib. xxxvi. ca. xiii.
Repagulũ obex est q̇d ad trãsitũ ĩpediendũ opponit̃ siue sera siue ostium ait perot. pli. li. xvi. ca. xlii. Abies valuarum repagulis & ad intestina opera aptissima.
Repastinato. vide Repastinare.
Resegmina sunt q̃ ab aliquo resecantur tanq̃ inutilia. pli. li. xviii. ca. i. omnia persecuti vsq; ad resegmina vnguium. vide putamen.
Redinia morbus circa digitorũ vnguẽ ait festus. dictũ a rediniẽdo. est aũt redinire resoluere ait perot. sup marcia. pli. li. xxviii. ca. iiii. ita et redinia sanari Aliq scribũt redimia. vide pterigiũ & ptergiũ.
Rescibilis dr̃ seges & cuius fecũditas in sequẽtẽ restat annũ palibastõ greci vocãt Sic biẽnio semel serit̃ ait her. salua aũt hermolai reuerẽtia nõ solũ de segetib⁹ dr̃: sed etiã de arboribus: q̃ cũ moriẽdi cãm habuerit Annis tñ sequẽtib⁹ viuũt: vt apparet ex pli. li. xvi. c. xxxiii. Platan⁹ circũdolatis laterib⁹ restibilis spõte facta: viteq; restituta. varro dicit etiã agrũ restibilẽ: qa restituit̃ & reserit̃ quotãnis
Rediuiua que post interitum redeunt Seruius in. ar.
Repuerascere ẽ: pristinã puerilẽ dispõnẽ ac naturã reuerti. Cice. de oratore. Eos ĩcredibiliter repuerascere essem solitos: cũ rus ex vrbe tanq̃ ex vinculis euolassent. Et ĩ catone maiore Si quis deus michi largiat̃: vt ex hac etate repuerascã atq; iterũ in cunis vagiã.
Rigeõ greci dicũt fluxũ menstruorũ ꝑm diascor. vbi agit de saliua.

Rigor.i.frigus algor rigere frigere.significat etiã idurari q̃ signifi catio depẽdet ex prĩa quia qui ifrigidãt durescũt ait perot.pli.li.x ca.lxviii.Salamendre tantus rigor vt ignem tantum extingat.
Rima fissura disiũctura Tereñ.Plenus rimarũ sum hac atq; illac ef fluo Rimosus rimis plenus.pli li.xvii.ca.x. Q̃ minime rimosu; sit solũ ne sol penetrãs exurat fibras.& li.xxvi.c.xii. Pedũ rimis fibra
Rhoice mulieres sunt quarum vulue reumatismo fluxionibusq; la borant.hermolaus.
Rodendron est affodilus ait.Mat.ysidorus dicit q̄ est arbor vene nata de qua pli.li.xvi.xvii.&.xxiiii.
Ros ciriacus id quod sumach. vide Sumach.
Rosmarinus.vide libanothis & drendolibanum.
Rostrũ nõ solũ in auib⁹ sed etiã ĩ aliis brutis.Q đ nomẽ pli.Canib⁹ tribuit li.viii.ca.xl.Itẽ piscib⁹ li.ix.ca.viii.delphio nisi rostrũ & c.
Robur roboris relinquo ꝓ fortitudine. Capit aũt ad ꝓpositũ ꝓ ar boris spẽ cuius lignũ durũ & firmũ de quo pli.li.xvi.c.xli.&.xlii.
Rosaceum quod ex rosa fitvt oleũ rosaceũ.cõserua rosacea.laureñ.
Rubigo non solum ferri morbus est.sed etiam segetum pli.libro xviii.ca.xvii.&.xxix.
Rumbus piscis planus de quo iuue.facit longum processum in pri ma satira.pli.de eo lib.ix.ca.xx.
Runcari est herbas superfluas vtilibus nocentes euellere secũdum Perottum.pli.li.xix.multis locis
Rudus rudens materia est q̃ relinquit ex veteribus parietibus diru ptis Perot.Simpontinus
Ruderatus ager dicit quiveterũ edificiorũ abundat materia Perot: in marcialẽ.Pli.li.xxi.ca.iiii.Ruderatum agrum amat rosa
Rubrica herba est ait perot.ruber tingẽs colore.pli.dicit Rubricã abigere formicas & ca.xvii.in cretoso rubricoso & aquosiore agro qui non sit herbidus seri.
Rubeta spẽs rane venenose q̃ iter arbusta morat iõ vocat rubeta a rubo pli.lib.xviii.ca.xxix. Obruatur rubeta.rana in media segete de hac multa lib.xxxii.ca.iii.
Rubus oibus ẽ not⁹.galienus de eo folia sũmitates flores & fruct⁹ stiptica ꝑticipãt qualitate.ysidorus dicit q̄ est morus siluestris.de quo pli.lib.xvi.& li.xxiiii.
Rumex herba ẽ nota chenopos grece dicta ad figurã pedis anseris ait perot.pli.aũt li.xi.dicit ex oibus floribus & plãtis mel cõfici ex epta rumice & chenopos Quare Salua Pace peroti diuersas repu tat herbas rumicem et chenopos.vide lapatum.
Rũpere defatigare rũpere diu tacitũ ꝓferre vir.x.eneidos.Cur me alta silẽtia cogis: rũpere.Itẽ introire.Itẽ significationẽ habet notã

rumpere frangere Nonius.
Rubeus non solum vulgata significatione color dicitur. sed et a rubo adiectiue id est spineus.
Rulla pro ferro capit pli. quo vomores purgantur in arādo ait hermolaus vult tamē ipse corrigere Rullum a radendo.
Rutabulum inquit hermolaus proprie quo rustici vtuntur in pmēdo igne panis coquendi gratia. id etiam dicit festus.
Rūcine i pli. iquit her. sunt serre maiores qb⁹ secāt magne arbores

De littera S

Sapa dicit garinus eē vinū dulce acetosum vel acidū. salua tū eius reuerētia male plinio cōsonat sup quo vide defrutū Sapa eni poti⁹ est decoctum mustum vt ex Plinio apparet li. xxiii. ca. iii.
Sacer ignis spēs est cācri vrens mēbrū Cornelius celsus ait. lib. v.
Sacer ignis malis vlcerib⁹ ānumerat. pli. li. xxi. ca. xix. dat remediū Rose iquit semē igni sacro valet. itē eodē ca. itē li. xxii. ca. iii. & ca. vi.
Sacros ignes cū cera aceti fex extiguit & alibi mlta rem̄. li. xx. c. xx
Salpa piscis ē ait perot. sup mar. pli. li. xxviii c. iiii. di. torporē iferre
Salacitas libidine pruriēs dr̄ quia & salax quia mēbrū facile salit. perot. iō herba q̄ salax dr̄ libidinē mouet Oui. de arte. bulbus & ex horto q̄ venit herba salax. pli. li. x. ca. lix.
Gallus vnus quinq; sufficit coniugibus Cum bine aut singule fuerint corrumpitur salacitate fecunditas.
Saliares ample cene sunt ait hermolaus in pli. castigationibus
Sanguinis profluuium restringitur li. xxvi. ca. xiii. & ca. xiiii. & li. xxii. ca. viii. & li. xx. ca. xiiii. in fine. Et li. xxxv. ca xv.
Sagina piguedo. saginatio ipiguatio saginare ipiguare & hoc p industriā & artē nō eni dr̄ aial saginatū qd̄ p seipm pigue est vt pt; ex Pli. lib. x. ca. l. femine nō ad saginā eligūtur. de gallinis aūt loquit
Sagmina quasi sanctimina qm̄ e loco sancto res aliqua capiebatur legatis ad bellū indicēdū: aut fedus capiendum. festus
Sanguinis conditio & natura li. xi. ca. xxxviii.
Sanguinaria vide geniculata.
Sanguis drachonis fit ex arbore eiusdē noīs a qbusdā dr̄ egilops frigidus est. & siccus in. iii. gradu. Serap. vide Cymbari in littera. C
Sanguissuga vermis genus ē in aqs viuēs. Auicēna in. iiii. primi canonis ait. Quedā sūt venenose q̄. s. hn̄t capita magna quaꝝ etiā color niger aut viridis & q̄ lanuginē hn̄t. Queq; hn̄t colorē lazuli. vide lazuli. & q̄ sunt diuersoꝝ colorū ex quarū morsu puenit apostema. Sincopis sāguinis fluxus febris. Eligere voles bonas capiat habētes ventrē rubeū dorsum ad viride declinās precipue si ex aquis fuerint currētibus et per diē vnū anteq̄ applicētur eas cōstringe vt euomāt quod est in earū ventre. de quo pli. li. xxxii. ca. vi.

Sardonix lapis preciosus Cōponit a sardo qui est rubeus lapis et onix greco noīe quod est vnguis Tortelius.de quo pli.lib.xxxvii.
Sardinia insula in mari Tirrheno Strabo de situ orbis
Sardanapalus assiriorū rex qui ob nimiā voluptatis dissolutionē regno pulsus est.Cuius tumuli inscriptionem iustiuus tradit.
Sardoa vł Sardona herba ī sardinia nata silis apiastro Hec os hoīs et labia tristi dolore cōtrahit et quasi ridētes iterimit Seruius ī bucolicis virgilius.Ibi immo ego sardoniis videar amarior herbis.
Saculū a serēdo ac sartiēdo īstrumētū ē rusticū.varro li.de re rustica
Saluber est cibus.salutaris est locus siue salutifer.sanus est homo.
Salutare etiā quod prebet sanitatē.Laurentius.Quibus frequēter Pli.vtitur a libro xx.vsq3 ad xxx.
Sapho nomē est femine poetisse.de qua pli.li.xxxv.ca.xi.
Salamēdra aīal sua frigiditate extīguēs ignē.de quo pli.li.x.c.lxvii
Sabini populi italie.de quibus plinius libro tercio.
Saltē Simpōtinus ait.quod antiqui dicebāt salutē.Et enī cū aliqua petita sint et nō īpetrata hinc solemus q̄si extremū aliquid petere quod negari minime debeat.dicimus hoc saltē debere fieri aut īpetrari oportere tāq̄ salutē postremo petētes qđ īpetrare sit equissimū
Saliūca herba.de qua virg.in buccol.Puniceis humilis quātum saliunca rosatis.flores habet viole similes et plurimos.Nascit̄ locis lapidosis.de qua pli.li.xxi.hec parū accedit ad nardū gallicum ait Pandulphus.Multa tamen est inter eas differentia Nascit̄ in pānonia alpium q3 apricis Seruius dicit ꝙ est spica romana.
Samara samare.semen ē vlmorum Pli.libro xvii.ca xi.de ea.
Salebra loca īculta aspera.Itē salebrosa idē scilicet īculta horrida
Sarcina collectio ē vtēsiliū et eoꝝ q̄ ad cultū et ornatū et ad ceterū vsum pertinēt.inde sarcinula quā milites colligūt itinere.Aceru⁹ est rerū paruarū collecta multitudo vt frumēti leguminis pomorū Strues.lignorū aggregatio.strages cadauerum īterfectoꝝ siue hominum siue bestiarum vno ī loco iacentiū.Lauren.Conueniunt in hoc ꝙ collectionem significant.
Sandix herba feniculo similis.ex ea fit color qui sandicinus dicit̄ vt dicit serui⁹ in buccol.de quo virgilius sponte sua sandix pascētes vestiet agnos.de qua pli.libro xxii.ca.xxxv.
Sansuccus.vide maiorana.
Saporum species Pli.xi.assignat libro xv.ca.xxvii.
Sarcocola hernie species cū succretione carnis.hermola⁹.vide hernia et Entecerola.
Sarcofag⁹ lapis ē qui carnē humanā absumit.de quo Pli.li.xxxvi.

ca.xviii.sarcocola. diasco. Gummi arboris spinose simile est olibano. Cali. et siccū i primo gradu. virtus eius glutinat abstergit maturat resoluit incarnat.
Sarrire purgare herbas circūfodere nociuas herbas euellere. vt li. xix. pluribus locis vide runcari.
Sarculum instrumentum ad sarriendū pli. lib. xviii. ca. xxvi. Tunc leni sarculo purgare poti⁹ q̄ fodere descēdit a p̄dicto verbo sarrire.
Satirus aīal est ad figuram hoīs inuenitur in cō finibus ethiopie circa canopū hieroni. illud describit historiā scribens Pauli heremite homunculum dicit aduncis naribus in fronte cornutū Cui corporis extrema in caprarum pedes deficiebant. de quo pli. lib. v.
Saltus ad ꝓpositum sunt silue ferarū habitacula. Seruius ī georg. de quo plinius libro xix. ca. ii. saltatio autem hominum: Laurētius
Statureia herba calida et sicca aromatica minutis foliis cōis est in gallia. de qua plinius libro viii.
Saliua hoīs ieiuni multas habet virtutes. libro xxviii. ca. iiii.
Safurion grece latine cauda tremula auis est de minimis Color ei⁹ est iter viridē et ciuericiū. volatus eius breuis et stati quiescit Cauda tremit. expellit potēter lapidē a renibus & vesica. Math. Siluati.
Salis multa sunt genera quoddā dicit sal nitrum: quod multiplex est quoddā naturale ex minera ꝓueniēs quod petrificat. Aliud artificiale multorū colorum: sapor eius est inter salsedinem et acetositatem. Serap. de hoc pli. li. xxviii. ca. vi: et libro xxxii. ca. xi.
Sal armoniacū sic nominatur quia eius magna quātitas inuenitur in armenia. vide armoniacum.
Sal gemma dicitur: quia clarum et splendidum est vt gemma vena est terre calida et sicca.
Sal minerale species est in mineribus mōtiū inuēta. de quo pli. libro xxxi. ca. vii.
Sal indum dulce⁹ est vt mel siue zucara. habet autem salis effigiem. hec siluaticus. de his pli. libro xxxi. ca. dcc. xxix.
Salis multe varietates. libro xxxi. ca. vii.
Salis medicine libro xxxi. ca. vii.
Salse aque ad multas vtilitates valent libro xix. ca. xi.
Saline spacia sunt terre planata ac pollita ī quibus aqua maris recipitur et ī sal p solis desiccationē cōuertit. de quo Pli. lib. xxx. ca. x.
Salinum vas precipue fictile in quo diis primitie cum sale offerebantur Acron super horatium.
Sandaraca. arab latine vermix gūmy ē siue lacrim⁹ ex arbore manāsiuniperi. Serap. pli. etiā capit. p colore quo pingit qui locis

inuenitur mineralibus et his in quibus nascitur auripigmentũ ait diasco. de quo pli. libro xxxv. capitulo vi.
Sandallus est duplex albus & rubeus lignum est frigidum et siccũ inuenitur etiam ruffus Serap.
Sandalum pro calciamento nõ est ad propositum
Sauromate populi sunt versus septẽtrionẽ de quibus varius est sermo in historiis. florus historicus. sarmate iquit nil p̃ter niues raras ꝙ siluas hñt Cõsonat iuuenalis satyra ii. vltra sauromatas et glacialem oceanũ. herodotus dicit ꝙ icipiũt a ꝑfundo paludũ meotidarum versus boreã. Pius in descriptõne asie dicit ꝙ multi extendũt nomen ad totum septẽtrionem a teutonibus et germanis vsq; ad oriens estiuale. Ptolo. de situ orbis sicut florus
Sarmatas nominat per sincopam. de quo pli. libro iiii. et vi.
Salamendra animal ignem extinguẽs. de quo pli. li. x. ca. lxvii.
Satiriasis passio virge virilis ex violenta eius erectione. Constant.
Saxifraga a virtute frangendi lapidem nominata papinele herbe similis differens tamen quia hec pilosa est alia non.
Satirion radix ẽ ad figuram testiculorũ duplicium quasi binarum oliuarũ A quibusdam dicuntur testiculi vulpis. Serapion
Sciarea est idem quod Gerobatanum ait marcilius ficinus lib. de vita longa. vide Gerobotanum.
Scamonea. latine grece diagredium lac est eiusdẽ plante Calidior est pipere et est fortis medicina laxatiua diasco. de qua plinius lib. xxvi. ca. xii. vocat autem Scamonium. vide volubile
Scabiosa herba est. de qua macer. Vrban⁹ i se nescit p̃ciũ scabiose Nã purgat pectus qđ cõprimit egra senectus & cetera herba ẽ cõis
Scabrũ scabra pilosa aspera orõ scabrosa quoq; dicit̃ que rudis insuauis inornata ꝙ est. Pli. libro xi. ca. x Apes femina habẽt natura scabra vide femina. Itẽ li. xxxiii. ca. vi. horridior est mas scabriorq;
Scandula. scandule sunt tegule lignee tenues quibus domus tegũtur. de quo pli. libro xvi. ca. xi.
Scarificatio apertio ẽ cũ aliquid scalpit̃ vt aliquid iñ facilius exeat vel mũdet̃. pli. viri interempti dẽte gingiuas i dolore dentiũ scarificari. Appollonius efficacissimũ scripsit i lib. aut xviii. ca xv dicit fenugrecũ scarificatõne seri. i. modicũ terrã scalpẽdo aut verrendo nõ ꝑfunde fodiẽdo. et lib. xxxvii. ca xv. veras gẽmas nõ scarificãt
Scandulata herba frugibus inimica que eas hedere in modum implicando nec ar. festus.
Scaber asper. vnde scabies a corporis asperitate. virg. prĩo georg. Exesa inueniet scabie rubigine pila. Nonius.

Scannũ p sede nõ est ad propositũ pars terre in agro est arato que nõ est perfecte aratro diuisa qd arãdiviciũ pgula p agrũ ducta dep hendi t Columela. de quo pli. li. xvii. ca. xxi.
Scorpionum ictus sanantur. li. xx. ca. xiiii.
Scabies animalium mundantur lib. xxviii. ca. x. & li. xxxi. ca. vi. & libro. xxv. ca. iiii.
Scia passio ex frigido procedens reumatismo invertebro coxe se pius sinistro greci pisadam vocãt. Oribasius est id qd sciatica. vide
Scãdulaca genus herbe frugibus aduerse que admodũ hedere eas implicat. festus
Scariola species lactuce siue endiuie. vide Endiuia
Scithia orietalis regio ẽ ad septẽtrionẽ vergẽs. Diuidit aũt p fluuiũ tanais qui relinquit vnã ptem in Europa minorẽ alterã & maiorem in asia. q̃ pars est a fluminibus immunis. ab ea processerunt femine bellatrices. de quo pli. li. viii. vide Amasones. vide itẽ Rha. Pius in descriptõe asie dicit q scitharũ noĩe cõtinent oẽs q̃ sunt innumera biles liñt em̃ ab occidẽte fluuiũ Thanais ab oriẽte Rhas fluuium.
Scirpus iũcus est lenis absq; nodis. Tereñ. Nodũ in stirpo queris
Scila due fuerũt femine eius noĩs vna fuit nisi regis filia. Et cũ my nos obsideret potẽtissimã nisi regis ciuitatẽ rñsumq; habuisset nõ posse eam expugnare q̃diu nisus capillos purpureos haberet scil= la amore mynois capta capillos scidit patris. sic patrem prodidit.
Screare spuere. Noni. Terẽ. in heantu. Gemicus screatus tussis. pli. dat multis locis remedia ad purganda expellẽda pectoris supflua.
Scatebre ebulitiones que fiunt cum in aliquas rimas terre aqua de fluens est. seruius. Scatebrisq; arentia temperat arua
Sciopodes monstruosi hoĩes in desertis indie qui humi iacẽtes vm bra se pedũ ptegunt aduersus calores de quibus pli. li. vii.
Screare est grossa pectoris fleumata naturali conatu pellere. A quo execrare. pli. li. xx. ca. xiiii. Pulmonis vicia execrabilia facit Puleg.
Sciatica egritudo circa anchas quã boeci⁹ in sua musica dicit sana ri posse cantu. Sciatica etiam herba est. de qua pli. lib. xxvi. capi. v.
Scoria vide spuricia.
Scolopẽdria herba cõis. diasc. nascit in petris nõ habet florẽ neq; semẽ folia sunt lõga stricta subtus pũctuata Alio noĩe vocat lingua ceruina. Confert spleni
Scolopẽdra est aĩal e terre vermibus quod millepedũ vel multipe= dũ vocat vnũ genus arcuatim incedit aliud nõ. hoc secũdũ veneno sum est q d scolopẽdra vocat. Primũ non venenosum quod valet ad aurium remedia. de quo li. xxix. ca. v. & li. xxx. ca. iii.

Scotosis siue scothomia. subita visus obtenebratio. Math. siluatic.
Scrophule multitudo paruorum apostematum. vt enim scropha raro parit vnum porcellum: ita scrophule semper sunt plures.
Scrumosi sunt. ait Perotus super marcialem. qui scrophulas patiũtur & strumas. ad quas dat remedium. pli. li. xxii. ca. x. vide struma
Scrupulus apud naturales pondus est granorum. xx. Hermolaus autem dicit ꝙ est pars dragme tertia dicta a grecis grãmaria q̃uis alia significet sed non ad propositum. vide Talentum
Scopa regia. vide Ipericon
Scotomia. vide scotosis
Scordiũ est alliũ agreste. Math. siluaticus. de quo pli. li. xxvi. ca. xi
Scobs scobis virgula est arboris extrema ex qua fiũt scobe qbꝰ mũdant̃ vie. pli. li. xxiiii. c. xi. hebeni scobẽ oc̃lis mederi. vide hebenꝰ.
Scriptorum materiam in qua litteras depingũt siue papirum siue pelles animalium siue arborum cortices siue tabulas qui primo inuenerunt. pli. li. xiii. ca. xi. Et quo tẽpore. Et de modo cõficiẽdi papirum habes eodem li. ca. xii. vide Papirus
Sedulitas assiduitas diligentia sedulus diligens assiduus. Sedulo aduerbium assidue sine intermissione. Pli. li. xi. ca. xxx. Quid possit qualibet in re quantulacunq; sedulitas
Secundare prosperare. virg. lib. vii. dii rite incepta secundent. Cũ enim dicimus res secunde: non a numero dicuntur quia primas sequantur. sed quia sequantur que optamus Nonius. Item secundus est idem quod iuxta. virg. iii. georg. Pascũtur numero siluas & prata scđm: flumina. Seruius. Item scđs obseq̃ns sed nõ ad ꝓpositum.
Seculũ longissima vite hoĩs duratio. & est spaciũ annoꝝ centũ a sene dictũ quia longissima est senecta. varro. de quo pli. li. vii.
Sexcuplum ex li. ii. ca. xxii. i. sexquialterum quod greci hemiolion appellant. hermolaus. Ipse autem corrigit sesquiplum
Sedulo diligẽter assidue. noni. Itẽ sedulo sine dolo. dona. ĩ terentio
Secreta q̃dã nature occultissima qualiter sint inuẽta. li. xxxvii. c. iii
Secordia differt a segnicie. ẽ ei secordia tarditas ãt ignauia ꝓsulẽdi
Segnicies aũt ĩ agẽdi. Tereñ. in andria. nichil loci est segnis segne. Insecũdũ segnicie neq; secordie inutile. i. spine. sẽtibꝰ ĩpinis. noñ.
Sensus & sensa differũt. sensus eĩ ex sentiẽte est. sensa aũt que sentiuntur. Cic. de oratore. proxime exprimere dicẽdo sensu possumus Nonius. huius noĩs sensus significata prouisu tactu &c. relinqmꝰ
Senicion siue senacion herba a grecis Erigeron dicta. ait siluatic. ca. ccxlvii. nascitur secundum disc. in tectis & petris. habet folia viridia & densa. a quibusdam dicitur cardo benedictus

Senacion etiam inuenitur pro nasturcio aquatico. Vide nasturciū.
Selencides aues sunt peregrine, de quibus pli.li.x.ca.xxvii. rē di‑dicit mirandam.
Secundā capit plinius ꝓ pelle secūdina. Ea est qua puer in matris vtero inuoluitur: vt li.xx.ca.xiii.& alibi. Secundas dicit. hermol. pluraliter quia geminis pellibus inuoluit puer. interiorē aūt dicit tenuissimam & mollissimam allegans empedoclem
Secacul. ait Auicenna li.de viribus cordis secundum veritatē che mys est propter subtilitatē & caliditatem humiditatem etiā addit in virtutem spiritus. Siluaticus autem dicit ꝙ dicitur alio nomine sigillum sancte marie
Seges segetis nō solū ꝓ frumētis sed etiā aliis granis inuenit. Pli. li.xvii.ca.ix. Nichil est vtilius lupini segete ad impinguandū terrā nec mirū segetē ad illa extēdi qa seges dr̄ sero seris. Illa enī serunt
Sene fructus est arboris habens vaginas longas & tenues in quib⁹ sunt semina herentqꝫ ramo pedicule subtili. Medicina est purgans coleram & melencoliam. serapio. vide pediculum
Semiramis fuit assiriorum regina que viro suo nino mortuo cūꝫ haberet filium viri sumpto habitu simulat se filium. Sic sexum mentita magna facinora gessit. Quibus gestis confidens tandem se feminam declarauit. Ait iustinus. Pli. de ea.
Semis inuenitur pro nomine pōderis & est pondus vnciarū sex in cōmuni aūt significatione dimidium est quia libra romana. xii. cōstabat vnciis. vt nunc etiam apud medicos. Ideo semis pro pondere est libra dimidia que sex continet vncias. vide talentum
Seres sunt populi sithie que est pars asie. Aliqui scribunt seras. Arbores eorum non solum folia sed lanam proferunt que ab eis denominata sericum dicitur. virgilius georg. velleraqꝫ vt foliis depexunt tenuia seres. de his pli.lib.vi. Pius in descriptione asie dicit ꝙ sunt ad oriētem estiuum vltimi populi. Ceres per C. Aliud significat. Erat etiā femina que grecos frumēti vsuꝫ docuit. Ob hoc dea credita. bocacius li.de genealogia deorū. virg.ii.georg. dicit ꝙ tales etiam arbores ad ethiopes inueniuntur. Nemora ethiopum leni cauentia lana.
Sesostris herodotus dicit fuisse regē egipti qui alueum fecit ex rubro mari in nilū vt aque maris permixtione Nilus qui potum suauem prebebat amarus fieret. de eo Pli.li.vi.
Serpentaria herba est que duplex maior & minor. Maior est dragō ꝛ ea. diascor. dicit ꝙ eius virga vel hasta duobus cubitis est lōga⁹. Et ꝑ varia serpenti similis liuores. i. maculas purpureas habens soli

dasvt digitus In qua est semē, qđ post maturitatem colorē hȝ croco similē. Minor vocat̃ grece aaron hȝ folia maiori similia sed minora ❧
Sestercīū inquit herm. est idē ꝙ sestercius nūmus q a semisse tertio videt̃ appellatus qa nō duos asses tm̄ sed semissē quoqȝ tertii cōtinebat assis. Postea sestercium quattuor asses valuit semp tn̄ quarta pars erat denarii. vide talentum. de his pli. li. xxxvii. ca. ii.
Sexcuplum. hermolaus corrigit sexquiplum hoc est sexquialterū quod greci hemyolion appellant. verbū aūt sexqui vt augustinus interpretatur pro eo quod est se absqȝ videri potest
Sextātarii asses. ait hermo. qui sextantē. i. duas vncias ponderant.
Sēsuū excellētia i qbꝰ aialibꝰ inueniat̃ vt visus auditꝰ &c. li. x. c. lxix
Sescuncia est vncia cū dimidia. ait herm. dicit etiā significare duorum digitoꝝ quantitatē. idem sequialtera significat totū & mediū totius. Pli. his vtitur vocabulis li. xxxvi. ca. xxv.
Sescuns sescuncis. vide sescuncia
Serius tardius a sero dicitur. festus
Seriū quod non ioco factum aut dictum sit: sed grauitate. Macro. in saturnalibus. Nunc te scio non ludo: sed serio feriari.
Serpilus herba quā greci herpilon dicūt. dicit ei serui. ꝙ in grecis nominibus aspirationē hn̄tibus ponunt s. pro aspiratōe. hex. sex. hepta. septem hemitheos ꝓ semideus. serpil̃. dictū. qa terrā serpit
Sexagesimū tertiū vite annū multa hoīm memoria obseruatū. senioribusqȝ expertū: cū periculo aliquo & clade venire: aut corporis morbiqȝ grauioris: aut vite interitus: aut auiū egritudinis varro lib. de vita patrum. li. ii. de quo pli. li. vii. ca. xlix.
Seruitium multitudo seruorū. Seruitus seruorū cōditio. donatus.
Seriphus thracie lacus: in quo rane non coaxant quod faciūt si alibi deportentur. Strabo.
Seres populi asie in sithia hoīes mites sunt & qeti. Arbores hn̄t lanā subtilē & delicatā ferētes a qbus sericū dr̃. nō egrediuntur suos terinos. Strabo. de quibus Ouid. Ignoti facie, sed noti vellere seres
Serꝰ grauis. vir. vi. ene. Seraqȝ terrifici cecinerūt omina vates. Ser. Serus tardus. serus magnus. virgi. iiii. georg. Ille etiam seras distulit vlmos. Seruius
Serpentē siue aspidē in sui perniciē quidā educauit. li. x. ca. lxxiiii.
Sertores in Pli. li. xxxiii. volumine. Inquit hermo. sunt bellatores a serenda pugna
Serpigo ifectio cutis scabiei sīlis. Cōstā. sil. di. ꝙ ē idurata ipetigo
Serapiū scđm diasco. est gūmy sīlē galbano vna de spēbus ferule.
Serpilū herba sic dicta qa sup terrā serpit herba hūilis cū foliis & ramis origano sīlibus albioribus tn̄ sansucci odore fungētibus. hec

disc.herba est esui apta.de quavirg.buc.fessis messoribus estu allia serpilũ & herbas contundit olentes.Pli.li.xix.ca.x.Ocymum degenerat in serpilum.vide tu Serui.
Serum pars lactis aquosa qui ex caseo distillat.Grammatici aliam assignant significationem adiectiue capiendo sed non ad ꝓpositũ de quo Pli.li.xxix.ca.iiii.
Sexquilibra li.xiiii.ca.xx.Sexqui.grece totũ latine & est integra libra vt sexquipedale continens totum pedem. Oracius proiicit ampulas & sexquipedalia verba
Seuũ p u.duplã substãtiue piguedo est q̃ ex renib⁹ sumit̃ & ẽ solidi or vt seuum bubulum seuum vitulinum.de quo pli.li.viii.ca.ix.&.x & alibi.vide Axungia:
Senes minime sentire pestilẽtiã.li.vii.ca.l.
Sideritis herba q̃ latiẽ pitaria dr̃ de q̃varia scribũt̃ & cõfusa.mat.dicit vnã eius spẽm esse cẽtrũ galli aliã eracleã in tectis dr̃ nasci quã pli.efficacẽ dicit ad sistẽdũ sangiem exvulnere.de quo pli.li.xxvi.ca.xiiii.& alibi.Itẽ de siderite li.xxii.ca.xvi.diaf.dicit.ꝙ sideritis alio nomine dicitur heraclea & habet folia prassio similia Itẽ sideritis lapis ferro similis.de quo pli.li.xxxvii.
Sicomor⁹ arbor ẽ fico silis.sicos ei a grecis fic⁹ dr̃ a qbusdã vocat̃ fic⁹ fatua & sicophãta ficuũ cõestor.de qb⁹ pli.li.xvi.& li.xx3.c.viii
Siliqua legumẽ qddã significat:quo in siria & affrica porci impinguant̃.virg.i.geor.Siliq̃ q̃ssante legumẽ.Itẽ siliq̃ arbor ẽ dicta a xilon grece.qd̃ est lignũ & liquon qd̃ ẽ dulce fruct⁹ ei eius arboris dulcis ẽ.de quo pli.li.xiiii.c.xvi.dicit ꝙ ex siliqua fit vinũ.In hac etiã significatione capit li.xvi.vinũ inquit fit e siliqua piris malorũq; omnium generibus.Siliqua quoq; aliud significat.vide talentum Seruius.Item dicit ꝙ siliqua sunt folia leguminum.
Signa future pluuie ventorum & tempestatum.inuenies li.xviii.c.xxxv.Itẽ li.ii.ca.xlviii.xlix.l.
Signa future sterilitatis aut fertilitatis habes li.xviii.ca.xxix.
Signa mortis proxime inuenies li.vii.ca.l.
Signa morũ humanorũ.Per phisonomiam li.vii.
Simplices medicie sũt ꝯpositis certiores li.xxii.c.xxiii.&.c.xxiiii
Sinauche ꝑfocatio ẽ maxime nocturna ex pituita siue ex fleumate grosso in fauces ceruicesq; delato.ait polux.& hermolaus.videtur esse passio quam medici squinantiam vocant
Sisam⁹ plãta ẽ.ex ea plãta fit oleũ qd̃ sisamynũ appellat̃ valẽs ꝯ duriciẽ neruoꝝ.Comedit̃ ea plãta s3 stõacho mala ẽ facitq; oris fetorẽ
Siene vrbs in finibus ethiopie versus meridiem sub tropico cancri.de quo pli.li.ii.

Sidus est forma conspecta ex pluribꝰ astris Stellas aut erraticas dicit singulares que sole feruntur. vt sidus in ariete dicitur & thauro et aliis signis. macrobius de quo in secundo libro.
Sidere deorsum descendere inde venit desido. subsido: quorū preteritū desedi subsedi resido resedi. assido assedi. Salusti. in catilina: Postq̄ cato assedit Sed sisto & sto steti. habēt preteritū Sistere enī est facere fugā stare vel gradū. inde stator dictus qui sistit fugā militū. Item sistere est se p̄sentare: siue sui corporis p̄sentiaꝫ exhibere siue cōparere. vt in iudicio sistere. virgi. patrio te limine sistā. Seruius
Sil ꝓprie limus est inquit hermolaus videtur esse materia picture dicit enī vitrimius Sile instituere pingere. Et idē vitrimius lib. ix. ex attramēto inquit subigendi sunt atqꝫ polluēdi silaceis atqꝫ minaceis interpositis. Declinaṫ aūt Sil. silis. limus aūt quem significat inueniṫ in metallis de quo pli. lib. xxxiii. ca. xii.
Sicilire est cū falce secare Perot. super marci alē. videtur enī aduersari Plinio p̄fata expositio. dicit enī li. xviii. ca. xxviii. Quotiēs enī secta sint sicilire ōportet. Quod enī iam sectum est: nō est ob id iterato secandū. de hoc li. xviii. ca. xxviii.
Siler genus est virgulti idem quod vimen viminis. de quo pli. lib. xxiiii. capi. x.
Silphium mastix est secundū pium in asiatica descriptione Siluaticus autem dicit esse plantam ferentem asam fetidā vide asa. vide Item lentiscus.
Silurus paruus piscis. de quo pli. lib. vi. ca. xxxii. & li. ix & li. xviii. ca. xx. Siluri inquit carnē leuiter vri a vento & cetera.
Singultus est quasi spasmus stomachi repleti & qn̄qꝫ inaniti veluti suspirantis. Siluaticus vide spasmus.
Simulax grece taxus latine. perot. in marc. de quo pli. libro. x:
Serapion aūt dicit esse hedere speciem flore candido: odoris lilio proximi. caulibus spinosis fruticosis ramis de quo Pli. lib. xvi. ca. xxxvi. vide. fruticans.
Sinopis terra est rubea sumens nomen a loco ponthi. in quo oritur nomine sinope. de qua pli. lib. xxxv. ca. vi.
Siriꝰ stella est q̄ oritur in xxix. gradu cancri. s. circa mediū mēsis iulii & circa mediū occidit sept ēbris. Terras & hoīes calefacit iō iuuenalis ait in p̄ria satyra Sirius ardet. Tūc in cellis feruēt vina. herbe qꝫ arescunt. de quo pli. libro. ii.
Siphon siphonis vas est ad humorē continendū iuuenalis. Effigiē qꝫ dee longis siphonibus īplent. Erat enī idolū cōcauū. Capiṫ etiā ꝓ tuba: quia longā habeat tuba cōcauitatē. de hoc pli. li. ii. ca. lxvii

Silua generale nomen est. continet enim lucum qui proprie locus est arboribus cōsitus manu. saltus autem locus est silue inuius nec transeuntibus peruius vbi estate vmbram captant: hieme ventum euitant. Nemora vero voluptatis causa cōparata et plena amenita tis Cedua silua est cuius lignum ceditur vel aptum est cedi. lauren. vide Cedua et saltus.

Simus naribus pressus: inde dicta simia & simie animalia nota. Ser uius. de quibus pli. libro viii.

Simposium conuiuium. Marcilius ficinus in libro quē plato com posuit qui simposium nominatur.

Sinus in hominibus est. Est autem in pector's brachiorūq; cōple= xu: etiam vestium laxarum. Sinus etiam in littoribus est marinis q̄ curua sunt et quasi brachiis naues amplectens. Gremium est intra complexum fermorum ac ventris circa que et pueros concipiunt aut pueros sedentes excipiunt inde Cicero libro de senectute. gre mium terre dicit q̄ semen cōcipiat. virgilius primo eneidos. heret et interdum gremio fouet inscia dido. seruius dicit. cum sinus pri mam producit sillabā vasis genus ē. virgilius in buccol. Sinum la ctis et hec tibi liba priape quot annis. In priori autē gremii signifi catione eam corripit.

Sirtes sunt loca maris periculosa circa fines affrice versus egiptū: que videntur naues trahere. A trahendo cognominate vt patet in salustio libro de bello iugurthino. virg. primo eneidos In breuia & sirtes vrget mirabile dictu.

Siphac panniculus continens intestina: calefaciēs ea sua spissitudi ne et vnctuositate. prope ventris cutem existens. Siluaticus

Siseleos greci dicūt: quod latini siler montanus Eolia habet simi lia foliis feniculi sunt tamen longiora et grossiora. habet hastā lon gam: in cuius summitate est corona in qua est semen longū. habēs angulos. saporis est acuti. fortis odoris. valet ad impregnationem hominesq; a frigore defendit. ideo valet itinerantibus. Serapion

Sirialis quandoq; distilatio quandoq; adustio dicitur a plinio. ait hermolaus. dicitur autem a sirio astro feruētissimo

Sicilicus semūcia est ait Columela. fest' autem dicit propterea sic vocari: quia vnciam secat.

Sinthesis ethica senectutis est: que fit ex frigiditate et siccitate A quo dicitur patiens sintheticus ait siluaticus. sinthesis autem sine aspiratione est quando nutrimentum non digeritur neq; conuertit̄ in substantiam mēbrorum ait Siluaticus.

Siniphes musca parua: adeo vt pene effugiat visionē: acuto pūgēs

aculeo. Alio nomine culex dicit. Et est nomē indeclinabile ait Sil.
Sirus granarium est sub terra in speluncis quas sirus vocāt vt in capadocia thracia hispania citeriore neq̄ absq̄ periculo introitur recenti apertione. Ita vt quibusdam interclusa sit anima varro libro. de re rustica. de quo pli. lib. xviii. Alia significat sed nō ad ꝓpositū
Silphium mastix est ait Pius papa in descriptione asie. Nascitur inquit in chio insula que nunc est in potestate genuēsium: ex quo silphio magnum habent emolumentū Sunt qui scripserūt non alibi nasci Strabo autem dicit in libia affrice regione Cyreneis ꝓxima Silphium gigni. vide mastix.
Sisimbriū dicit ianuēsis medicus in apotecariorum sinonimis: qđ est mentastrum. de quo pli. lib. xx. Platearius dicit ꝙ sisimbrium. alio nomine dicitur herpilum. Gabriel in gerentocomia ad innocentium. viii. dicit ꝙ sisimbrium est menta hortolana. de quo Pli. libro. xx. ca. ix. vide. menta.
Sincerum purum. impermixtum verum pli. lib. xii. ca. xii. de nardo loquens: dicit sincerum leuitate deprehēdi. A melle dicitur qđ purum est cum est absq̄ cera. Terentius in eunucho Si istuc crederem sincere dici: quiduis possem perpeti. donatus.
Sicosis dicit Cornelius celsus lib. vi. ca. iii. vlcus est in quo caro ex crescit sub quo due species continentur.
Simphitum greci dicūt quod cōsolidā latini: que duplex est maior et minor. Sil. herbe sunt cōmunes de quibus Pli. multa. dicitur aūt Simphitum precipue de consolida maiore
Sinonū dicit pes milui. diascor. dicit ꝙ est sicut apiū & aureos et ē petrocil. macedonicū. habet semina apio similia & ameos. Siluati. dicit vocari sinonū quia nascit in siria macedonie ꝓuicia regionis
Similax arbor que est spēs hedere patet li. xvi. ca. xxxvi
Smyrnas diascor. dicit ꝙ est herba similis matrissiluie habens folia aspera cuius virge se implicant Semen vuis simile quod cū est maturum nigrum est Siluaticus
Soda egritudo capitis ex nimia caliditate & siccitate Siluaticus
Soleam latine dicimus quod buglosson id est bouis linguā vocant ait hermolaus de quo Pli. lib. ix. ca. xvi.
Somni auxilium habes lib. xx. ca. xviii.
Somnus & somnia lib. x. ca. vltimo
Soboles ab adolescendo dicta id est crescendo. festus
Solatrum secundum Serapionem quattuor habet species: vna comeditur alie non. Comeditur domestica. Eam vocat vuam vulpis. Medicina est frigida inter siccum & humidum media. Galienus di

cit ꝙ ea est somnifera. habet proprietatem apii sed debilem. Plāta est habens ramos multos spissos difficiles ad frangendum plenos foliis in quibus humiditas que adheret manui Similantur foliis citonioꝝ. flos rubeus vt sanguis semē cuius croceum est. nascitur locis asperis & petrosis. vna eius species vocatur morela. Siluaticus.
Soldanela. vl soldana. herba similis vsuee: nisi ꝙ ē maior Serapiō.
Solsticium solis statio que est bis in anno scilicet cum sol est in signo cancri mense iunii & in signo capricorni. de quo libro secūdo vide bruma.
Sorba fructus arboris qui est pirispuis similis galie de cibis. Sorba et nespila stipticāt: sed plus nespila. de his. Pli. li. xiiii. vide nespila
Solsticialis herba est de qua Pli. li. xxvi. sic appellata vel quia die solsticii floret. vt herba pulegiū. vel adurationis breuitate. patet ex Plauto in pseudulo dicente: quasi solsticialis herba paulisper fui. repente exortus sum: repentino occidi. Pli. etiam libro xiiii. facit de ea mentionem. Acinoꝝ. inquit labruste pars estu moritur: prius ꝗ reliqui qui solsticiales vocantur. Ex quo intellige non vnā tantum herbam que solsticialis vocetur. Quedam enim tales sunt acinose alie non vt pulegium. vide acinus. vide bruma
Solifuga animal est formice simile venenatum hermolaus. in castigationibus.
Solinus autem dicit. ꝙ est aranee similis: in metallis argentariis: occulte reptātes: & imprudentes opprimit.
Sorex soricis diascor. dicit ꝙ est planta Cuius due sunt species vna agrestis et spinosa. altera non spinosa que est ad comedendum apta: valet estuationi et tumori stomachi. Animal etiam significat. de quo plinius libro. ix. ca. lviii. Et libro. ii. capitulo. xlii. vide mus.
Sopitus sōno captus forti Pli. lib. xix. ca. vi. Alliū que deuorauere aues stupentes. manu capiunť Et si paululū cōmorauere resopite.
Sonticus morbus quid sit videtur Simpontinus dubitare Super marcialem. dicit ꝙ sit morbus. qui cuiqꝫ rei agende impedimento est vt febris. Si tñ quaternā habet diuturnā qua nō obstāte negociis suis omnibus intēdat. dicitur sonticum non habere morbum. hec Simpontinus. Sed salua eius pace significat idem quod habēs nota & longa interualla. vt patet ex Plinio lib. xxxvi. ca. xix. dicit enī ꝙ gagates lapis deprendit sonticum morbum id est an perpetuus sit an interualla habeat. Simile dicit diascor. de comesto iecore capre ꝙ probat morbum caducum. Si quis enī ad comicialem morbum sit dispositus: faciet eum cadere. vide Comicialis.

Sparagus vide. Asparagus quia idem sunt.
Spasmus dolorosa neruorum contractio Cui passioni dat pli. multis locis remedia.
Spirioli sunt animalia latentia de murium genere. Et glirium Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauum
Sponsa solis a multis dicta solsequium: multiplex est. vna domestica que scariola dicitur accedēs ad lactuce naturam Alia agrestis que vocat̄ Cicorea Serapion. vide Elithropion. Item vide intybus
Spelta granum est ordeo simile. Alio noīe dicitur Elica. Siluaticus
Splenon herba est que alio nomine teucria appellatur Siluaticus. de qua pli. lib. xxv. ca. iiii.
Spinges statue sunt admirande magnitudinis de quibus Pli. lib. xxxvi. ca. xii. Aliud significat, sed non ad propositum
Speculum vnū vno aspiciente populū representat li. xxxiii. ca. ix.
Specularis lapis est duplex scilicet per se nascens segmenti modo hermolaus corrigit cemēti: alter saxo inclusus vt gipsum vterq3 autem pollitus est & relucens. de quo Pli. li. xxxvi. ca. xxii. aut xxiiii. vide Gipsum
Spurcicia īmundicia superfluitas. vide inferius.
Spectatus probatus virgilius. primo georgi. vide lecta diu & multo spectata labore: degenerare tamen Seruius Spectandus. probandus in eadem significatione. inde spectare probare. Seruius Cice. in officiis. Nō igitur ex singulis vocibus philosophi spectādi sunt hinc specula & speculum: q̄ in eo specimus imaginem.
Specimen documentū. item exemplar seruius virg. ii. georg. Tale dabit specimen. Est autem specimē aliquid modicum quod quasi exemplar in mercibus emptori ostenditur: vt in pānis vel in cibis aut potibus. solet autem capi ex optimo Cicero in Tusculanis.
Spica relicta vulgata grammaticorum acceptione quam prius in ariste vocabulo habuisti Tres sunt eius species secundum. Serapionem. Quedā dicitur spica nardi que est inda. Alia est spica romana: que dicitur celtica. Quos enī celtas greci dicūt latini gallos vocant ait Pādulphus. Alia dicitur montana. Eligitur melior que est recens leuis pinguis rubea boni odoris. Pli. lib. xii. ca. xii. multa dicit de nardo gallica. ysidorus dicit Nardi speciem vocari celticam a regione gallie. Et pādulphus dicit q̄ nascitur sepius in ligurie alpibus ad ptem australē narbone & massilie. de his Pli. lib. xx. ca. xx Nicolaus seruitor medicorū componit oleum nardinum & vngm̄ nardi pistici preciosi.
Splemō vel periclimenos grece: matrissiluia latine. frutex est in ci

cultu habens folia alba hedere similia virgas tenuēs in quibus est semen cubebis aut hedere simile. Siluaticus
Specular fenestra est. pli. lib. xv. ca. xvi. Ad poma seruanda austros specularibus arcere.
Spōgias (quod mirū est) dicit pli. li. ix. viuere aīalq; esse idē. ysido.
Spadix color est quē hermolaus dicit capi ab euripide ꝓ vario. Ab aliis ꝓ colore palmeo qualē dicit esse equorū apud maronē
Squama vitalis vtitur ea voce pli. lib. xxxvi. ca. xxiiii. Gipsum dicens optimum fieri e lapide speculari squamam vitalem habente. Sed cauendum ne lectio viciata sit: quādoquidem vetusti codices sic habent: Ex lapide speculari squamam vetalem habente. Est enī specularis lapis duplex hec hermolaus que sunt ītellectu difficilia nisi vides dictionem specularis lapis et gipsum
Squila herba habens folia maiora lilio. Cepam habet in radice ex qua fit acetum squiliticum. Eam latini vocant cepe muris: quia interficit mures. Miras habet operationes secundū diuersas eius preparationes. diascor. de hoc pli. lib. xxiii. ca. ii.
Squinatum arundo subtilis in finibus affrice nata quam libenter edunt camelli Platearius
Stomachi cruditates remedia suscipiunt li. xxvi. ca. xii.
Statua cui primum aurea dedicata est li. xxxiii. ca. iiii.
Statua cuprea septuaginta septem cubitorum magnitudinis lib. xxxiiii. ca. xvii. De statuis iterum lib. xxxvi. ca. iiii. & v.
Stramentum a stando vt stramē dictum putant Alii a stratu quod pecori substernatur. varro
Stomachi sunt qui cibos non continēt hermolaus in plinianis castigationihus.
Stricture sunt sintile que de ferro feruēti exeunt: ꝙ aut stricte emittantur id est celeriter: aut ꝙ oculos sui fulgore perstringant. virgil. libro. viii. Stricture calibum & fornacibus ignis anhelat. Nonius.
Stato. i. statuto & deterinato & certo pli. li. ix. ca. xxiii. in pricipio.
Stagnare est aquam stacionariam habere vel recipere plinius libro xix. ca. v. inquit ne lacune stagnent. vide lacuna
Stranguria passio qua eger gutatim mingit. Constant. Pli. dat remedia li. xxiiii. ca. viii. Cornel. celsus dicit ꝙ est vrine difficultas li. iii. dissuria eādem habet significationē. ait hermolaus. vide dissuria
Staphisagria alio nomine pedicularia: quia pediculos necat. Planta est secundū diascor. habens folia similia foliis vitis agrestis: incisa vt folia malue. flores coloris quasi celestis: habet fructū in vaginis viridibus vt cicer: habētia tres angulos asperos: cuius color

ad rubedinem et nigredinem decliuis: sed interius albus. vsus eius est ad multa iuuamenta.
Stips minimū pōdus quod stipendiariis distribuebatur. Pro obolo etiam ponitur aut minimo nummo Pli. lib. x. ca. lxiii. Ancillam e prostitutis mercennarie stipis.
Stilphius est mastix ait Pius in asie descriptione.
Stibes siue stibeos grece scabiosa est latine. ait siluaticus
Struthion conuenit cum heraclio. alio nomine passerculum: quia longe visum speciem passeris representat. siluaticus
Stomathicos dicit hermolaus qui cibos non continent id est quibus debilitata est virtus stomachi retentiua
Sterilitatis aut fertilitatis future doctrina. vide Pleiades.
Stalagmium. ait hermolaus Calchanti species est purissima
Strige sunt ordines rerum coniunctim inter se collocatarū a stringendo appellate. ait festus
Stercorum brutalium vtilitates & medicine lib. xxviii. ca. x.
Steatonia tuberculum in quo pingue aliquid est collectum sub cutem. fit in capite. ceruice. alis. lateribus. hermolaus in castigationibus plinianis.
Stubi sunt fistule siue ligna cauata ad aquaruꝫ ductus. Pli. lib. xvi. hermolaus dicit ꝙ potest pronunciari tubos
Stare certum esse. virgilius. x. eneidos
Stat sua cuiqꝫ dies. Stare expectare. virgi. iiii. eneidos. stat sonipes et frena ferox spumātia mandit. item adesse Seruius. Item esse primo eneidos Omnis in ascanio cari stat cura parentis.
Stare eminere. sexto eneidos stat ferrea turris ad auras. Item Placere. seruius virgilius. stat cōferre manum: stat casus renouare omnes. seruius inde venit stolon. vide stolon.
Stramenticium quod est ex materia straminis. Laurentius.
Strideo strides strido stridis. Idem significant. priscianus
Stella pro pilla. de quo Plinius libro. vi. capi. xxviii. Item lib. vltimo capitulo. v. Nam stella apud veteres significabat letum et prosperum hermolaus
Stelle errantes sunt planete septem. Erratice quoqꝫ dicuntur. videntur enim errore quodam moueri: quia motus irregularitate earum adinuicem & ab astris distantia continue varietur. Plinius libro. xviii. ca. xxxv.
Si stellarum errantium orbes incluserint pluuiam significat. Item de eisdem libro. ii.
Stix stigis herodotus libro. vi. dicit stigem esse paruum fluuium i-

archadia ex petra profluens aliquos vidi textus plinii qui habent in archacia. fingitur a poetis fluuius infernalis: quia quanuis non sit colore aut sapore abhominabilis ilico tamen potantes necat. Pisciculi ex ipso etiam fluuio ilico perimunt comedentes. de quo Plinius lib. ii. cap. cvi. & li. xxxi. ca. vltimo. & libro. xxxi. capitulo secundo. vide Osiris

Strignum idem est quod solatrum siue morella secundum plateā. vide solatrum.

Sticados herba tenuis: minuto semine. floribus flauis foliis thimo similibus. oblonga: subamara conferens cerebro. diasco.

Stipticus stipticum id constrictiuum austerum desicatiuum coadunatiuum. Marcilius ficinus lib. de vita longa. vide Aromata Aromaticum. Stiptico nomine vtitur pli. li. xxiiii. ca. xiii.

Stragulum est vestis vel cooperimentum. pli. lib. viii. ca. lxvi. Cubilaria inquit vidimus stragula. Et livii. ca. li. Signa letalia. fimbriarum curam & stragule vestis plicaturas

Storax pinguedo mirre recentis. ait diascor. Et est aromatici gummy species. multiplex tamen. Nam quoddam dicitur storax calamita. Eligiturque sicca rubea: que assimilatur massi. deterior arida & nigra. de quo pli. lib. xii. ca. xxvi. Aliqui textus habent stirax. Antiqui enim vocales mutabant frequenter vt scripulus pro scrupulus adulescens pro adolescens

Staphiloma a grecis: a latinis oculi. Cornelius celsus fit inquit cū summa tunica in oculo sic attollitur vt similis forma fiat vue acino

Stria striare striatura. Aliud sunt strie aliud strige. ait Hermolaus. Sunt enim strige quas festus interpretatur ordines rerum coniunctim inter se collocatarum: a stringendo appellate. Strie autē sunt in columnis partes & vt ita dicam femora sunt que prominēt. Greci exocas vocant: sicut ipsa caua hoc est caualiculi: strigiles ab eodē vitrimio dicuntur libro quatto.

Strigiles quoque a stringendo hoc est exterendo nomē traxere quarum vsus non homini tantum ex crassa & runida laciuia sed etiam iumentis quotidianum frictum e ferro.

Strige. vide stria

Strigiles ibidem

Strignum herba est quam dicit macer a latinis morelam vocari. Siluaticus scribit maurelam. vocatur etiam a diascoride solatrum

Striges dicuntur inauspicate aues q̄ grece sirnia nuncupant a quibus nomen inditum maleficis mulieribus. Ait festus. de quibus multa dicunt que pli. fabulosa putat li. xi.

Strigosum animal dicitur male habitudinis & nimis gracile.hermolaus in castigationibus plinianis. Videtur tamē capere pli.pro ruga siue rugis pleno.li.xvi.ca.vii.
Stilicidium liquor cadensvel stilans siue a quovel in quo caditStila gutta liquoris est.ait Perotus super marcialeꝫ scilicet dum cadit vel cecidit.pli.devtroqꝫ li.xvii.ca.xii.
Stila.vide stilicidium
Stirps relictavulgatiori significatione: truncus est arboris aut radix.Pli.libro.xvii.ca.xiii.Celerius inquit adolescunt arbores vnā in stirpem redactis alimentis.
Stolon.stolones sunt rami parui circa inferiorem arboris partem nati.pli.lib.xvii.ca.xiii.Omnia celerius adolescunt stolonibus ablatis.Item li.xvii.ca.x.Auulsi stolones &c.
Strigil strigilis.ait Perotus super marcialem.Instrumentum est ad radendum corporis sordes:quoveteres in balneis vtebantur.Persius. I puer & strigiles Crispini ad balnea defer. de quo plinius libro.xxviii.capitulo quarto circa finem.Aliam longe significationem strigilis Hermolaus assignat scilicet strigiles sint parue auri natiui massule.palace vero arte quesite : vult autem dicere ꝙ in quibus teg ionibus nascitur aurum inueniun tur parua auri frusta quandoqꝫ ad quantitatem digiti. Palace vero arti ficiose fiunt quod vulgus gallicumvocat lingot.de hoc plini⁹li.xxxiiii.c.iiii.
Strigmenta non solum dicūtur intestinorum in dissintericis velut ramenta:sed & gynnasiorum quoqꝫ sordes .Qꝫ non strigmenta plurimis codicibus:sed stramenta plurimis codicib⁹fedissime scriptum est. verba sunt hermo.in pli.castig.
Staphilinum semen est.videvocabulum passiones
Stalagmium calcanti species stirie siue gutte simile. vnde & gen⁹ quoqꝫ inauriumCecilius stalagmiumvocauit.Est& spathalium inter ornamenta feminarum a spathe dictum.hermolaus in pli.cast.
Stegene febres sunt cum forti constrictione.Cum sint quedam febres cum forti fluxu.Siluaticus.de quo pli.li.xxiii.ca.viii.
Staphilinum est idem quod pastinaca secundum gabrielem in gerentocomia ad innocentium papam octauum
Striata striate est conche genus.ait hermo.in pli.castiga.
Struma.Cornelius celsus dicit ꝙ est tumor in quo subter concrete ex pure & sanguine quasi glandule oriuntur& febres mouent.Perotus super marcialeꝫ dicit ꝙ sunt scrophule.vide scrophule.her. dicit ꝙ sunt tumores inter carnē & adipē.greci vocāt adenes Oriūtur circa ceruicem alas& inguina.Item latera & mamillas quando

q; feminarum. vulgo scrophule dicuntur de quo pli. li. xxiii. c. viii.
Stupor est sopor membri: ex frigiditate proueniens vt nichil sentiat cruciatum. his dat pli. remedia multis locis. Quandoq; est in cerebro & tūc causat passionem cum somno superfluo quam nominat Auicenna Subeth. Est etiam piscis qui tactus etiam lenissime membrum tangentis reddit stupidum. Ait Albertus libro de animalibus. de quo pli. li. ix.
Strena. festus Ait. Munus est quod dabatur die religioso: boni ominis gratia Quod apud gallos invsu est die kalendarum ianuarii Nonius autem strenam a strenuitate deriuari putat.
Suber arboris species habens grossum; ac spissum corticem & lenē qui ponitur sub calciamentis.
Subeth. vide stupor superius
Sucus humor cuiusq; corporis eidem innatus: quo maxime abundant benevalentes. virg. in buccol. Et sucus pecori & lac subducitur agnis. Tereñ. in eunucho. Corpus solidum & succi plenum. donatus. est etiam viriditas & pulchritudo corporis. Acron.
Sufficere subministrare. secundo georgicorum ipsa satis tellus sufficit humorem. Sufficere substituere. vnde & suffectos consules dicimus. serui. iii. geor. Atq; aliā ex alia generādo suffice prolem
Suffire subfumigare. virg. iiii. geor. Aut suffire thimo. Seruius
Sugillati sunt contusi collisi contriti: qui ex pcussione casuve: dolorem maculāq; contrahūt. Cornel. celsus. Que macula liuor dicitur. Inde liuidus color appellat. Pli. li. xx. ca. vi. Sugillata aut liuētia: ad colorē reducit porrus. & li. xxii. ca. v. sugillatis prodest oleū laurinum. vide Collisi
Successus felicitas. ii. ene. Atq; hic successu animus exultāsq; chorimbus. seruius. Aliud significat non ad propositum
Sublucare arbores est earum ramos subputare & veluti subtus lucem mittere. Conlucare est intercisis arboribus locum luce implere. festus. vide interlucatio.
Sub temperamētum aut diminutionem significat vt subridere: nō plene ridere. Tereñ. in Andria. Subtristis visus est. Sub. i. per. piro ene. Ibant obscuri sola sub nocte pervmbram. seruius. alias habet significationes que note sunt.
Sulphuris natura et quibus locis inueniatur. xxxv. li. ca. xiiii. Sulphuris medicinales vires Ibi
Sublustris nox est habens aliquod lucis. ix. ene. Et galea eurialum sublustri noctis invmbra: Prodidit. seruius.
Substilum: tempus est ante pluuiam & post pluuiam: cum frequen

tes gutule cadunt. nec p lene pluit. festus.
Succidia succidie Caro porcina ē in quotidianū vsum. reposita A suibus enim edēdis dicit̄. Nā id pecus primū fuit quod occiderunt domini. et vt seruari posset salierūt. varro de re rustica per similitunē hortus succidicia dit̄: quia ī eo inueniunt̄ olera ad vsum quotidianū Cicero libro de senectute Iam hortū agricole succidiā alterā vocāt. Seruius q̈ prime significationi magis concordat. gabriel ī gerentocomia ad innocentiū papā octauum.
Sumach plāta nascēs locis saxosis. fructus ei⁹ sunt racemis paruis similes. vt sanguis rubei. diascor. vide acinus et acinosus
Sulcus fossa ī terra longa nō ꝓfunda per lineā rectā ab aratro factā Pli. multis locis spāliter li. xviii. varro prio li. de re rustica: quod ī ter duos sulcos terre eleuatū est Porca dicit̄. virgilius ii. georg. Ausim vel tenui vitem committere sulco.
Sulcare: sulcos facere. simpontinus in marc.
Supinus ad posteriora reuersus. ad dorsum īclinatus ex opposito. Pronus ad anteriorē partem inclinatur Pli. li. vii. ca. xvii. de vtroq; virorum īquit cadauera submersa fluitare supina mulier um prona vide resupinare.
Succida lana: qualis ab ouibus ꝓuenit āte eius lotionē: cū succo et humore pingui: q̄ ex ouis corpore cōtraxit. de quo pli: li. xxix. c. ii.
Surculus paru⁹ et tenuis surcus. Est aūt lignū gracile versus extremitates ramorum. Surcus autē est arboris trūcus. varro lib. de re rustica. de quo pli. libro x. ca. ii. fenicem īquit casie thurisq; surculis replere nidum.
Surcus vide prius. surculus.
Suspiriosi: qui spirādi patiūtur difficultatem. Greci Asmaticos vocant. Suspirare ē spiritum ab imo pectore trahere.
Suspirium ipsam spirationē significat aut spirādi difficultatē. Simpontinus super marcialē. de quo pli. libro xxx. ca. iii.
Suspiria pro ipsa passione sumitur ibi.
Subdiala. que ad grauia sustinendū apta sunt. Perotus in marc. Plinius libro xvi. ca. xli. Iuniperius inquit subdialibus aptissima
Suspirare. suspirium. vide suspiriosi
Subās subātis porca clamore coit⁹ appetitū accusans pli. lib. x ca. lxiii. verres subātis voce audita cibū non sumere vsq; ad maciē nisi admittat̄. qđ ex verbis hieronimi apparet. ad sabinianū diaconum scribētis sic. subātē te ac lasciuiētē huc atq; illuc rapiebat voluptas
Subito ē nomē. vt primo eneidos. Cū subito assurgens cursu nimbosus orion. Est etiā aduerbium breuissimi temporis. Donatus.

udor super reprimitur.libro xx.ca.xiii.

De littera T

Tabes putredo.sanies maxime cadauerũ Pli.lib.ii.ca.iiii.Capitur etiam tabes pro eo quod greci ptisim dicunt ait Cornelius Celsus libro iii. Seruius dicit octauo eneidos ꝙ sanies ē mortui Tabes de viuo et est sanguis corruptus.virgilius ibi.Et sanie taboq; fluentis Priscianus dicit ꝙ tabi et tabo iuenitur.alii casus vsui deficiũt.hermolaus de nomine tabes dicit quedã intellectu difficilia.vide siuis in castigationibus plinianis.

Tablinum.lib.xxxv.ca.ii.proxime atrium locus erat Greci Pinacothecam vocãt.differentia tamen ē:quia in pinacothecis:tabule picte:in tablino rerũ in magistratu gestarum monumenta continebantur.verba sunt hermolai.in castiga.pli.

Tagus fluui⁹ qui alio nomine dicit̃ hermus:ĩ hispanie finibus oritur versus affricam Abũdat arenis aureis.Et est eius aqua turbida: Iuuenalis.Tanti tibi non sit opaci omnis arena tagi.de quo pli.li.iiii.ca.xxii.et libro xxxvi.vbi agit de auro.

Talea frustũ ligni p̃cisum ex vtraq; parte serẽdi grã ait Perotus in marc.pli.li.xvii.ca.xx.Sãbuc⁹ taleis serit̃.it a vt popul⁹ & aliis cap.

Tamia arbor similis viti agresti.Perotus super marcialem.de qua plinius libro xxvi.ca.xiiii.

Talẽtũ põderis nomẽ ē.duplex fuit apud ãtiquos.magnũ& paruũ quod exprimit clare in phormione Teren.si quis daret inquit talẽtum magnũ.Magnũ autẽ vt apparet ex titoliuio ab vrbe cõdita.li.xxxvi.octuagita libras habet.Priscianus autem estimãs ad nũmos romanos:sex milia romanorũ denariorũ valere dicit.quod ex vsitatis apud romanos põderibus cognosci põt.Nã infimũ põdus siliqua vocatur.Est enim põdus grani leguminis quod ē siliqua.vide siliqua.supra siliquã obolus.supra ipsum est denarius qui pondus habet dragme vnius Ait ipse plinius li.xxi.ca.vltimo.Dragma ex tribus scrupulis cõstat.super hec vncia dragmas cõtinẽs octo libra vncias duodecĩ cõprehendebat.dragmas autẽ nonaginta sex.hec a latinis as assis:a grecis.mna dicta ē. quam i.interposita minã vocamus ait Tortelius.

Taleare icidere a talea dicitur cuius greca est origo sed nomẽ factũ est latinum inquit hermolaus. hinc et talea nũmaria sermone militari dicitur que clarigatio dici potest.vide Claricatio.

Talentũ paruũ continet libras sexaginta.Seneca i epistolis:xxiii. sextercia inquit id ē talentũ acticum paruũ.pli.li.xxxv.ca.ix.Appelles docuit neminẽ miore talẽto ãnis decẽ.Ex quo appet magni

existimandum talentum:quia tantifaciēs picture artem:preciū magnum exigebat Talenti etiamvalor estimari potest ex libro xxxvi ca.xii.sestercium duas libras cōtinet cum media ait tortelius.Talētum autem paruū fuisse:ex homero probatur.Nā i ludis funeribus patrocli:minora premia dicit fuisse duorum talentorū.Dodrās est pondus nouem vnciarum.semis est pondus vnciarū sex.Semis siquidem media libra est.que apud romanos erat xii.vnciarū vt nūc etiam apud medicos.Quicuns vncie quinq;.vide in littera Q vocabulum quicuns.

Talorum dolentium medicine. libro xxvi.capitulo xii.

Taphos grece sepulcrū latine inde Epithaphiū.de quo pli.li.vii.

Tartarum corpus est vasis vinariis adherēs.de quo habes in etheroclitis alexandri grammatici.

Tartari masculini generis significatio non est ad propositum.

Tamariscus arbor alta relictinea fructum habens rotundū.Est autem duplex domestica et siluestris.Serapion.

Tarsus vrbs famata in cilicie regione vnde natus est paulus apostolus Ait pius in descriptione asie.de quo plinius libro quinto.

Tapsus arbor est quam diasco.dicit similē palme:foliis et altitudine.Nascitur in italia et cāpania neapolitana.

Thanais fluui⁹ magnus asiam diuidens ab europa.Est nilo contrarius qui a meridie fluit septētrionem versus Thanais vero a septentrione in meridiem ait Pius in descriptione asie.de quo pli.libro

Tampobrana insula est mirabilis que sita creditur vltra tropicum cancri.de qua Pli.li.vi.ca.xxii.et librovii.ca.iii.

Tapsiā greci herbā vocāt.Cuius folia sunt maratro similia:ramos habens subtiles in quorum summitatibus sunt corone:aneti coronis similes:habet florem album citrinitativicinū acuti saporis.herba calida est.hec diascor.Siluaticus dicit ꝙ a latinis dicitur ferula siluestris.de qua pli libro xiii.

Tamarindi sunt fructus prunorum fructib⁹ similes.Sunt autē subtilioris et minoris humiditatis.Serap.

Taurus relicta aīalis significatione mōs ē in oriēte lōgissimus:quibusdā in locis altissimus.iuxtaq; ipsum varie sunt regiones multis nominibus appellate ac sermone differentes.ait Pius in descriptione asie.de quo pli.libro.v.ca.xxvii

Tamaritia est idē quod mirice vel mirica ait isidorus.vide mirice.

Tapsus barbatus a grecis flomos vocatur phisici duplicē assignant marē et feminā.herba est magnis foliis:vna parte lanuginē albam habentibus.vulgaris herba est.

Taxus sine addito arbor est ex cuius ligno fiunt arcus. virg. Tax cernant in arcus. pessimi est influxus ratione eius frigiditatis. virgilius in georgic. Amant sua frigora taxi. de qua pli. lib. xvi. ca. xi vide toxicum

Tenontes recti quidē & valentes nerui sunt. a rigore dicti collū cōtinentes: sine quibus caput sustinere non possent ceruicis vertebra Siquidē horum inter flexus alter semper intentus: prolabi supiora non patiūtur vt in celso. vbi ait Cerotas eos neruos a grecis appellari scribendum arbitratur. hermol. in correcti. pli. non cerotas sed tenontas in ipsis quoq; pedibus neruum quendam latum qui a poplite demissus procumbit in calcem appellant tenonta

Templum mirabile li. xxxvi. ca. xiiii.

Teucrie herbe virtutes miro modo inuente li. xxv. ca. iiii.

Tempestas pro tempore ab antiquis accipitur. Sic capit salustius: freq̄tissime. varro de endimonibus. Cum sermone cenulaʒ variam⁹ interea tonuit tempestate serena. Tempestiuitas in eadem sumitur significatione libro de senectute. Cursus inquit est certus etatis & via nature: eaq; simplex: suaq; cuiq; parti etatis tempestiuitas est. Item est tempestas aeris & maris vehemens commotio. virgili. iii. enei. dii maris & terre tempestatumq; potentes

Teda lignum luminibus aptum. de quo Pli. li. xvii. ca. xxiiii. Arbores inquit nimia pinguedine in tedam mutantur. de quo etiam ca. xxvii. Patet ex virgilio q̄ sit arbor quarto eneidos Tedis inquit ac ilice secta. Et. vi. eneidos. in sepultura miseni Principio pinguem tedis ac robore secto. vide rob ur.

Tenasmon appetitus egerendi cum magno conatu: modica egestione. Constan. Cornelius celsus dicit q̄ est nomen grecum. A latinis dici. tormina Eque inquit vt in torminibus: frequens desidēdi cupiditas: descendunt auteʒ pituite mucisq; similia. vide tormina li. xxviii. Pli. ca. x.

Terpigo piscis stupefactiuus adeo vt si quis vel lenissime tāgat mēbrū ilico stupefacit id est membri motum pene perdit. Etiam si solo baculo aut virga manu accepta tangat. ait Marcilius ficinus. Remedium tamen est habenti sodaʒ: cum caput patientis ab eo pisce tangitur. diascor. vide Stupor

Termantica id est calefaciendo dissolutiua virtus quedam est. Siluaticus

Tetanici fiunt musculis presertim qui secundum spinam sunt rigentibus. Ita vt se inflectere non possint. Cornelius celsus. de quo Pli. li. xxxii. ca. iiii.

Thelephia vlcera sunt. ait hermo. in castig. pli.
Tenontes recti sunt & valentes nerui: a rigore dicti collum continentes: sine quibus caput sustinere non possent ceruicis vertebre. ait Cornelius celsus quos dici a grecis Cerotas appellari
Theatrum grece spectaculum latine: locus in specie semicirculi constructus. Athenienses primo. deinde Romani / edificiū magnanimi conceptum cogitatione construxerunt. de quo pli. li. xix. ca. & li. xxxvi. ca. xv.
Tendere dirigere gressus proficisci. virgilius. p̄. eneidos. Per varios casus per tot discrimina rerum. tendimus in latium. tendere extendere laxitatem siue rugas tollere. virgilius libro. viii. Tendunt vela nothi. Tendere insidiari. Terentius in phor. Quia non recte accipitri tenditur aut miluo. In eadem significatione est decipere. Item contendere niti. virgilius sexto eneidos. Locum tendunt superare priorem.
Tenere inhabitare. Seneca. tragedia prima. Pellices celum tenent Item prohibere. Nonius. Itē dirigere. primo eneidos. Quibus ad uenistis ab oris. quo te necis iter Tenere intelligere. Terētius in andria. Tu autem ne ducas illam rem tenes. i. capis intelligis. Alias notas habet significationes.
Therionia. ait Cornelius celsus li. v. vlcus quod qn̄q; per se nascitur. Interdum vlceri ex alia causa facto supuenit. Hermolaus dicit in castigationibus plinianis quod est vlcus virilium. Interim & fedis multo & nigro sanguine mali odoris. Atra sit caro & corrodit. Ex quo nasci quandoq; solet herpestiomenos quod corpus ossa vsq; deuorat.
Teredo teredinis vermiculus lignum penetrans. Perotus sup martialem. vt autem lignum ab eis preseruetur dat plini. remedium libro. xv. capitulo. viii. Teredines quoq; in carnibus. Plini. assignat libro. xxviii. capitulo. xi.
Teres teretis rotundum cum longitudine ad differētiam orbis aut sperici. nec inepte. ait grecismus dicitur hasta teres proprie pomū q; rotundum. Virgilius buccolic. Incumbens tereti damon sic cepit oliue.
Tempestatum cause & signa Plinius assignat. libro secundo capitulo. xlii. & capitulo quinquagesimo. &. lii. & tertio. Item volumine. xviii. capitulo. xxxv.
Terebentina. vide in vocabulo Terebinthus
Terebra. vide in vocabulo Terebrare
Terebrare foramen facere aperire. virgil. ii. enei. Aut terebrare ca

nasvteri & temptare latebras Inde terebrũ & terebra est instrumẽtum ad perforandum. Pli. volumine. viii. Terebrato iuxta aurem cornu.

Terram propriis manibus colunt reges. et principes. libro octauo capitulo tercio.

Terra dicitur quia teritur id est colitur Varro. Terra in singulari totum corpus terre vel orbem dicit. terre in plurali partes eius aut regiones significat. Seruius.

Territorium vniuersitas agrorum circa ciuitatẽ et colonis cõmune Varro de re rustica.

Teres teretis vas ex iunco factũ siue textum queadmodũ vasa ficaria et racemaria. de quo pli. libro xxi. ca. xviii. A tegendo dicitur.

Terebinthus arbor breuis fruticosa flos ei⁹ racemosus vt oliue sed rubeus lignũ eius nigrũ splendidũ. Gũmy ferens dum preciosum siue resinam que terebentina nominatur. Glosa super ecclesiast. de quo pli. volumine xii. xiii. ca. vi. et libro xxiiii.

Testudo iuenit pro domus parte q̃ sursum cõcaua obliqua curua q̃ alio noĩe lacunar dicitur. iuuenalis doctus spectare lacunar satira prima vulgari significatione dicitur voulte. Testudo etiam significat animal testam habens quod terra mariq; inuenitur. de quo pli. libro ix. ca. xi. limacia quãdoq; testudinis nomine appellat. Limacia tamen proprie sine testa est: testudo cum testa. vide coclea.

Therme thermarum: a greco nomine quod calidum signat deriuatur. Tortelius. Balnea sunt siue lauachra. que magnificarum vrbiũ in morem constructa erant: ad solacium et luxuriã populi romani. de quibus pli. libro xxxvi. hermolaus dicit in castigationibus plinianis q̧ ab antiquis balneum oceanus dicit si magnum ꝑpter tumultum et strepitum balneãtium similem marine tẽpestati.

Tenus prepositio ẽ: semper postponitur ablatiuo vel genitiuo more greco. vt pubetenus hactenus verbotenus significat finem alicuius actus vel vsq; ad et non vltra. Quintilianus.

Thimus herba est odorifera cuius pastu mel optimum apes conficiunt. Virgilius primo eneidos. Redolentq; thimo fragantia mella de quo pli. libro xi. ca. xv. Itẽ li. xxi. capitulo. xxi. vide Epithimus Cornelius celsus dicit q̧ thimus etiam verruce est species: ad fabe egiptie magnitudinem scabra et subrubeus: cuius summa pars florem thimi representat in genitalibus. sede feminibus que pueros maxime infestant. idem pene hermolaus. vide femina.

Tinnitus auditus impedimentum. cum intra caput acuti soni audiri videntur. Constant. Cui passioni dat pli. remedia.

Tirſus eſt omnium olerum et herbarum medius frutex qui ſurſum aſcendit.vide frutex.

Tinee ventris animalia ſunt Elminthes greci dicũt ait Cornelius celſus.ſunt inquit ĩ figura vermium in extremo recti ĩteſtini vt plurimum inueniuntur.multe ſunt eorum ſpecies.omnes tamen Cornel.Sunt etiam vermiculi qui veſtes viciant.in libro iob.quaſi veſtimentum quod comeditur a tinea:que ne veſtimẽta conſumãt:habes remedia.li.xxiiii.ca:iiii.

Tintimalus ſeptem habet ſpecies.Conueniunt autem ꝙ ſunt herbe lacticine ĩ quarto gradu calide& ſicce.purgatiue ſunt fleumatis et colere vomituſq; prouocatiue Serap.de quo pli.libro xxvi.

Timiama lacrimus eſt qui a grecis vocatur Cancamon:quod cum coagulaẽ eſt granuloſum.grana autem ſunt parua.leuia alba.quaſi thus album.Ab arbore ꝓcedit.cuius fructus oliue ſimilis.nucleo carens nigri coloris.Siluaticus.Thimiama quoq; cõpoſitionem ſignificat artificialem.quã deus moyſi precepit in ſacris fieri,vt habetur in exodo.Sume inquit tibi ſtactem.Onicha.galbanum boni odoris.Thus lucidum equalis ponderis.Prohibuitq; ibi deus talẽ in vſus hominum fieri compoſitionem

Tigris animal velociſſimi curſus ferox.Seruius dicit ĩ armenia.hircania.india abundare.de quo pli.libro viii.ca.xviii.Tigris etiã fluuius eſt orientalis citiſſimi fluxus ab eius animalis celeritate appellatus.fluit per medium lacus maxime nomine Aretyſa ſuumq; cõtinuat curſum nec cũ lacu miſceẽ.de quo ample pli.li.vi.ca.xxvii.

Tonſile glandule ſunt.ait Perotus ſuper marc.guttur autem infeſtant.hermolaus dicit ꝙ ſunt inflãmationes quas greci vocãt Anciades.Cui morbo dat Pli.remedium libro.xxi.ca.xix.et lib.xxii.ca.x.et libro xxx.ca.iii.et libro xxviii.ca.iiii.

Torrere non eſt vrere vt patet ex pli.libro xxvii.ca.primo.quia far torrebant in fornacibus anteꝗ moledino frangerent antiqui romani.virgilius primo eneidos.Hi cererẽ torrere parant& frangere ſaxo.quod male quidã exponunt:quia virgilius per figurã grãmaticalem ordinem peruertat.

Thorax pars eſt pectoris ſuperior et anterior a collo vſq; ad ſtomachum.Siluat.

Tonus relicta muſicorum ſignificatione.ad propoſitum noſtrum ſpacium vocatur quantum diſtat a terra circulus lunaris.quod marcianus dicit eſſe.Centum viginti milium ſtadiorum.de quo ĩ fine ii.libri.ſimili modo videretur tonus ſignificare ſpacii ꝓportionẽ inter reliquos celos.De quo pli.libro ii.capitulo xxi.

Tonitruorum& fulminum nature cauſe & preſeruationes.lib.ii.ca pitulis.lii.iii.v.vi.viii
Torpedo piſcis eſt qui a quibuſdam.vide Terpigo
Tonus ſpaciumvocatur illud:q̄tum abeſt a terra circulus celi citimus hoc eſt lunaris:quantum cētum ſcilicetviginti ſex milia ſtadiorum.auctore Marciano fine ſecundi libri. Quoniam vt in ſonis minimum interuallum cum legitima quantitate fit ex duobus ſonis inter ſe diuerſis itavt in celo minimum a terra ſpacium ad lunā tonum appellare placuit.huius menſure ad dimidiū hemitonion. Tonusvero cum hemitonio:proportionem facit ſexquiplam hoc eſt ſexquialteram.de quo pli.li.ii
Tormentila.vide biſtorta
Tomentum genus veſtis cū ſectione.vel inciſione. perotus in marcialem.dicitur a thomos grece:latine diuiſio.Ex pli.libro.xix.ca. ii.Alii dicunt ꝙ eſt molle aliquid ſiue ſtupa que ex fullonum arte carduis aut forpicibus trahitur ad culcitras faciendas aut replendas. Quod plinio ſatis conſonat.A quo non multum diſtat Gabrielis ſermo in gerentocomia ad innocētium papam octauum dicens ꝙ eſt cubile penniceum quod tomentum dicunt
Tormina paſſionesventris.Cornelius celſus dicit lib.iiii.cap.xv. Inteſtinorum mala:tormina eſſe conſueuerunt: diſſenterion greci nominant:intus inteſtinavlcerantur:ex his cruor manat. Quibus dat Pli.remedia li.xx.ca.xiii.& li.xxx.ca.iii.
Trapetum machina molaris qua premuntur & nuces & reliqui fructus ex quibus fit oleum.virgilius.ii.georg.venit hiems teritur ſiconya bacca trapetis.Pli.li.ix.ca.xxxv.Trapetis inquit frangunt
Traſmuenus lacus peruſinus qui ſemel totus arſit. ait plini.lib.ii.
Thracia europe regio Sithie pars cuius populi ferocesNam a greco nomine deſcendit quod ferum ſignificat& temerarium.Strabo lib.de ſitu orbis.de qua Pli.li.iiii.ca.xi.
Tragelaphus dicitur ab elaphos grece ꝙ eſt ceruus latine inqt tortelius.de quo Pli.li.viii.
Traſmuenus lacus eſt italie:quem dicit Pli.totum arſiſſe .circa finem libri.ii.
Tracia regio europe circa ſcithiam a tracin grece quod eſt feruꝫ & temerarium ſunt in ea homines feri & aſpero cultu de quo plinius libro quarto
Thraceas venti nomen eſt.Ariſt.li.metheorotum.poſt argetenventum inquit flat Traceas.Aliqui ſcribunt Tracias.
Tranant.i.natando tranſeunt.li.viii.ca.xxxiii

Tricenus adiectiue id est vel tricesimus ordinem autem significat In plurali id est terdecem siue triginta. Pli.li.vii.ca.xv.menstruorum fluxum tricenis diebus euenire: vel est idem qđ de tricesimo in tricesimum siue a diebus triginta in alios triginta dies
Trimatus trium annorum etas: sicut bimatus duorum dicente Plinio lib.vii.ca. Cuilibet homini in trimatu certum est dimidiam esse altitudinis mensuram Nec vt quidam putant est triuз mensium etas. Non enim habet homo trium mensium dimidiam altitudinem. & li.viii.ca.lviii.trime minus vtiliter generant.
Trachonia vocat̃ scabricia palpebrarum interior sicut in eadẽ pte glabritas hoc est defluuiũ pilorũ madarosis & Milphosis. verba her.
Tribulorum medicine li.xx.ca.x.
Translaticium id est promiscuum: vulgare/publicum indifferens. Pli.li.vii. Recte hoc translaticium appelles. Auctor est donatus In uecticia quoqз translaticiã vocamus aliquando. vt pli.li.x. Translaticia sunt & verba per methaphoram in alienum migrantia. Sunt & sacra translaticia secũdum macrobium. hermolaus in pli.castig.
Trimorion a tribus signis dictuз est. tria vero signa partibus nonaginta constant. Erit ergo trimorion pars ab oro stopo geniture nonagesima. Item qз a situ lune pars nonagesima. vnde vaticinium vite substantiarumqз sumatur. verba hermol.
Trifolium herba est habẽs tria folia per singulas ãnotationes. Eaз greci lothos appellant. Siluaticus. de qua pli.li.xxi.
Triton fluuius in affrica ea parte q̃ lybia dicitur. in qua est cartago
Triton etiã fuit neptuni filius pro deo maris habiti. de quo pli.li.x
Triũphus erat honor: qui romano duci post victoriã de hostib⁹ habitã maximus exhibebat̃: qui ĩ trib⁹ erat Primo vniuersus populus romanus obuiã illi cũ laudibus & salutatõibus ibat. secũdo idueba tur tunica iouis. sedebatqз in curru aureo equis albis vecto. Tertiũ qz victus hostis. cathenis vinctus precedebat Ceteri captiui ligatis post tergum manibus nobiliores et elegãtiores currum sequebantur. de quo iuuenalis copiose Satira que incipit omnibus in terris. de quo pli. libro xxii. vide Tropheum.
Trebi⁹ piscis niger: lõgitudine pedalis latitudine digitorũ quinqз Tantã illi vim iesse. vt sale seruatus: aurũ qđ in altissimos puteos deciderit. admotus extra hac et nature faciat Colorẽ hieme ex nigro ĩ cãdidũ mutat. ĩ oceano naues rostro pforat isido. de q̃ pli.li.ix.
Triton homo marinus. de quo pli. libro ix.ca.v.
Trientalis herba est. vide. Quicuncialis
Trimestria annone sunt: que tribus mensibus pueniunt vt ordeum

Auena et cetera. Cui consonat agricolarum dictio in quibusdã gal lie locis. de quo pli. libro xviii. ca. xxvi.
Tropheũ victoria ẽ de hoste fugato. dr̃ a tropos grece cõuersio latĩe quia hostẽ victor in fugã cõuertit Nonius dicit Tropheũ ẽ id quod fuga hostiũ apud grecos. inuenit̃ etiã ꝓspoliis victi hostis. Et pro poite quo inscribunt̃ victoris gesta. Quod testatur Seruius vndeci mo eneidos allegans historiam salustii dic'ẽtis. Pompeius deuictis hispanis: trophea in pyrenei iugis cõstituit. vide triunphus.
Troglodite sunt populi quidã affrice eius que ad meridiem vergit circa ethiopiam ait Solinus. de his pli. li. ii. ca. lxxii. et ca. lxxv. Et libro iiii. et libro v. ca. v. et viii. et libro xii. ca. xx.
Trochicus. vide pastilus.
Tube fictiles idem ꝙ fistule. de quo pli. li. xxxi. ca. vi. vide fistula.
Tuber quedam fungi species que a tumore deducitur Sed ab aliis fungorum speciebus differt: quia pedem habent sursum eleuatum a terra: tubera autem terra circundãtur et operiũtur. de quibus pli. libro xviii. et xix. ca. iii. aut iiii. vide fungus. vide boletus: vide Ciclaminũ Tuber quoqꝫ aliam habet significationem. Est enim inflatio parua Tuberculum inflatio adhuc minor per diminutionẽ Cornelius Celsus multis locis de vtroqꝫ agit pli.
Tuberculum. vide Tuber.
Turbo turbinis ventum ipetuosum significat. Est etiam figure nomen inferiꝰ late: superius ad strictu ram vergẽtis. perotus in marc. pli. li. inquit. Turbinatior piris figura q̃ malis. in qua significatione. capitur lib. xxxvi. ca. xiii. et libro. ii. ca. x.
Turbinatus. turbinatior. vide. Turbo.
Tussilago herba est nominata. quia precipuum sit aduersus tussim remediũ. videt̃ quibusdã ꝙ sit nasturciũ non aquaticum multũ esse cũ eius seine valet aduersus tũssi. de quo pli. li. xxvi. ca. xvi. vel xiii
Tussis medicine ibi. et ca. v. et vi. et libro xx. ca. xxi.
Tumorum remedia. libro xxvi. ca xiii.
Turbith diasco. allegat quosdã dicentes ꝙ eius flos ter in die colorem mutat. mane siquidẽ albus. meridie ad purpureum declinans Sero rubeus. mesue docet eligere illud cuius lignum ẽ subtile medicina est laxatiua precipue fleumatis.
Thus. vide Olibanum Item libanus.
Tuthia res mineralis Serap. vide.
Turdus auis est. de quo pli. libro x. ca. xxx.
Turdetania vt apparet ex ptholomeo vbi tractat de sexto climate in sua geographia pars est. bethice. vide bethica.

Varices ventris quedam passiones Cornelius celsus lib.vii.hermolaus.Lõge aliter sunt inquit intumescentes plus equovene in temporibus:ventre:testibus:inguinibus. Quibus dat Pli. remedia. li. xxii.ca.x.& alibi.
Vari lenticule sunt in facie Cornelius celsus lib.vi.hermolaus dicit vari pedes sunt contrario q̃ valgi sunt habitu.hoc est obortis in curuis ve cruribus. auctore festo.valgi autem qui diuersas suras habent.hoc est in diuersum actas de qua similitudine instrumentum quoddam rusticum ad areas complanandas valgium Plinius appellat libro.xvii.Seritur inquit mense aprili area equata cylindris aut valgio.Varii quoq; nominãtur varroni.qui pedes extortos habent.vt britãni:et galli fere transalpini.quod apud strabonem dicit hermolaus se inuenisse
Valeriana latine: a grecis lichimus dicitur. Siluaticus dicit etiam alio vocari nomine latino. serpilum maius.serapion dicit arabice vocari.fu.Spica inquit ẽ siluestris.habet stipitem longitudine brachii.Color declinat ad purpureum. radix subruffa in modum paruuli digiti. Quod de ipsa administratur est radix cũ comis suis. habet odorem nardo proximum.hec serap.
Vanitates multe que apud vetustos credite fuerũt quibus nũc quoq; plebs adhibet fidem.libro xxviii.ca.ii.et iiii.
Versura dicitur quod greci Campen vocãt.flexus angulorum ĩ edificiis et parietibus exterioribus ꝓpter hoc et crura ipsa in iumẽtis gambasvocatvegecius.quasi Cãpas.Nam et aristoteles Cãpen nominat in pedibus qua suffragines poplitesq; habẽtur.in plauto videtur esse instrumentũ nauticum:ex quo soluti cognoscerent vnde flarentventi et an mare admitteret Cuiusmodi fere apud nos magnetis vsu ĩ eo vase quod pixidecula vocatur.hec hermolaus.Aliã dat significationem quã non satis capio.
Vergilie dicunt̃ aviriditate:quia in ortu earũ plantevirescunt Aliqui scribunt virgilie.Oriuntur autem sex diebus ante idus maias. Pli.lib. ii.ca.xlix.vide pleiades.
Velicatus Pannulus vilis quo aliquid ligatur aut velatur ait.Perotus super marcialẽ.Pli.lib:xxviii.ca:vi.Extremitates aurium velicatibus perstringi
Veratrũ a latinis dicitur quod greci elleborus dicunt.vide elebor^a
Vertigo.in anteriore capitis parte passio est.vide scotomia.
Velocasses populi sunt rothomagens.dioces.cõmunitervulcassini appellati.Ager gallico sermone appellatur veuguessin.de his pli.

libro.iiii.ca.xviii.vbi agit de gallie situ.
Ventorum ratio traditur et nomina.libro ii.ca.xlix.
Venarum officium et colligatio libro xi.ca.xxxvii.
Veneris abstinentia remediaqꝫ aduersus libidinem.libro xxvi.ca.xi.Et libro xxviii.ca.x.Et libro xxxiiii.ca.xviii.et libro xxx.capitulo quinto.
verbena vide gerobotanum.
Vermicularis herba est.minuta sempervirens absqꝫ foliis sed loco foliorum habet extremitates minutas humore plenas.que alio nomine semperuiua dicitur.oritur super muros et loca lapidosa herba est frigida.virtutem habet iouis barbã proximãqꝫ crescit super tecta rusticana habens pro foliis frusta ad modum et quantitatem extremitatis pollicis spissa.succi plena.
Veruex mas est ouium castratus.Nã qui ad sobolem faciendam est integer.aries dicitur.sic caper mas ẽ caprarum.sed castratus.hirc⁹ vero integer ad prolem faciendã.Perotus super marcialem.de his pli.libro octauo.
Ventris vicia siue gulositas cuius causa plurimos sumptus faciũt homines.libro xxvi.ca.viii.
Verminatio a vermibus forrasse dicta est.vermia inquit festus dolores coporis sunt cum quodam minuto motu quasi a vermibus scindatur.Seneca.morborum inquit prima verminatio vexat.impetus mora extinguitur.hermolaus in correctionibus pli.
Venter multorum impedimẽtorum causa est laborũ impense morborum libro xxvi.ca.viii
Verberãdi vt ex ictu mitius doleant.libro xx.ca.vi.
Verberum vestigia que vibices appellantur quomodo deleãtur.li.xxx ca.iii.in fine.
Veternosum grãmaticuli quidã putauerunt a decrepita etate dici.quorum ignoratio per Terentium deprẽditur.dicit enim de eunucho hic vetus veternosus senex.Non enim cum decrepitum nominasset:eum postea senem diceret.veternosi autem quibusdã videntur letargici Sunt etiam qui veternum interpretantur morbum qui ex ignauia et ocio nimio contrahirur.festo autem veternosus videt̃ qui graui premitur somno Catoni vero ydropicus:qui cũ plurimũ bibat:maxime tamen sitit.sed plinius a letargo morbum facit diuersum:vicesimo volumĩe ĩ medicina raphani Cũ eo tamẽ cõuenit
Vespe& crabones musce sunt apibus similes eis maiores.de quib⁹ pli.libro.xi.ca.xviii multe earum venenosas inferunt punctiones quarum habes remedia.libro xx.ca.xxi.et libro xxx.ca.vi.

Veternia non a vestutate. ait Perotus super marcialem sed a vehen do Animalia siquidem sunt: que onus vehunt. Pli. li. xvii. ca. xxiii. Inquit veternia a iugo Canes a cursu

Verbaston herba verbene similis que sepe fallit pro ea capta dias. Est tamen verbaston herba spicata. ait hermolaus Ab aliquibus vocatur blactaria. vide Gerobotanum

Venenatarum herbarum vsum mulieres inuentrices fuerunt libro xxv. capitulo. ii.

Veneni remedia li. xxv. ca. ii. & li. xxix. ca. iiii.

Venenum veneno curatur li. xxvii. ca. ii.

Veneni infectio quorundam hominum tactu curant. li. xxviii

Venalici. de quo habetur li. xxi. ca. xxvi. Hermolaus corrigit venalicus. dicit autem mercatores significaie Ciceronis & Nonii testimonio. venalicum quoq; dicit significare rem venalem vt seruus venalicius dicitur.

Versuram facere inquit hermo. festum pomp. allegans est pecuniam mutuaz acciperre quia initio qui mutuabant ab aliis nō domū ferrent: sed his quibus debebant soluerent quasi verterent aut sum mouerent creditorem. de quo pli. li. xix. ca. iiii.

Victoriatum pondus est. Pli. li. xx: ca. xxiiii.

Vitrum vt conuertatur in lapidem habetur industria libro. xxxvi. ca. xxvi. Ibi de vitris multa

Vindemia non solum quod grammatici ieiuna restrictione vuaruz collectionem dicunt: sed ad alia quoq; colligēda extenditur. vt ad mella. Pli. li. xi. ca. xiiii. Prima mellis vindemia melior. & li. xv. ca. primo. Consequens oliuarum vindemia est

Vilosus vilosissimus. i. pilosus pilosissimus. Pli. li. viii. ca. lviii

Visus auxilia. habes li. xx. ca. xiii.

Virus ꝓ fluuio ab italia prouinciā narbonēsem discernēte. Pero. super mar. de quo Pli. li. iii. Itē virus ꝓ hūore genitali. vt li. ix. ca. l. In quibusdā voluminibus capitulū est quadragesimū nonū Itē sepius ꝓ veneno virg. Ille malū virus serpētibus addidit atris. virus. Itē significat asperitatem odoris & saporis. Pli. li. Aqua marina vetusta te virus deponit id est amaritudinem & salsedinem. Vim etiam naturalem occultam significat. Pli. li. xxiiii. c. xiiii. Sola hec materia virus ab eo lapide accipit. s. ferrum a magnete. vide Pharmacum.

Victimilie locus in italia in quo sunt aurifodine. vide Aurifodina.

Viscera non tantum intestina dicimus. ait Isido. sed quicquid sub corio est. Specialiter sunt viscera vitalia cordi circunfusa: eo ꝙ ibi vita. i. vitales spiritus maxime contineantur. Ait marc. ficinus. vi-

de intestina & precordia. de quibus Pli. li. xi. ca. xxxvii.
Viscus est ramulus viridis: cum foliis breuibus & densis natus super arbores Quando autem simpliciter ponitur quercinus intelligitur. Ianuensis medicus in sinonimis. de quo pli. lib. xvi. Viscus etiam alia duo significat: scilicet corpus molle glutinosum: quo aues & musce retinentur. Est etiam vinum commixtum ex acinis in qua etiam significatione. Pli. li. xvi. vide Acinus
Vinerra vinerre animal quod lepores & cuniculos scrutatur in foueis. beroald⁹. de quo Pli. li. xi. c. xlix. dicit quod habet testiculos osseos
Vite diuturne & breuis signa. li. xi. ca. lii.
Viticela. diascor. arbor viti similis hastis & foliis sed asperiora sunt & minora. Alio nomine dicitur brionia. Greci empleos vocant habet plurimas & miras virtutes
Vitiligo Alpho & mella: passiones sunt cutis que ipsam viciant & decolorant. Cornelius celsus lib. v.
Vitilia dicuntur. ait hermolaus. quecunque sic lenta sunt vt flecti possint avinciendo dicta. vt vimina & caprioli. de quo pli. lib. xix. vbi agit de cucurbita. vide Caprioli.
Virga pastoris species est herbe spinose folia habet lactucis similia sed aspera. Serap. Quidam eam dicunt carduum fullonis.
Viuariũ a multis capitur pro loco vbi pisces clausi seruantur viuentes. vt li. ix. ca. xxiii. Murenarum viuariis pollio immergit damnata mancipia. verumetiam viuaria Pli. capit pro locis in quibus alia quoque animalia maxime fera seruantur. De ceruis enim loquens: dicit in viuariis vt apparet ex Pli. lib. vii. c. xxxvii. seruatos cornua mutare li. viii. ca. xxxiii.
Vinaceum est quod facta vini expressione remanet Columela. Pli. li. xiiii. ca. p. vue seruantur doliis incluse stipate vinaceis. de quo ẽt ca. xix. Columela etiam capere videtur pro arilis. vide Arili
Vinũ non solũ succus fructuũ vitis est: sed quicũque succ⁹ potabilis. Strabo de situ orbis libro tertio. Ordeaceo inquit vtuntur vino. Nã ex vite inopia summa laborant
Vigiliarum superfluarum medicine habentur li. xxvi. ca. xii
Vinum an pluribus prosit aut noceat & viceuersa lib. xxiiii. cap. ii.
Vinosi homines qui sunt. li. xxiii. ca. ii.
Vlcera capitis manantia sunt que imperitum vulgus tenias vocat. hermolaus in correctionibus pli.
Vlmarium locus vlmis abundans. Est autem vlmus arbor magna vulgatissima. Pli. li. xvii. ca. x. de serendis vlmis loquens: deferenda inquit post annum in vlmaria

Vlmi arboris medicine lib. xxiiii. ca. v.
Vligo naturalis terre humor siue pinguitudo que ei semp assistit Simpontinus. sed Pandulph. dicit vliginem dãnum esse frugibus eueniens. vide morbus. D.
Vliginosa terra Pinguis naturaliter humida: non pluuiarum / accidentali accessu. Pli. lib. xvii. ca. v. & lib. xvi. ca. xvii.
Vmbilicus non solum quod est in communi grammaticorum vsu pro parte ventris: sed rei cuiuscunq3 pars est media. Pli. lib. xviii. ca. xiii. de lupino agens. vermiculi inquit vmbilicum eius in sterilitate castrant. Item lib. xviii. ca. xxxiii. Circunscribi circulo paruo qui vocatur vmbilicus. Et lib. xi. ca. xxxvii. in vmbilico venarum nodoso coitu.
Vnde viginti numerus est nouenus & denarius id est vno de viginti ablato. Pli. lib. xviii. ca. xxix.
Vncia. vide Talentum paruum
Vnguis oculorum dicitur pars eorum cornea sugillato similis efficitur et figura vnguis.
Vnio masculini generis lapis est marguarita. vt lib. xxxii. ca. ii. Et lib. ix. ca. xxxv.
Volucris volucer adiectiue leuis Celer. si substantiue sumas. vide Auis.
Volubilis herba scãdẽs sepes et arbores sic vocata: quia circa herbas & plantas voluitur. Multas habet species: ex cuiusdam earum lacte fit scamonea. Alia est que lupulus dicit. vide lupulus. vide scamonea.
Vomitiones marine multis egritudinibus prosunt. lib. xxxi. capi. vi. Et lib. xx. ca. xiii.
Vomitionum superfluarum remedia lib. xxvi. ca. vii.
Vox eadem per resonantiam que a grecis echo dicitur septies reddita lib. xxxvi. ca. xv.
Vomica est apostema Tortelius Pli. lib. vii. ca. l. Phalereus iam deploratus a medicis vomice morbo: in acie vulneratus medicinam inuenit ex hoste. inuenitur etiã vomica pro receptaculo siue pro magna cõcauitate. sed ex similitudine quadam ad priorem significationem. Plinius in mensione metallorũ lib. xxxiiii. vomica inquit liquoris eterni. Nonius quoq3 dixit loca caua & vetustate exesa vomica noĩari. hermo. dicit vomica dr̃ a vomendo: ꝙ pus iñ manet: vel ꝙ qui habent: saniem reiciãt. nam & pro receptaculo ex eadem similitudine accipitur.
Vrna. vide Amphora.

Vrina nomen grecum est quod latine dicitur locium. ait Tortelius vna eius nota est significatio. Alia est pro humore genitali. iuuenalis loquens de mulierum libidine auribus atque oculis concepta vrina mouetur hoc modo capit Plinius libro. viii. ca. xliii.

Vrina tā hominū q̄ brutorum vim habet medicinalē li. xxviii. ca. vi.

Vrine difficultas sanatur. lib. xxx. ca. iii.

Vrinarum signa in morbis agnoscendis lib. xxviii. ca. vi.

Vrceus vas fictile. Oratius in poetria Currēte rota cur vrceus exit. Pli. lib. xix. ca. viii. Tirsos vrceis conditos. vide Tirsus.

Vri fere sunt tauri figura similes quadruplo maiores Solinus. de quibus Albertus libro. de animalibus. xxiii. ait tantam esse cornibus robur ac vastitatem: vt hominem cum equo ventilent. de quibus Pli. lib. viii.

Vrtice herbe communissime remedia & medicine. li. xxii. ca. xiii.

Vstorum membrorum. remedia. lib. xxviii. ca. x.

Vua non solum pro vinee fructu: sed etiam pro gutturis parte: que etiam dicitur vuula. Pli. lib. xx. ca. xx. propter incompatibiles vue morbos. Et ca. xxi. vuulas et cibo et īfusione emollit: scilicet althea Est etiam vua egritudo siue dolor in illa gutturis parte: vt patet. lib. xxx. ca. iii. vua & faucium dolor mitigatur. Ex quibus ītellige quod vua non est morbus. vt pretendit hermolaus: sed pars gutturis cui talis accidit egritudo Quod ex platearii designatione patet. Inquit enim. Vua siue vuula a palato dependens est superius lata. inferius acuta. Relaxatur autem ab humore fleumatico. vnde sequitur tussis et impedimentū vocis. vua etiam habet ad propositum aliam significationem. Pro apium examine quod vas consuetum exiit globo collecto & pendēte: ad vitis vue figuram. sic capit. Pli. lib. xi. ca. xvii.

Vuula. vide vua.

vua passa que siccata sole est: in passa a sole dr. Passum etiā vinū dr quod fit ex vuis diu sole siccatis. perottus. in marcialē. de quo Pli. multis locis.

Vuarum medicinas habes lib. xxiii. ca. ii.

Vuluam nō vulgari grammaticorum dictione nominat Pli. sed pro matrice libro. xxii. capi. xiii. Procidentes inquit vulus. descendit enim matrix & ascendit contra debitū situm cum magno mulierū dolore. Et ibidem hipocrates vuluam purgari poto eo pronunciat

Vua lupina quā greci Strigium: pli. vocat. Canalistum. Nascitur in hortis: vires habet refrigerandi & constringendi. Siluaticus

Vultur auis magna: duplo fere aquila maior. de qua Pli. li. x. ca. vi.

Vulturnus ventus flans ab oriente hyemali eurum greci vocant. de hoc libro ii. ca: xlix.
Vulcanalia sunt solēnia vulcani: queadmodū baccanalia solēnia bacchi. Iuue. Qui curios simulāt et baccanalia viuunt. Capiunt etiam pro tēporibus ipsarū solēnitatum: vt apud nos pascalia tēpus designant. Sic pli. libro xix. ca. v. Seritur circa vulcanalia
Vulnera sanātur et clauduntur. libro xxx. ca. iiii.

De littera x.

xanxifraga. vide Saxifraga.
xeria emplastra sunt ait hermolaus in plinianis castiga.
xeroptalmia cuz opthalmia: quia opthalmia lipitudo est cū humore. xeroptalmia vero cum siccitate: hermolaus. vide Opthalmia.
xilobalsamum. vide balsamus. xilos enim grece lignū. xilo aloes est lignum aloes.
xiphion est gladiolus segetalis: cui⁹ folia sunt foliis yreos similia: nisi ꝙ sunt breuiora et strictiora: i cuius sūmitate ē flos duplicatus purpureus a grecis phacasmō dicit. Siluaticus. de quo pli li. xxvi: ca. xi. Silphium autem aliud significat. de quo vidisti in littera S.
xisimbriū herba ē alio noīe balsamita calida ē et sicca aromatica.
xizimbrium est balsamita. Siluat.
xilomartho cortex celsi. Siluat.
xilocassia est cassia lignea Siluat.
xiliqua est pondus quod karath dicitur. Siluaticus. vide siliqua.

De littera y

yleos dolor intestinorū: ex angustia ylii inferioris ꝓhibēte egestionem Constā. Cornelius Celsus dicit ꝙ ē tenuoris intestini morb⁹.
ypenioreon greceverbena latine.
ypericon. vide Ipericon.
yreos herba cuius flos est albus ad celestē declinans. purpureū aūt florē habet yris. Gladiolus florē habet croceum. harū omniū radices odorifere sunt et fere similes. vide Acorus.
yris. vide. yreos.
ydantide vesicule in matrice. Siluaticus.
ydragogum greci vocant medicinam humoris aquei purgatiuam. Cornelius Celsus. ab ydros quod est aqua.
ypagici gummy edere. Siluaticus
ydomel potus aqua et melle confectus. de quo pli. multis locis.
ydromalum potus ex aqua et malis macianis mixtus.
ydea pro theologali acceptione reliquimus. Ad ꝓpositū naturale herba ē secundū diascor. folia habēs myrthe simili a. Radix ē redar

gūentis virtutis sanguinis fluorem et quēlibet fluxum restringit.
ydris apud grecos, a latinis coluber viuēs ī aqua appellaē. Aliqui scribunt ydra. Alii ydrus. iuuenalis in satyra, que incipit. Et spes & ratio: Cadent omnes a crinibus ydri.
ydericia. vide morbus regius
ypostasis sedimē vrine id est humor quidam spissus ab ypos quod est sub & stare
yposeca a grecis nominatur herba quam latini caudam equinam appellant Siluaticus.
ysticus porcus spinosus alio nomine hericius Siluaticus

De littera z

zedoara vel zedoar herba cuius radix zizimberi similis figura colore & sapore propinqua nisi ꝙ paululum ad amaritudinē declinat: sed non que gustum cōtristet. Calida et sicca est. Confortat cor ait. Auicenna lib. de viribus cordis.
zephirus ventus flans ab occidēte: qui latine fauonius dicitur Ouidius de tristibus. Nunc zephirus sero vespere missus adest. de quo Pli. lib. ii. multis capitulis.
zeresis pictor sua etate excellentissimus de quo Pli. lib. xxxv.
zerna. vide impetigo quia sunt idem ait. Siluaticus
zeuxis nomen pictoris eximii. de quo Pli. lib. xxxv. multa dicit
zeta. & zetecula est locus capax vnius lecti cum sellis duabus. hermolaus in Pli. castigationibus.
zinziber herba est cuiꝰ radix spēs aromatica est ciborum cōdimētis
zirbus panniculus coopertēs intestina Siluaticus
ziniar corpus est viride quod per artificium ex vasis eneis efficitur Gabriel in gerentocomia ad innocentium papam octauū
zizania dicitur herba supflua inter segetes nata q̄ latino noīe loliū dicitur. virgilius buccol'. infelix lolium et steriles nascuntur auene ieroꝰ. super mattheum hoc approbat dicens: ꝙ inter triticum & zizaniam quod nos lolium appellamus grandis est similitudo: q̄diu herba est: & nondum ad spicam venit.
zodiacū greci dicūt qđ nos aīale vel aīalis. Tortel. Circulus enī signorū est: q̄ animaliū effigie figurantur. Eo ꝙ sol intrans ea signa: effigiatorum animalium proprietates habet. Arietis scilicet Thauri & reliquorum. in obliquo autem celum totum cingit. Quod virgilius testatur. primo georg. Obliquus qua se signorū verteret ordo. de quo. Pli. lib. ii.
zopassa ē erasa maritimis nauibꝰ pix cū cera multo efficacior ad oīa quibus pices resineq; prosunt. hermolaus diascor. allegans

zona quãuis multa significet: ad historie tamen naturalis propositum: celi partem significat. Et ei correspondentes in terra plagas Sunt autem certe latitudines terre: qualitatibus longe differentes quia inhabitabiles sunt quedam propter frigus. Alie propter estũ inclementiã inhabitabiles. Alie sunt medie & in qualitatibus vtrisq; temperate vt habitari possint. de quo est inter philosophos controuersia Multi siquidem opinantur q inter tres partes qualitatibus excedenres: sunt due temperate: vna a polo artico ad tropicu3 estiualem. quod certum est. Alia a tropico hiemali: cum sol mouet sub signo capricorni ad polum antarticum. Cuius opinionis fuere de sacrobosco in libello de spera Et oui. i. methamor. Quinq; inqt tenent zone celum &c. Sed nicholaus oresme decanus Rothomagens in questionibus super libros de celo & mundo pulchras adducit rationes quib9 probare nititur q pars terre que est versus polum antarticũ sit duabus causis inhabitabilis: scilicet propter estũ nostra hieme: & propter frigus nostra estate. Que nunc breuitatis causa relinquo

zoraostes rex fuit bactrianorum inuẽtor multarum artium. Quidã historici scripserunt eum fuisse Cham noe filium. de quo pli. li. vii. in prologo. & eodem li. ca. xvi. & li. xxx. ca. primo.

Explicationis terminorum naturalis historie plinii difficiliũ/ que multas poetrie/philosophie/medicineq; obscuritates elucidat.

Finis.

Roberti de valle Rothomageñ. finalis in plinii prefatam elucidationem conclusio.

h Abes eminentis doctrine presul Regnate que ex amplissima & pene infinita nominum difficultate & rerum confusa obscuritate explicare potui. Non profiteor integrã singulorum vocabulorum expositionem protulisse. Multa quippe sunt a me relicta que inuenire mea sollicitudo in probatis auctoribus non potuit. Precipuum enucleationis mee extitit propositũ: pliniani mei compendii difficilia vberius tractare. Cuius pauca reliqui intacta: nisi quorum explicationi nõ satis legitimum pateret testimonium: aut que lector littere progressu facile intelliget. Verũ si quid a me fuit inuentum quod ad reliqua pertineret totius voluminis explananda (quis extra prefatum compendium) negligendum in exacto opere nõ duxi. Sed non turbet lectorem / capitulorũ varia in diuersis plinii libris designatio. Cum quod in vno sextũ / in alio septimum signetur. Magna profecto est / & impressorum voluminum inter se / & ab antiquis manu scriptis varietas. Extat eñi in bibliotheca rothomagensis ecclesie plinii volumen absq capitulorum designatione elegãti et vetusto caractere nitidoq descriptum. multis vocabulis a nostris impressionibus discrepãs. atq in discretione capitulorũ ineptiã impressi libri manifestam pre se ferunt: cum res vna siue tractatio que simul vno capite tractari debuit: in duo sine perfecte sẽtẽtie consummatione separetur. Auget hanc difficultatem nouasq multas affert mendarum in plinianis libris deprehensa multitudo librariorum scilicet vicio maxime negligentia ve contracta. Quas emendare omnes vnius hominis vires excedit. Hermolaus tamen latine et grece eloquentie primas: opus castigationis edidit vtile ac magnifaciendum: cuius ad me tarda peruenit agnitio. scilicet prioris expositionis libello mea opinione pene absoluto. Eius profecto hermolai dicta legens agnoui quedã ac multa meis fuisse codicibus iam inserta: q ex eisdem quibus ipse antiquorũ fontibus sollicite exhauserã. Ea tamẽ que ipse copiosus aut certius expressit operi meo ipius commemorato nomine (ne deprehendar in furto) in supplementum inserere non indignũ duxi. In his autem prefatis per me vtcũq scriptis atq expositis nichil decerno aliorũ potius ingenia ad ampliora subtilioraq inuestigandum excitare curaui: vt nostra hec legentes ali

quid adiciant qū cōmuni vtilitati conducat. Non enim eis solum debemus gratias (tradente in methaphisicis aristotele) qui in omnibus absq; reprehensione dixerunt / sed eis quoq; qui & probabiles sententias afferentes profundioris inuestigationis radicē & excitationem sequentibus seculis dederint. Si per negligentiam aut minus digestam assertionem culpam contraxi: faciliter atq; ingenue peccatum agnosco. Tuiq; correctionē qui rerum difficilium perspicacissimus es cognitor: aliorūq; peritorū sine cōtumacia subeo Illis acturus gratias, qui certiora scripserint & meliora.

VALE

LEGATORIA DI
VIA
ROMANA
130
FIRENZE
VANGELISTI

